

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Lovro Škopljanc, dipl. komparatist književnosti i anglist		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Doktorski studij književnosti, kulture, izvedbenih umjetnosti i filma		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7117		
Odobravanje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Jadranka Kosor / Ivo Škopljanc		
Datum i mjesto rođenja:	09.12.1984., Zagreb, Hrvatska		
Adresa:	Šeferova 4, Zagreb, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	6120116		
E-mail:	lskoplja@ffzg.hr		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Komparativna književnost i anglistika, Dodiplomski, Hrvatska
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	I Od 10. 7. 2009. znanstveni novak na Odsjeku za komparativnu književnost (Filozofski fakultet)
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1. Škopljanc, Lovro. Ideologija "Mladog Hrvata" // Poetika i politika kulture nakon 1910. godine. Komparativna povijest hrvatske književnosti. Zbornik radova XIII. / Pavlović, Cvijeta ; Glunčić-Bužančić Vinka ; Meyer-Fraatz, Andrea (ur.). Split-Zagreb : Književni krug - Odsjek za komparativnu književnost Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 2011. 65-75 (pozvano predavanje, međunarodna recenzija, objavljeni rad). 2. Škopljanc, Lovro. Informativno, stručno i pouzdano, 2011. (pričak). 3. Škopljanc, Lovro. Šetač modernom, putnik postmodernom, 2010. (pričak). 4. Škopljanc, Lovro. Revalorizacija regionalnog, 2010. (pričak). 5. Škopljanc, Lovro. Usporedni ritmovi, 2009.

(pričak).

6. Kocman, B; Jadrijević, S; Škopljjanac, A; Mikulić, D; Gustin, D; Buhin, M; Matasić, H; Gasparov, Slavko; Suknaić, S; Ivanović, D.
Living donor liver transplantation for unresectable liver metastases from solid pseudo-papillary tumor of the pancreas: a case report. // Transplantation proceedings. 40 (2008) , 10; 3787-3790 (pričak, znanstveni).
7. Škopljjanac, Lovro.
Kognitivni subjekti Vidrićevih "Pjesama". // Umjetnost riječi : časopis za znanost o književnosti. 1-2 (2011) ; 81-94 (pregledni rad, znanstveni).
8. Škopljjanac, Lovro.
Konji europskih epova. // Forum : mjesecačnik Razreda za književnost Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. 7-9 (2011) ; 1003-1033 (pregledni rad, znanstveni).
9. Škopljjanac, Lovro.
Još o pravilnostima "Judit". // Republika : mjesecačnik za književnost, umjetnost i društvo. 7-8 (2011) ; 8-19 (članak, stručni).
10. Škopljjanac, Lovro.
Problemi uspostave kanona na primjerima usporedbe autora iz hrvatske i europske književnosti od 15. do 18. stoljeća. // Književna republika : časopis za književnost. 4-6 (2010) ; 228-248 (pregledni rad, stručni).
11. Škopljjanac, Lovro.
Zoranićeve "Planine" i Sidneyeva "Arcadia" kao 'prvi romani' u svojim književnostima. // Republika : mjesecačnik za književnost, umjetnost i društvo. 7/8 (2010) ; 140-150 (pregledni rad, stručni).
12. Škopljjanac, Lovro.
Četiri japanska romana. // 15 dana : ilustrirani časopis za umjetnost i kulturu. 51 (2008) ; 26-29 (pregledni rad, stručni).

NASLOV PREDLOŽENE TEME

Hrvatski:	Analiza prisjećanja na književna djela u empirijskim čitatelja
Engleski:	Analysis of Recollection of Literary Works by Empirical Readers
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):	
Područje/polje/grana:	Humanističke znanosti / Filologija / Teorija i povijest književnosti

PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)

(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	prof.dr.sc. Lada Čale-Feldman	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	lcfeldma@ffzg.hr
Drugi mentor:			

KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina

Prvi mentor:	2008. U kanonu, studije o dvojništvu, Zagreb: Disput (zajedno s M. Čale) 2010. „Između 'spleta' i dramskog diskursa“, Opuske uz Budmanijevu rekonstrukciju Držićeva Pjerina, u: Marin Držić 1508-2008. Zbornik radova s međunarodnog skupa održanog 5-7. studeni u Zagrebu, ur. D. Fališevac i N. Batušić, Zagreb: HAZU, 87-109. 2009.«Analyse this! Držićološke psihonamneze», u: Komparativna povijest hrvatske književnosti
--------------	--

	<p>– Zbornik radova XI. Držić danas. epoha i nasljeđe, ur. C. Pavlović i V. Glunčić-Bužančić, Split – Zagreb: Književni krug, Odsjek za komparativnu književnost Filozofskog fakulteta u Zagrebu, 17-34.</p> <p>2010. „Nekrofilno odricanje ili 'žalovanje i melankolija'? Još o jednoj nordijsko-hrvatskoj vezi“, u: U čast Pera Jakobsena, Zbornik radova, ur. D. Ajdačić i P. Lazarević Di Đakomo, Beograd: Slovoslavija, 127-146.</p> <p>2011. „Femmes fatales i njihovi portreti nakon 1910: od hrvatskog dramskog artizma do analitičkog realizma“, u: Poetika i politika kulture nakon 1910. godine, Zbornik radova XIII. sa znanstvenog skupa održanog od 30. rujna do 1. listopada 2010., ur. C. Pavlović, V. Glunčić-Bužančić i A. Meyer-Fraatz, Split-Zagreb. Književni krug, Odsjek za komparativnu književnost Filozofskog fakulteta u Zagrebu, 292-311.</p>
--	---

Drugi mentor:	
---------------	--

OBRAZLOŽENJE TEME

Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Predloženi doktorski rad na temelju dostupne literature (prvi dio rada) i izvornoga empirijskog istraživanja (drugi dio rada) proučava pamćenje književnih djela kod neprofesionalnih čitatelja. Predmet istraživanja odabran je s obzirom na to da povezanost između književnih tekstova i sjećanja na njih nije detaljnije obrađivana sa stajališta književne struke. U radu se iznosi prepostavka da opis i razumijevanje dotičnog predmeta može značajno doprinijeti stručnom predstavljanju neprofesionalnih čitatelja, koji su u dosadašnjim prikazima bili relativno slabo prikazani jer se njihova iskustva književnosti rijetko iskazuju institucionalnim putem. Neprofesionalni čitatelji i njihovo pamćenje u prvoj se dijelu rada razrađuju iz interdisciplinarnog očišta književne teorije i drugih relevantnih disciplina. U drugome dijelu rada iznose se rezultati istraživanja provedenog etnografskim metodama na 90 ispitanika te se iznose zaključci o najuočljivijim aspektima pamćenja književnih djela.
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	The pending thesis looks into how non-professional readers remember literary works. The research is based on available literature about the topic (Part I), and on an original empirical survey (Part II). The research topic has been chosen because literary criticism has not dealt with the link between literary texts and the memories based on them in detail. The dissertation suggests that the description and understanding of the said topic may contribute significantly to the critical representation of non-professional readers, who do not tend to express their experiences of literature in an institutional manner and have thus been under-represented. Non-professional readers and their memories are taken into consideration from an interdisciplinary perspective in Part I. Part II contains results from the research project conducted with 90 interviewees and conclusions about the most salient aspects of memories about literary works.

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)
--

Književnost se u društvu realizira kroz čitanje i pisanje književnih tekstova, stručnih tekstova teorije i kritike književnosti, te u pamćenju čitatelja koji se prisjećaju djela koja su pročitali. Pamćenje je u povijesti književnosti imalo veliku važnost na njezinom početku u oralnim oblicima, ali uslijed pojave pisma i tehnika zapisivanja pamćenje sve više gubi na važnosti. Shodno tome, književna teorija i kritika nisu se mnogo bavile pamćenjem književnih djela, kao niti čitateljima koji pamte, nego su se usredotočile na proučavanje književnih autora i djela. Čitatelji se intenzivnije pojavljuju kao predmet proučavanja tek 1970-ih godina, ali slično kao i u ranijim promišljanjima (Tomaševski, Mukařovský), u otpriklike zadnja četiri desetljeća često su svodeni na apstraktne modele. Takvi modeli nisu uzimali u obzir konkretne, povjesne čitatelje što je rezultiralo nizom teorijskih konstrukata poput "idealnog čitatelja", "normalnog čitatelja", "fiktivnog čitatelja", "realnog čitatelja", "implicitnog čitatelja", nad-čitatelja ("superreader") i slično. Nepoznato je koliko se navedeni modeli mogu primjeniti na stvarne čitatelje, budući da su zasnovani ili na pretpostavljenim univerzalnim čitateljima, ili na profesionalnim čitateljima – književnim teoretičarima i povjesničarima, kritičarima i piscima (Fish je zaoštrio je tu tezu inzistirajući da se se iza modela ustvari uvijek nalazi "obaviješten čitatelj koji nije niti apstrakcija niti pravi živući čitatelj nego hibrid – stvarni čitatelj (ja) koji čini sve što može da bi se obavijestio"). Slično vrijedi i za heteronomne pristupe čitatelju u književnoj teoriji npr. u feminističkoj, marksističkoj, postkolonijalnoj i kulturnostudijskoj teoriji i kritici. Za razliku od formalnijih metoda književne analize, u njima se čitatelj ne određuje kao textualni konstrukt ('što je čitatelj?') nego s obzirom na svoj identitet ('ko je čitatelj?'). Uz velike međusobne razlike, pristupi čitatelju sadrže i

nekoliko sličnosti, među kojima je moguće izdvojiti tri koje su relevantne za ovaj rad. Prva je da se preferira pristup čitateljima koji su na neki način povlašteni unutar institucije književnosti, bilo zbog dokazane kompetencije u bavljenju tekstrom (autori, kritičari, teoretičari) ili zbog ideologije istraživanja koja često odabire određenu društvenu grupu čitatelja upravo po kriteriju društvene nepovlaštenosti (radnička klasa, žene, građani dekoloniziranih zemalja), čime nastoji ispraviti moguće slijede pjege dotadašnjih razmatranja čitatelja. Druga je sličnost naglašeno pisani karakter pristupa čitateljima; čitateljska iskustva najčešće su dostupna u pisanom obliku, bilo da se radi o kanonskim autorima koji vlastitim pisanjem uopćavaju iskustvo čitanja, o kritičarima koji nastoje pomiriti autorsko pisanje s vlastitim pisanjem, o teoretičarima kojima su pisani tekstovi ponekad jedini izvori informacija (recimo za povijesno istraživanje publike ili za proučavanje dnevnika čitanja), ili o istraživačima koji se uzdaju u metode upitnika, pisanih testova ili eseja koje je lako obraditi i pretvoriti u podatke koji se mogu kvantificirati. Treća sličnost koja se može izdvojiti jest pretpostavka o punoj prisutnosti teksta kod čitatelja, odnosno da čitatelj sve riječi i rečenice teksta može sagledati i provjeriti u trenutku u kojem se iznosi čitateljsko iskustvo. Ta je pretpostavka samozamisljiva kada se radi o tekstualnim modelima čitatelja koji bez teksta niti ne postoje ili o istraživanjima u kojima se od ispitanika traži da odgovaraju na pitanja iz (obično kratkog) teksta koji su netom pročitali ili ga mogu neposredno konzultirati, ali također je implicitno prisutna u svim pristupima čitatelju, pogotovo u slučaju profesionalnih čitatelja za koje se podrazumijeva da su im u svakom trenutku dostupni i poznati svi dijelovi teksta koji razmatraju. Očito je kako su se dosadašnja istraživanja čitatelja uglavnom koncentrirala na tekstualne i identitetske kategorije. No, po analogiji proučavanja autora i čitatelja (Šporer), nakon "tko" i "što" preostaje još postaviti i pitanje "kakav je čitatelj?", kojem se pridavalio manje pažnje u usporedbi s drugim dvama pitanjima. Povijesni modus putem kojega valja odgovoriti na to pitanje usmjerio se na prošlost (Jauss), vjerojatno pod pretpostavkom da je sinkronijski, sadašnji trenutak dovoljno opisati samo teorijski, a ne empirijskim putem. Time se, kao što je već navedeno, dokida preciznije poznavanje ne samo čitatelja općenito, nego pogotovo onih čije svjedočenje nije ostalo zapisano, a radi se o većini neprofesionalnih čitatelja.

Proučavati kako književni tekstovi ostaju upamćeni kod neprofesionalnih čitatelja pretpostavlja da ti tekstovi posjeduju određenu autonomiju i razlikovna svojstva u odnosu na druge vrste tekstova, jer inače bi se spoznaje o sjećanjima na književne tekstove mogle jednostavno izvoditi iz općenitijih istraživanja o pamćenju pisane riječi. Unutar znanosti u književnosti takva autonomija nije upitna, ali književni tekstovi pojavitivali su se kao materijal za istraživanje pamćenja i u ranijim istraživanjima koja nisu u užem smislu književna. Osim humanistike (kulturni studiji, sociologija književnosti, psihologija, etnografija), ta istraživanja uključuju i društvene znanosti (sociologija), a u posljednja dva desetljeća i metode koje su preuzete iz prirodnih znanosti (empirijske studije književnosti, kognitivna znanost). Općenito se čitanje tekstova kao metoda testiranja različitih aspekata pamćenja (upamćivanje, prisjećanje) već dulje rutinski primjenjuje u opsegu od nesvesnog izlaganja ispitanika pojedinim riječima do čitanja duljih tekstoida u laboratorijima. U stručnoj je literaturi takvo pamćenje dobro opisano (Nell, Winograd, Neisser i Hupcey), ali razlikuje se od pamćenja čitanja u svakodnevici, gdje su uvjeti i tip tekstova drukčiji nego u kontroliranim okolnostima eksperimenta. Međutim, ni "svakodnevno" čitanje nije nipošto ograničeno na književne tekstove, koji se shvaćaju kao ravnopravni drugim vrstama tekstova s kojima se ljudi svakodnevno susreću, kao što su natpisi, obavijesti, karte grada, priručnici i slično. U proučavanju pamćenja književnih tekstova kao zasebne kategorije nije se, sve u svemu, mnogo toga izmijenilo od Neisserovog i Hupceyevog pokusa među čitateljima A. C. Doylea s početka 1980-ih do nedavnog pokretanja časopisa "Scientific Study of Literature" pod okriljem IGEL-a ("Internationale Gesellschaft für Empirische Literaturwissenschaft"), iako je svakako poraslo zanimanje za takav pristup koji bi kombinirao humanističke i prirodne znanosti (pogotovo u znanstvenim časopisima poput Poetics, Language and Literature, Memory Studies, Scientific Study of Literature). Jedan od mogućih razloga zbog kojeg se o pamćenju književnih tekstova od pionirskog rada F. C. Bartletta (1932) do danas nije pojavila studija ili monografija oko koje bi vladao konsenzus da se radi o nezaobilaznom štivu jest taj što pamćenje i književnost pokrivaju mnogo različitih područja, pa se ti termini mogu dovesti u međusobnu vezu na sasvim odvojene načine i kroz različite discipline, od neuropsihologije do književne historiografije, zbog čega teško nastaje jedinstven pristup koji bi obuhvatio sva područja interesa.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

S obzirom da sjećanja neprofesionalnih čitatelja na pročitana književna djela čine kvantitativno velik dio književnosti u svakodnevici (Certeau, Bourdieu), cilj istraživanja je proučiti ih i opisati kao oblik promišljanja i realizacije književnosti koji postoji uz profesionalno razmatranje tekstova, ali nema institucionalni okvir u kojem bi se izrazio. Hipoteze: 1) neprofesionalni čitatelji ne pamte samo podatke iz pročitanih tekstova, nego i okolnosti u kojima su ih čitali, i ta se dva aspekta zajednički pojavljuju u njihovim prisjećanjima ; 2) neprofesionalni čitatelji najbolje pamte djela uz koja mogu strukturirati biografsku prošlost, bilo tako da su vezana uz važne događaje (pojedince, mesta) ili da upućuju na određen životni trenutak.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Neprofesionalna čitateljska iskustva rijetko postaju predmetom holističke (po Antonyu Easthopeu "modernističke") teorije i kritike kakva dominira suvremenim pristupima književnosti budući da ona ne počivaju na baratanju cijelim tekstrom, nego samo onim njegovim dijelovima kojih se čitatelj može sjetiti. Drukčiji pristup čitatelju, koji bi uključio i neprofesionalna čitateljska iskustva, morao bi stoga mogao napraviti određeni odmak prema svakome od ta tri zajednička područja dosadašnjih pristupa na sljedeći način: 1) uzimanjem u obzir nepovlaštenih čitatelja koji nisu određeni zajedničkim grupnim kriterijem nego odabrani prema minimalnoj kompetenciji kulturne

pismenosti koja uključuje određen korpus pročitanih književnih tekstova; 2) davanjem prilike da se izrazi čitateljsko iskustvo koje nije strukturirano pisanim oblikom izražavanja; 3) dokidanjem pretpostavke o punoj prisutnosti teksta (upoznatosti sa svakim dijelom teksta kao da je dostupan za neprestano iščitavanje) u pokušaju da se otkrije što je zapravo prisutno kod čitatelja kada nisu u neposrednom kontaktu s tekstrom, što je situacija u kojoj se književnost najčešće realizira u svojim neinstitucionalnim oblicima. Budući da plan istraživanja koje zauzima drugi dio disertacije ne uključuje opisivanje ili objašnjavanje psiholoških mehanizama koji uvjetuju pamćenje književnih djela, istraživanje se najviše oslanja na humanističku metodologiju. Pod time se u prvom redu podrazumijevaju etnografske metode kojima se provodi kvalitativno istraživanje kulturnog fenomena kao što je književnost (Alasuutari). Radi se o polustrukturiranim intervjuima s 90 ispitanika različite dobi (najmanje dva ispitanika u svakoj životnoj dekadi od 3. (dvadesetogodišnjaci) do 10. dekade (devedesetogodišnjaci)). Osim okvirne dobi, ispitanike se traži da se izjasne o spolu i stupnju obrazovanja (NSS/ SSS/ VSS), ali za te dvije kategorije se ne postavljaju okvirne vrijednosti jer je za očekivati da će veći broj ispitanika biti ženskog spola i višega obrazovanja jer takav profil prevladava u čitateljskoj populaciji općenito. Terenski dio istraživanja provodi se kroz 4-6 mjeseci u gradu Zagrebu na nekoliko lokacija otvorenog tipa (Filozofski fakultet, javne knjižnice, starački dom) koje služe kao neutralan teren za etnografski rad (Davies). Uz prethodnu usmenu suglasnost svih ispitanika, zvučni zapis razgovora može se transkribirati i navoditi u tekstu doktorskoga rada. Pitanja u polustrukturiranim intervjuima okvirno su kako slijedi: A) Nabrojite nekoliko književnih djela (najmanje 3, optimalno 5) ili autora koje ste bilo kada u životu pročitali najmanje jednom i kojih se po nečemu sjećate. Moguća potpitanja idu u smjeru definiranja onoga što se ne smatra književnošću (historiografija, filozofija, stručna literatura; (auto)biografija je primjer rubnog slučaja), razjašnjavanja točnog naslova djela, pobližeg identificiranja autora i izabiranja barem jednog njegovog djela kojeg se ispitanik sjeća, određivanje književne vrste i općenito iznošenja bibliografskih podataka o navedenim djelima ili autorima. Ukoliko nisu sami obrazložili, ispitanike se moli da kažu zašto su odabrali upravo navedena djela. B) Navedite koji vam se dio teksta osobito usjekao u pamćenje. Potpitanjima se može pomoći ispitanicima da bolje shvate na što se misli pod "dijelom teksta" (odredene riječi ili stihovi odnosno rečenice, ali i likovi, događaji, opisi i druge makrostrukture teksta), može ih se tražiti doslovan citat iz teksta, ili da pojasne "dojam" kojeg se prisjećaju ako se ne mogu sjetiti ničega drugog. C) Opišite situaciju i životne okolnosti čitanja kojih se možete sjetiti. Potpitanja trebaju pojasniti da se cilja s jedne strane na što više informacija o pamćenju koje prati čitanje (npr. izgled i način nabavke knjige), a s druge strane na širi biografski okvir u koji se te informacije mogu uklopiti (npr. mjesto i vrijeme čitanja, druge osobe koje su bile uključene u čitanje tako što su preporučile ili darovale djelo, itd.). Ispitivanje je anonimno, a ispitanici se u doktorskom radu navede prema inicijalima, spolu i dobi. Na temelju dobivenih podataka pokušavaju se ustanoviti obrasci u odgovorima ispitanika da bi se opovrgle ili potkrijepile hipoteze istraživanja, kao i općenitije teze drugih istraživača koji su se bavili čitateljima, ali ne s aspekta analize prisjećanja. Tekst disertacije podijeljen je na dva dijela, prvi s teorijskom razradom istraživanja i drugi sa samim istraživanjem, uz pripadajući uvod i zaključak te prateći materijal (popis literature, sistematizacija važnijih podataka iz odgovora ispitanika, zvučni zapis intervjuja): Uvod (okvirno 10 kartica teksta) I. dio (okvirno 110 kartica teksta) 1. Pristup čitatelju (okvirno 30 kartica teksta) 2. Pamćenje i književnost (okvirno 40 kartica teksta) 3. Polje prisjećanja (okvirno 40 kartica teksta) II. dio (okvirno 120 kartica teksta) 4. Opis i rezultati provedenog istraživanja (okvirno 40 kartica teksta) 5. Rasprava o provedenom istraživanju (okvirno 80 kartica teksta) Zaključak (okvirno 10 kartica teksta; sveukupno okvirno 250 kartica teksta) Uvod obrađuje kontekst i cilj doktorskoga rada te pruža sažetak poglavlja koja slijede. 1. poglavlje daje pregled dosadašnjih koncepata književnih čitatelja i publike te suvremeno stanje istraživanja na tom polju unutar književne teorije (potpoglavlja: 1. 1. Povlašteni čitatelji: autori, kritičari; 1. 2. Teorijski pristupi). 2. poglavlje govori o istraživanjima koja povezuju pamćenje i književna djela, pogotovo iz područja psihologije, te iznosi principe empirijskog istraživanja književnosti kao stjecište tih individualnih i kulturnih fenomena (potpoglavlja: 2. 1. Dodirne točke; 2. 2. Tekstovi kao žarišta interesa; 2. 3. Empirijska metodologija). 3. poglavlje iznosi metodologiju istraživanja koje slijedi u II. dijelu, s naglaskom na etnografiju i metode društvenih znanosti koje su već prisutne u proučavanju književnosti (potpoglavlja: 3. 1. Metode sociologije književnosti i kulturnih studija; 3. 2. Etnografske metode). 4. poglavlje izlaže materijal istraživanja i identificira koje su specifičnosti u prisjećanju neprofesionalnih čitatelja. 5. poglavlje uspoređuje odgovore čitatelja s književnim tekstovima koje su razmatrali i problemski obrađuje tako dobivene rezultate. Zaključak donosi povjesni pregled važnosti pamćenja za europsku povijest književnosti i smješta cjelinu doktorskoga rada u taj kontekst.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

1. Opis obrazaca koji se pojavljuju u prisjećanju književnih djela kod neprofesionalnih čitatelja potkrijepljen empirijskim podacima
2. Razrada metodološkog modela za istraživanje konkretnih čitatelja književnosti nastalog na presjecištu komparativne književnosti, kulturnih studija, etnografije čitanja, kognitivne teorije i sociologije književnosti
3. Pregled i kritika suvremenog stanja istraživanja o književnim čitateljima unutar empirijskog odvjetnika teorije književnosti
4. Upućivanje na važnost proučavanja neprofesionalnih čitatelja književnosti unutar književne struke

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

Alasutari, Pertti. 1995. Researching Culture: Qualitative Method and Cultural Studies. London: Sage Publications. Amit, Vered. 1999. Constructing the Field: Ethnographic Fieldwork in the Contemporary World. London i New York: Routledge. Anderson, J. 1999. Cognitive Psychology and its Implications. Worth Publishers. Andringa, Els. 2004. "The Interface between Fiction and Life: Patterns of Identification in Reading Autobiographies". U Poetics Today, sv. 25, br. 2: 205-240. Bartlett, Frederic. 1995 [1932]. Remembering: A Study in Experimental and Social Psychology. Cambridge: Cambridge University Press. Bourdieu, Pierre. 2002. Distinction: a social critique of the judgment of taste. Cambridge: Harvard University Press. Boyarin, Jonathan. 1993. The Ethnography of reading. University of California Press. Certeau, Michel de. 2002. Invencija svakodnevice. Zagreb: Naklada MD. Chartier, Roger. 1993. The order of books: readers, authors, and libraries in Europe between the fourteenth and eighteenth centuries. Stanford: Stanford University Press. Clifford, James i Marcus, George. 1986. Writing Culture. The Poetics and Politics of Ethnography. Berkeley and Los Angeles: University of California Press. Cohen, Gillian i Conway, Martin (ur.) 2008. Memory in the Real World (3. izdanje). Taylor & Francis Group: Psychology Press. Copeland, D. et al. 2009. "A novel study: Forgetting curves and the reminiscence bump". U Memory, sv. 17, br 3: 323-336. Davies, Charlotte Aull. 1999. Reflexive Ethnography. A guide to researching selves and others. London i New York: Routledge. Dixon, Peter i Bortolussi, Maria. 2011. "The scientific study of literature. What can, has, and should be done". U Scientific Study of Literature, sv. 1, br. 1: 59-71. Fish, Stanley. 1998. Is there a text in this class?: The authority of interpretive communities. Cambridge: Harvard University Press. Holland, Norman. 1975. 5 Readers Reading. Yale University Press. Iser, Wolfgang. 1978. The Act of Reading: A Theory of Aesthetic Response. London i Henley: Routledge & Kegan Paul. Jaus, Hans Robert. 1978. Estetika recepcije: izbor studija. Beograd: Nolit. Lachmann, Renate. 1997. Memory and Literature. Intertextuality in Russian Modernism. Minnesota: University of Minnesota Press. Long, Elizabeth. 2003. Book clubs: women and the uses of reading in everyday life. Chicago: University of Chicago Press. Nalbantian, Suzanne. 2004. Memory in Literature: From Rousseau to Neuroscience. New York: Palgrave Macmillan. Neisser, U. i Hupcey, J. A. 1982. "A Sherlockian Experiment". U U. Neisser (ur.), Memory Observed. New York: Freeman. Nell, Victor. 1988. Lost in a Book: The Psychology of Reading for Pleasure. Yale University Press. Richards, I. A. 2001. Principles of literary criticism. London; New York: Routledge. Roediger, H. L. III i Wertsch, J. V. 2008. "Creating a new discipline of memory studies". U Memory Studies 01(1): 9-22. Rubin, D. C. 1995. Memory in Oral Traditions: The Cognitive Psychology of Epic, Ballads, and Counting-out Rhymes. Oxford: Oxford University Press. Šporer, David. 2010. Status autora: od pojave tiska do nastanka autorskih prava. Zagreb: AGM.Turner, Mark. 2002. The Literary Mind. New York: Oxford University Press. Winograd, Eugene i Neisser, Ulric (ur.) 1992. Affect And Accuracy In Recall - Studies Of "Flashbulb" Memories. Cambridge University Press. Yates, Frances. 2001. The Art of Memory. Chicago: University Of Chicago Press.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

0

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada

Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

Suglasnost mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis _____

prof.dr.sc. Lada Čale-Feldman

Potpis _____

Lovro Škopljanc, dipl. komparatist književnosti i anglist

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu.

U Zagrebu, 30.05.2012.

Potpis _____

Lovro Škopljanc, dipl. komparatist književnosti i anglist

IME I PREZIME PRISTUPNIKA ILI PRISTUPNICE:	Lovro Škopljanc		
SASTAVNICA:	Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Doktorski studij književnosti, izvedbenih umjetnosti, filma i kulture		
Matični broj studenta:	7117		
Naslov predložene teme:	hrv.	Analiza prisjećanja na književna djela u empirijskim čitatelja	
	eng.	Analysis of Recollection of Literary Works by Empirical Readers	
Područje/polje/grana ^a :	Filologija / komparativna književnost		
MENTOR(I)			
	TITULA, IME I PREZIME:	USTANOVA:	E-POŠTA:
Mentor 1:	dr. Lada Čale Feldman	Filozofski fakultet	lcfeldma@ffzg.hr
Mentor 2 ^b :			
Izabrano Stručno povjerenstvo za ocjenu predložene teme - 3 ili 5 članova (prvi je predsjednik; preporuka je da mentor ne bude predsjednik)	TITULA, IME I PREZIME:	USTANOVA:	E-POŠTA:
	1. dr. Dean Duda	Filozofski fakultet	dean.duda@ffzg.hr
	2. dr. Lada Čale Feldman	Filozofski fakultet	lcfeldma@ffzg.hr
	3. dr. Nenad Ivić	Filozofski fakultet	nivic@ffzg.hr
	4.		
	5.		
A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada			

B. Ocjena teme doktorskog rada

Prijedlog teme doktorskog rada argumentacijski je sustavno izведен i kompozicijski domišljen. Kandidat je odlučio obraditi problem koji dosad nije ušao u područje interesa domaće znanosti o književnosti. Posrijedi je kompleks motiva koji ulazi u specifične analitičke procedure polja koje se uglavnom može podvesti pod etnografiju književnosti odnosno odgovara praksama čitanja i prisjećanja konkretnog, ili kako to u opisu teme stoji, iskustvenog, empirijskog ili neprofesionalnog čitatelja. Rad je zamišljen u dva komplementarna dijela: u prvom se namjerava obraditi problem čitanja s književnoteorijskog stajališta, ali i u okviru susjednih humanističkih disciplina koje su posvetile analitičku pozornost problemu čitatelja i praksama čitanja.; u drugom će se dijelu predstaviti konkretno istraživanje i njegovi rezultati dobiveni polustrukturiranim intervjuiima na temelju uzorka od 90 ispitanika različite životne dobi na različitim lokacijama (fakultet, javna knjižnica starački dom). Osnovna ideja o mehanizmima prisjećanja književnih tekstova s obzirom na iskustvo neprofesionalnih čitatelja svoje utemeljenje nalazi u njihovoj relativnoj isključenosti iz polja književne kritike čime se uskraćuje uvid u zamišljenu cjelinu socijalnog života književnosti, ali se istodobno osvjetjava i niz mehanizama pamćenja i prisjećanja književnih tekstova na tragu suvremenijih interdisciplinarnih istraživanja. Uz kulturne studije, sociologiju književnosti, psihologiju, i etnografiju suvremena istraživanja problema uključuju posljednjih desetljeća i metode koje su preuzete iz prirodnih znanosti (empirijski studiji književnosti, kognitivna znanost), pri čemu se čitanje tekstova kao metoda testiranja različitih aspekata pamćenja (upamćivanje, prisjećanje) primjenjuje u opsegu od nesvesnog izlaganja ispitanika pojedinim riječima do čitanja duljih „tekstoida“ u laboratorijima. U stručnoj je literaturi takvo pamćenje dobro obrađeno, ali razlikuje se od pamćenja čitanja u svakodnevici, gdje su uvjeti i tip tekstova drukčiji nego u kontroliranim okolnostima eksperimenta. Kandidat vlaada dijakronijom problema, kao i kritičkim aparatom i metodologijom istraživanja. Osnovna je pretpostavka činjenica da sjećanja neprofesionalnih čitatelja na pročitana književna djela čine kvantitativno velik dio književnosti u svakodnevici, ali da ne postoji institucionalni okvir u kojem bi ih se moglo izraziti, pa je cilj istraživanja da ih se prouči i opiše kao oblik promišljanja i realizacije književnosti koji postoji uz profesionalno razmatranje tekstova.

Tema doktorskog rada predstavlja zanimljivu novinu unutar znanosti o književnosti i šireg područja humanistike, uvelike je interdisciplinarno postavljenja, cilj i namjera istraživanja su veoma dobro potkrijepljeni, kandidat je sustavno izložio svoju namjeru i metodološka polazišta.

Mišljenje i prijedlog:

Prihvatići temu doktorskog rada.

Prijedlog izmjene ili dorade naslova:

Prijedlog izmjene ili dopune mentora (UPISATI: TITULA, IME I PREZIME, USTANOVA)

Izabrano Stručno povjerenstvo za ocjenu predložene teme - 3 ili 5 članova (prije je predsjednik; preporka je da mentor ne bude predsjednik)

TITULA, IME I PREZIME, USTANOVA

POTPIS:

1. dr. Dean Duda
(predsjednik Stručnog povjerenstva)
2. dr. Lada Čale Feldman
3. dr. Nenad Ivić

S V E U Č I L I Š T E   U   Z A G R E B U
Postupak odobravanja teme za stjecanje doktorata znanosti

Ocjena teme
DR.SC.-02

	4.	
	5.	
Mjesto i datum:		
Napomena (po potrebi):		

^a Navesti granu ako je potrebno

^b Navesti mentora 2 ako je izabran

Molimo Vas da ispunjeni Obrazac DR.SC.-02 zajedno s obrascima DR.SC-01 i DR.SC-03 pošaljete u električnom obliku (e-pošta: jandric@unizg.hr) i u tiskanom obliku – potpisano i s pratećom dokumentacijom - u pisarnicu Sveučilišta u Zagrebu (Trg maršala Tita 14).

Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime pristupnika.doc

DR.SC.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA¹

Podaci se u obrazac mogu upisivati u samo za to predviđena mjesta. Molimo Vas da se za kretanje kroz upitnik koristite tipkom „tab“.

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Ksenija Klasnić		
Nositelj studija:	FILOZOFSKI FAKULTET, ZAGREB		
Naziv studija:	Poslijediplomski doktorski studij sociologije		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	6994		
Odobravanje teme za stjecanje doktorata znanosti (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Nevenka i Zlatko Klasnić		
Datum i mjesto rođenja:	29. 07. 1983. Zagreb, Hrvatska		
Adresa:	Tošovac 21, 10 000 Zagreb		
Telefon/mobitel:	01/6120-137, 091/9324-360		
E-mail:	kklasnic@ffzg.hr		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	2008 - trenutno Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Sveučilišni poslijediplomski doktorski studij sociologije 2004 - 2007 Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, dodatni studij Društveno humanističke informatike 2002 - 2007 Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, jednopredmetni studij Sociologije 1998 - 2002 VII. gimnazija
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	2008 - trenutno Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu - znanstvena novakinja u suradničkom zvanju asistentice 2007 - 2008 Biometrika Healthcare Research
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	Radovi u časopisima i zbornicima: 1. Klasnić, Ksenija (2011): Ekonomsko nasilje nad ženama u intimnim vezama u hrvatskom društvu - konceputalne pretpostavke. <i>Socijalna ekologija</i> . 20(3) - prihvaćeno za objavljivanje 2. Klasnić, Ksenija; Rukavina Izvor (2011): Dimenzije sociokulturalnog i rodnog identiteta u Slavoniji. U Šundalić, Antun; Zmaić, Krinoslav; Sudarić, Tihana (ur.): <i>Gospodarske i kulturne odrednice regionalnog identiteta</i> . Zbornik radova sa znanstvenog skupa „Globalizacija i regionalni identitet 2011.“, Osijek: Ekonomski fakultet u Osijeku. 3. Čulig, Benjamin; Klasnić, Ksenija; Jakšić, Jelena (2011): Empirijska verifikacija tipologije ateizma. <i>Revija za sociologiju</i> . 41(2): 185-212. 4. Klasnić, Ksenija; Rukavina, Izvor (2011): Što utječe na sliku Hrvatske u inozemstvu? Mišljenja građana Republike Hrvatske. <i>Socijalna ekologija</i> . 20(2): 131-145. 5. Klasnić, Ksenija; Lasić-Lazić, Jadranka; Seljan, Sanja (2010): Quality Metrics of an Integrated E-Learning System – students' perspective. U Safeeullah Soomro (ur.): <i>E-learning experiences and future</i> . Vukovar : InTech, Str. 71-93. 6. Višković, Klaudija; Puljiz, Ivan; Đaković Rode, Oktavija; Klasnić, Ksenija; Kujundžić Tiljak,

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-01 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-01 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

2	<p>Mirjana; Kuzman, Ilija (2010): Community-Acquired Legionnaires Disease in Croatia: Clinical and Radiographic Evaluation. <i>Infectious Diseases in Clinical Practice</i>. 18(1): 23-28.</p> <p>7. Kučić, Vlasta; Seljan, Sanja; Klasnić, Ksenija (2009): Evaluation of Electronic Translation Tools Through Quality Parameters. U Stančić, H. ; Seljan, S. ; Bawden, D. ; Lasić-Lazić, J. ; Slavić, A. (ur.): <i>The Future of Information Sciences: INFFuture2009 - Digital Resources and Knowledge Sharing</i>. Zagreb: Odsjek za informacijske znanosti. Str. 341-351.</p> <p>8. Višković, Klaudija; Richman, Ilana; Klasnić, Ksenija; Hernandez, Alexandra; Krolo, Ivan; Rutherford, G.W.; Romih, Vanja; Begovac, Josip (2009): Assessment of ultrasound for use in detecting lipoatrophy in HIV-infected patients taking combination antiretroviral therapy. <i>Aids patient care and stds</i>. 23(2): 79-84.</p> <p>9. Klasnić, Ksenija (2008): Koprivnica dobila nagradu europskog tjedna mobilnosti. <i>Socijalna ekologija: Journal for Environmental Thought and Sociological Research</i>. 17(4): 421-422 (pričak)</p> <p>10. Klasnić, Ksenija; Seljan, Sanja; Stanić, Hrvoje (2008): Quality parameters for the e-learning Omega system. U Luzar-Stiffler, Vesna; Hljuz Dobrić, Vesna; Bekić, Zoran (ur.): <i>Proceedings of the ITI 2008 30th International Conference on Information Technology Interfaces</i>. Zagreb: Srce - University Computing Centre. Str. 519-526.</p> <p>Izlaganja na kongresima:</p> <p>1. Klasnić, Ksenija (2011): Ekonomsko nasilje nad ženama u intimnim vezama. U: Rukavina, Izvor; Žažar, Krešimir (ur.): <i>Znanstveni skup s međunarodnim sudjelovanjem „Razvoj i okoliš – perspektive održivosti“</i>, Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, FF-press.</p> <p>2. Klasnić, Ksenija; Rukavina Izvor (2011): Dimenzije sociokulturalnog i rodnog identiteta u Slavoniji. <i>Znanstveni skup „Globalizacija i regionalni identitet 2011.“</i>, Osijek.</p> <p>3. Čulig, Benjamin; Klasnić, Ksenija (2011): Tipologija prosvjednika i politički stavovi: Analiza jednog studentskog bunta. U Štulhofer, Aleksandar; Tomić-Koludrović, Inga; Ančić, Branko (ur.): <i>Nacionalni kongres Hrvatskog sociološkog društva "Sociologija i promjena - izazovi budućnosti"</i>. Zagreb: Hrvatsko sociološko društvo.</p> <p>4. Klasnić, Ksenija; Rukavina, Izvor (2011): Što utječe na sliku koju u drugim zemljama imaju o Hrvatskoj? U Štulhofer, Aleksandar; Tomić-Koludrović, Inga; Ančić, Branko (ur.): <i>Nacionalni kongres Hrvatskog sociološkog društva "Sociologija i promjena - izazovi budućnosti"</i>. Zagreb: Hrvatsko sociološko društvo.</p> <p>5. Klasnić, Ksenija; Čulig, Benjamin (2009): Student protest for the right to free education: expectations and fears of plenum participants at the Faculty of Humanities and Social Sciences. Reas 2009: Science and Sustainability.</p> <p>6. Čulig, Benjamin; Klasnić, Ksenija (2009): Tipovi ateizama u kontekstu sociodemografskih karakteristika i političkih stavova. U Marinović, Ankica; Zrinčak, Siniša; Marinović Jerolimov, Dinka; Ančić, Branko (ur.) <i>Društvene promjene i društvena struktura: Hrvatska 20 godina kasnije</i>. Zagreb: Hrvatsko sociološko društvo.</p> <p>7. Klasnić, Ksenija; Čulig, Benjamin (2009): Religijski identitet u kontekstu sociodemografskih karakteristika i političkih stavova. U Marinović, Ankica; Zrinčak, Siniša; Marinović Jerolimov, Dinka; Ančić, Branko (ur.) <i>Društvene promjene i društvena struktura: Hrvatska 20 godina kasnije</i>. Zagreb: Hrvatsko sociološko društvo.</p>
---	--

NASLOV PREDLOŽENE TEME

Hrvatski:	Konstrukcija i evaluacija skala namijenjenih mjerjenju prepoznavanja i iskustava ekonomskog nasilja nad ženama u intimnim vezama
Engleski:	Construction and evaluation of scales for measuring recognition and experiences of economic violence against women in intimate relationships
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):	Hrvatski
Područje/polje:	društvene znanosti/sociologija

PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)

(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-pošta:
--	------------------------	-------------------	----------

Prvi mentor:	dr. sc. Benjamin Čulig, red. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	bculig@ffzg.hr
Drugi mentor:			

KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina

Prvi mentor:	1. Čulig, B.; Klasnić, K.; Jakšić, J. (2011): Empirijska verifikacija tipologije ateizma. Revija za sociologiju. 41 (2): 185-212. 2. Batarelo, I.; Čulig, B.; Novak, J.; Reškovac, T.; Spajić Vrkaš, V. (2010) Demokracija i ljudska prava u osnovnim školama: Teorija i praksa, Centar za ljudska prava, Zagreb. 3. Čulig, B., Kufrin, K., Landripet, I., (2007): "EU +?: Odnos građana Hrvatske prema pridruživanju Republike Hrvatske Europskoj uniji", FF-press i Centar za ženska ljudska prava B.a.B.e., Zagreb, 223 stranice 4. Čulig, B. (2005): Upotreba faktorske analize u ispitivanju poželjnosti alternativnih odgojnih koncepata. Pedagoška istraživanja 2 (2): 82-94. 5. Čulig, B. (2005): Analiza procjene aktualnih društvenih i političkih problema u Hrvatskoj. Socijalna ekologija 15(3): 287-304. 6. Čulig, B. (2005): Sociokулturni stavovi: narodi i vjere. Analiza hrvatske populacije. Socijalna ekologija 14 (1-2): 137-153. 7. Čulig, B. (2005): Sociodemografski profili nositelja političkih stavova u Hrvatskoj. Socijalna ekologija 14 (1-2): 117-136.
Drugi mentor:	

OBRAZLOŽENJE TEME

3

Sažetak na hrvatskom jeziku (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima):	Nasilje nad ženama u intimnim vezama jedan je od gorućih problema hrvatskog društva. Unatoč napretku u razvijanju zakonodavstva, ovoj se temi ne posvećuje dovoljno znanstvenih istraživanja koja bi pomogla u razotkrivanju obrazaca i učestalosti pojavljivanja različitih oblika nasilja nad ženama. Cilj je ove disertacije konstruirati i evaluirati skale za mjerjenje prepoznavanja i iskustava specifičnog oblika nasilja nad ženama za kojeg još ne postoje nacionalni podaci vezani uz njegovu učestalost i različite oblike manifestiranja – riječ je o ekonomskom nasilju. Bit će također prezentirani i podaci anketnog istraživanja vezani uz različite oblike nasilja nad ženama s posebnim naglaskom na ekonomsko nasilje. Uz to, rad će ponuditi teorijski okvir za razmatranje faktora rizika za nasilje nad ženama u intimnim vezama u hrvatskom društvu (tzv. ekološki okvir) koji će biti empirijski provjeren, a različiti rizični faktori biti će organizirani u četiri razine utjecaja: razina individue, veze, zajednice i društva.
Sažetak na engleskom jeziku (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima):	Violence against women in intimate relationships is one of the most serious problems of the Croatian society. Despite certain progress in legislation development, there has not been enough attention dedicated to this problem in scientific researches which would assist in uncovering the patterns and frequency of occurrence of different forms of violence against women. The objective of this dissertation is to construct and evaluate survey scales for measuring recognition and experiences of specific form of violence against women for which no national data yet exists regarding its frequency and different forms of manifestation – economic violence. The results of a survey research of various forms of violence against women with special emphasis on economic violence will also be presented. In addition, a theoretical framework for consideration of risk factors for violence against women in intimate relationships in the Croatian society (so-called ecological framework) will be introduced and empirically tested after which different risk factors will be organized into four levels of influence: individual level, relationship level, community level and society level.

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)

Nasilje u obitelji i nasilje u intimnim vezama pojmovi su koji se često koriste kao sinonimi, iako je nasilje u obitelji širi pojam koji osim nasilja među supružnicima, obuhvaća i nasilje nad djecom te nad starijim i nemoćnim osobama (Wallace, 2004), dok nasilje među intimnim partnerima proširuje pojam nasilja među supružnicima u smislu da se orientira na nasilje u svim vrstama intimnih odnosa. Kad je riječ o nasilju nad ženama, ovaj se pojam najčešće razmatra u okvirima nasilja među supružnicima ili intimnim partnerima te u širem društvenom kontekstu koji podrazumijeva primjericu nasilje u radnom okruženju ili institucionalno nasilje. U ovoj disertaciji pod pojmom nasilja nad ženama podrazumijevat će se svi oblici nasilja muškarca nad njegovom intimnom partnericom. U radovima različitih autora koji se bave nasiljem nad ženama u obitelji koriste se različite klasifikacije nasilje. Svima njima zajedničke su tri vrste nasilje: fizičko (negdje: tjelesno), seksualno i psihičko (negdje emocionalno). Međutim, u novije vrijeme u mnogim se klasifikacijama spominje i ekonomsko (negdje: financijsko) nasilje koje je i u hrvatskom zakonodavstvu nedavno prepoznato kao oblik
---

nasilja te je 2009. godine uvršteno u novi Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji (NN 137/09).

Rezultati jedine nacionalne studije o obiteljskom nasilju u Hrvatskoj (Bego et al. 2007) otkrivaju prisutnost psihičkog nasilja od strane sadašnjeg intimnog partnera kod 27% žena te od strane bivšeg supruga kod 61% žena. Na temelju dobivenih rezultata procjenjuje se da je fizičko nasilje doživjelo 29% žena, a seksualno njih 34%. Ekonomsko nasilje nije bilo u fokusu ove studije.

Većina teorijskih objašnjenja uzroka ili prirode nasilja nad ženama mogu se klasificirati kao unidimenzionalne ili jednofaktorske teorije nasilja, odnosno teorije koje se istovremeno fokusiraju samo na jedan uzrok ili objašnjenje nasilja, obično samo na jednoj razini analize (White i Smith, 2001). To su primjerice: biološka teorija, teorija socijalnog učenja, psihopatološka teorija, teorija resursa, feminističke teorije, subkulturne teorije, itd. (Jasinski, 2001). Kao reakcija na nedostatke ovakvih teorija u novije se vrijeme pojavljuje sve više multidimenzionalnih teorija nasilja nad ženama koje uzroke ovog fenomena vide u kompleksnim obrascima interakcije faktora na različitim razinama. Jedna od takvih je i tzv. socijalno-ekološka teorija nasilja (ili ekološki ili socijalno-ekološki okvir za razumijevanje uzroka nasilja) koja se oslanja na Bronfenbrennerov ekološki model individualnog razvoja osobe (Bronfenbrenner, 1979). Za potrebe teorijskog objašnjenja nasilja nad ženama Bronfenbrennerova je teorija modifirana. Carlson (1984) je prvi put primijenila ovaj okvir na razumijevanje obiteljskog nasilja u kojem je ono konceptualizirano kao višestrajni fenomen utemeljen u međusobnom djelovanju osobnih, situacijskih i sociokulturnih faktora. Ovaj su pristup dalje razvile Heisse (1998) te Dahlberg i Krug (2002), a njihov model koriste CDC (Centers for Disease Control and Prevention) i WHO (World Health Organization) u istraživanjima nasilja nad ženama. Ovaj model razvrstava čimbenike nasilja u četiri razine (individua, veza, zajednica i društvo) i upravo će ovaj pristup biti korišten u teorijskom dijelu disertacije.

Ekonomsko nasilje nad ženom u obitelji tek je nedavno u Hrvatskoj prepoznato kao oblik nasilja koji je kažnjiv zakonom. Slična je situacija i u znanstvenoj literaturi i empirijskim istraživanjima hrvatskih autora u kojima se ekonomsko nasilje tek odnedavno sporadično pojavljuje. Pretraživanjem literature u stranim bazama podataka nađena su samo dva znanstvena rada u potpunosti posvećena ovom obliku nasilja, ali i apeli kako je ovom fenomenu potrebno pridati više pažnje kako na teorijskoj, tako i na empirijskoj razini (Fawole, 2008; Adams et al., 2008). U Hrvatskoj sve donedavno nije postojalo ni jedno istraživanje ekonomskog nasilja nad ženama, ili neko koje bi između ostalih oblika nasilja nad ženama uvrstilo i ekonomsko. Međutim, 2010. godine psihologinja D. Maslić Seršić objavila je rezultate prve studije o ekonomskom nasilju u kojoj je metodama fokus grupe i anketne ispitivala žene žrtve obiteljskog nasilja. Ipak, u hrvatskoj je sociologiji ova tema još uvijek u potpunosti zanemarena, ne postoji ni jedna sociološka studija ekonomskog nasilja, kao ni ona koja bi se bavila i oblicima ekonomskog nasilja nad ženama koje nisu evidentirane kao žrtve drugih oblika obiteljskog nasilja ili nasilja u intimnim vezama.

Budući da postoje različiti oblici nasilja nad ženama, osobito oni od strane intimnog partnera, teško je odrediti granice između njih jer se različiti oblici često isprepliću.

Ekonomsko nasilje obično je samo jedan oblik represije i kontrole kojim nasilnik instrumentalizira svoju moć nad ženom.

4

Ekonomsko nasilje prvenstveno se odnosi na nejednak pristup zajedničkim resursima, uskraćivanje pristupa novcu, zaposlenju ili obrazovanju. U širem smislu, ovaj oblik nasilja odnosi se na oštećenje ili uništenje pa čak i krađu imovine. Ekonomsko zlostavljanje uključuje aktivnosti kojima je cilj kontrola stjecanja, korištenja i održavanja ženinih gospodarskih resursa što predstavlja direktnu prijetnju njezinoj ekonomskoj sigurnosti, odnosno za onemogućavanje potencijalne ekonomske samostalnosti.

Iako se nasilje nad ženom u obitelji od strane intimnog partnera događa u svim društвima te u obiteljima različitog socijalnog i materijalnog statusa (Bego et al. 2007), postoje određeni rizični faktori koji su povezani s potencijalnom nasilnoшću muškarca nad svojom partnericom. Ti se faktori, odnosno čimbenici rizika, prema socijalno-ekološkom okviru klasificiraju u sljedeće četiri razine utjecaja (Dahlberg i Krug, 2002):

- Razina individue: obuhvaća biološke čimbenike, kao i čimbenike osobne povijesti koji mogu povećati vjerojatnost da će pojedinac postati žrtva ili počinitelj nasilja u obitelji.
- Razina veze: uključuje čimbenike koji povećavaju rizik za pojavu nasilja kao rezultata odnosa s vršnjacima, intimnim partnerom i članovima obitelji. Ova razina uključuje najbliže društvene krugove neke osobe koji oblikuju njeno ponašanje i niz iskustava.
- Razina zajednice: odnosi se na kontekst u kojem se društveni odnosi odvijaju – kao što su, primjerice, škole, radna mjesta i susjedstvo. Na ovoj razini nastoje se identificirati karakteristike ovih okruženja koje su povezane s mogućnoшću da će netko postati žrtva ili počinitelj nasilja u intimnoj vezi.
- Razina društva: obuhvaća šire faktore na makro-razini koji utječu na nasilje u intimnim odnosima. To su, primjerice, rodne nejednakosti, vjerski ili kulturni sustavi vrijednosti, društvene norme i ekonomske ili socijalne prilike.

Cilj i hipoteze istraživanja² (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Glavni cilj disertacije je konstruirati i evaluirati skale za mjerjenje prepoznavanja i iskustava različitih oblika ekonomskog nasilja nad ženama u intimnim vezama koje će moći biti primjenjivane u budućim istraživanjima metodom anketne.

Osnovna hipoteza: Konstruirani instrumenti će pouzdano i valjano mjeriti predviđene predmete mjerjenja.

Izvedene hipoteze:

1. Ekonomsko nasilje nad ženama u intimnim vezama manifestira se u nekoliko međusobno povezanih skupina oblika.
2. Iskustvo ekonomskog nasilja može se objasniti čimbenicima s individualne razine, razine veze, zajednice te društva.
3. Prepoznavanje ekonomskog nasilja može se objasniti nekim sociodemografskim karakteristikama, vjerovanjem u mitove o nasilju nad ženama te samim iskustvom nasilja u intimnim odnosima.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

² Redoslijed navođenja cilja i hipoteza ovisi o području istraživanja

Prva faza izrade disertacije sastojat će se od prikupljanja i analiziranja relevantne literature koja će se odnositi na teorijske radove o nasilju nad ženama i na uvid u rezultate kvalitativnih i kvantitativnih studija. Također će se proučiti relevantni dokumenti kao i stručna metodološka literatura vezana uz postupke konstrukcije i evaluacije mjernih instrumenata.

Osim toga, analizirat će se zakonska regulativa (Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji) s ciljem dobivanja uvida u normativne definicije obiteljskog nasilja u Hrvatskoj s posebnim osvrtom na ekonomsko nasilje.

Na temelju tih analiza, bit će konstruirani vodiči za polustrukturirane dubinske intervjuve. Intervjui će biti provedeni na tri skupine žena: 1. žene žrtve obiteljskog nasilja (bivše ili sadašnje štićenice sigurnih kuća na području Zagreba), 2. žene u intimnim vezama kod kojih ne postoji službeno evidentirana povijest nasilja od strane intimnog partnera te 3. žene čiji se muževi ili vanbračni partneri liječe od ovisnosti o kockanju (otprilike 10 žena iz svake skupine). Ova faza istraživanja ima eksplanatornu funkciju, a poslužit će za dobivanje uvida u pojavnje oblike ekonomskog nasilja, kao i za uvid u različita mišljenja i mogućnost prepoznavanja ekonomskog nasilja kod tri navedene skupine žena. Također, intervjui će nam omogućiti identifikaciju faktora rizika za ekonomsko nasilje od strane intimnog partnera.

Na temelju rezultata kvalitativnog dijela istraživanja i uz pomoć prethodno proučene stručne literature bit će izrađen teorijski koncept utemeljen na socijalno-ekološkom okviru koji će biti korišten u kvantitativnom dijelu istraživanja.

Drugi dio empirijskog istraživanja bit će konfirmatornog tipa. To znači da će postavljeni teorijski koncept biti operacionaliziran, a teorijske veze među pojmovima bit će formulirane u obliku hipoteza. Time će se dobiti empirijska osnova za konstruiranje dvije skale.

Prva skala će biti namijenjena mjerjenju iskustava ekonomskog nasilja, dok će druga biti namijenjena mjerjenju prepoznavanja ekonomskog nasilja nad ženama od strane intimnih partnera.

Dizajniranje skale obuhvaćat će sljedeće odluke o formatu skale (Spector, 1992): broj ponuđenih odgovora, izbor verbalnih iskaza ponuđenih odgovora, pisanje uputa za ispunjavanje instrumenta i formulaciju čestica. Anketni upitnik će – osim skala ekonomskog nasilja – sadržavati još četiri skupine pitanja: 1. sociodemografska obilježja ispitanica, 2. iskustva ostalih oblika nasilja od strane intimnog partnera, 3. vjerovanje u mitove o nasilju nad ženama, 4. relevantni faktori unutar socijalno-ekološkog okvira čiju smo plauzibilnost utvrđili prethodno provedenim intervjuiima. Ovi će faktori biti korišteni za validaciju konstruiranih skala.

Konstruirani upitnik bit će pretestiran na manjem uzorku žena (N=50) u svrhu provjere smislenosti, jasnoće i empirijske prikladnosti mjernih instrumenata te trajanja samog popunjavanja ankete. Dodatna pomoć konstrukciji bit će diskusija s ispitanicama vezana uz sadržajnu i tehničku stranu ispunjavanja upitnika. Po potrebi će biti učinjeno redizajniranje skala u svrhu dorade instrumentarija.

Finalizirani anketni upitnik primijenit će se u terenskom istraživanju na većem uzorku žena u intimnim vezama. Ovisno o okolnostima, anketno će istraživanje biti provedeno ili na reprezentativnom uzorku žena Republike Hrvatske (N=600) ili na prigodnom uzorku žena grada Zagreba koje su u intimnim vezama (N=200).

U analizi podataka najprije će se provesti evaluacija skala s ciljem ispitivanja njihovih metrijskih karakteristika. Posebna pozornost bit će posvećena utvrđivanju pouzdanosti i valjanosti konstruiranih skala. Pouzdanost će biti provjeravana metodom interne konzistentnosti skala (za svaku skalu posebno i po utvrđenim subskalama), a provjera valjanosti odnosit će se na provjeru konstruktne, kriterijske i sadržajne valjanosti skala.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Glavni znanstveni doprinos disertacije su dvije mjerne skale: skala iskustava ekonomskog nasilja nad ženama i skala prepoznavanja ekonomskog nasilja nad ženama, koje će istraživači obiteljskog nasilja i nasilja u intimnim odnosima moći koristiti u anketnim istraživanjima na uzorcima žena u intimnim vezama. Osim toga, očekujemo da će dobiveni rezultati proširiti i produbiti postojeće spoznaje o nasilju nad ženama u intimnim vezama. Naime, očekivani znanstveni doprinos proizlazi također i iz analize fenomena ekonomskog nasilja u socijalno-ekološkom okviru, utvrđivanja faktora koji su povezani s ekonomskim nasiljem nad ženama u intimnim vezama kao i utvrđivanja povezanosti ekonomskog nasilja s drugim oblicima nasilja nad ženama.

Nove spoznaje o ovom tek nedavno prepoznatom obliku nasilja mogu biti upotrebljene od strane Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti koje je nadležna institucija za izradu Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji kako bi se u novi Protokol uključilo i postupanje u slučajevima ekonomskog nasilja. Također, rezultati mogu biti od koristi i svim nadležnim institucijama koje sudjeluju u oblikovanju politike rodne ravnopravnosti kao i onima koje rade na suzbijanju nasilja nad ženama u Republici Hrvatskoj.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

1. Adams E. Adrienne, Sullivan M. Cris, Bybee Deborah, Greeson R. Megan (2008): Development of the Scale of Economic Abuse. Violence Against Women, 14; 563-588.
2. Bego, Adriana; Benčić, Sandra; Nikolić Ristanović, Vesna; Dokmanović, Mirjana (2007): Nacionalna studija o obiteljskom nasilju nad ženama u Republici Hrvatskoj. Zagreb: Centar za žene žrtve rata - Rosa, Autonomna ženska kuća B.a.B. e.
3. Bronfenbrenner, Uri (1979): The Ecology of Human Development. Harvard University Press. Cambridge, Massachusetts i London, England.
4. Carlson, Bonnie, E. (1984): Causes and Maintenance of Domestic violence: An Ecological Analysis. Social Sciences Review, 58 (4): 569-587.
5. Dahlberg, Linda, L., Krug Etienne G.(2002): Violence: A Global Public Health Problem. Ur.: E. G. Krug, L. L. Dahlberg, J. A. Mercy, A. B. Zwi, R. Lozano: World Report on Violence and Health, 1-21. Geneva: World Health Organization. URL: <http://whqlibdoc.who.int/hq/2002/9241545615.pdf> (24.05.2011)
6. Fawole, Olufunmilayo I. (2008): Economic Violence To Women and Girls - Is It Receiving the Necessary Attention? Trauma, Violence, & Abuse, 9 (3): 167-177.
7. Heise, Lori, L. (1998): Violence Against Women: An Integrated, Ecological Framework. Violence Against Women, 4 (3), str. 262-

290.

8. Jasinski, J. L. (2001): Theoretical Explanations for Violence Against Women. Sourcebook on Violence Against Women (str. 5-21). Uredili: C.M. Renzetti, J.L. Edleson, R.K. Bergen. Thousand Oaks, CA: Sage.
9. Spector, E., Paul (1992): Summated Rating Scale Construction. Sage University Paper series on Quantitative Applications in the Social Sciences, series no. 07-082. Newbury Park, CA: Sage.
10. Wallace, Harvey (2004). Family Violence: Legal, Medical, and Social Perspectives. Allyn & Bacon.
11. White W. Jacquelyn, Smith Paige Hall (2001): Developmental Antecedents of Violence Against Women: A Longitudinal Perspective. Report of the U.S. Department of Justice. URL: www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/grants/187775.pdf (10.11.2010)

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

80.000,00 kn

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Vrsta financiranja	Naziv projekta	Voditelj projekta	Potpis
Nacionalno financiranje			
Međunarodno financiranje	Naming, blaming and framing the economic violence against women in intimate relationships	Sanja Sarnavka	
Ostale vrste projekata			
Samostalno financiranje			
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja ³			

Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam sugasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis Benjamin Čulig

(ime i prezime prvog predloženog mentora)

Potpis

(ime i prezime drugog predloženog mentora)

Potpis Ksenija Klasnić

(ime i prezime doktoranda)

IZJAVA

³ Navesti samo ako je potrebno

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu.

U Zagrebu, 19.12.2011.

Potpis Ksenija Klasnić

(ime i prezime doktoranda)

M.P.

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA¹

Podaci se u obrazac mogu upisivati u samo za to predviđena mjesta. Molimo Vas da se za kretanje kroz upitnik koristite tipkom „tab“.

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:		Ksenija Klasnić
Nositelj studija:		dr. sc. Vjekoslav Afrić, red. prof.
Naziv studija:		Poslijediplomski doktorski studij sociologije
Matični broj doktoranda/doktorandice:		6994
Naslov predložene teme	Jezik pisanja rada:	Hrvatski
	<i>Hrvatski</i>	Konstrukcija i evaluacija skala namijenjenih mjerjenju prepoznavanja i iskustava ekonomskog nasilja nad ženama u intimnim vezama
	<i>Engleski</i>	Construction and evaluation of scales for measuring recognition and experiences of economic violence against women in intimate relationships
Područje/polje:		Sociologija

MENTOR(I)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
1 <hr/>	Prvi mentor:	dr. sc. Benjamin Čulig	Filozofski fakultet bculig@ffzg.hr
	Drugi mentor:		
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1.dr. sc. Branka Galić, izv. prof.	Filozofski fakultet	bgalic@ffzg.hr
	2.dr. sc Benjamin Čulig, red. prof.	Filozofski fakultet	bculig@ffzg.hr
	3.dr. sc. Renato Matić, doc.	Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu	renatomic@yahoo.com
	4.		
	5.		
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Na sjednici vijeća Filozofskog fakulteta u Zagrebu, održanoj 24. siječnja 2012.		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja	Na sjednici 10. lipnja 2011.		

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada

Javna obrana prijedloga teme i sinopsisa doktorskog rada doktorandice Ksenije Klasnić pod naslovom "Konstrukcija i evaluacija skala namijenjenih mjerjenju prepoznavanja i iskustava ekonomskog nasilja nad ženama u intimnim vezama" održana je 7. prosinca 2012. godine na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, pred naprijed navedenim povjerenstvom. Doktorandica je naprije prezentirala glavne ideje svoga rada koje ukazuju na to da je nasilje nad ženama u intimnim vezama jedan od važnih problema hrvatskog društva. Prezentirala je detaljno temeljnu strukturu rada pri čemu je istaknula da se, unatoč napretku u razvijanju zakonodavstva, u praksi ovoj temi ne posvećuje dovoljno znanstvenih istraživanja koja bi pomogla u razotkrivanju obrazaca i učestalosti pojavljivanja različitih oblika nasilja nad ženama. Stoga je doktorandica izabrala za svoj cilj znanstvenog rada na disertaciji konstruirati i evaluirati skale za mjerjenje prepoznavanja i iskustava specifičnog oblika nasilja nad ženama za kojeg još ne postoje nacionalni podaci vezani uz njegovu učestalost i različite oblike manifestiranja, a to je ekonomsko nasilje. Doktorandica namjerava u svome radu izvesti empirijsko anketno istraživanje u kojem će nastojati prikupiti podatke vezane uz različite oblike nasilja nad ženama s posebnim naglaskom na ekonomsko nasilje. Osim toga, u radu namjerava ponuditi teorijski okvir za razmatranje faktora rizika od nasilja nad ženama u intimnim vezama u hrvatskom društvu (tzv. ekološki okvir) koji će biti empirijski provjeren, a različiti rizični faktori bit će organizirani na četiri razine utjecaja: razina individue, razina veze, razina lokalne zajednice i razina šireg društva.

Povjerenstvo joj je postavilo neka pitanja i dalo svoje sugestije.

Pitanja i sugestije članova povjerenstva bila su sljedeća:

1. Prepoznavanje nasilja kao društvenog odnosa
2. Može li se nasilje kao društveni odnos u smislu očekivanja od društvenih uloga/posljedica mjeriti?
3. Može li se u okviru postavljenih ciljeva očekivati prezentirana mogućnost realizacije u punom opsegu zbog vanjskih okolnosti istraživanja?
4. Pored idealno postavljenih očekivanja i ciljeva istraživanja potrebno je definirati nižu razinu dohvatljivih ciljeva.
5. U teorijskom konceptu trebalo bi uključiti i obrazložiti teorijski i akcijski koncept socijalističkog feminizma
6. U izradu skale trebalo bi uključiti i temu "pritska za napuštanjem posla" od strane partnera
7. Obrazložiti i analizirati rodno uvjetovano nasilje kao institucionalno podržanu aktivnost u društvu - suptilni seksizam na široj društvenoj razini.

B. Ocjena teme doktorskog rada

(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)

Tema disertacije je jedna od prilično zanemarenih tema istraživanja ne samo unutar sociologije nego i društvenih znanosti općenito - ekonomsko nasilje nad ženama u intimnim vezama. Osobito se to odnosi na metodološki karakter ove teme i mogućnost njezine empirijske provjere u istraživanju fenomena nasilja nad ženama i to ponajprije ekonomskog nasilja nad ženama u intimnim vezama kao ozbiljnog društvenog problema. Stoga ova tema u tom smislu sigurno predstavlja značajnu novinu.

2

Glavni cilj disertacije je konstruirati i evaluirati skale za mjerjenje prepoznavanja i iskustava različitih oblika ekonomskog nasilja nad ženama u intimnim vezama kako bi se ustanovili pouzdani i valjni anketni instrumenti kojima će se moći mjeriti ekonomsko nasilje nad ženama u intimnim vezama, te koji će se moći primjenjivati u svim tipovima istraživanja ove teme u kojima se koristi metoda ankete. U tom je smislu doktorandica i postavila osnovne i specifične hipoteze istraživanja koje povezuju manifestnu razinu iskazivanja nasilja nad ženama sa činjenicama toga iskustva na nekoliko razina - individualnoj razini, razini veze, razini zajednice te šireg društva. Pritom će se također nastojati objasniti i povezanost ekonomskog nasilja sa nekim sociodemografskim karakteristikama, vjerovanjem u mitove o nasilju nad ženama te sa prethodnim iskustvima nasilja u obiteljskim i intimnim vezama. Osim teorijskog uvida u temu i problem disertacije, u kojem će se analizirati relevantna literatura iz područja sociologije roda, sociologije porodice i feminističkih teorija koja ukazuje na problem ekonomskog nasilja nad ženama u intimnim vezama, analizirat će se i literatura iz područja metodologije vezana uz postupke konstrukcije i evaluacije mjernih instrumenata, ali i postojeća zakonska regulativa radi uvida u normativni okvir ovog fenomena u Hrvatskoj, što mislimo da će omogućiti temeljitiji i dublji uvid u navedeni fenomen. Na temelju toga će doktorandica napraviti kvalitativnu analizu triju skupina žena pomoću dubinskih intervjuja: 1. žena žrtvi obiteljskog nasilja (bijše ili sadašnje štićenice sigurnih kuća na području Zagreba), 2. žena u intimnim vezama kod kojih ne postoji službeno evidentirana povijest nasilja od strane intimnog partnera te 3. žena čiji se muževi ili vanbračni partneri liječe od ovisnosti o kockanju (otprilike 10 žena iz svake skupine). Povjerenstvo smatra da su to dobro odabrane karakteristike uzorka, s nekim kvalitativno različitim elementima. Ova faza istraživanja ima eksplanatornu funkciju, a poslužit će za dobivanje uvida u pojmove oblike ekonomskog nasilja, kao i za uvid u različita mišljenja i mogućnost prepoznavanja ekonomskog nasilja kod tri navedene skupine žena.

U drugom dijelu empirijskog istraživanja doktorandica namjerava operacionalizirati prethodno postavljeni teorijski koncept u kojem će teorijske veze među pojmovima formulirati kao hipoteze, na temelju čega će konstruirati dvije mjerne skale s određenim odlukama o formatu skala. Prva skala će biti namijenjena mjerenu iskustava ekonomskog nasilja, a druga mjerenu prepoznavanja ekonomskog nasilja nad ženama od strane intimnih partnera. U anketni upitnik će dodatno uključiti i pitanja o sociodemografskim obilježjima ispitanica, iskustva drugih oblika nasilja od strane partnera, mitove o nasilju nad ženama, te prethodno utvrđene relevantne elemente socijalno-ekološkog okvira iz provedenih intervjuja. Svi ti elementi koristit će se za validaciju konstruiranih skala, zbog čega povjerenstvo misli da će i validacija skala biti valjano i profesionalno izvedena.

Doktorandica namjerava zbog empirijske prikladnosti konstruirani upitnik najprije pretestirati na manjem uzorku žena (N=50), te učiniti eventualno redizajniranje skala u svrhu dorade instrumentarija. Konačno završen anketni upitnik namjerava primijeniti u terenskom istraživanju na većem uzorku žena u intimnim vezama, ili na reprezentativnom uzorku žena Republike Hrvatske (N=600) ili na prigodnom uzroku žena grada Zagreba koje su u intimnim vezama (N=200), ovisno o mogućim okolnostima. Naime, ova disertacija dio je međunarodnog projekta "Naming, blaming and framing the economic violence against women in intimate relationships", te

ovisno o finansijskim okolnostima tog projekta, moći će se provesti jedan od navedenih tipova uzorka za potrebe ove disertacije.

Mišljenje i prijedlog:

Budući da je ovo istraživanje zamišljeno vrlo studiozno, analitički temeljito, te prema suksesivnim koracima metodološkog i empirijskog rada dosljedno i logično, povjerenstvo smatra da bi njegova izvedba s obzirom na prezentirani sinopsis bila vrlo dobar model i preporuka kako treba raditi na temi disertacije. Prijedlog teme kao i prezentacija rada na njoj mogu poslužiti kao primjer i drugim doktorandima za rad na znanstvenoistraživačkoj temi ne samo iz područja sociologije nego i daleko šire u području društvenih znanosti. U tom smislu ova je tema za svaku preporuku. Onaj dio problema koji se, međutim, može pojaviti jest njezina empirijska mogućnost izvedbe na reprezentativnom uzorku, što ovisi o finansijskim odrednicama međunarodnog projekta i o čemu doktorandica nema sasvim sigurne garancije. Međutim, povjerenstvo misli da bez obzira na mogućnost izvedbe u smislu reprezentativnosti uzorka, bi čak i rezultati dobiveni na prigodnom uzorku, što je doktorandica navela kao neupitnu mogućnost, bili dovoljan temelj za izvođenje suvih zaključaka i dovođenje u vezu s pretpostavkama istraživanja, kao jednog od temeljnih i nesumnjivo prvih koraka istraživanja ove problematike u Hrvatskoj. Ako empirijski dio rada na reprezentativnom uzorku, međutim, bude u potpunosti izvediv, onda će rad, uvereni smo, imati dalekosežne reperkusije na doprinos znanosti sociologije, ali i društvenim znanostima u širem smislu. Stoga povjerenstvo preporuča nastavak rada na ovoj temi i izradu disertacije.

Prijedlog izmjene ili dorade naslova:

Naslov je usklađen s temom i nema potrebe za mijenjanjem naslova.

Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):

Predlaže se da se doktorandica konsultira i sa dr. sc. Brankom Galić, izv. prof., pa ju predlažemo kao komentoricu za rad na ovoj disertaciji i njezinoj ocjeni.

Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):

2013./2014., ljetni semestar

3

Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)

Potpis

(ime i prezime člana povjerenstva)

NAPOMENA (po potrebi):

Izabrano Povjerenstvo za
ocjenu teme i predlaganje
mentora

Titula, ime i prezime, ustanova, država:

Potpis:

1.(predsjednik Povjerenstva)

Dr. sc. Branka Galić, izv. prof.

2.Dr. sc. Benjamin Čulig, red. prof.

	3.Dr. sc. Renato Matić, doc.	
	4.	
	5.	
U Zagrebu,		M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Ivan Hromatko, dipl. sociolog		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Sociologija		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	6986		
Odobravanje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Franka Hromatko		
Datum i mjesto rođenja:	31.03.1979., Zagreb, Hrvatska		
Adresa:	Bartolići 13, Zagreb, Hrvatska		
Telefon/mobitel:			
E-mail:	ivan.hromatko@gmail.com		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Hrvatski studiji, Sociologija i povijest, Dodiplomski, Hrvatska
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<p>2011. Predavač u sklopu IPA projekta Regionalne mreže obrazovnih institucija „Znanje za sve“ Veleučilište Varaždin, J. Križanića 33/6; 42000 Varaždin</p> <ul style="list-style-type: none"> - Predavanje kolegija „Učenje i organizacija učenja“ - Predavanje kolegija „Međuljudske i građanske kompetencije“ <p>2011. Istraživač na projektu "Istraživanje ljudskih resursa i potencijala – podprojekt Afganistan, Kineziološki fakultet</p> <p>2010-danas. Savjetnik Centra za kulturu Trešnjevka</p> <p>2009-2010. Istraživač na znanstvenom projektu „Transnacionalne migracije – izazovi hrvatskom društvu“; Institut za migracije i narodnosti</p> <p>2009-2011. Voditelj kina, Zagreb film festival</p>

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada
Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

	<p>2009-2010. Voditelj kina i projekt menadžer, Festival židovskog filma</p> <p>2008-2010. Voditelj kina i koordinator, Animafest Zagreb</p> <p>2008-2009. Menadžer pozivnog centra Zagreb; A.S. – profit d.o.o.</p> <p>2008 – 2010 Voditelj radionice „Teatar kao mjesto nadilaženja predrasuda i diskriminacije“, u sklopu kolegija „Predrasude i prevencija diskriminacije“ doc.dr.sc. Renata Matića; Hrvatski studiji</p> <p>2008. Nastavnik povijesti OŠ Jurja Habdelića Velika Gorica</p>		
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:			
NASLOV PREDLOŽENE TEME			
Hrvatski:	Teatar kao prostor akcijskog istraživanja stigmatizacije		
Engleski:	Theatre as a space for action research on stigmatization		
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):			
Područje/polje/grana:	Društvene znanosti / Sociologija / Posebne sociologije		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)			
(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	prof.dr.sc. Renato Matić	Sveučilište u Zagrebu, Hrvatski studiji, Hrvatska	rmatic@hrstud.hr
Drugi mentor:			
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	<ul style="list-style-type: none"> - Leburić, A., Matić, R., Quien, M. (2010) Mito i korupcija u hrvatskom društvu. Split: Redak - Galić, R.; Ljubotina, D.; Matić, R.; Matešković, D.; Ninić, A. (2009) Mladi i sigurnost - osjećaju li se mlađi sigurni u gradu Zagrebu. Zagreb : Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom - Matić, R. (2007) Društvo i nasilje – kako nasilje postaje prihvatljivo i poželjno? // Psihologija i nasilje u suvremenom društvu. Zbornik radova znanstveno – stručnog skupa Psihologija nasilja i zlostavljanja / Kolesarić, Vladimir (ur.). Osijek : Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet, Osijek. Str. 21-33 - Hromatko, I., Matić, R. (2008) Stigma – teatar kao mjesto prevladavanja stigmatizacije. Sociologija i prostor. 46. 179 (1). Str. 77-100 		

Drugi mentor:	
OBRAZLOŽENJE TEME	
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Tema ove disertacije je akcijsko istraživanje stigmatizacije koje koristi teatar kao prostor sociološkog istraživanja. Osnovna polazišta disertacije nalaze se u teoriji socijalne konstrukcije zbilje Bergera i Luckmanna, dramaturškoj perspektivi Goffmana, te Turnerovoj verziji obreda prijelaza. Prema teorijskom okviru, glavni problem stigmatizacije je manjak kvalitetne interakcije između pripadnika stigmatiziranih skupina i ostatka društva. Teatar, kao prostor interakcije, kritike normi i slobode od svakodnevnih uloga, predstavlja odličan prostor za analizu stigmatizacije. Teatar ujedno dopušta i provođenje akcijskog istraživanja. Koristeći teatar, cilj istraživanja je stjecanje znanstvenog uvida u dinamiku stigmatizacije i otkrivanje potencijala teatra za njezino prevladavanje. Uz znanstveni uvid, istraživanje cilja razvijati civilni aktivizam, dati glas pripadnicima stigmatiziranih skupina te razviti ovo istraživanje u edukativni model koji naglašava vrijednost solidarnosti.
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	The theme of this dissertation is based on an action research on stigmatization which uses theatre as a space for sociological research. The main postulates of the dissertation are based in the theory of social construction of reality by Berger and Luckmann, Goffman's dramaturgical perspective and Turner's version of rites of passage. According to theoretical framework, the main problem of stigmatization concerns the lack of quality interaction between the members of stigmatized groups and the rest of the society. Theatre, as a space of interaction, critique of norms and freedom from everyday roles, represents an excellent place for analysis of stigmatization. At the same time, theatre allows us to conduct an action research. By using theatre, the research aim is to obtain scientific insights into the dynamics of stigmatization and to discover the theatre's potential for its overcoming. Beside scientific insight, the research aims to develop civic activism, to give voice to the stigmatized groups and to develop this research into a drama educative model that emphasizes the value of solidarity.
Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)	
<p>Stigmatizacija, utemeljena na negativnim predrasudama, predstavlja društveni problem koji rezultira brojnim posljedicama na društvenoj i individualnoj razini. Diskriminacija, isključenje pojedinca iz društvenih tokova, umanjenje društvene solidarnosti i stvaranje društvenih sukoba samo su neke od njezinih posljedica. Ova disertacija je pokušaj aktivnog definiranja novih, pozitivnih akcija kojima se intervenira u društvenu zbilju. Kao takva, disertacija predstavlja akcijsko istraživanje, tijekom kojeg sudionici aktivno kreiraju istraživački proces, refleksivno definiraju poželjnu akciju i (inter)aktivno prezentiraju svoje perspektive. To je od izuzetne važnosti jer su stigmatizirane skupine redovito i marginalizirane te im se vrlo rijetko pruža prilika prezentirati svoje stavove, kamoli aktivno kreirati buduće pozitivne društvene akcije. Kako bi se postigao ovaj cilj (barem djelomično), istraživanje uvodi dramske radionice u sociološko istraživanje, što predstavlja metodološku inovaciju u svijetu sociologije. Iako inovativno, istraživanje se temelji na postojećim teorijama:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) teoriji socijalne konstrukcije zbilje Petera L. Bergera i Thomasa Luckmanna; 2) dramaturškoj perspektivi Ervinga Goffmana te; 3) Victor Turnerovoj veriji Arnold van Gennepova obreda prijelaza (rites de passage). <p>Bricolage ovih triju teorija predstavlja epistemološko i konceptualno polazište iz kojega se operacionaliziraju temeljni pojmovi, te razmatra osnovno istraživačko pitanje: može li kvalitetna i cilju orijentirana interakcija, ostvarena između stigmatiziranih i ostatka društva pod okriljem teatra, rezultirati novom i zajedničkom akcijom, tj. prevladavanjem stigmatizacije?</p>	

Naime, teorija socijalne konstrukcije zbilje govori o društvenoj svakodnevici kojom dominira receptno znanje – dio čega su i društvene predrasude i stigme. Receptno znanje je sastavni dio objektiviziranog korpusa društvenog znanja kojeg članovi društva (pod uvjetom da su ga interanlizirali socijalizacijom) prihvataju nekritički i bez kognitivnog otpora. Potreba za pribjegavanjem generalizaciji i stereotipnom znanju proizlazi iz suštinske kognitivne neizvjesnosti koju pojedincu predstavlja susret s okolinom i biološka potreba ljudi da djeluju ekonomično. No, članovima društva pri tome izmiče činjenica da je svako društveno znanje, uključujući i stigme, posljedica djelovanja i značenja koja im se u društvu pripisuje. To jest, izmiče im da su i stigme promjenjive, poglavito uslijed iskustva koje ima potencijal kreiranja novog društvenog znanja (djelovanja). Drugim riječima, podjela na Nas i Njih ne mora nužno biti utemeljena na osnovu socijalizacijom internaliziranog društvenog znanja, već se može revidirati posredstvom utjecajnog iskustva.

Idealtipska podjela na Nas i Njih vodi do Goffmanove definicije stigme kao diskrepancije između virtualnog (društveno očekivanog) i realnog atributa pojedinca, a te su stigme obično rezervirane za one s kojima nemamo neposrednog iskustva već ih tipiziramo i etiketiramo. One koji uspijevaju zadovoljiti društvena očekivanja Goffman naziva Normalnima (Mi), dok ostali spadaju u skupinu Stigmatiziranih (Oni). Goffman govori i o trećoj skupini koja se sastoji od pojedinaca, pripadnika skupine Normalni, koji su uslijed profesionalnog ili privatnog iskustva sa stigmatiziranim osobama postali solidarni s njima. On tu skupinu naziva Mudrima i povećanje njihovog broja jedan je od potencijala ovog istraživanja. Uz podjelu, Goffman govori i o točci u kojoj smo svi isti – točci upravljanja impresijama. Upravljanje impresijama, prema Goffmanovoj dramatruškoj perspektivi, pokazuje da svi članovi društva – bili oni stigmatizirani ili ne i bila njihova stigma diskreditirajuća ili diskretna – teže kontroliraju impresiju. Kako bi to postigli, svi članovi društva koriste razne glumačke tehnike, trudeći se održati ulogu koju igraju na društvenoj pozornici prikladnom i realnom. Ukoliko osoba ne uspijeva zadovoljiti društvena očekivanja o tome kako treba igrati svoju ulogu, ona najčešće biva stigmatizirana – što stvara prepreku prevladavanju stigmatizacije u svekodnevnom životu. Stoga je potrebno, kako bi se ovim istraživanjem članovima društva ukazalo alternativnu perspektivu (onu stigmatiziranih osoba), aktivno uključiti sve članove društva u istraživački proces – kako stigmatizirane, tako i ostale – na način da im se ponudi prostor interakcije i kritike, sloboden od uloga. Upravo zato, ovo istraživanje koristi teatar i dramske radionice kao prostor istraživanja i definiranja pozitivne akcije koja ima potencijal prevladavanja stigmatizacije. Idealna verzija tog teatra je onaj Victora Turnera, tj. njegova verzija van Gennepovog obreda prijelaza koju je razvio u suradnji s kazališnim redateljem Richard Schechnerom.

DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA

Dramske radionice ovog istraživanja imaju sličnosti s teatrom Victora Turnera koji ga je koristio kako bi studente upoznao s plemenskim kulturama. Turner svoju verziju obreda prijelaza smješta u simbolički teatar, u kojem se „obred“ sastoji se od tri faze: rastajanja, liminoidne faze te faze sastajanja. U prvoj fazi, sudionici se simbolički rastaju od svoje svakodnevne uloge. Druga faza je ludička faza u kojoj sudionici istražuju alternativne perspektive i zamjenjuju uloge. U posljednjoj fazi, sudionici se vraćaju u svakodnevnicu, obogaćeni iskustvima dramskih radionica. Turnerova verzija obreda prijelaza, ostvarena u teatru, predstavlja idealni teorijski okvir dramskih radionica ovog akcijskog istraživanja jer teatar jedini zadovoljava sve preduvjete prevladavanja stigmatizacije:

- 1) daje sudionicima slobodu od svakodnevnih uloga;
- 2) omogućava kritiku društvenih normi;
- 3) naglašava interakciju i iskustvo.

Ova tri preduvjeta upravo su ono što, oslanjajući se na navedena teorijska polazišta, omogućuje ne samo registriranje i mjerjenje, već i prevladavanje problema stigmatizacije – aktivnim kreiranjem novih akcija od strane svih sudionika istraživanja (bili oni stigmatizirani ili ne). Drugim riječima, ovaj teorijski okvir nalaže da dramske radionice postaju ključan dio akcijskog istraživanja jer omogućuju (kao simbolički prostori kritike, interakcije i slobode od uloga):

- 1) veću otvorenost sudionika ka istraživanju drugih perspektiva (obveze svakodnevnih uloga zamjenjuju se slobodom od uloga);
- 2) zamjenu svakodnevnog predrasudnog znanja kritičkim umom koji refleksivno pristupa postojećem društvenom znanju (receptno znanje zamjenjuje se onim iskustvenim);

- 3) stvaranje prostora suradnje u kojem će sudionici stvarati dramsku predstavu kao proizvod zajedničkih npora (manjak interakcije zamjenjuje cilju orijentirana interakcija);

Ovakav pristup omogućava neposredan uvid u stavove, stereotipe, izvore i jačinu utjecaja predrasuda kod sudionika radionice (pa i njihovog socijalnog kruga), te omogućava pronalaženje znanstvenih odgovora za precizno lociranje (pa i razrješenje problematike) koja postoji između stigmatiziranih i ostatka društva.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)**HIPOTEZE**

Stigmatizacija je utemeljena na društvenim predrasudama i perpetuira se manjom kvalitetne interakcije stigmatiziranih i ostatka društva.

Stigmatizacija je tvrdokornija među osobama koje nemaju neposredna iskustva sa stigmatiziranim osobama.

Neposredno iskustvo ima potencijal mijenjanja receptnog znanja.

Kvalitetna interakcija stigmatiziranih i ostatka društva, ostvarena u prostoru teatra, ima potencijal prevladavanja stigmatizacije.

CILJEVI:

- razvoj istraživačkog modela koji kombinira sociologiju i teatar
- pružanje kreativnog prostora za izražavanje pripadnicima stigmatiziranih skupina
- razvoj dramskog edukacijskog modela koji se može primijeniti u osnovnom, srednjem i visokom školstvu

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)**METODOLOGIJA**

U istraživanju će se koristiti prilagođeni Pattonov model mješovite metodologije. Model je prilagođen jer je uvođenje dramskih radionica u sociološko istraživanje inovacija. Budući da se provodi akcijsko istraživanje, cilj je zahvatiti što kvalitetnije podatke o problemu stigmatizacije. Stoga će se istraživanje sastojati od tri faze prikupljanja podataka:

- 1) Anketa,
- 2) Dubinski intervju,
- 3) Dramske radionice

U istraživanju će prevladavati kvalitativni pristup (promatranje sa sudjelovanjem tijekom dramskih radionica, provođenje dubinskih

intervjua), potpomognut kvantitetnom metodom ankete. Dubinski intervjuji će biti dokumentirani diktafonom, a dramske radionice i javni performans video kamerom. Priključeni podaci će se kodirati, kako bi se uočilo ustaljene uzorke djelovanja i potencijalne promjene u predrasudama i diskriminacijskim praksama među sudionicima radionica.

Koristiti će se prigodni uzorak sastavljen od osoba i organizacija koje će biti kontaktirane e-poštom, putem web stranice i letcima. Istraživanje će se provesti u skladu s odrednicama članka 112., stavka 1. Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Narodne novine, br.123/03., 198/3., 105/4 i 174/04.) i Etičkog kodeksa Odbora za etiku i znanost u visokom obrazovanju.

MATERIJAL

Materijali istraživanja su:

- 1) anketni upitnik (ujedno i prijavica za radionice)
- 2) protokol dubinskog intervjuja
- 3) nacrt radionica

DRAMSKE RADIONICE I UZORKOVANJE

Ispitnici se (samo)strukturiraju tijekom anketiranja i dubinskog intervjuja.

Prema njihovim izjavama iz ankete i intervjuja, sudionici će se (samo)strukturirati u tri skupine (prema Goffmanu):

- a. Stigmatizirana: sve osobe koje za vrijeme provođenja uvodnog istraživanja (anketa, intervju) izjave da se smatraju stigmatiziranim
- b. Normalna: sve osobe koje za vrijeme provođenja uvodnog istraživanja (anketa, intervju) izjave da se ne osjećaju stigmatiziranim
- c. Mudra: sve osobe koje su uslijed privatnog ili profesionalnog iskustva sa stigmatiziranim osobama postale solidarne s njima.

Skupina stigmatiziranih se dalje dijeli prema izjavama sudionika, prateći Goffmanove tipove stigm:

- a. Fizičke stigme: osobe koje se smatraju stigmatizirane na osnovu fizičkih atributa
- b. Karakterne: osobe koje se smatraju stigmatizirane na osnovu biografskih mrlja (psihički poremećaji, ovisnosti, povijest nasilja, kriminalni dosje i sl.)
- c. Plemenske: osobe koje se smatraju stigmatizirane na osnovi svoje etničke ili religijske pripadnosti.

Pripadnici skupina Normalni i Mudri se dijele u radionice prema njihovim tematskim afinitetima (fizičke, karakterne, plemenske stigme), što će oni također izraziti tijekom ankete i/ili intervjuja.

Za svaku od tipova stigmi organizira se po jedna dramska radionica u trajanju od 7 dana, tj. 14h.

U svakoj od radionica sudjelovati će i osobe koje se smatraju stigmatiziranim, kao i oni koji se ne smatraju stigmatiziranim. Idealni omjer na radionicama je 50 : 50 % (stigmatizirani : ostali). Nakon svake od radionica, sudionici će izvesti javni performans.

Dramske radionice vode: 1) voditelj istraživanja; 2) kazališni djelatnik (redatelj, dramaturg ili glumac).

Vježbe tijekom radionica mogu biti različite, ali sve se radionice vode s ista tri načela:

- a. fizički kontakt – sudionici se potiču vježbama na prisnu interakciju
- b. aktivnost – sudionici moraju sudjelovati, ne mogu biti promatrači
- c. kreativna sloboda – voditelj radionica i voditelj istraživanja samo asistiraju, dok sudionici sami definiraju i kreiraju svoj performans

ISPITANICI

U istraživanju dobrovoljno sudjeluju sve osobe koje su navršile 15. ili više godina. Maloljetne osobe nužno moraju imati dozvolu roditelja ili skrbnika za sudjelovanje. Izuzev starosnog cenzusa, sudionici istraživanja se ne strukturiraju prema socio-demografskim obilježjima već prema njihovim izjavama prikupljenih anketom i dubinskim intervjuom prije dramskih radionica. Zbog zadržavanja kvalitete rada, radionice će biti ograničene na maksimalno 15 sudionika po radionicama.

PLAN ISTRAŽIVANJA

- 1) Prikupljanje sekundarnih podataka o teorijama i sličnim projektima i istraživanjima provedenim u RH i svijetu
- 2) Izrada anketnog upitnika (prijavnice):
  - a. Online anketa: provedena putem e-pošte. Anketa je ujedno i prijavnica za dramske radionice, te se sastoji od istraživačkih instrumenata putem kojih će sudionici izraziti koja radionica ih interesira te da li se svrstavaju u neku od stigmatiziranih skupina ili ne
  - b. Tiskana anketa: identična online verziji i namjenjena svima onima koji žele sudjelovati, a nisu kontaktirani e-poštom
- 3) Definiranje protokola za dubinski intervju (polustrukturirani)
- 4) Reklamiranje projekta:
  - a. e-pošta – civilne udruge, gradske i državne institucije, elektronički i tiskovni mediji
  - b. letci – područje Zagreba
  - c. web stranica – posjetitelji stranice www.cekate.hr
- 5) ONLINE I TISKANA ANKETA: provođenje online i tiskane ankete
  - a. Tiskana anketa: identična online anketi i namjenjena svima onima koji žele sudjelovati, a nisu kontaktirani e-poštom ili nemaju pristup Internetu
- 6) DUBINSKI INTERVJU: dobrovoljni intervju sa sudionicima radionica
- 7) Uzorkovanje: provođenjem online ankete i dubinskih intervju definirati će se skupine - Stigmatizirana, Normalna i Mudra.
- 8) Podjela sudionika po radionicama prema njihovim izjavama iz ankete i/ili intervju i prema Goffmanovoj podjeli na tri tipa

stigmi: Fizičke, Karakterne, Plemenske

- 9) DRAMSKE RADIONICE (promatranje sa sudjelovanjem): Provođenje dramskih radionica prema triju tipova stigmi (Goffman):
- Fizičke: 15 sudionika, idealni omjer 50 % stigmatizirani po fizičkoj osnovi : 50% ostali; trajanje – 7 dana po 2h
  - Karakterne: 15 sudionika, idealni omjer 50 % stigmatizirani po karakternoj osnovi : 50% ostali; trajanje – 7 dana po 2h
  - Plemenske: 15 sudionika, idealni omjer 50 % stigmatizirani po etničkoj/religijskoj osnovi : 50% ostali; trajanje – 7 dana po 2h
- 10) Održavanje jednog javnog i besplatnog performansa po radionici (u kazalištu ili drugom javnom mjestu)
- 11) DUBINSKI INTERVJU: Provođenje drugog dubinskog intervjeta među sudionicima radionica s ciljem dobivanja uvida u potencijalne promjene
- 12) ONLINE I TISKOVNA ANKETA: Drugo anketiranje sudionika radionica (s istim istraživačkim instrumentima)
- 13) Obrada i kodiranje prikupljenih podataka pomoću softvera za analizu kvalitativnih (MaxQDA) i kvantitativnih (SPSS) podataka
- 14) Konceptualizacija prikupljenih podataka

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Istraživanje doprinosi stjecanjem znanstvenih uvida po pitanju stigmatizacije u RH, ali najveći doprinos nalazi se razvoju inovativnog modela istraživanja koji se može primjenjiti i u drugim istraživanjima. Kao akcijsko istraživanje, ono doprinosi i većoj primjenjivosti, vidljivosti i društvenoj uključenosti znanosti – čime rezultati znanstvenih istraživanja mogu aktivnije pomoći pozitivne promjene u društvu. Na kraju, istraživanje doprinosi razvoju civilnog aktivizma na znanstvenim osnovama.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

- Alexander, S.M., Sullivan, K. (1996) Teaching "In Tandem": Combining Sociology with Theater to Create an Interdisciplinary Classroom. *Teaching Sociology*. Vol. 24, No. 4 (Oct., 1996). str. 372-377
- Babbage, F. (2005) Augusto Boal. New York: Routledge Tylor & Francis e-library
- Benhabib, S. (1992) Situating the Self. Gender, Community and postmodernism in contemporary Ethics. NY: Routledge
- Berger, L. P., Luckman, Th. (1992) Socijalna konstrukcija zbilje – rasprava o sociologiji znanja. Zagreb: Naprijed
- Bryman, A. (2001) Quantity and Quality in Social Research. London and New York: Routledge
- Burleson, J.D. (2003) Augusto Boal's Theatre of the Oppressed int he Public Speaking and Interpersonal Communication Classrooms. Dissertation. USA: Louisiana State University
- Ferrance, E. (2000) Action Research. Themes in Education. Providence: Brown University
- Clinard, M.B., Meier, R. Sociology of Deviant Behavior. Belmont: Wadsworth Cengage Learning
- Goffman, E. (2000.) Kako se predstavljamo u svakodnevnom životu. Beograd: Geopolitika
- Goffman, E. (1974) Stigma. Notes on the Management of Spoiled Identity. NY: Jason Aronson Inc.
- Harrison, L., Huntington, S. P. eds. (2000) Culture matters: how values shape human progress. NY: BAsic books
- Hauser, A. (1986) Sociologija umjetnosti. Zagreb: Školska knjiga

- Hodge A., ed. (2010) Actor Training. Second Edition. NY: Routledge
- Koshy, V. (2005) Action Research for Improving Practice. A Practical Guide. London: Paul Chapman Publishing
- Mannheim, K. (1978) Ideologija i utopija. Beograd: NOLIT
- Matić, R. (1991) Struktura predrasuda i stigmatizacija. Zbornik pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci v. 24, br. 2: 843-856 (2003)
- Matić, R. (2003) Društvena promocija bezakonja. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada
- O'Toole, J., Stinson, M., Moore, T. (2009) Drama and Curriculum: The Giant at the Door. Landscapes > The Arts, Aesthetics and Education, Vol. 6. Heidelberg: Springer Science + Business Media
- Perotti, A. (1995) Pledoaje za interkulturni odgoj i obrazovanje. Zagreb: Eduka
- Seidman, I. (2006) Interviewing as Qualitative Research. A Guide for Researchers in Education and Social Studies. New York: Teachers College Press
- Supek, R. (1973) Društvene predrasude. Socijalno-psihološka razmatranja. Beograd, Radnička štampa. str. 71 - 108
- Tashakkori, A., Teddlie, C. (1998) Mixed methodology. Combining Qualitative and Quantitative Approaches, Thousand Oaks-London-New Delhi: SAGE Publications
- Turner, V. (1975) Revelation and Divination in Ndembu Ritual. Ithaca and London: Cornell University Press
- Turner, Victor (1987) The Anthropology of Performance, u Victor Turner (comp.), The Anthropology of Performance, NY: PAJ Publications, str: 1-36
- Turner, V. (1989.) Od rituala do teatra. Ozbiljnost ljudske igre. Zagreb: August Cesarec
- van Dijk, T.A. (2006) Ideologija. Multidisciplinary approach. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga
- Young, I.M. (2005) Pravednost i politika razlike. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

0,00

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	

SVEUČILIŠTE U ZAGREBUDR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada
Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		
Suglasnost mentora i doktoranda s prijavom teme		
Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.		
Potpis _____ prof.dr.sc. Renato Matić		
Potpis _____ Ivan Hromatko, dipl. sociolog		
IZJAVA		
Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu.		
U Zagrebu, 23.05.2012. Potpis _____ Ivan Hromatko, dipl. sociolog		

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA¹

Podaci se u obrazac mogu upisivati u samo za to predviđena mjesta. Molimo Vas da se za kretanje kroz upitnik koristite tipkom „tab“.

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:		Ivan Hromatko
Nositelj studija:		Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Naziv studija:		Poslijediplomski studij sociologije
Matični broj doktoranda/doktorandice:		6986
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	Hrvatski
	<i>Hrvatski</i>	Teatar kao prostor akcijskog istraživanja stigmatizacije
	<i>Engleski</i>	Theatre as a space for action research on stigmatization
Područje/polje:		Društvene znanosti / sociologija

MENTOR(I)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
1 <hr/>	Prvi mentor:	dr.sc. Renato Matić, doc.	renato.matic@yahoo.com
	Drugi mentor:		
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1.dr. sc. Ognjen Čaldarović, red. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	ocaldaro@ffzg.hr
	2. dr. sc. Davorka Matić, izv. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	dmatic@ffzg.hr
	3.dr. sc. Renato Matić, doc.	Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	renato.matic@yahoo.com
	4.		
	5.		
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	24. travnja 2012. g.		

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc
Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja	
A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada	
Nije predviđena javna obrana.	
B. Ocjena teme doktorskog rada <i>(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)</i>	
<p>Ivan Hromatko predlaže u svojem sinopsisu kao predmet doktorskoga rada akcijko istraživanje stigmatizacije. U svrhu sociološkog istraživanja dinamike stigmatizacije planira se koristiti teatar, kao prostor u kojem postoji mogućnost raskida s naučenim društvenim ulogama, normama i obrascima ponašanja. Konceptualizacija istraživanja polazi od triju teorijskih okvira - socijalnog konstruktivizma Bergera i Luckmanna, dramaturškoj perspektivi Goffmana, te teoriji obreda prijelaza Victora Turnera. Istraživanjem se planira, putem kazališnih raidionica, pripadnike stigmatiziranih i nestigmatiziranih skupina staviti u situaciju interakcije oslobođene od standardnih konvencija i normi društvene interakcije te na taj način propitati potencijal teatra kao prostora nadilaženja predrasuda i mijenjanja uvriježenih i naučenih praksi.</p> <p>Metodologija istraživanja oslanja se na Pattonov model mješovitog istraživanja i prolagođava ga konkretnom istraživačkom zadatku. Obuhvaćat će promatranje sa sudjelovanje, intervjuje, anketiranje te analizu pisanih materijala (zakonskih dokumenata, propisa, te druge grade). Uvođenjem dramskih radionica kao sastavnog dijela istraživanja predstavlja inovaciju i doprinos razvoju metodologije društvenih znanosti. Ovim će se istraživanjem prikupiti i analizirati raznovrsni kvalitativni i kvantitativni podaci kojih će omogućiti bolji uvid u društveni proces stigmatizacije. Kako je vidljivo iz naslova, radi se o akcijskom istraživanju, koje uz znanstvenoistraživački cilj ima i dodatni aktivistički cilj smanjenja diskriminacijskih praksi.</p>	
Mišljenje i prijedlog:	
2	Sinopsis pokazuje da pristupnik namjerava sustavno pristupiti temi i da je upoznat s bitnom znanstvenom i stručnom literaturom područja koje istražuje. Pristupnik je ispunio sve uvjete Poslijediplomskoga doktorskoga studija sociologije i ima potrebne stručne i znanstvene sposobnosti za izradu doktorskoga rada. Stoga predlažemo da se prihvati njegova tema Teatar kao prostor akcijskog istraživanja stigmatizaciju te da mu se odobri izrada doktorskoga rada pod vodstvom doc. dr. sc. Renata Matića.
Prijedlog izmjene ili dorade naslova:	
./.	
Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):	
./.	
Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):	
2012./2013. ljetni semestar	
Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)	
./.	
Potpis dr.sc. Ognjen Čaldarović, red. prof. <i>(ime i prezime člana povjerenstva)</i>	

NAPOMENA (po potrebi):

.J.

Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime, ustanova, država:	Potpis:
	1.(predsjednik Povjerenstva) dr.sc. Ognjen Čaldarović, red. prof., Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	
2.dr. sc. Davorka Matić, izv. prof., Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska		
3.dr.sc. Renato Matić, doc., Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu		
4.		
5.		

U Zagrebu, 22.05.2012. **M.P.**

DR.SC.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA¹

Podaci se u obrazac mogu upisivati u samo za to predviđena mjesta. Molimo Vas da se za kretanje kroz upitnik koristite tipkom „tab“.

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Snježana Dubovicki		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet u Zagrebu		
Naziv studija:	Poslijediplomski doktorski studij pedagogije		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7368		
Odobravanje teme za stjecanje doktorata znanosti (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Slavko i Gordana Kragulj		
Datum i mjesto rođenja:	30. listopada 1984. u Osijeku		
Adresa:	Josipa Jurja Strossmayera 185, 32 252 Otok		
Telefon/mobitel:	tel: 032/394-657, mob: 098/932 8995		
E-mail:	kragulj1@gmail.com, skragulj@ufos.hr		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje <i>(kronološki od novijeg k starijem datumu):</i>	2009. - 2011. - poslijediplomski doktorski studij pedagogije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 2003. - 2007. - diplomski studij pedagogije na Filozofskom fakultetu u Osijeku
Radno iskustvo <i>(kronološki od novijeg k starijem datumu):</i>	1. 12. 2008. - danas - asistent Učiteljskog fakulteta u Osijeku 1. 2. 2008. - 30. 11. 2008. - pedagog u OŠ "Ivan Kozarac" Nijemci 3. 9. 2007. - 31. 1. 2008. - pedagog u OŠ Stjepana Antolovića Privlaka 3. 9. 2007. - 31. 1. 2008. - pedagog u OŠ Vladimir Nazor Komletinci
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	<p>Popis radova:</p> <p>Znanstveni radovi u drugim časopisima</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kragulj, S. (2011.) Odgojno-obrazovna klima u sveučilišnoj nastavi, Život i škola, br. 25, str. 35-60 2. Bognar, L., Kragulj, S. (2010.) Kvaliteta nastave na fakultetu, Život i škola, br. 24, str. 169-182 3. Kragulj, S., Munjiza, E. (2010.) Život i djelo prof. dr. sc. Ante Vukasovića (uz 80 godina života i 60 godina plodnog pedagoškog rada), Život i škola, br. 23, str. 210-224 4. Kragulj, S., Somolanji, I., Varga, R. (2010.) Međunarodna znanstvena i stručna konferencija "Kreativni pristup osposobljavanju učitelja" (rezultati evaluacije), Život i škola, br. 23, str. 141-152 5. Munjiza, E.; Kragulj, S. (2010.) Utjemeljenje i rad školskih knjižnica u Hrvatskoj do kraja XIX. stoljeća, Život i škola, br. 23, str. 153-168 <p>Znanstveni radovi u zbornicima skupova s međunar.rec.</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Jukić, R., Kragulj, S. (2010.) Poticanje kreativnosti u nastavi prirode i društva u: Savremeni metodički izazovi, Subotica, str. 1-10

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-01 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-01 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

	<p>7. Kragulj, S., Jukić, R. (2010.) Interkulturalizam u nastavi u: Obrazovanje za interkulturalizam: zbornik radova s 2. međunarodne znanstvene konferencije, str. 169-190</p> <p>8. Bognar, L., Kragulj, S. (2009.) Poticanje kreativnosti budućih učitelja na Učiteljskom fakultetu u Osijeku, u: Poticanje stvaralaštva u odgoju i obrazovanju: knjiga radova , priručnik za sadašnje i buduće učiteljice i učitelje, str. 197-210</p> <p>9. Kragulj, S., Somolanji, I. (2009.) Kreativnost u nastavi budućih učitelja i odgojitelja, u: Poticanje stvaralaštva u odgoju i obrazovanju, knjiga radova: priručnik za sadašnje i buduće učiteljice i učitelje, Zagreb, Profil, str. 68-77</p> <p>Sažeci u zbornicima skupova</p> <p>10. Bognar, L., Kragulj, S. (2009.) Emocije u nastavi, (sažetak), XII. međunarodna naučna konferencija "Pedagoška istraživanja i školska praksa" Kvalitet i efikasnost nastave u društvu koje uči, ZBORNIK REZIMEA/ABSTRACTS, Beograd, Učiteljski fakultet, str. 66 i str. 209.</p> <p>Aktivno sudjelovanje na znanstvenim skupovima:</p> <p>Međunarodni znanstveni skup "Kreativni pristup osposobljavanju učitelja", Požega, 28. - 30. rujna 2009.</p> <p>Međunarodni znanstveni skup "Jednakost šansi kao rezultat integracije u obrazovanju", Subotica, rujan 2009.</p> <p>XII. Međunarodna konferencija Pedagoška istraživanja i školska praksa, pod nazivom: "Kvalitet i efikasnost nastave u društvu koje uči", Beograd, 15. - 16. listopada 2009.</p> <p>8. susret pedagoga Hrvatske "Kriza odgoja i/ili odgoj u vrijeme krize" , Osijek, 19. - 21. travnja 2010.</p> <p>Međunarodni znanstveni skup "Suvremeni metodički izazovi", Subotica, rujan 2010.</p> <p>Međunarodni znanstveni skup "Obrazovanje za interkulturalizam", Osijek, 30. rujna - 1. listopada 2010.</p> <p>9. susret pedagoga Hrvatske "Pedagog kreator kurikuluma i kulture odgojno-obrazovne ustanove ", Zadar, 11. – 13. travnja 2011.</p>
--	---

NASLOV PREDLOŽENE TEME

2

Hrvatski:	Utjecaj kurikuluma učiteljskog studija na razvoj kreativnosti studenata
Engleski:	Influence of the curriculum of teacher education on the development of student creativity
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):	/
Područje/polje:	Pedagogija/didaktika

PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)

(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-pošta:
Prvi mentor:	prof. dr. sc. Ladislav Bognar	Učiteljski fakultet u Osijeku, Republika Hrvatska	ladislav.bognar@os.t-com.hr
Drugi mentor:	/	/	/

KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina

Prvi mentor:	<p>1. Bognar,L./Matijević,M. (2005.) Didaktika (treće izmijenjeno izdanje), Školska knjiga, Zagreb, 421 str.</p> <p>2. Bognar,L. (2006.) Suradničko učenje u sveučilišnoj nastavi, Život i škola, 1-2, Osijek, str.7-16.</p> <p>3. Bognar,L. (2007.) Pedagogija u razdoblju postmoderne, Zbornik radova I. kongresa pedagoga Hrvatske „Pedagogija prema cijelogivotnom obrazovanju i društvu znanja“, Hrvatsko pedagoško društvo, Zagreb, str. 28-40.</p>
--------------	---

	4. Bognar,L./Bognar,B. (2007.) Kreativnost učitelja kao značajna kompetencija nastavnice profesije, Zbornik radova „Kompetencije i kompetentnost učitelja“, Osijek, str. 421-428. 5. Bognar,L./Vican,D./Previšić,V. (2007.) Hrvatski nacionalni kurikulum, u „Kurikulum – teorije, metodologija, sadržaj, struktura“, Školska knjiga, Zagreb, str. 157-204.
Drugi mentor:	/

OBRAZLOŽENJE TEME

Sažetak na hrvatskom jeziku (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima):	Polazeći od humanističke teorije, koja zagovara rast i razvoj svakog pojedinca i zadovoljavanje njegovih interesa i potreba, proučiti će se kurikulum učiteljskog studija i kvaliteta sveučilišne nastave te će se ispitati njihov utjecaj na poticanje kreativnosti i samoaktualizaciju studenata. U razdoblju postmoderne u suvremenim pedagoškim i didaktičkim pristupima kreativnost se izdvaja kao jedna od najvažnijih odrednica. U radu će se pristupiti teorijskoj i empirijskoj analizi. U teorijskoj analizi izučit će se različiti pristupi teoriji kreativnosti, teoriji samoaktualizacije i kurikuluma. Empirijska će se analiza interpretirati prema kvantitativnoj i kvalitativnoj metodologiji iz koje će se dobiveni podatci obrađivati u skladu s dosezima postmoderne pedagogije i didaktike.
Sažetak na engleskom jeziku (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima):	The paper is based on the humanistic theory that promotes personal growth and development, as well as the fulfillment of needs and interests. The curriculum of teacher education will be examined and its influence on the stimulation of creativity and self-actualization of students. Creativity is being emphasized as one of the most important features by the postmodernism and the contemporary didactics. The paper aims to emphasize the importance of creativity and its influence on the self-actualization of students. The paper will include both theoretic and empirical analysis. Theoretical analysis will explore different curriculum theories, theories of creativity and self-actualization. Empirical analysis will be interpreted according to the quantitative and qualitative methodology. The data will be processed in accordance with the development of postmodern pedagogy and didactics.

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)

3

Polazeći od humanističke teorije, koja zagovara rast i razvoj svakog čovjeka kao cijelovite osobe (Maslow, 1976., Rogers, 1954.), smatra se da ukoliko su čovjeku zadovoljene sve potrebe i interesi govorimo o pojedincu koji je okrenut osobnom rastu i razvoju, a ukoliko nisu, govorimo o pojedincu koji je okrenut u suprotnom smjeru. Navedeno govori kolika je važnost zadovoljenja interesa i potreba posebno kada govorimo o mladim ljudima za koje je važno da im sveučilišna nastava omogući razvoj samopouzdanja i potiče proces samoaktualizacije. U tom smislu sveučilišna nastava treba biti takva da svakom sudioniku odgojno-obrazovnog procesa osigura zadovoljavanje njegovih interesa (spoznavnih, doživljajnih i psihomotornih) i potreba (bioloških, socijalnih i samoaktualizacijskih). Sveučilišna nastava koja se izvodi prema načelima tradicionalne didaktike zadovoljava pretežno spoznajni, a zanemaruje doživljajni i psihomotorni aspekt, a uočeno je i nedovoljno zadovoljavanje bioloških, socijalnih i samoaktualizacijskih potreba svakog studenta. Sveučilišnu nastavu očekuje veliki iskorak u podizanju kvalitete odgojno-obrazovnog procesa u kojem će se kvaliteta odražavati u povoljnjoj odgojno-obrazovnoj klimi, izmjeni socijalnih oblika i postupaka, uporabom medija (u funkciji osuvremenjivanja nastave), kreativnim aktivnostima i poticanju studenata na aktivno sudjelovanje, demokratsku dvosmjernu komunikaciju te suradnički odnos profesora i studenta što omogućuje da se razvijaju kao osobe u pravcu samoaktualizacije (Torrence, 1974. , Matijević, 1994., De Bono, 1970. , Previšić, 1999., Bognar, 2007.).
Osnovni teorijski pojmovi kojima se bavimo su kurikulum učiteljskog studija, kvaliteta odgoja i obrazovanja učitelja, kreativnost i samoaktualizacija.
Zbog svoje složenosti ne postoji jednoznačna i općeprihvaćena definicija pojma ili koncepta kurikuluma. Različite definicije kurikuluma se mogu razvrstati u nekoliko osnovnih kategorija, pri čemu su one smještene na kontinuumu od vrlo specifičnih i preskriptivnih do vrlo širokih i općenitih. Važna karakteristika je da se različite definicije međusobno ne isključuju, već stavljuju naglasak na različite elemente kurikuluma. Osim mnoštva definicija kurikuluma, postoji i više mogućih pristupa konceptualizaciji kurikuluma. Kurikulumski pristupi odnose se na holističku poziciju ili metaorientaciju koja čini podlogu ili porijeklo kurikuluma (obrazovnu filozofiju i psihologiju učenja i poučavanja na kojoj se temelji, razumijevanje socijalnoga konteksta, tradicije itd.) i teorijske i praktične principe razvoja kurikuluma (Marsh, 1994., Previšić, 2007., Domović, 2009.). Istražujući utjecaj kurikuluma na cijelokupan rast i razvoj svakog pojedinca kod nas i u svijetu, autori ističu kako bi visokoškolski kurikulumi na nastavničkim fakultetima trebali biti utemeljeni na ishodima učenja, (engl. learning outcomes) u kojemu treba biti integrirana i praksa u školama (Zgaga, 2006.). Utetmeljenost kurikuluma nastavnicih fakulteta na ishodima učenja bi značilo usmjerenost na biheviorističku teoriju. „Ishodi učenja su važni za priznavanje (...) Zato temeljno pitanje postavljeno studentu koji je diplomirao u budućnosti više neće biti: „Što si činio da bi dobio diplomu?“, već će pitanje biti: „Što možeš raditi sada kad si stekao diplomu?“ Taj je pristup od važnosti za tržište rada, a i fleksibilniji je ako se uzmu u obzir pitanja kao što su cjeloživotno učenje, netradicionalno učenje te druge forme neformalnih obrazovnih iskustava.“ (Kennedy, Hyland i Ryan, 2006.) Iz navedenih će se razloga ovaj rad usmjeriti na humanistički i holistički pristup proučavanju kurikuluma učiteljskog studija.
Govoreći o kreativnosti želimo naglasiti njenu važnost u suvremenoj sveučilišnoj nastavi u kojoj je poželjno da svaki sudionik ima

aktivnu ulogu. Proučavajući domaće i strane izvore, dolazimo do različitih definicija kreativnosti, no zanemarujući razlike, većina autora smatra da je kreativnost stvaranje nečeg novog, originalnog, produktivnog i neuobičajenog, a koje se razlikuje po svojoj vrijednosti od ranije istraženog i otkrivenog u nekom području (Previšić, 1987.). U sveučilišnoj nastavi je važno poticati pronaalaženje novih ideja, jer njihov nedostatak predstavlja moguću procjenu nastave kao neuspješne. U suvremenoj se nastavi kreativnost smatra bitnom odrednicom koja pridonosi mijenjanju reproduktivnom znanju usmjerene nastave u humanističku, stvaralačku i otvorenu zajednicu. Poticanjem i stvaranjem novih ideja potičemo razvoj divergentnog mišljenja čije su glavne odlike originalnost, fleksibilnost, fluentnost, osjetljivost/senzibilitet za probleme i sposobnost misaone razrade/elaboracije. Tri glavna obilježja divergentnog mišljenja su: „vitruozni obrat“ ili otklon u stranu, više rješenja istog problema, često začuđujuća i jednostavna pitanja. Rezultati naših prethodnih istraživanja (Bognar, L. i Bognar, B., 2007., Bognar, Kragulj, 2010., Kragulj, 2011.) pokazuju da kreativno osmišljena nastava osigurava ugodnu odgojno-obrazovnu klimu u kojoj je stvorena podržavajuća i motivirajuća okolina za poticanje i razvoj divergentnog mišljenja, usvajanje znanja, a neke od važnih smetnji u poticanju kreativnosti su monotonija, velike grupe studenata, predavačka nastava, neaktivnost studenata, autoritarno i dominantno ponašanje profesora.

Sveučilišna se nastava još uvijek pretežno povodi za principima učenja i poučavanja koji se svode na usmena izlaganja i usvajanje gotovih rješenja, memoriranje i reprodukciju sadržaja iako suvremena rješenja pokazuju mogućom nastavu u kojoj se zajedno profesori i studenti bave znanstvenim, umjetničkim i tehnološkim stvaralaštvo te zajednički kreiraju nastavu. Rad se bavi sveučilišnom nastavom te procjenom studenata o tome koji čimbenici uvjetuju kvalitetu sveučilišne nastave, a samim time i utjecaj kvalitete nastave na razvoj kreativnosti i proces samoaktualizacije. Kad govorimo o kvaliteti nastave, možemo reći da treba udovoljavati svim didaktičkim zahtjevima: „Kvaliteta nastave sastoji se od kvalitete procesa i kvalitete proizvoda, dakle od pojedinačno postignutih ciljeva, razvijenih postignuća učenika i više ili manje uspješnog korištenja vremena.“ (Kiper i Mischke, 2008., 79).

Važnost samoaktualizacije studenata promatrati će se iz humanističke teorije Rodgersa i Maslowa te istražiti povezanost samoaktualizacije i kreativnosti studenata koji će u većoj i/ili manjoj mjeri utjecati i na kvalitetu sveučilišne nastave. Na tragu Masloweve teorije, a za potrebe ovga istraživanja, L. Bognar je konstruirao i prilagodio test samoaktualizacije koji će se u metodologiji koristiti kao jedan od pokazatelja samoaktualizacije studenata. Samoaktualizacija i kreativnost su povezani i jedna kategorija ne isključuje drugu, a koliki je utjecaj jedne na drugu pokazat će rezultati istraživanja.

I kreativnost i samoaktualizacija su ono što trebamo razvijati kod svih studenata, a to nam trebaju omogućiti kvalitetna nastava i konceptualizacija kurikuluma učiteljskog studija koji će biti usmjerena na interes i potrebe svakog pojedinca.

Cilj i hipoteze istraživanja² (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj istraživanja je istražiti utjecaj kurikuluma učiteljskog studija i kvalitete nastave na kreativnost i samoaktualizaciju studenata, povezanost studentske samoaktualizacije i kreativnosti te ustanoviti razinu kreativnosti i samoaktualizacije na početku i na kraju učiteljskog studija.

U skladu s navedenim ciljevima, postavljene su sljedeće nul-hipoteze:

H1: Ne postoji povezanost između kvalitete sveučilišne nastave i kreativnosti studenata

H2: Ne postoji povezanost između kvalitete sveučilišne nastave i studentske samoaktualizacije

H3: Kreativnost studenata jednaka je na početku i na završetku studija

H4: Ne postoji korelacija između studentske samoaktualizacije i kreativnosti

H5: Kurikulum učiteljskog studija nema utjecaja na poticanje kreativnosti i proces samoaktualizacije

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Teorijskoj će se analizi pristupiti proučavanjem različitih teorija kreativnosti i samoaktualizacije, kao i teorije kurikuluma i kvalitete sveučilišne nastave. Empirijska će se analiza interpretirati prema kvantitativnoj i kvalitativnoj metodologiji iz koje će se dobiveni podaci obrađivati u skladu s dosezima suvremene pedagogije i didaktike. Interpretacija i analiza rezultata predstavljati će poveznicu između teorijskog i empirijskog dijela u kojemu će se dati objašnjenje dobivenih rezultata.

Koristit će se transferzalni pristup u kojemu će se u istoj vremenskoj točci prikupljati podatci koji se odnose na vremenski određene procese različitih skupina ispitanika – studenata učiteljskog studija od prve do pete godine te studenata poslijediplomskog doktorskog studija pedagogije. Ex post facto postupak pomoći će nam da na osnovi prethodnih događaja i promjena koji su vezani uz unapređivanje učiteljskog studija izdvojimo uzroke koji su eventualno utjecali na sadašnje stanje. Na tragu ex post facto postupka poslužiti ćemo se i futurološkom „backcasting“ metodom koja počiva na načelu nelinearnosti i kompleksnosti, a koja će nam pomoći u što preciznijem predviđanju budućnosti vezanim uz promjene kurikuluma učiteljskog studija. „ Backcasting metoda nije usredotočena na to što će se u budućnosti dogoditi, nego koliko poželjna budućnost može biti ostvarena.“ (Dreborg prema Vrcelj, Mušanović, 2001.) Delfi metoda pomoći će nam u prikupljanju podataka koji će se dobiti na osnovi pisanih izjava eksperata (eksperti će biti studenti poslijediplomskog doktorskog studija pedagogije) koji će problematizirati o istom problemu sa različitim stajališta te se pokušati usuglasiti navodeći za to opravdane i znanstveno dokazane razloge. Navedena futurološka metoda je značajna iz razloga što se ekspertima ostavlja sloboda pri iznošenju vlastitoga mišljenja o zadanoj temi, a ne sputava ih se zahtijevajući da se odluče za neki od ponuđenih odgovora. U skladu sa zadanim ciljevima i utvrđenim trenutnim stanjem, poslužiti ćemo se još jednom futurološkom metodom "kotač budućnosti" ili futuringwhell koja se u stranoj literaturi često uspoređuje s postupkom oluja ideja, a provoditi će se na tri nivoa čime će se njeni rezultati koristiti za dobivanje usuglašenog odgovora od strane ispitanika. Navedena će nam metoda

² Redoslijed navođenja cilja i hipoteza ovisi o području istraživanja

poslužiti u planiranju dalnjih koraka u istraživanju te biti pomoći pri kvantitativnoj analizi usmjeravajući tijek istraživanja. Koristit ćemo se testiranjem, faktorskom analizom i triangulacijom. Usapoređivati će se dosezi drugih istraživača o navedenoj temi analiziranjem domaće i strane literature s odgovorima studenata učiteljskog studija od prve do pete godine i na kraju s odgovorima studenata poslijediplomskog doktorskog studija pedagogije. Ovaj postupak će nam umnogome pomoći da dođemo do rezultata koji će biti relevantni za detaljnu analizu i polazište za verificiranje postavljenih hipoteza. Analiza varijance predstavljat će jedan od preciznijih metodoloških postupaka kojim ćemo doći do najkonkretnijih podataka radi verificiranja postavljenih hipoteza te interpretacije u skladu s rezultatima.

Jedan dio istraživanja provest će se on-line putem informatičkog programa moodle radi što jednostavnijeg prikupljanja podataka čime će se osigurati anonimnost i poštivati etičnost svakog ispitanika. Ovim će se putem obaviti sondažno ispitivanje koje će nam dati uvid u početno stanje. Koristit ćemo se testom kreativnosti (How Creative Are You?) kojega smo preuzeli i prilagodili od Raudseppa, dok je test samoaktualizacije prerađen na osnovi teorije Maslowa, a prilagođen za potrebe ovoga istraživanja od strane L. Bognara. Koristit ćemo se i analizom većeg broja snimaka sveučilišne nastave, a koje će nadopunjavajući navedene postupke, dati konačne rezultate. Videozapisi će se analizirati programom za kvalitativnu i kvantitativnu analizu video zapisa.

Ispitanici će biti studenti Učiteljskog fakulteta u Osijeku koji se obrazuju za školskog učitelja (približno 700 studenata) te studenti poslijediplomskog doktorskog studija pedagogije Filozofskoga fakulteta u Zagrebu (osnovni skup N=40), a istraživanje će se raditi na uzorku sa studentima prve i pete godine. Nezavisne varijable su kurikulum učiteljskog studija u kojem će se istraživati njegov utjecaj na razvoj stvaralaštva studenata, nezavisna varijabla će biti i kvaliteta sveučilišne nastave koju ćemo dobiti triangulacijom. Pri triangulaciji koja „obilježava višedimenzionalni pristup problemu nasuprot jednodimenzionalnom pristupu.“ (Choen i sur., 2007., 113.). Koristit ćemo rezultate interne fakultetske ankete koja se provodi na Učiteljskom fakultetu u Osijeku. Rezultate ankete ćemo usporediti s rezultatima prikupljenim delfi metodom koju ćemo koristiti prilikom prikupljanja podataka od strane doktoranata poslijediplomskog doktorskog studija pedagogije u Zagrebu te ih usporediti s rezultatima istraživanja dobivenih prilikom intervjuiranja studenata učiteljskog studija u Osijeku. S obzirom na vrste triangulacije (Denzin, 1970.) koristit ćemo vremensku longitudinalnu triangulaciju koja uključuje dijakronijsku povezanost uz pomoć čega ćemo prikazati rezultate studentske ankete, teoretsku triangulaciju dobivenu istraživanjem oslanjajući se na teorije (teorije kreativnosti, teorije samoaktualizacije, teoriju kurikuluma i teoriju o kvaliteti nastave) te metodološku triangulaciju naglašavajući korištenje jedne metode (intervjua) prilikom proučavanja istih područja. Dobivene će podatke biti moguće još usporediti i sa teorijom radi uočavanja veće ili manje povezanosti sa dobivenim podatcima. Faktorsku ćemo analizu koristiti pri kvantitativnoj analizi nastave. Faktorska analiza kao skup matematičko-statističkih postupaka omogućuje izdvajanje onih varijabli među kojima postoji povezanost iz većeg broja varijabli, na temelju kojih će se utvrditi manji broj temeljnih varijabli (faktora) koje objašnjavaju takvu međusobnu povezanost.

5

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

U skladu s promjenama koje se događaju, sveučilišna nastava treba dati doprinos i ponuditi rješenja koja bi išla za ostvarivanjem interesa i potreba pojedinca i društva. Kako se u razvijenom svijetu već dogodio kopernikanski obrat u osnovnoškolskoj i srednjoškolskoj nastavi (a kod nas je taj proces tek započeo), tako se isti treba dogoditi i na sveučilištima kako bi sveučilišna nastava osigurala cijelovit rast i razvoj svakog pojedinca. U tom smjeru treba ulagati u stvaralačko ponašanje studenata.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

1. Bognar, L., Matijević, M. (2005.) Didaktika, Školska knjiga, Zagreb.
2. Bognar,L. (2007.) Pedagogija u razdoblju postmoderne, Zbornik radova I. kongresa pedagoga Hrvatske „Pedagogija prema cijeloživotnom obrazovanju i društvu znanja“, Hrvatsko pedagogijsko društvo, Zagreb, str. 28-40.
3. Bognar,L./Bognar,B. (2007.) Kreativnost učitelja kao značajna kompetencija nastavničke profesije, Zbornik radova „Kompetencije i kompetentnost učitelja“, Osijek, str. 421-428.
4. Bognar,L./Vican,D./Previšić,V. (2007.) Hrvatski nacionalni kurikulum, u „Kurikulum – teorije, metodologija, sadržaj, struktura, Školska knjiga, Zagreb, str. 157-204.
5. Cohen, L., Manion, L. i Morrison, K. (2007.) Metode istraživanja u obrazovanju, Naklada Slap, Zagreb.
6. Dagmar Sitná: Metody aktivního vyučování, Spolupráce žáků ve skupinách, Portál, Prag, 2009.
7. Denzin, N. K. (1970.) The Research Act in Sociology: a Theoretical Introduction to Sociological Methods. London, Butterworth.
8. Donnelly, R. , McSweeney, F. (2009.): Applied E-Learning and E-Teaching in Higher Education, Information science reference, Hershey and New York.
9. Dreesman, H. (1982.) Unterrichtsklima, Weinheim und Basel, Verlag.
10. Fry, H., Kettneridge, S. i Marshall, S. (2003.) A handbook for teaching & learning in higher education, Kogan Page, Great Britain and the United States.
11. Hayes, T. (2006.) Delphi study of the future of marketing of higher education, <http://www.andishco.net/wp-content/uploads/2011/01/Delphi-Study-of-the-Future-of-Marketing-of-Higher-Education.pdf>, dostupno 9. svibnja 2011.
12. Kennedy, Hyland i Ryan (2006.) Writing and Using Learning Outcomes: a practical guide, str. 1.
13. Kiper,H. i Mischke,W. (2008.) Uvod u opću didaktiku, EDUCA, Zagreb
14. Linstone Harold A. i Turoff, M.(2002) The Delphi Method:Techniques and Applications, Murray Turoff and Harold A. Linstone.
15. Marsh, Colin J. (1994.) Kurikulum: temeljni pojmovi, Educa, Zagreb.
16. Maslow Abraham H. (1976.) The Farther Reaches of Human Nature, Penguin Books, New York
17. Mithen, S. (2005.) Creativity in human evolution and prehistory, Routledge, London and New York.
18. Moore, A. (2000.) Teaching and Learning: Pedagogy, Curriculum and Culture, RoutledgeFalmer is an imprint of the Taylor &

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada

- Francis Group, London and New York.
19. Mužić, V. (1982.) Metodologija pedagoškog istraživanja, Svjetlost, Sarajevo.
20. Previšić, V. (1987.) Izvannastavne aktivnosti i stvaralaštvo, Školske novine, Zagreb.
21. Previšić (ur.) i sur. (2007.): Kurikulum: Teorije, metodologija, sadržaj, struktura, Školska knjiga, Zagreb.
22. Previšić, V. (1999.) Škola budućnosti: humana, stvaralačka i socijalna zajednica, Napredak, 140/1, str. 7-16
23. Roberts, T., S. (2005.) Computer – Supported Collaborative Learning in Higher Education, Idea Group Publishing, Hershey – London – Melbourne – Singapore.
24. Smart, J. C. (2007.) Higher education: Handbook of Theory and Research, Volume XXII, Springer.
25. Smith, R. W. (1975.) Strategies of Social Research: Methodological Imagination. London: Prentice-Hall.
26. Snoj, E. (2006.) Samoaktualizacija u humanistično usmerjeni teoriji Carla Rogersa, Socialna pedagogika, letnik 10, številka 4, Združenje za socialno pedagogiko, str. 507-531.
27. VanGundy, A. (2005.) 101 Activities for teaching creativity and problem solving, Pfeiffer, San Francisco.
28. Vizek-Vidović, V. (2009.) Planiranje kurikuluma usmjerenoga na kompetencije u obrazovanju učitelja i nastavnika, Priručnik za visokoškolske nastavnike, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb.
29. Vlăsceanu, L., Grünberg i L., Părlea, D. (2004) Visoko obrazovanje: osiguranje kvalitete i akreditacija, Rječnik temeljnih pojmova i definicija, Educa 71, Zagreb.
30. Vrcelj, S., Mušanović, M. (2001.) Prema pedagoškoj futurologiji, Hrvatski pedagoško-knjževni zbor, Rijeka.
31. Zgaga, P. (ur.) (2006) The Prospects of Teacher Education in South-east Europe. Ljubljana, Pedagoška fakulteta.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

60 000 kn

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Vrsta financiranja	Naziv projekta	Voditelj projekta	Potpis
Nacionalno financiranje	"Razvoj stvaralaštva u cjeloživotnoj edukaciji učitelja"	prof. dr. sc. Ladislav Bognar	Ladislav Bognar
Međunarodno financiranje	/	/	
Ostale vrste projekata	/	/	
Samostalno financiranje			
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja ³	/		

Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis Prof. dr. sc. Ladislav Bognar

(ime i prezime prvog predloženog mentora)

Potpis /

(ime i prezime drugog predloženog mentora)

Potpis Snježana Dubovicki

(ime i prezime doktoranda)

³ Navesti samo ako je potrebno

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu.

U Zagrebu, 30. lipanj 2011.

Potpis: Snježana Dubovicki

(ime i prezime doktoranda)

M.P.

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA¹

Podaci se u obrazac mogu upisivati u samo za to predviđena mjesta. Molimo Vas da se za kretanje kroz upitnik koristite tipkom „tab“.

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:		Snježana Dubovicki
Nositelj studija:		Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet
Naziv studija:		Poslijediplomski doktorski studij pedagogije "Kurikulum suvremenog odgoja i škole"
Matični broj doktoranda/doktorandice:		7368
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	hrvatski jezik
	<i>Hrvatski</i>	Utjecaj kurikuluma učiteljskog studija na razvoj kreativnosti studenata
	<i>Engleski</i>	Influence of the curriculum of teacher education on the development of student creativity
Područje/polje:		Društvene znanosti/pedagogija

MENTOR(I)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
1 <hr/>	Prvi mentor: Dr. sc. Ladislav Bognar, red. prof.	Učiteljski fakultet, Sveučilište u Osijeku, Republika Hrvatska	ladislav.bognar@os.t-com.hr
	Drugi mentor:		
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1.Dr. sc. Ana Sekulić-Majurec, red. prof.	Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Republika Hrvatska	asekulic@globalnet.hr
	2.Dr. sc. Ladislav Bognar, red. prof.	Učiteljski fakultet, Sveučilište u Osijeku, Republika Hrvatska	ladislav.bognar@os.t-com.hr
	3.Dr. sc. Vlatko Previšić, red. prof.	Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Republika Hrvatska	vprevisi@ffzg.hr
	4.		
	5.		
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Fakultetsko vijeće Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu na sjednici održanoj 24. 1. 2012.		

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja	
A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada	
Javna obrana teme doktorskog rada "Utjecaj kurikuluma učiteljskog studija na razvoj kreativnosti studenata" održana je 20. 1. 2012. godine u okviru redovite nastave na Poslijediplomskom doktorskom studiju pedagogije, pred nazočnim studentima i izabranim povjerenstvom. Izlaganje predložene teme nacrta doktorskog rada najprije je obuhvatilo upoznavanje s ključnim pojmovima, a zatim pregled dosadašnjih relevantnih teorijskih polazišta i empirijskih istraživanja. Nakon navedenog slijedio je prikaz problema i cilja istraživanja te metodologije provedbe predviđenog istraživanja. U završnom dijelu izlaganja predstavljen je očekivani znanstveni i praktični doprinos disertacije. Pristupnica je jasno i sustavno izložila pripremljen nacrt doktorskog rada, argumentirano odgovorila na postavljena pitanja prisutnih studenata i profesora te izjavila da prihvata sugestije i komentare članova povjerenstva.	
B. Ocjena teme doktorskog rada <i>(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)</i>	
Povjerenstvo smatra da je pristupnica za temu svog doktorskog rada predložila nedovoljno istraženu, a pedagoški vrlo aktualnu i relevantnu temu, u svijetu i kod nas. Sveučilišna nastava, pod utjecajem promjena do kojih je doveo novi, bolonjski sustav studiranja nužno doživljava mnogobrojne promjene kako u sadržajima rada tako i u načinu rada. Nažalost, tim se promjenama pristupa na osnovi odluka tijela koje vode obrazovnu politiku, a bez dovoljno prethodnih provjera učinkovitosti tih novih načina rada u sveučilišnoj nastavi te posebno bez provjera njihove povezanosti s traženim ishodima sveučilišnog obrazovanja. Pristupnica se u svom doktorskom radu usmjerava na jedan od osnovnih ishoda sveučilišne nastave, razvijanje kreativnosti studenata i s time usko povezanim omogućavanjem njihove samoaktualizacije, te traženjem kurikuluma sveučilišne nastave koji to najuspješnije omogućava. Problem će se analizirati na teorijskoj i empirijskoj razini. Teorijskoj će se analizi pristupiti proučavanjem različitih teorija kreativnosti i samoaktualizacije, kao i teorije kurikuluma i kvalitete sveučilišne nastave. U empirijskom pristupu objedinit će se kvantitativno i kvalitativno usmjerena metodologija. Ispitanici će biti studenti učiteljskog studija u Osijeku (od prve do pete godine, približno 300 studenata) te sveučilišni profesori Učiteljskog fakulteta u Osijeku (približno 10 sveučilišnih profesora). Ex post facto postupkom, na osnovi analize prethodnih promjena vezanih uz unapređivanje učiteljskog studija izdvojiti će se uzroke koji su eventualno utjecali na sadašnje stanje. Na tragu ex post facto postupka primijenit će se i futurološke metode, „backcasting“ i „kotač budućnosti“ ("futuringwheel") kao i Delfi postupak, posebno pri planiranju daljnjih koraka u istraživanju. Posebna će se pozornost usmjeriti na komparativnu analizu rezultata istraživanja drugih autora o ovoj temi i podataka sakupljenih ovim istraživanjem. Rezultati te analize predstavljat će osnovno polazište za verificiranje postavljenih hipoteza, pri čemu će se zaključiti temeljiti na rezultatima dobivenim analizom varijance. Pri tome će se koristiti i rezultate interne fakultetske ankete koja se provodi na Učiteljskom fakultetu u Osijeku i te rezultate usporediti s rezultatima sakupljenim delfi postupkom provedenim sa sveučilišnim profesorima na Učiteljskom fakultetu u Osijeku. Jedan dio istraživanja provest će se on-line putem informatičkog programa moodle čime će se osigurati anonimnost ispitanja pa i etičnost provedenog istraživanja. Razlike u inicijalnom i finalnom stanju provjeravat će se upitnikom za ispitivanje kreativnosti (How Creative Are You?) preuzetom od Raudseppa i prilagodenom cilju ovog istraživanja te upitnikom za ispitivanje samoaktualizacije koji je za potrebe ovog istraživanja, na osnovi teorije Maslowa, razradio prof. dr. sc. L. Bognar, a koristit će se i analiza većeg broja snimaka sveučilišne nastave. Videozapisi će se analizirati programom za kvalitativnu i kvantitativnu analizu video zapisa. Povjerenstvo smatra da će provedena teorijska analiza kao i ostvarivanje istraživačkog cilja ovoga rada dati vrijedan znanstveni doprinos pedagogijskoj znanosti, tim više što u nas još ne postoji sustavna istraživanja problematike kojom se doktorandica Snježana Dubovicki u svom doktorskom radu namjerava baviti.	
Mišljenje i prijedlog:	
Na osnovi sinopsisa doktorskog rada i njegove obrane povjerenstvo zaključuje da je doktorandica Snježana Dobroviski pokazala detaljno poznавanje problematike kojom se bavi, da je problem svog istraživanja formirala sustavno, u prostoru gdje postoji vrlo izražena potreba za takvim istraživanjima te da metodološki pristup koji je razradila pokazuje odgovarajuće poznавanje metodologije istraživanja problema kojim se u svom doktorskom radu bavi. Na osnovi toga opravdano je očekivati da će provedeno istraživanje rezultirati nizom originalnih i vrijednih spoznaja o mogućnostima poticanja kreativnosti studenata odgovarajućim kurikulumom sveučilišne nastave. Ujedno povjerenstvo predlaže da se u naslovu riječ "Utjecaj" promijeni u "Povezanost", jer se velikim dijelom radi o korelacijском istraživanju. Povjerenstvo nadalje utvrđuje da je pristupnica izvršila sve obveze koje Program poslijediplomskog doktorskog studija pedagogije predviđa za prijavu teme doktorskog rada. Na osnovi iznesenog, predlažemo da se tema "Povezanost kurikuluma učiteljskog studija i razvoja kreativnosti studenata" prihvati te da se pristupnici odobri izrada doktorskog rada pod mentorstvom prof. dr. sc. Ladislava Bognara.	
Prijedlog izmjene ili dorade naslova:	
Povjerenstvo predlaže da se naslov doktorata "Utjecaj kurikuluma učiteljskog studija na razvoj kreativnosti studenata" promijeni u "Povezanost kurikuluma učiteljskog studija i razvoja kreativnosti studenata".	

The Relationship between the Curriculum of the Teacher Education Studies and the Development of the Student Creativity

Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):

Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):

2012./2013., zimski semestar

Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)

Potpis

(ime i prezime člana povjerenstva)

NAPOMENA (po potrebi):

3

Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime, ustanova, država:	Potpis:
	1.(predsjednik Povjerenstva) Dr. sc. Ana Sekulić-Majurec, red. prof.	
	2.Dr. sc. Ladislav Bognar, red. prof.	
	3.Dr. sc. Vlatko Previšić, red. prof.	
	4.	
	5.	

U Zagrebu, 25. travnja 2012.

M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Maja Brust Nemet, prof. pedagogija i hrvatskog jezika i književnosti		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Pedagogija		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7371		
Odobravanje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Anica Obajdin i Davor Brust		
Datum i mjesto rođenja:	22.09.1984., Osijek, Hrvatska		
Adresa:	Ilirska 27, Osijek, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	0981831340		
E-mail:	mbrust@ufos.hr		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1., , ,
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	od studenoga 2008.- asistentica Učiteljskoga fakulteta u Osijeku rujan 2007. - studeni 2008. Osnovna škola Josipovac, Josipovac, na radnom mjestu pedagoga
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1. Mlinarević, Vesnica; Brust Nemet, Maja Aktivni sudionici unaprjeđivanja kvalitete školskih izvannastavnih aktivnosti // <i>U službi darovitih</i> Kanjiža, Srbija, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno) 2. Pavičić, Tamara; Brust Nemet Maja Izrada kazališne lutke // <i>Savremeni metodički izazovi</i> Subotica, Srbija, 2010 (Znanstveni skupovi i radionice, Poster) 3. Brust, Maja; Mlinarević, Vesnica Kreativni nastavni zadaci mogu se provoditi u svim nastavnim predmetima // <i>Kreativni pristup ospozobljavanju učitelja</i>

	<p>Požega, Hrvatska, 2009 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>4. Mlinarević, Vesnica; Brust, Maja Kvaliteta provedbe školskih izvannastavnih aktivnosti // <i>Međunarodni znanstveni skup III. Dan talenata</i> Kanjiža, Srbija, 2009 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>5. Brust Nemet, Maja Partnersko odgajanje djece i učenika // <i>Kriza odgoja i/ili odgoj u vrijeme krize</i> Osijek, Hrvatska, 2010 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>6. Mlinarević, Vesnica; Brust Nemet, Maja Posjeduju li budući učitelji interkulturnalne kompetencije za rad u izvannastavnim aktivnostima? // <i>Obrazovanje za interkulturnizam</i> Osijek, Hrvatska, 2010 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>7. Brust Nemet, Maja Povezanost pedagoškog vođenja s kulturom škole // <i>Pedagog kreator kurikuluma i kultura odgojno-obrazovne ustanove</i> Zadar, Hrvatska, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>8. Mlinarević, Vesnica; Brust, Maja; Zlatarić, Sanda Positivni ishodi individualiziranog rada asistenta u nastavi s učenikom s ADHD-om // <i>Jednakost mogućnosti kao rezultat integracije u obrazovanju</i> Subotica, Srbija, 2009 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>9. Mlinarević, Vesnica; Brust, Maja Procjene učenika o mogućnosti su-konstrukcije kurikula izvannastavnih aktivnosti u osnovnoj školi // <i>Gifted and talented creators of the progress</i> Bitola, Makedonija, 2009 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>10. Mlinarević, Vesnica; Brust Nemet, Maja Uloge učitelja u oblikovanju i provedbi izvannastavnih aktivnosti // <i>Savremeni metodički izazovi</i> Subotica, Srbija, 2009 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p>
--	--

NASLOV PREDLOŽENE TEME

Hrvatski:	Socijalno-pedagoške kompetencije učitelja u kurikulumu kulture suvremene škole
Engleski:	Socio-pedagogical competences of teachers in the contemporary school culture curriculum
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):	
Područje/polje/grana:	Društvene znanosti / Pedagogija / Opća pedagogija

PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)

(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	prof.dr.sc. Vlatko Previšić	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	vprevisi@ffzg.hr
Drugi mentor:	izv.prof. Vesnica Mlinarević	Učiteljski fakultet u Osijeku, Hrvatska	vmlinarevic@ufos.hr

KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina

Prvi mentor:	1. Previšić, V. (2006). Spodbujanje ustvarjalnosti učencev pri pouku naravoslovja. U: Naravoslovje v teoriji in šolski praksi. Ljubljana, Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
--------------	---

	<p>2. Previšić, V. (ur.) (2007). Kurikulum: teorije, metodologija, sadržaj, struktura. Zagreb, Zavod za pedagogiju i Školska knjiga.</p> <p>3. Previšić, V., Prgomet, A. (2007). Socijalno-pedagoške teorije u Njemačkoj tijekom 20. st. Pedagozijska istraživanja, vol. 4, br. 1.</p> <p>4. Previšić, V. (2008). Globalne dimenzije održiva razvoja u nacionalnom i školskom kurikulumu. U: Cjeloživotno učenje za održivi razvoj. Rijeka, Učiteljski fakultet.</p> <p>5. Previšić, V. (2009). John Dewey: Pedagoška misao i praksa – uz 150. obljetnicu rođenja. Analiza za povijest odgoja, vol. 8.</p> <p>6. Previšić, V. (2010). Suvremene teorije izgradnje kurikuluma. Hulumtimet ne shkencat e Edukimit (The researches in the educational sciences), vol. 7, nr 1.</p>
Drugi mentor:	<p>1. Mlinarević, V. (2007). Kultura slobodnog vremena srednjoškolaca. Napredak : časopis za pedagozijsku teoriju i praksi. 148, 1; 54-70.</p> <p>2. Mlinarević, V., Tomas, S. (2010). Partnerstvo roditelja i odgojitelja - čimbenik razvoja socijalne kompetencije djeteta. Magistra Iadertina. 5, 5; 143-158.</p> <p>3. Peko, A., Mlinarević, V., Gajger, V. (2008). Položaj učenika u nastavi (jučer-danas-sutra), Cjeloživotno učenje za održivi razvoj : zbornik = Lifelong learning for sustainable development: preceedings / Uzelac, Vinka (ur.). Rijeka: Učiteljski fakultet, 255-261.</p> <p>4. Peko, A., Mlinarević, V., Gajger, V. (2009). Učinkovitost vođenja u osnovnim školama. Odgojne znanosti. 11, 2; 67-84.</p> <p>5. Peko, A., Mlinarević, V. (2009). Učitelj - nositelj promjena u obrazovanju. Budućnost obrazovanja učitelja: zbornik radova. Subotica, 17-25.</p>

OBRAZLOŽENJE TEME

Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Zagovaraajući humanističku teoriju učenja čiji pristup nastoji afirmirati slobodu, kompetenciju i potrebu ljudi za razvojem, aktivnim traženjem smisla i ispunjavanjem autonomno postavljenih ciljeva, ovaj rad istraživat će socijalno-pedagoške kompetencije učitelja i njihovu važnost u kurikulumu kulture suvremene škole. U radu će se pristupiti teorijskoj i empirijskoj analizi. Analizom će se pristupati različitim teorijama socijalno-pedagoških kompetencija, kurikuluma i kulture škole. Poseban naglasak u radu stavit će
---	--

	se na sukonstrukciju skrivenog kurikuluma kao svojevrsnog ravnopravnog suodgojitelja i važnog implicitnog čimbenika kulture škole. Kvantitativnim i kvalitativnim istraživanjem identificirat će se socijalno-pedagoške kompetencije učitelja i kulture osnovnih škola te istražiti povezanost između tih dviju varijabli.
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>Advocating a humanistic theory of learning whose approach is to promote freedom, competence and the human need for progress, active search for meaning and fulfillment of autonomously set goals, this paper will investigate the socio-pedagogical competences of teachers and their significance in school culture curriculum.</p> <p>The paper will include both nonempirical and empirical analysis. Various theories of socio-pedagogical competence, curriculum and school culture will be analysed nonempirically. Special emphasis will be placed on joint creation of hidden curriculum as an equal joint educator and important implicit factor of school culture. Quantitative and qualitative research will identify the socio-pedagogical competences of teachers and the primary schools culture and explore the correlation between these two variables.</p>

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)

Polazeći od humanističke teorije ličnosti u kojoj se optimalan razvoj čovjeka potiče zadovoljenjem bioloških, socijalnih i samoaktualizacijskih grupa osnovnih potreba, takvim pristupom nastoji se afirmirati slobodu, kompetenciju i potrebu ljudi za razvitkom, aktivnim traženjem smisla i ispunjavanjem autonomno postavljenih ciljeva (Rogers, 2002.). Pojam kompetencija javlja se u mnogim znanostima, a najčešće u pedagoškim suvremenim reformama obrazovanja, psihologiskim i ekonomskim znanostima. Pojmovno značenje kompetencija pronalazi se u različitim perspektivama europskih i hrvatskih normativnih i razvojno-strategijskih dokumenata te se tumači na različite načine. Prema Weinertu (2001, Božin i sur., 2011.) kompetencijama se nazivaju kognitivne sposobnosti i vještine kojima pojedinac raspolaže ili ih može usvojiti kako bi riješio odredene probleme i s njima povezana motivacijsku, voljnu i socijalnu spremnost koja omogućuje uspješno i odgovorno korištenje rješenja problema u varijabilnim situacijama. Kompetencije se mogu podijeliti na predmetne, koje podrazumijevaju znanja o činjenicama i teorijama i njihovu primjenu u skladu s predmetnim nastavnim programom i izvanpredmetne, koje podrazumijevaju osobne i socijalne kompetencije. Kompetencije učitelja su stjecanje inicijalnog obrazovanja, uvođenje u posao, obrazovanje učitelja tijekom rada i cjeloživotno učenje (Hrvatić i Piršl, 2007.). Prema Europskom kvalifikacijskom okviru, u kojem se reflektiraju ključne kompetencije za cjeloživotno učenje (2000.), temeljne kompetencije su komunikacija na materinskom jeziku, komunikacija na stranom jeziku, matematička i prirodoslovna, informatička, međuljudska, socijalna, građanska, poduzetnička kompetencija i preuzimanje inicijative te izražavanje kroz kulturu, povijest i umjetnost. Upravo se teorijska polazišta socijalne kompetencije temelje na postmodernističkoj paradigmi koja se u društvenim znanostima afirmirala 80-tih godina 20. stoljeća. Sociokulturološki i sukonstruktivni pristup kurikulumu socijalnih kompetencija je višedimenzionalan, hijerarhijski ustrojen i interaktivan. Razvija različite pristupe, napušta krute teorije i preuzima paradigme kao teorijske koncepcije i okolnosti pod kojima se one odvijaju (Previšić, 2002.). U literaturi se navode različiti teorijski modeli socijalne kompetencije koji uvjetuju različito definiranje tog pojma: Guilfordov, Argyllov, 1967.; McFalolow, Fordov 1982.; Riggiov., model Marlovea 1986.; Dodgeov, 1987.; Cavellov, 1990., Kazlauskiené, A., Ušeckiené, L., 2007. (Buljubašić Kuzmanović, 2008. prema Guilfordov i Argyllov, 1967.), no većina se slaže kako socijalna kompetencija podrazumijeva empatiju, komunikacijske vještine, toleranciju, kooperativnost i uzajamnu pomoć, odgovornost prema sebi i drugima, ustrajnost u obavljanju zadataka, odgodu zadovoljstva, kontroliranje nasilnih ponašanja, iskazivanje osjećaja vrijednosti, jedinstvenost i pozitivnu sliku o sebi (Mlinarević, Tomas, 2010). Pod socijalnom kompetencijom podrazumijevaju se različite emocionalne, socijalne i kognitivne sposobnosti i ponašanja koja su neophodna za uspješnu socijalnu interakciju (Buljubašić Kuzmanović, 2008. prema Anderson, Messick 1974.). Goleman (1995.) daje novi pristup odgoju, novu emocionalnu pedagogiju, jer emocionalnoj inteligenciji, koja nije više samo skup mentalnih sposobnosti, već uključuje i niz socijalnih umijeća u kojima se posebno naglašava poznavanje i upravljanje vlastitim emocijama, samomotiviranje, prepoznavanje emocija u drugima i snalaženje u vezama. Škola od tada postaje odgojno-socijalna zajednica (Previšić, 1996.), tj. škola znanja, ali i škola koja polazi od individualiteta djeteta, njegova prirodnog integriteta, dječjih potreba i njegova socijalnog bića, kao temeljnog načela suvremene pedagogije te brižno čuva i njeguje svoju humanu zadaću u odnosu na učenika, učitelja i roditelja (Previšić, 1999.). Pedagoške kompetencije učitelja uz znanja i vještine sadrže i osobine ličnosti neophodne za kritičko promišljanje o sebi i svojoj odgojno-obrazovnoj praksi, omogućavaju promjene i unaprjeđenja učiteljskih ponašanja i oblikovanje poticajne kulture škole. Suvremeni nacionalni kurikulum je sukonstruiran i utemeljen na potrebama, za razliku od tradicionalne škole gdje je bio propisan i utemeljen na vanjskim čimbenicima (Walsh, 2002.), stoga su upravo socijalno-pedagoške kompetencije učitelja izuzetno važne u kurikulumu kulture suvremene škole jer samo kompetentan učitelj, s posebnim naglaskom na učiteljeve socijalno-pedagoške kompetencije, može raditi s učenicima, suradnicima i ostalim partnerima u obrazovanju, informacijama, tehnologijom i znanjem te u društvu i s društvom na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj, europskoj i široj globalnoj razini.

Polazeći od izvornog značenja, riječ curriculum podrazumijeva tijek, slijed osnovnog planiranog i programiranog događaja koji opisuje optimalan put djelovanja i dolaska do nekog cilja (Previšić, 2007.). U povijesti pedagogije javlja se na prijelazu sa 16. na 17. stoljeće, a u hrvatskom školstvu dvadesetih godina 20. stoljeća. U otvorenom kurikulumu skriveni utjecaji dobivaju svoje važno mjesto i formu i svojevrsni su preduvjeti za kreativno i kritičko ponašanje, interakciju i komunikaciju, načine poučavanja i strategije rada (Bašić, 2000.). Marsh (1994.) objašnjava razloge zbog kojih je izraz skriveni kurikulum tako prihvatljiv, a da je njegove mehanizme tako teško razotkriti. Skriveni se elementi kurikuluma odnose na učenje stavova, vjerovanja, vrijednosti i pretpostavke, što je obično izraženo u obliku pravila, rituala, propisa i običaja. Oni pak, utječu na intrapersonalne i interpersonalne odnose, komunikaciju, ethos i sveukupno ozračje škole, a njegovi efekti ovise o vrijednosnim stavovima pojedinca i dominantnom sustavu vrijednosti društva u kojem škola djeluje te ukupnoj kulturi škole. Implicitno prikriveno djelovanje u odgoju i obrazovanju je svojevrstan ravnopravan suodgojitelj (Previšić, 2007.). Stoga se elementi socijalizacije u školi, koji nisu dio sadržaja formalnog kurikuluma: norme, vrijednosti i vjerovanja prisutna u kurikulumu, prenose kroz dnevnu rutinu, nastavne sadržaje i socijalne odnose (Kentli, 2009.) i prema interakcionistima čine neusklađene i proturječne poruke koje ovise o individualnoj interpretaciji učenika i učitelja (Atherton, 2008). Omogućavanjem optimalnih uvjeta s otvorenim kurikulumom koji se zajednički izgrađuje, sukstruira, poštivat će se humanistička načela, pluralizam i demokratske vrijednosti utemeljene na sociokonstruktivizmu i sociokulturoj teoriji, preuređiti okruženje i stvoriti poticajnu kulturu škole (Miljak, 2007.).

Mnogobrojne definicije različitih autora (Bruner, 2000.; Fullan, 1993., 1999.; Henting, 1997.; Mortimore, 1999.; Prosser, 1999.; Stoll i Fink, 2000.; Datnow i sur., 2002.; Kinsler i Gamble, 2001.; Hopkins, 2001.; Peterson, 2002.; Trowler, 2008.; Jurasaitė-Harbison i Rex, L. 2009.) smatraju kako razumjeti kulturu znači poznavati svoju organizaciju, a školsku kulturu definiraju kao skup vrijednosti, normi, uvjerenja, rituala i tradicija odgojno-obrazovne ustanove, koja je dio opće kulture i vrijednosnog sustava u cijelini. U eri društva znanja, u kojoj se učinkovitost određuje u terminima razvijenosti životno važnih kompetencija ovisnih o usklađenom djelovanju institucionalnog i izvaninstitucionalnog konteksta, prijeko je potrebno usmjeriti interes pedagogije na određenje, istraživanje i unaprjeđenje školske kulture (Spajić-Vrkaš, 2011.) koja je dio opće kulture i vrijednosnog sustava u cijelini. Kultura škole odražava zajedničke ideje koje organizaciji daju identitet i standard za očekivana ponašanja, a čine ih pretpostavke, vrijednosti i uvjerenja koja su ukorijenjena u organizacije i nesvesno postoje u unutrašnjem djelovanju škole (Skinner, 2009.). Postoje različite podjele kultura škole, od kojih se izdvaja R.G. Owensa and C.R. Steinhoffa iz 1998. godine (Delisio, 2006.), koji su identificirali četiri vrste kulture škole. Prvu čini obiteljska kultura u kojoj je najvažnija briga za drugoga, a učitelji i učenici čine bit te kulture, zatim strojna kultura u kojoj je naglasak na preciznosti, a ne na odgajanju učenika, cabaret kultura koja sve pokazuje ali ne poručuje neke rezultate te kultura male trgovine straha u kojoj vlada napetost i strah. Kultura škole se najčešće definira kao pozitivna i negativna. Znakovi pozitivne kulture uključuju osobnu stabilnost i zajedničke ciljeve, otvorenu i iskrenu komunikaciju u kojoj se ističe humor i povjerenje, zajednička slavlja, zajedničke odluke, dok ravnatelji i lokalna zajednica pružaju finansijsku i moralnu potporu (Delisio, 2006.).

Socijalno-pedagoške kompetencije učitelja, kurikulum i kultura škole su povezani i jedna kategorija ne isključuje drugu, a koliki je međusobni utjecaj varijabla pokazat će rezultati istraživanja koji mogu doprinijeti razvoju škole i društva općenito.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj istraživanja je na temelju teorijskih postavki i empirijskoga istraživanja utvrditi razinu socijalno-pedagoške kompetencije učitelja te ispitati procjene i stavove učitelja o kulturi njihove škole. Daljnjim metodološkim postupcima cilj je utvrditi postojanje povezanosti između socijalno-pedagoških kompetencija učitelja i kurikuluma kulture suvremene škole. Korelacijskim metodama istražiti će se postoji li povezanost između tih dviju varijabli (socijalno-pedagoške kompetencije i kultura škole) te koji je smjer povezanosti i koja je njezina razina putem procjene učitelja osnovnih škola Osječko-baranjske, Požeško-slavonske, Brodsko -posavske, Virovitičko-podravske i Vukovarsko-srijemske županije.

U skladu s navedenim ciljevima postavljene su sljedeće hipoteze:

H1: Učitelji su socijalno kompetentni;

H2: Ne postoji statistički značajna razlika u procjenjivanju sastavnica socijalno-pedagoške kompetencije učitelja osnovnih škola s obzirom na spol;

H3: Ne postoji statistički značajna razlika u procjenjivanju sastavnica socijalno-pedagoške kompetencije učitelja osnovnih škola s obzirom jesu li učitelji razredne ili predmetne nastave;

H4: Ne postoji statistički značajna razlika u procjenjivanju sastavnica socijalno-pedagoške kompetencije učitelja osnovnih škola s obzirom na godine radnoga staža;

H5: Ne postoji statistički značajna razlika u procjenjivanju sastavnica socijalno-pedagoške kompetencije učitelja osnovnih škola s obzirom jesu li napredovali u mentore i/ ili savjetnike;

H6: Ne postoji statistički značajna razlika u kulturi škole urbane i ruralne sredine;

H7: Ne postoji statistički značajna razlika u identificiranju kulture škole učitelja osnovne škole s obzirom na spol;

H8: Ne postoji statistički značajna razlika u identificiranju kulture škole učitelja osnovne škole s obzirom jesu li učitelji razredne ili predmetne nastave;

H9: Ne postoji statistički značajna razlika u identificiranju kulture škole učitelja osnovne škole s obzirom na godine radnoga staža;

H10: Ne postoji statistički značajna povezanost između socijalno-pedagoške kompetencije učitelja i kulturi škole.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Istraživanje će biti podijeljeno u teorijsko i empirijsko istraživanje. Metodološki postupci teorijskog istraživanja zasnivat će se na deskriptivnoj i komparativnoj analizi ključnih pojmoveva socijalno-pedagoških kompetencija učitelja, kurikulumu te kulturi škole.

Rezultati istraživanja će se analizirati i interpretirati prema kvantitativnoj i kvalitativnoj metodologiji te će se dobiveni podaci obrađivati u skladu sa suvremenom metodologijom. Interpretacija i analiza rezultata predstavljat će poveznicu između teorijskoga i empirijskoga dijela rada potkrijepljena različitim komparativnim istraživanjima. Kako bi rezultati istraživanja bili relevantni koristit će se triangulacija, tj. tri stila istraživanja i njima pripadajućih instrumenata za prikupljanje podataka, a to su anketno ispitivanje, mikrosociološko istraživanje i koreacijsko istraživanje, dok su instrumenti za prikupljanje podataka upitnik i sociogram. Za potrebe istraživanja izraditi će se upitnik koji će imati tri dijela. Prvi dio odnosit će se na socijalno-pedagoške kompetencije učitelja, drugi dio na istraživanje društvene mreže škole, a treći dio na kulturu škole. Sudionici istraživanja procjenjivat će vlastite socijalno-pedagoške kompetencije, kulturu škole te na temelju tri vrste kriterija izraziti stav o suradnji uz pozitivna, negativna i neutralna biranja suradnika. Upitnik će sadržavati Likertovu skalu procjene, semantički diferencijal te pitanja zatvorenog i kombiniranog tipa.

Anketnim ispitivanjem želi se utvrditi razina socijalno-pedagoške kompetencije učitelja te njihovi stavovi i procjene o kulturi njihove škole.

Dio upitnika koje se odnosi na socijalno-pedagoške kompetencije učitelja bit će prilagođen prema Skali socijalne kompetencije (Katz i McClellan, 1997) i testovima emocionalne inteligencije (Goleman, 1995., Reuven Bar-On, 1997.). Prvi dio sadržavat će Likertovu skalu od pet stupnjeva slaganja, a drugi dio upitnika utvrđivat će socijalni status pojedinca jer će sudionici anonimno u pitanju otvorenoga tipa navesti tri osobe s kojima žele i ne žele surađivati te nemaju jasan stav o suradnji.

Sociometrijskom metodom proučiti će se organizacija kolektiva škole te odrediti položaj pojedinca u grupi i položaj grupe u odnosu na ostale škole. Koristit će se tehnika imenovanja članova grupe s kojima žele, odnosno ne žele surađivati i nemaju jasan stav o tome. Podatci dobiveni sociometrijskim ispitivanjem prikazat će se kvantitativno u sociometrijskim matricama i grafički sociogramom.

Treći dio upitnika sadržavat će procjenu na Likertovoj skali (Center for Improving School Culture, 2002) i semantički diferencijal. Skala će sadržavati tri kategorije kroz sedamnaest tvrdnji: stručnu suradnju, kolegialnost i uspješnost. Na temelju Likertove skale i semantičkog diferencijala identificirat će se trenutna kultura škole. Varijable kojima se mijere stavovi i procjene učitelja o socijalno-pedagoškim kompetencijama i kulturi škole nalaze se u upitniku za učitelje. Zavisne varijable su socijalno-pedagoške kompetencije učitelja i kultura škole. Nezavisne varijable su spol učitelja, godine radnoga iskustva, struka (razredna ili predmetna nastava), mentorstvo i savjetništvo i tip škole (urbana/ruralna).

Kvantitativna obrada podataka izvršiti će se računalnim programom SPSS.

Pri obradi koristit će se uobičajenim mjerama frekvencijske analize, multivarijantne (faktorske) analize i koreacijskih istraživanja te

njima pripadajućim statističkim metodama (Mod, frekvencije, Medijan, Hi-kvadrat test, Spearmanov rang korelacija, Mann-Whitneyev U-test, Kruskal-Wallisova analiza varijance, standardna devijacija, Pearsonov produkt moment korelacija i analiza varijance, Rang poredak ili Kendallov tau, korelačijski omjer) kako bi se utvrdila povezanost između varijabli unutar škole i među školama.

Istraživanje će se provesti na stratificiranom uzorku među učiteljima od 1. do 8. razreda u osnovnim školama u Osječko-baranjskoj, Vukovarsko-Srijemskoj, Požeško-slavonskoj, Virovitičko-podravskoj i Brodsko-posavskoj županiji. Metodom slučajnog odabira izabrat će se tri urbane i tri ruralne osnovne škole u svakoj županiji. Predviđen broj sudionika istraživanja je N= 400.

Putem triangulacije dobit će se relevantni podaci koji će se kvalitativnom i kvantitativnom analizom rezultata istraživanja i teorijom moći usporediti te utvrditi potvrđivanje ili odbacivanje postojećih hipoteza.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Istraživanjem se želi utvrditi razina socijalno-pedagoške kompetencije učitelja te njihova povezanost s kurikulumom kulture suvremene škole u osnovnim školama. Rezultati istraživanja doprinijet će boljem razumijevanju odnosa među različitim aspektima kulture te utvrdjivanju uloge socijalno-pedagoških kompetencija u kurikulumu kulture suvremene škole. Identificiranjem socijalno-pedagoških kompetencija izdvojiti će se čimbenici koje je potrebno unaprijediti za poticajnu kulturu suvremene škole. Naglaskom na kontekstualne čimbenike utjecat će se na izradu novih studijskih programa i programa stručnoga usavršavanja, koji će doprinijeti povećanju kvalitete cjeloživotnog obrazovanja učitelja o razvijanju socijalno-pedagoških kompetencija i kurikulumu kulture suvremene škole.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

1. Atherton, J.S. (2008) Sending Messages: Managing the Hidden Curriculum. Pristupljeno 7. siječnja 2011. s <http://www.doceo.co.uk/tools/hidden.htm>.
2. Bašić, S. (2000.) Koncept prikrivenog kurikuluma, Napredak, Vol 141, 2, str. 170-181.
3. Božin, S., Milović, S., Pašalić, A., Schröder, B. (2011.) Svatko uči na svoj način priručnik, Agencija za odgoj i obrazovanje, Zagreb.
4. Buljubašić Kuzmanović (2010.) Odnos socijalne kompetencije i ponašanja učenika, doktorska disertacija, Filozofski fakultet, Zagreb.
5. Center for Improving School Culture (2002.). Pristupljeno 3. travnja 2011. godine s <http://www.schoolculture.net/indicate.html>
6. Delisio, E. (2006.) Improving School Culture. Pristupljeno 3. prosinca 2011. godine s http://www.educationworld.com/a_admin/admin/admin407.shtml
7. Goleman, D. (1997.) Emocionalna inteligencija, Mozaik knjiga, Zagreb.
8. Hrvatić, N. i Piršl, E. (2007.) Kurikulum pedagoške izobrazbe učitelja, u „Kurikulum-teorije, metodologija, sadržaj, struktura“, Školska knjiga, Zagreb, str. 333-356.
9. Katz, L. G., McClellan, D. E. (2005.) Poticanje razvoja dječje socijalne kompetencije, Educa, Zagreb.
10. Kentli, F. (2009) Comparison of Hidden Curriculum Theories, European Journal of Educational Studies 1, 2, str. 83 – 87.
11. Kulenović, A., Balenović, T. i Buško, V. (2000.) Test analize emocija: jedan pokušaj objektivnog mjerjenja sposobnosti emocionalne inteligencije, Suvremena psihologija 3,1-2, str. 27-48.
12. Miljak, A. (2007.) Teorijski okvir sukonstrukcije kurikuluma ranog odgoja, u „Kurikulum-teorije, metodologija, sadržaj, struktura“, Školska knjiga, Zagreb, str. 205-249.
13. Mlinarević, V., Tomas, S. (2010). Partnerstvo roditelja i odgojitelja - čimbenik razvoja socijalne kompetencije djeteta. Magistra ladertina. 5, 5; 143-158.

14. Preporuka europskog parlamenta i savjeta; ključne kompetencije za cjeloživotno učenje—europski referentni okvir. Pristupljeno 20. srpnja 2011. s http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=92192
15. Previšić, V. (1996.) Sociodemografske karakteristike srednjoškolaca i socijalna distanca prema nacionalnim i religijskim skupinama, Društvena istraživanja, 5 , 5-6, str. 859-874.
16. Previšić, V. (1999.) Škola budućnosti: humana, stvaralačka i socijalna zajednica, Napredak, 140/1, str. 7-16.
17. Previšić, V. (2002.) Postmoderne paradigme u pedagoškoj teoriji i praksi, u „Odnos pedagoške teorije i pedagoške prakse“, Filozofski fakultet u Rijeci, Odsjek za pedagogiju, Rijeka, str. 56-63.
18. Previšić, V. (2007.) Pedagogija i metodologija kurikuluma, u „Kurikulum-teorije, metodologija, sadržaj, struktura“, Školska knjiga, Zagreb, str. 15-37.
19. Rogers, A. (2002.) Learning and Adult Education, u „Supporting Lifelong Learning“, Vol. 1, str. 8-23. London: RoutledgeFalmer. Pristupljeno 1. lipnja 2011. s <http://www.questia.com/PM.qst?a=o&d=108086380>
20. Skinner, M. F. P. (2009.) School Culture Analysis, Grand Canyon University, EDA 529 Ed Foundation & Framework, USA.
21. Spajić-Vrkaš (2011.) Uloga pedagoga u istraživanju i promjeni školske kulture, Deveti susret pedagoga Hrvatske na temu Pedagog kreator kurikuluma i kulture odgojno-obrazovne ustanove, Zadar.
22. Walsh, B., K., (2002.) Kurikulum za prvi razred osnovne škole: stvaranje razreda usmjerenog na dijete, Pučko otvoreno učilište Korak po korak, Zagreb.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

20000

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje	samostalno financiranje	
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		

Suglasnost mentora i doktoranda s prijavom teme

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada
Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis _____
prof.dr.sc. Vlatko Previšić

Potpis _____
izv.prof. Vesnica Mlinarević

Potpis _____
Maja Brust Nemet, prof. pedagogija i hrvatskog jezika i književnosti

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu.

U Zagrebu, 21.03.2012.

Potpis _____
Maja Brust Nemet, prof. pedagogija i hrvatskog jezika i književnosti

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA¹

Podaci se u obrazac mogu upisivati u samo za to predviđena mjesta. Molimo Vas da se za kretanje kroz upitnik koristite tipkom „tab“.

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:		Maja Brust Nemet
Nositelj studija:		Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Naziv studija:		Poslijediplomski doktorski studij pedagogije- Smjer: Kurikulum suvremenog odgoja i škole
Matični broj doktoranda/doktorandice:		7371
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	hrvatski
	<i>Hrvatski</i>	Socijalno-pedagoške kompetencije učitelja u kurikulumu kulture suvremene škole
	<i>Engleski</i>	Socio-pedagogical competences of teachers in the contemporary school culture curriculum
Područje/polje:		Društvene znanosti/pedagogija/Sistematska pedagogija

MENTOR(I)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
1	Prvi mentor:	dr. sc. Vlatko Previšić, red. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Republika Hrvatska vprevisi@ffzg.hr
	Drugi mentor:	dr. sc. Vesnica Mlinarević, izv. prof.	Učiteljski fakultet u Osijeku, Republika Hrvatska vmlinarevic@ufos.hr
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1.dr. sc. Andelka Peko, red. prof.	Učiteljski fakultet u Osijeku, Republika Hrvatska	apeko@ufos.hr
	2.dr. sc. Vlatko Previšić, red. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Republika Hrvatska	vprevisi@ffzg.hr
	3.dr. sc. Vesnica Mlinarević, izv. prof.	Učiteljski fakultet u Osijeku, Republika Hrvatska	vmlinarevic@ufos.hr
	4.		
5.			
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Vijeće poslijediplomskih studija Filozofskoga fakulteta u Zagrebu od 2. travnja 2012., t. 46 dnevnoga reda		

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc
Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja	
A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada	
<p>Javna obrana teme doktorskog rada „Socijalno-pedagoške kompetencije učitelja u kurikulumu kulture suvremene škole“ pristupnice Maje Brust Nemet, održana je 21. travnja 2012. u okviru redovite poslijediplomske nastave Doktorskog studija pedagogije pred studentima toga studija i izabranim povjerenstvom.</p> <p>Pristupnica je u petnaestak prvih minuta izložila osobne motive opredjeljenja za pisanje ove teme; zatim znanstvenu opravdanost njezina istraživanja; pristup izučavanju s gledišta teorijske analize te metodologiju empirijskog dijela istraživanja. Na kraju je istaknula očekivajuće znanstvene doprinose u polju pedagogije. Sadržajna i vremenska artikulacija bila je vrlo suvisla, logična i uvjerljiva.</p> <p>Članovi povjerenstva potaknuli su raspravu o temi i metodologiji istraživanja teme doktorskoga rada na koja je pristupnica konciliјantno odgovarala. Pritom je nekoliko prijedloga povjerenstva, osobito glede teorijskoga dijela pedagoških kompetencija, u cijelosti prihvatala; neke je svoje istraživačke nakane sada šire elaborirala, dok je rasprave prisutnih studenata uvažila osobito u dijelu isticanja važnosti teorije i filozofije socijalno-pedagoških kompetencija kao temeljnog polazišta u razradi ove teme.</p>	
B. Ocjena teme doktorskog rada <i>(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)</i>	
<p>Tema ovoga doktorskoga rada je pedagoški sasvim aktualna, znanstveno opravdana za istraživanja i korisna za odgojno-obrazovnu praksu te reformu našega školstva. Kurikulum je, sam za sebe, danas središnje pitanje obrazovanja svih razvijenih zemalja, a socijalno-pedagoške kompetencije važno pitanje jednog od ishoda modernog školstva. Socijalno-pedagoške kompetencije samih učitelja izuzetno su važne za stvaranje kulture svake pojedine škole.</p> <p>Tema je aktualna kako s gledišta formalnog obrazovanja, tako i drugih oblika i načina cjeloživotnog učenja. U njoj se osobito žele istražiti socijalno-pedagoške kompetencije učitelja u osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju, ustanoviti njihov utjecaj na kurikulum kulture suvremene škole te predložiti izradu novih studijskih programa i programa stručnoga usavršavanja, koji će doprinijeti povećanju kvalitete cjeloživotnog obrazovanja učitelja o razvijanju socijalno-pedagoških kompetencija i kurikulumu kulture suvremene škole.</p>	
Mišljenje i prijedlog:	
2	Nakon što je pristupnica Maja Brust Nemet ispunila sve propisane uvjete, nastavne obveze i ispitne zadaće, te tijekom studija aktivno kao asistentica pisala i objavljivala znanstvene radove, radila u nastavi i na projektu red. profesorice Andelke Peko te iskazala visoku marljivost i odgovornost prema znanstvenom radu. Sinopsis njezine disertacije jasno pokazuje da je sposobna samostalno istražiti predloženu temu, a uz mentorstvo dr. sc. Vlatka Previšića, red. prof. i druge mentorice dr. sc. Vesnice Mlinarević, izv. prof., može se objektivno očekivati da će konačni rezultati ovoga rada biti koristan znanstveni doprinos suvremenoj pedagogiji.
Prijedlog izmjene ili dorade naslova:	
Nema	
Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):	
Nema	
Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):	
Akademska godina 2014./2015., zimski semestar.	
Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)	
Nema	
Potpis prof. dr. sc. Andelka Peko <i>(ime i prezime člana povjerenstva)</i>	

NAPOMENA (po potrebi):

Nema

Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime, ustanova, država:	Potpis:
	1.(predsjednik Povjerenstva) dr. sc. Anđelka Peko, red. prof., Učiteljski fakultet u Osijeku, Republika Hrvatska	
	2.dr. sc. Vlatko Previšić, red. prof., Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Republika Hrvatska	
	3.dr. sc. Vesnica Mlinarević, izv. prof., Učiteljski fakultet u Osijeku, Republika Hrvatska	
	4.	
	5.	

U Zagrebu, 14. svibnja 2012.

M.P.

DR.SC.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA¹

Podaci se u obrazac mogu upisivati u samo za to predviđena mjesta. Molimo Vas da se za kretanje kroz upitnik koristite tipkom „tab“.

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Kosana Jovanović		
Nositelj studija:	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu		
Naziv studija:	Poslijediplomski doktorski studij medievistike		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7673		
Odobravanje teme za stjecanje doktorata znanosti (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Zorica Jovanović		
Datum i mjesto rođenja:	07.08.1979. Rijeka		
Adresa:	Andrije Mohorovičića 10 Opatija		
Telefon/mobitel:	091/9165188		
E-mail:	kosanajovanovic@gmail.com		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje <i>(kronološki od novijeg k starijem datumu):</i>	2009, CEU Department of Medieval Studies, Master of Arts iz srednjovjekovnih studija, specijalizacija iz religijskih studija 2006 Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci, diplomirani profesor povijesti i filozofije 1997 Gimnazija Eugena Kumičića Opatija-jezični smjer
Radno iskustvo <i>(kronološki od novijeg k starijem datumu):</i>	2009 Filozofski fakultet u Rijeci, Odsjek za povijest, asistent 2006/08 B.W.A. d.o.o. Opatija, administrativni poslovi
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	Knjiga: Two Funerals and Two Bodies of King Richard II: A Study on the Idea of Kingship, Transference of Power and Political Theology. VDM Verlag dr. Mueller, Saarbrucken, 2010. Prikazi: Jacques Le Goff, Il re nell Occidente Medievale. Povjesni prilozi, vol. 32., Zagreb, 2007. Jacques Le Goff, Il Corpo nel Medioevo. Povjesni prilozi, vol. 38., Zagreb, 2010. Tommaso di Carpegna Falconieri, The Man Who Believed He Was King of France-A True Medieval Tale. Historijski zbornik, vol. 63., Zagreb, 2010. Heidi Breuer, Crafting the Witch, Gendering Magic in Medieval and Early Modern England. Zbornik Odsjeka za povjesne znanosti Zavoda za povjesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, vol.28., Zagreb, 2011. Historijski zbornik, god. 63, br. 1-2, Zagreb 2010. Zbornik Odsjeka za povjesne znanosti Zavoda za povjesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Vol.29. Zagreb, 2011. Znanstveni skupovi: "Predrasude i zablude vezane uz upotrebu efigija na kraljevskim pogrebima i njihova veza sa predstavljanjem besmrtnosti kraljevskog dostojaanstva" -konferencija „Stereotipi i predrasude u povijesti“, studeni, 2009., Hrvatski studiji, Zagreb.

NASLOV PREDLOŽENE TEME

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-01 – Prezime Ime doktoranda.doc
Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-01 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

Hrvatski:	Elaine od Astolata i srednjovjekovna tema dostojanstvenog umiranja od neuzvraćene ljubavi
Engleski:	Elaine of Astolat and the medieval theme of dignified death from unrequited love
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):	
Područje/polje:	Povijest/knjževnost

PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)

(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-pošta:
Prvi mentor:	Dr. sc. Nenad Ivić	Filozofski fakultet , Hrvatska	nenad.ivic@ffzg.hr
Drugi mentor:			

KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina

Prvi mentor:	Nenad Ivić, Napulj i druga imaginarna mjesta, Zagreb 2009. Nenad Ivić, Domišljanje prošlosti, Zagreb 1992.
Drugi mentor:	

OBRAZLOŽENJE TEME

2

Sažetak na hrvatskom jeziku (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima):	Ovaj prijedlog teme doktorskog rada odnosi se na istraživanje sudsbine lika Elaine od Astolata (djeve od Astolata koja je od perioda romantizma i novele Alfreda Tennysona poznatija kao Lady of Shalot) prisutne u ciklusima arturijanskih legendi. Rad će obuhvatiti analizu sudsbine ovog lika u dva izvora arturijanskih legendi. Prvi jest ciklus iz prve polovice 13. st. poznat pod imenom Vulgata cycle ili Lancelot proper, poznat još i kao Mort Artu, odnosno onaj izvor na kojem se najviše oslonio Thomas Malory kada je sastavljao svoj poznati ciklus legendi pod imenom La Morte Darthur. Ova serija od pet zasebnih priča (Estoire de Saint Graal, Estoire de Merlin, Lancelot propre, Queste del Saint Graal i Le Mort le Roi Artu) finalizirana je u vremenu između 1215. g. i 1235. g. a po recentnim istraživanjima priče su zapisane od strane cistercijskih redovnika na francuskom jeziku. Ove priče nastale su na već postojećoj tradiciji arturijanskih legendi koje su došle od strane engleskih i francuskih pisaca kao što su Wace, Chretien de Troyes, Robert de Boron i Geoffrey de Monmouth. Jedina razlika između tih legendi i Vulgate jest to da se u njoj po prvi puta javlja neki novi likovi, pa tako i lik djeve od Astolata koja će biti fokus istraživanja u ovom radu. Drugi izvor koji će također biti obrađivan jest novela LXXXII, nastala također u 13. st. Ova novela, popularno nazvana La Donna di Scallotta predstavlja talijansku verziju priče o Elaine, djevi od Astolata. Osnovna ideja istraživanja biti će korištenje ovih književnih djela kao neke vrste primarnih izvora kako bi se dobio uvid u vodeću problematiku koja se dotiče sudsbine djeve od Astolata a to je ljubav, samoubojstvo i smrt. Putem tog istraživanja pokušati će se predstaviti kako se srednjovjekovno društvo (u ovom slučaju ono francusko i talijansko sa početka 13. st.) odnosilo prema tim životnim okolnostima. Kako je srednjovjekovna publika, ona plemićka za koju su ova djela i namijenjena, smatrala arturijanske legende povjesnim prikazima opravdano je koristiti ih kao primarne izvore da bi se dobio uvid o tome kakva je slika društva koju daje tekst te kako je to društvo reagiralo na pojedine okolnosti.
Sažetak na engleskom jeziku (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima):	This PhD thesis proposal will aim towards researching the destiny of Elaine of Astolat (or as she is better known from the work of Alfred Tennyson as the Lady of Shalot), a character present in the Arthurian legends. The thesis will analyze the destiny of this character in two literary sources. The first being the cycle from the first half of the thirteenth century named the Vulgate cycle or more commonly known as the Lancelot proper or the Mort Artu. This is the source upon which Thomas Malory relied the most while compiling his work Le Mort Arthur. This cycle encompasses five stories (Estoire de Saint Graal, Estoire de Merlin, Lancelot propre, Queste del Saint Graal and Le Mort le Roi Artu) which were composed most probably by the Cistercian monks sometime between 1215

	<p>and 1235 in the French vernacular. These stories were based on the preexistent tradition of the Arthurian romances written by Wace, Chretien de Troyes, Robert de Boron and Geoffrey de Monmouth. The only difference between the Vulgata and its predecessors is the emergence of some of the new characters, Lady of Astolat being one of them.</p> <p>The other source which will also be analyzed is the novella LXXXII, originating also from the 13th century. This novel, commonly known as La Donna di Scallotta represents the Italian version of the story of Elaine, Lady of Astolat.</p> <p>The main idea of this research will be to utilize these works of literature as a sort of primary sources in order to gain insight into the prominent problematics which deal with the faith of Lady of Astolat and that is the matter of love, suicide and death. With this research an attempt will be made to present how the medieval society (in this case the French and the Italian one from the beginning of the 13th century) related to such life circumstances. As the medieval audience, the aristocratic one, for which the stories were intended to in the first place, regarded the Arthurian romances as historical accounts, it is justifiable to use these literary sources as primary sources in order to form an opinion on how these societies, as described in the texts, reacted and dealt with such occurrences.</p>
--	--

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)

Arturijanske legende su vjerovatno jedna od najistraživanih povjesno-književnih tema koje su analizirane s aspekta raznih društvenih i humanističkih znanosti (povijesti, sociologije, filozofije i sl.). Koliko su opširna ta istraživanja dokazuje činjenica da postoji jako veliki broj različitih vrsta radova (od knjiga do članaka) koji obrađuju problematike vezane uz ciklus arturijanskih legendi. Najbolji način praćenja svih relevantnih istraživanja, koja se dotiču upravo ove tematike, jest publikacija društva International Arthurian Society koje od 1949 svojim izdanjem pod naslovom Bibliographical Bulletin, godišnje pruža popis svih izdanih radova vezanih uz arturijanske legende.

Što se tiče pregleda istraživanja tema vezanih uz sudbinu Elaine od Astolata postoji popriličan broj relevantnih znanstvenika koji su pristupili analizi te problematike sa i to sa raznih stajališta. Najčešći način istraživanja jest putem književne analize (kao npr. istraživanje o sudbinu lika Elaine od Astolata u djelima Thomasa Malorya i Alfreda Tennysona; ili pak A. F. Howey koja daje uvid u to na koji je sve način sudbina Elaine od Astolata inspirirala druge psice da svoje protagonistice oblikuju upravo prema ovom liku; kao i istraživanja J. M. Ferrante o slici žene u srednjovjekovnim romanima). Također, većina istraživanja koja se bave književnom analizom ovog lika teže dokučiti kakva je i koliko je dominantna uloga ženskih likova u srednjovjekovnim romanima (kao što je vidljivo u radovima P. J. C. Field, M. Shichtman, F. Riddy, C. Hares -Stryker, K. Cherewatuk te U. Wiethaus, koji bi spadali u recentnije istraživače te problematike).

Nadalje, neka se istraživanja vode kako bi se došlo do određenih spoznaja o samom karakteru ovog književnog lika sa toliko nesretnom sudbinom te oko toga koji su točno mogli biti motivi za rasplet događaja kao što ga opisuju legende.

Poneki istraživači koriste lik Elaine od Astolata kao primjer za objašnjenje ponekih društvenih događaja, a posebice pitanja vezana uz smrt (takva su istraživanja S. Gaunt, K. Cherewatuk, J. S. Burrow, K. S. Whetter i dr.). Smjernice koje su postavili upravo navedeni autori biti će ključne za istraživanje koje će se provesti u ovom doktorskom radu.

Također će se u radnju uključiti istraživanja koja se dotiču dviju središnjih tema radnje, ljubav i smrt. Ljubavi se u srednjem vijeku pristupalo sa dvojakog aspekta. Jedan aspekt predstavljali su patristički pogledi na to što je ljubav i što je dozvoljeno a što nije u manifestaciji ovog osjećaja. To se prije svega odnosi na stavove koje su iznosili Sv. Augustin i Sv. Toma Akvinski a na koje će se nadovezati Andreas Capellanus sa svojim spisom De Amore. S druge strane u srednjem se vijeku također javljaju i profana stajališta o ljubavi koja odmiču od zadanih teoloških smjernica. Istraživači kao što su H. Cooney, S. Gaunt, C. McCarthy i P. Rousselot pokušavaju dati pregled tih dvaju stajališta. Nadalje, A. Tracy iznosi ideju da srednjovjekovni spisi o emocijama govore da se ljubav može simulirati kroz geste i riječi što je također stajalište J. A. Burrow.

Što se tiče pregleda istraživanja vezana uz tematiku samoubojstva i smrti u srednjem vijeku ovaj rad će se temeljiti na onim smjernicama koje su zadali P. Aries koji donosi opsežna istraživanja o odnosima srednjovjekovnog zapadnoeuropskog društva prema smrti te na istraživanjima A. Murraya koji donosi stajališta srednjovjekovnog svijeta prema temi samoubojstva.

Cilj i hipoteze istraživanja² (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Istraživanje će dati prikaz sudbine djeve od Astolata koja je prikazana u djelu Lancelot proper te noveli La Donna di Scallotta te će pokušati stvoriti korelaciju između onoga što se prikazuje u tim literarnim djelima i onoga što je srednjovjekovno društvo, francusko i talijansko aristokratsko društvo 13-og stoljeća, odnosno slika tog društva koju daje tekst, podrazumijevala pod idejama nesretnе ili neuzvraćene ljubavi i smrti. Lady Elaine od Astolata ili La Donna di Scallotta je idelan primjer koji nam može pokazati na koje je načine srednjovjekovni čovjek gledao na konfuzne situacije gdje nesredeni osjećaji mogu dovesti i do jednog takvog neželenog ishoda kao što je smrt. Nadalje, pošto talijanska novela La Donna di Scallotta kao i epizoda o Elaine od Astolat iz arturijanskih legendi na isti način opisuju da je djeva umrla od neuzvraćene ljubavi ali ne govore točno na koji način je ista umrla može se isto tako pretpostaviti da je u pitanju bilo samoubojstvo. Oduzimanje vlastitog života postati će tako treći segment koji će se isto tako proučavati u ovom

² Redoslijed navođenja cilja i hipoteza ovisi o području istraživanja

radu. Također će se pokušati prikazati kakav je bio pristup srednjovjekovnog čovjeka prema ideji samoubojstva te kako je društvo, predočeno u tekstu, gledalo na jedan takav čin.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Primarni materijali koji će biti korišteni pri ovom istraživanju biti će književna djela koja obrađuju tematiku arturijanskih legendi. To se odnosi na dva književna djela, tzv. Lancelot proper i novela La Donna di Scallotta, oboje nastalih u 13. stoljeću. Upotreba ovih izvora se opravdava iz razloga što oboje obrađuju lik djeve od Astolata te daju uvid u događaje koji su doveli do njenog tragičnog kraja. Kako su oba izvora nastala u 13. stoljeću rad će se bazirati na analizi slike društva prema tekstovima upravo u ovom periodu. Društvo koje će se istraživati biti će ono francusko i ono talijansko a analiza će samo obuhvatiti viši društveni stalež jer je upravo taj stalež onaj koji i predstavlja publiku legendi. Društvo će se analizirati kroz sliku koju o njemu daje tekst, kako legendi tako i kronika.

Stoga će se također će se koristiti i poneki primarni izvori, odnosno srednjovjekovne kronike i anali (primjerice Chroniques de Jean Froissart, The History of the Kings of Britain i dr.) stoga što se iz kronika može dobiti uvid u stajališta gore spomenutih društvenih krugova na tematike koje će se obrađivati u radu, ljubav, samoubojstvo i smrt.

Uz ove dvije vrste izvora za istraživanje koristiti će se također i opširna sekundarna literatura koja detaljnije obrađuje pojedine aspekte kojima će se obratiti posebna pažnja pri ovom istraživanju (kao na primjer Gestures and Looks in Medieval Narrative, Love and Death in Medieval French and Occitan Courtly Literature, The Arthurian Way of Death, Chivalry in English Literature i dr.).

Metoda rada biti će korištenje književnog djela kao primarnog izvora da bi se stvorila slika koja opisuje na koji se način srednjovjekovni čovjek suočavao i nosio sa osjećajima ljubavi i neizbjegnošću smrti. Pri istraživanju koristiti će se analitičko-sintetička metoda spoznaje.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja jest da se predoči još jedan mogući pristup i način na koji se književno djelo može koristiti kao neka vrsta primarnog izvora da bi se dobili podaci o pogledima srednjovjekovnog francuskog i talijanskog društva trinaestog stoljeća na predložene teme ljubavi, samoubojstva i smrti.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

- Ariès, P. Western Attitudes towards Death: From the Middle Ages to the Present. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1974.
_____. Images of Man and Death. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1985.
_____. The Hour of Our Death. New York: Alfred A. Knopf, 1981.
- Barbero, A. L'aristicrazia nella società francese del medioevo: analisi delle fonti letterarie, secoli X-XIII. Bologna: Cappelli, 1985.
- Binski, P. Medieval Death: ritual and representation. London: British Museum Press, 1996.
- Burns, E. J. Arthurian Fictions, Reading the Vulgate Cycle. Columbus: Ohio State University Press, 1985.
- Burrow, J. A. Gestures and Looks in Medieval Narrative. Cambridge: Cambridge University Press, 2004.
- Capellanus, A. The Art of Courtly Love. New York: Columbia University Press, 1960.
- Chenerie, M. L. Le Chevalier errant dans les romans arthuriens en vers des XII et XIII siècles. Geneve: Droz, 1986.
- Chronicle and Romance: Froissart, Malory, Holinshed. ur. Eliot, C. W. New York: P. F. Collier and Son, 1910.
- Cooney, H. Writings on Love in the English Middle Ages. New York: Palgrave Macmillan, 2006.
- Chronicling History, Chroniclers and Historians in Medieval and Renaissance Italy. ur. Dale, S., Williams Levin, A., Osheim, D. J. The Pennsylvania State University Press, 2007.
- Ferrante J. M. Woman as Image in Medieval Literature: from the Twelfth Century to Dante. New York: Columbia University Press, 1975.
- Flori, J. Cavalieri e cavalleria nel Medioevo. Torino: Einaudi, 1999.
- Froissart, J. Chroniques, ur. Luce, S. i Raynaud, G. Pariz: Société de l'Histoire de France, 1869.
- Fumagalli Beonio Brocchieri, M. Le bugie di Isotta. Immagini della mente medievale. Bari: Laterza, 2002.
- Gaunt, S. Gender and Genre in Medieval French Literature. Cambridge: Cambridge University Press, 1995.
_____. Love and Death in Medieval French and Occitan Courtly Literature. Oxford: Oxford University Press, 2006.
- Geoffrey of Monmouth. Historia regum Britanniae. ur. Giles, J. A. London: 1844.
- Hares-Stryker, C. "The Elaine of Astolat and Lancelot Dialogues: A Confusion of Intent," TSLL, 39 (1997), 205-29.
- Kaeuper, R. W. Chivalry and Violence in Medieval Europe. Oxford: Oxford University Press, 1999.
- Lancelot du Lac, roman français du XIIIe siècle, vol 1-5. ur. F. Mosès et al. Paris: Librairie générale française, 1991.
- Lancelot-Grail: The Old French Arthurian Vulgate and Post-Vulgate in Translation, vol. 1-5. ur. Norris, J. L. New York: Garland, 1992, 1993, 1995, 1996.
- Le cento novelle antiche. ur. Tosi, P.A. Milano, 1825.
- McCarthy, C. Love, Sex and Marriage in the Middle Ages, A Sourcebook. New Yourk: Routledge, 2003.
- Medieval Arthurian Literature: A Guide to Recent Research. ur. Norris J. L. New York: Garland Publishing, 1996.
- Mirrors of Mortality: Studies in the Social History of Death. ur. Whaley, J. London: Europa, 1981.
- Murray, A. Suicide in the Middle Ages, vol. I i II. Oxford: Oxford University Press, 1998, 2000.
- Norris, J. L. The Lancelot-Grail Reader. New York: Garland, 2000.
- Potwin, L. S. „The Source of Tennyson's the Lady of Shalott“, Modern Language Notes, vol. 7. (1902.), 474-478.
- Rousselot, P. The Problem of Love in the Middle Ages, a Historical Contribution. Milwaukee: Marquette University Press, 2001.

Scaglione, A. Knights at Court, Courtliness, Chivalry and Courtesy from Ottonian Germany to the Renaissance Italy. Berkeley:
University of California Press, 1992.

Scudder, V. D. Le Morte Darthur of Sir Thomas Malory and its sources. New York: E. P. Dutton & co., 1917.

The Arthurian Way of Death: the English Tradition. ur. Cherewatuk, K. i Whetter, K.S. Cambridge: D.S. Brewer, 2009.

Tracy, A. "Performing the Medieval Art of Love: Medieval Theories of the Emotions and the Social Logic of the Roman de la Rose of Guillaume de Lorris", Viator, vol. 38/2, (2007.), 55-74.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Vrsta financiranja	Naziv projekta	Voditelj projekta	Potpis
Nacionalno financiranje			
Međunarodno financiranje			
Ostale vrste projekata			
Samostalno financiranje			
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja ³			

Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme

5

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis Dr. sc. Nenad Ivic

(ime i prezime prvog predloženog mentora)

Potpis

(ime i prezime drugog predloženog mentora)

Potpis Kosana Jovanović

(ime i prezime doktoranda)

IZJAVA

³ Navesti samo ako je potrebno

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu.

U Zagrebu,

Potpis Kosana Jovanović

(ime i prezime doktoranda)

M.P.

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA¹

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	mr. sc. Kosana Jovanović		
Nositelj studija:	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu		
Naziv studija:	Poslijediplomski doktorski studij medievistike		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7673		
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	hrvatski	
	<i>Hrvatski</i>	Elaine od Astolata i srednjovjekovna tema dostojanstvenoga umiranja od neuzvraćene ljubavi	
	<i>Engleski</i>	Elaine of Astolat and the medieval topic of dying with dignity from unrequited love	
Područje/polje/grana (ako se doktorski studij izvodi u grani):	Povijest/književnost		

MENTOR(I)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:	
1 <hr/>	Prvi mentor:	dr. sc. Nenad Ivić, red. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	nenad.ivic@ffzg.hr
	Drugi mentor:			
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:	
	1. dr. sc. Cvijeta Pavlović, izv. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	cvijeta.pavlovic@ffzg.hr	
	2. dr. sc. Nenad Ivić, red. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	nenad.ivic@ffzg.hr	
	3. dr. sc. Andrea Zlatar-Violić, red. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	azviolic@ffzg.hr	
	4.			
	5.			
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Sjednica Fakultetskog vijeća Filozofskoga fakulteta u Zagrebu 16. ožujka 2012. putem Vijeća poslijediplomskih studija			
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja				

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada

B. Ocjena teme doktorskog rada

(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)

Pristupnica prijedlogom teme najavljuje izvorni znanstveni doprinos u području povijesti i književnosti, usmjerene na istraživanje statusa lika Elaine od Astolata (od romantizma poznata kao Lady of Shalot) u ciklusima arturijanskih legendi. Planom i pregledom dosadašnjih istraživanja su određena dva izvora arturijanskih legendi: 1. ciklus iz prve polovice XIII. st. (Vulgata cycle, Lancelot proper ili Mort Artu) – serija od pet zasebnih priča (Estoire de Saint Graal, Estoire de Merlin, Lancelot propre, Queste del Saint Graal i La Mort le Roi Artu) na francuskom jeziku; 2. novela LXXXII popularno nazvana La Donna di Scallotta, također iz XIII. st. nastala kao talijanska inačica priče o Elaine, Djevi od Astolata.

Rad će u istraživanju lika Djeve od Astolata uzeti u obzir već postojeću tradiciju arturijanskih legendi engleskih i francuskih pisaca Wacea, Chretiena od Troyes, Roberta od Borona i Geoffreya od Monmoutha. Osnovna ideja istraživanja kretat će od proučavanja navedenih književnih djela kao posrednih povijesnih dokumenata da bi se dobio uvid u tematski kompleks važan za srednjovjekovnu kulturu, koji postoji oko lika Djeve od Astolata, a to su ljubav, samoubojstvo i smrt. Cilj analize je razumijevanje srednjovjekovnoga društva kroz odnos života i smrti, a pritom će se posebna pozornost temeljem primarne literature posvetiti francuskom i talijanskom društvu s početka XIII. st.

U obzir će osobito biti uzet faktor recepcije književnoga teksta, tj. ciljana publika, dakle plemićko društvo za koje su djela bila namijenjena. Lik Lady Elaine od Astolata idealan je primjer za ukazivanje na okosnice srednjovjekovnoga svjetonazora.

Problematizirat će se odnos fikcije i fakcije iz povijesnoga aspekta srednjovjekovnoga poimanja svijeta, polazeći od ustanovljene činjenice da je plemićka publika arturijanske legende držala povijesnim prikazima. Stoga je opravdano koristiti književne tekstove kao primarne izvore da bi se dobio uvid u moguću sliku društva koju daju navedeni tekstovi te da bi se pokušao rekonstruirati način na koji je društvo reagiralo na pojedine životne okolnosti.

Na znanstveno utemeljenim korelacijama književnosti i povijesti i odrazima srednjovjekovnoga društva u srednjovjekovnoj književnosti, izvorni znanstveni doprinos bit će u književnoj analizi odabralih djela i socio-historijskim aspektima fabularizacije. Književnost će biti uporabljena kao pomoć u pojašnjenju društvenih događaja, posebice u pitanjima vezanim uz temu smrti, ponajprije s obzirom na postojanje različitih stajališta o pitanjima ljubavi iz aspekta prava i dužnosti (samo)oduzimanja života: patristike s jedne i profanih stajališta s druge strane.

Pristupnica se u istraživanju opredijelila za analitičko-sintetičku metodu spoznaje, utemeljenu na znanstvenim radovima sljedećih autora: P. J. C. Field, M. Shichtman, F. Riddy, C. Hares-Stryker, K. Cherewatuk, K. S. Whetter, U. Wiethaus, H. Cooney, S. Gaunt, C. McCarthy, P. Rousselot, A. Tracy, J. A. Burrow, P. Ariès, A. Murray i dr.

S obzirom na obrazloženje teme i odabranu primarnu literaturu, ocjenjujemo da će disertacija biti izvorni znanstveni doprinos te da je istraživanje izvedivo u zadanim okvirima opseg-a teme i vremena predviđenoga za izradu doktorskoga rada.

Mišljenje i prijedlog:

Na temelju izvješća o dosadašnjem radu na disertaciji te nacrta i obrađene bibliografije stručno povjerenstvo daje pozitivno mišljenje o temi doktorskoga rada i predlaže prihvatanje teme pod izmjenjenim naslovom.

Prijedlog izmjene ili dorade naslova:

Pristupnica je predložila naslov Elaine od Astolata ili kako dostojanstveno umrijeti od neuvraćene ljubavi u srednjem vijeku. Vijeće posjeddiplomske studije predložilo je promjenu naslova Elaine od Astolata i tema dostojanstvenoga umiranja od neuvraćene ljubavi u srednjem vijeku. Stručno povjerenstvo predlaže izmjenu naslova u obliku: Elaine od Astolata i srednjovjekovna tema dostojanstvenoga umiranja od neuvraćene ljubavi.

Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):

Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):

2015./2016., zimski semestar

Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)

Potpis

(ime i prezime člana povjerenstva)

NAPOMENA (po potrebi):

Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora <hr/> 3	Titula, ime i prezime, ustanova, država:	Potpis:
	1.(predsjednik Povjerenstva) dr. sc. Cvijeta Pavlović, izv. prof., Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	
	2. dr. sc. Nenad Ivić, red. prof., Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	
	3. dr. sc. Andrea Zlatar-Violić, red. prof., Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	
	4.	
	5.	

U Zagrebu, 21. svibnja 2012.

M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Vesna Crnogorac, dipl. iur		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Informacijske znanosti		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7890		
Odobravanje teme za stjecanje dokтората znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Milica Cvetković		
Datum i mjesto rođenja:	26.09.1961., Leskovac, Srbija		
Adresa:	Romanjska 1/4, Niš, Srbija		
Telefon/mobitel:	+38118532816		
E-mail:	crvesna@sezampro.rs		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Univerzitet u Nišu , Pravni fakultet, Ostale vrste studija, Srbija 2. Univerzitet u Beogradu , Filološki fakultet, Poslijediplomski magisterij, Srbija
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	Lipanj 2006 – danas: Sekretar Bibliotekarskog društva Srbije (Serbian Library Association) Listopad 2005 – Lipanj 2006 : Urednik redakcije kulturno – obrazovnog programa Narodne knjižnice u Nišu, Srbija Prosinc 1998 – Listopad 2005 : Ravnatelj Narodne knjižnice u Gadžin Hanu, Srbija Svibanj 1996 - Prosinc 1998 : Ravnatelj i glavni i odgovorni urednik JIP "Zaplanjske novine", G.Han, Srbija Ožujak 1995 - Svibanj 1996 : Koordinator osnivanja RTV Gadžin Han, Srbija Veljača 1990 - Ožujak 1995 : Pravnik u organima državne uprave općine Gadžin Han, Srbija
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1. Milica Stevanović i Vesna Crnogorac Electronic sources of information for Social Sciences in Serbia // <i>Social Science Libraries: A Bridge to Knowledge for sustainable Development</i> Havana, Kuba, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno) 2. Sanja Antonić i Vesna Crnogorac Informaciona pismenost i korišćenje elektronskih rečnika // <i>Informaciona pismenost i doživotno učenje</i> Beograd, Srbija, 2007 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)

3. Milica Stevanović i Vesna Crnogorac
Librarian and user in the digital environment: what has actually not changed? // *Information Science and Information Literacy*
Sibiu, Rumunjska, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
4. Vesna Crnogorac
Male javne biblioteke: upravljanje uz podršku lokalne zajednice // *Liderstvo u bibliotekama*
Beograd, Srbija, 2006 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
5. Vesna Crnogorac
Standardi za školske biblioteke kao podrška obrazovnom sistemu Srbije // *Standardizacija i kvalitet bibliotečkih usluga*
Novi Sad, Srbija, 2010 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
6. Vesna Crnogorac
Strategije razvoja u Srbiji i biblioteke // *Biblioteke mesta znanja i razonode*
Jahorina, Bosna i Hercegovina, 2009 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
7. Vesna Crnogorac
Strateški okvir razvoja informacionog i digitalnog društva Srbije // *Elektronska biblioteka*
Beograd, Srbija, 2008 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
8. Vesna Crnogorac
Transparentnost, dobro upravljanje i sloboda od korupcije u bibliotečkoj zajednici Srbije // *Horizonti evropskog i svetskog bibliotekarstva u digitalnom dobu*
Beograd, Srbija, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
9. Vesna Crnogorac
Značaj biblijskih priča u duhovnom obrazovanju dece // *Deca i biblioteke*
Beograd, Srbija, 2005 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)

NASLOV PREDLOŽENE TEME

Hrvatski:	Uloga knjižnice u procesu demokratizacije društva na primjeru prava javnosti na pristup informacijama
Engleski:	The Role of Libraries in Democratization of Society on the Example of Right to Free Access to Information of Public Importance
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):	
Područje/polje/grana:	Društvene znanosti / Informacijske i komunikacijske znanosti / Knjižničarstvo

PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)

(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	prof.dr.sc. Aleksandra Horvat	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	ahorvat@ffzg.hr
Drugi mentor:			

KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina

Prvi mentor:	1.Horvat, Aleksandra. In service of their communities : public libraries today. // The Uncommon Culture 2, 1(3)(2011), ISSN 2083-0599 (online) 2.Aleksandra Horvat; Daniela Živković. Copyright issues related to the digitization of cultural heritage in Croatia. // Second International Symposium on Information Management in a Changing World IMCW 2010, Ankara, Turkey, September 22-24, 2010. Berlin : Springer, 2010. Str. 161-174.
--------------	---

	<p>3.Horvat, Aleksandra; Daniela Živković. Knjižnice i autorsko pravo. Zagreb : Hrvatska sveučilišna naklada, 2009.</p> <p>4.Horvat, Aleksandra. Cjeloživotno učenje knjižničara : stanje i mogućnosti. // Cjeloživotno učenje knjižničara : ishodi učenja i fleksibilnost / urednica Aleksandra Horvat, Dijana Machala. Zagreb : Nacionalna i sveučilišna knjižnica, 2009. Str. 21-36.</p> <p>5.Horvat, Aleksandra. Slobodan pristup informacijama i zaštita intelektualnog vlasništva. // Slobodan pristup informacijama : 7. i 8. okrugli stol : zbornik radova. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2009. Str. 13-21.</p>
Drugi mentor:	

OBRAZLOŽENJE TEME

Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Razvoj demokracije i njezinih temeljnih vrijednosti u suvremenom društvu stvorio je novi ambijent u kojem javne knjižnice dobivaju značajnu i aktivnu ulogu, a time i posebnu društvenu odgovornost. Ona se više nego ikada u dugoj povijesti knjižnica ogleda u stvaranju uvjeta za slobodnu dostupnost izvorima znanja i informacija, bez obzira na razlike (nacionalne, političke, vjerske, etičke..). Knjižnica - po svojoj prirodi demokratska institucija - služi društvu, tako što služi pojedincu - građaninu da u njoj pronađe mjesto u kojem može ostvariti slobodu izražavanja i nesmetan pristup informacijama. Javne knjižnice postaju "prilazi znanju, misli i kulturi". Poštovanje demokratskih vrijednosti u sadašnjoj informacijskoj eri predstavlja povijesni trenutak u kojem javna knjižnica treba redefinirati svoju ulogu iz tradicionalne u suvremenu. Sistematična razrada modela koje javna knjižnica može primeniti u cilju odgovornog i relevantnog angažmana u svakodnevnom životu svoje zajednice - tema je ovoga rada. Istodobno je od značaja i nova uloga suvremenog knjižničara kao aktivnog zastupnika interesa širokog kruga građana. Javna knjižnica kao "pristupna stanica" za građane u domeni slobode informacija pomaže ostvarenju transparentnosti te implicitno može utjecati na ostvarivanje kako prava na slobodan pristup informacijama od javnog značaja tako i slobodi od korupcije u društvu.
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	The development of democracy and its core values in modern society has created a new environment in which public libraries receive a significant and active role, and thus a special social responsibility. It is more than ever in the long history of libraries lies in creating conditions for free access to sources of knowledge and information, regardless of the differences (ethnic, political, religious, ethical, ..). Library - by nature democratic institution - serves society by serving the individual -citizen that finds a place from which he/she can achieve freedom of expression and free access to information. Public libraries are becoming "approaches to knowledge, thought and culture". Respect democratic values in the current information age is a historic moment in which the public library needs to redefine its role from traditional to contemporary. Systematic elaboration of models that public libraries can apply to the responsible and relevant engagements in the everyday life of their community - is the topic of this paper. At the same time the importance of the new roles of librarians as an active representative of the broad range of citizens. Public Library as a "access point" for citizens in the area of freedom of information helps to achieve transparency and implicitly could affect the exercise of that right of free access to information of public importance, and freedom from corruption in the society.

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)

Počev od Francuske Deklaracija o slobodama i pravima čovjeka i građana iz 1789. godine kao jednog od najstarijih dokumenata koji sadrži odredbe o slobodi izražavanja, potom čl.19. Opće deklaracije UN-a o ljudskim pravima da "svatko ima pravo reći što misli te davati i primati informacije" - krajem 20. i početkom 21. stoljeća preko 80 država svijeta donosi svoje zakone o slobodi pristupa informacijama od javnog značaja. Izdvojeno kao zasebno pravo od "slobode tiska", koja je zapravo značila pravo medija da mogu širiti

informacije - ono postaje ljudsko pravo zajamčeno mnogim ustavnim aktima suvremenih demokratskih država. Poznavanje i razumijevanje ovog prava osnovna je pretpostavka odgovorne participacije građana u vlasti neke države. Knjižnice, naročito javne (narodne, gradske, općinske...) su "prilazi znanju i informacijama", kako ih definira IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) u svom "Manifestu za javne knjižnice", odnosno "lokralni centar informacija koji omogućava da sve vrste znanja i informacija budu odmah na raspolaganju korisnicima". Imajući u vidu ovakvo određenje javne knjižnice, koje je istodobno preporučeno od strane UNESCO-a, one bi u suvremenom informacijskom dobu mogle odigrati značajnu ulogu u demokratizaciji društva Srbije, procesa koji u ovoj državi još uvijek nije završen.

Istodobno knjižnice prerastaju iz mesta u kojem su stoljećima korisnici uglavnom posudjivali građu - u mjesto u kojem mogu dobiti tražene, relevantne informacije i saznanja, posebno one koje im suvremenim brzim tempo nove informacijske ere nameće: da željenu informaciju moraju imati "odmah". Dosadašnja uloga javnih knjižnica koja se temelji na klasičnim oblicima poslovanja i usredotočenosti na brigu o svom fondu mora biti redefinirana tako da u njoj korisnik - pojedinac postane centar kojemu ona praktično služi. Nova uloga javnih knjižnica sastoji se u promicanju prava i načela nesmetanog protoka informacija i slobode izražavanja, kao i u aktivnom sudjelovanju u prikupljanju, obradi, čuvanju i davanju na korištenje materijala koji pomaže građaninu da bude informiran. U tom smislu bi javne knjižnice mogle formirati jake zbirke i osigurati kvalitetan pristup informacijama koje se odnose na društvena, politička, ekonomski pitanja - čime beletristica, tj. građa za dokolicu, prestaje biti glavni dio knjižničnog fonda.

Polazeći od značajnih dokumenata EU-a kojima se preporučuje "neposredno sudjelovanje građana u javnom životu na lokalnom nivou" kao način ostvarivanja njihovog prava na sudjelovanje u procesu upravljanja, a u cilju ostvarivanja boljeg života i općeg dobra - javna knjižnica (po prirodi demokratska institucija) prerasta u mjesto u kojem građani mogu zatražiti najrazličitije informacije.

Značaj dobro informiranog građana kao ključnog činioca demokratskog društva (samo dobro obaviješten građanin može donositi odgovorne odluke u svom osobnom životu, ali i o životu zajednice) - predstavlja polazište ideje o suvremenoj knjižnici kao "pristupnoj točki za lokalne službe".

Značaj instituta slobodnog pristupa informacijama odavno je prepoznala svjetska knjižničarska javnost okupljena oko IFLA-e, koja je prihvatala činjenicu da je knjižničarska struka odgovorna za pružanje i osiguravanje protoka informacija u društvu. Nakon kraćeg povijesnog pregleda nastanka, funkcija i zadaća javnih knjižnica, potom predstavljanja prirode prava na slobodan pristup informacijama i njegove važnosti za informirano građanstvo, te povijesnog konteksta legislative FOI (Freedom of Information) - rad predstavlja moguće modele aktivnog sudjelovanja javnih knjižnica u suvremenom životu zajednice u "društvu znanja". Istodobno skreće se pažnja na nužnost razvoja novog, suvremenog i kompetentnog knjižničara koji uspijeva učvrstiti svoju ulogu u obrazovanju građana. Koncept modela zasnova se na postojećim dokumentima IFLA-e, njezinim strateškim ciljevima i prioritetnim zadaćama u narednom periodu o angažiranoj javnoj knjižnici koja služi svojim građanima u njihovom kvalitetnom informiraju i pomaže u cijeloživotnom obrazovanju odnosno stalnom stručnom usavršavanju građana. U kreiranju modela bit će uvažavana i postojeća praksa i objektivni resursi koje javne knjižnice u Srbiji imaju. Ovakva, nova osobenost i uloga javne knjižnice značajno bi pridonijela razvoju instituta "transparentnosti" - kao osnove kvalitetnog i odgovornog upravljanja i prvog koraka u borbi protiv korupcije. Korupcija, kao izuzetno štetna pojava na koju nijedno društvo nije imuno, potkopava osnovne društvene vrijednosti, "ugrožava vladavinu prava", narušava povjerenje građana u institucije sustava, te znatno utječe na usporavanje demokratskog razvoja društva. Ukoliko bi koncept javne knjižnice kao "pristupne stanice" za građane u domeni slobodnog pristupa informacijama od javnog značaja dobio svoju potvrdu u praksi, javna knjižnica bi snažno potvrdila opravdanost svoga postojanja u svakoj općini odnosno gradu - kao mjesto u kojem građani ostvaruju svoja osobna prava, a time znatno opravdala i svoje finansiranje iz javnih proračuna.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Osnovna je hipoteza da brzi razvoj informacijskih i komunikacijskih tehnologija u novoj digitalnoj eri znatno utječe na promjene u načinu poslovanja knjižnica tako što njihove klasične usluge više nisu dovoljne da zadovolje sve potrebe građana 21. stoljeća. S druge strane pravo na slobodan pristup informacijama kao i zahtjevi demokratskog društva da građanin aktivno i odgovorno sudjeluje u upravljanju lokalnom zajednicom - predstavlja svojevrsnu šansu za javnu knjižnicu da pronadje i očuva svoje mjesto u društvu u kojem knjižnice i ne moraju biti nužno prisutne, budući da se finansiraju iz javnih proračuna. Knjižnice u Srbiji trenutno ne mogu obavljati angažiranu ulogu u demokratizaciji društva, ali ukoliko prihvate da se njihova uloga prestruktura odnosno redefinira - one bi to mogle. Mjenjajući način poslovanja mijenjaju se i zadaće, ali i socijalna uloga knjižnica, te one u suvremenom demokratskom društvu postaju jaki centri lokalne zajednice za koju su osnovane u cilju poboljšanja kvalitetne informiranosti građana, te pomoći u njihovom neposrednom sudjelovanju u upravljanju svojom zajednicom - što predstavlja cilj istraživanja.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Kao metode koristit će se deskriptivna i povjesna metoda te metoda anketiranja.

Na temelju anketnog upitnika istraživat će se i prikupiti podaci i mišljenje o predmetu istraživanja na temelju osnovnih parametara koji će biti unaprijed osmišljeni. Istraživanje će biti provedeno u 25 matičnih javnih knjižnica u Srbiji, dok će ispitanici biti njihovi ravnatelji. Anketiranje će biti provedeno putem elektronske pošte odnosno klasične pošte, kad je potrebno. Ispitanici će davati odgovore na pitanja o tome:

- da li je javna knjižnica spremna prerasti u posebnu službu za građane u svojoj lokalnoj zajednici,
- da li je knjižnica spremna mijenjati nabavnu politiku i prikupljati građu koja se tiče društvenih, pravnih, političkih, ekonomskih tema,
- da li je knjižnica spremna prikupljati sve službene materijale koje objavljuje skupština odnosno izvršna tijela lokalne zajednice,
- da li je knjižnica spremna pružati podršku u promicanju kulture "informiranih građana" kroz različite modele odnosno u kojoj mjeri može podržati nevladin sektor u domeni promicanja ljudskih i prava, transparentnosti, slobode od korupcije i sl.
- da li knjižnica može kreirati web portal preko kojega će građani lako dolaziti do službenih dokumenata odnosno zakonskih i podzakonskih akata,
- da li bi knjižnica bila spremna obučiti knjižničare za rad s građanima na dobivanju informacija od javnog značaja,
- da li bi knjižnicu u budućnosti mogli zamisliti kao mjesto u kojem građanin može podnosići zahtjeve za pristup određenoj javnoj informaciji odnosno službenom dokumentu,
- da li u tom smislu knjižnica može ostvarivati suradnju pa i partnerstvo na različitim projektima s lokalnim organima vlasti, civilnim sektorom, Povjerenikom za informacije od javnog značaja...
- kakvi su sadašnji resursi (ljudski i materijalni) svake knjižnice ponaosob (računala, pristup internetu, proračun, broj zaposlenih knjižničara..).

Na temelju jasno formuliranih, konkretnih pitanja te obavljenog istraživanja bit će izrađena analiza rezultata koja će pokazati u kojoj mjeri su matične knjižnice spremne redefinirati svoju ulogu od tradicionalne u suvremene centre informacija i znanja.

Deskriptivnom metodom bit će objašnjeni instituti koji su u direktnoj vezi s ulogom knjižnice u demokratizaciji društva a to su: pravo na slobodan pristup informacijama i pravo neposrednog sudjelovanja građana u upravljanju svojom zajednicom - kao prava građana.

Povjesna metoda bit će primijenjena u kraćem predstavljanju razvojnog puta javnih knjižnica te legislative FOI u svijetu i Srbiji.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Znanstveni doprinos bi se ogledao u odgovoru na pitanje kakve sve zadaće i aktivnosti trebaju poduzeti javne knjižnice kako bi doista mogle obavljati novu ulogu: osigurati informacije od javnog značaja koje će građani najčešće tražiti.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

1. Goulding, A. Public libraries in the 21 st Century: defining services and debating the future. Burlington : Ashgate Publishing, 2006.
2. Goulding, A. Narodne knjižnice kao prostori zajednice // Slobodan pristup informacijama: zbornik radova sa 9.okruglog stola / urednice Alemka Belan Simić i Aleksandra Horvat. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010. Pateman, J, Vincent, J. Public Library and Social Justice. Burlington : Ashgate Publishing, 2010.
3. Bakken,F. Uloga knjižničarskog društva u promicanju slobodnog pristupa informacijama. // Slobodan pristup informacijama u službi kulturnog razvijka / urednice Alemka Belan-Simić i Aleksandra Horvat. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2002.
4. Alexandria Manifesto on Libraries, the Information Society in Action. Dostupno na:

[http://www.ifla.org/en/publications/alexandria-manifesto-on-libraries-the-information-society-in-action.](http://www.ifla.org/en/publications/alexandria-manifesto-on-libraries-the-information-society-in-action)

5. Countries with FOI Laws 2011. Dostupno na: <http://right2info.org/resources/publications/countries-with-foi-laws-2011/view>.

6. Freedom of Information Act. Zakon je donesen 4. 7. 1966. The National Security Archive
<http://www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB194/index.htm>.

7. Horvat, A. Javno i tajno u knjižničarskoj struci. Dostupno na: http://dzs.ffzg.hr/text/jit_u_%20knjiz.htm.

8. Horvat, A. Hrvatsko knjižničarsko društvo i slobodan pristup informacijama. Dostupno na: http://dzs.ffzg.hr/text/HKD_sl_prist_inf.pdf

9. Horvat, A. Slobodan pristup informacijama i zaštita intelektualnog vlasništva. // Slobodan pristup informacijama : 7. i 8. okrugli stol : zbornik radova. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2009. Str. 13-21.

10. Horvat, A. Professional values revisited: the case of Croatia. Dostupno na: <http://archive.ifla.org/IV/ifla69/papers/089e-Horvat.pdf>.

11. Horvat, A. Slobodan pristup informacijama. Dostupno na: http://dzs.ffzg.hr/text/horvat_slobodan.pdf.

12. Horvat, A. The other side of free access of information: librarians' awareness: summary. Dostupno na:
http://www.debbibliotheken.nl/fileadmin/documenten/pdf_oranje/pdf_dienstverlening/privacy_lezing_Horvat.pdf.

13. Horvat, A, Nebesny, T, Badurina B. Dostupnost službenih publikacija u narodnim knjižnicama u Hrvatskoj // Slobodan pristup informacijama: zbornik radova sa 2.i 3.okruglog stola / urednice Alemka Belan Simić i Aleksandra Horvat. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2004.

14. IFLA Deklaracija o bibliotekama, informacionim servisima i intelektualnoj slobodi. Dostupno na:
<http://archive.ifla.org/faife/policy/iflastat/gldeclar-cs.pdf>.

15. IFLA/UNESCO Manifest za javne biblioteke iz 1994.godine. Dostupno na:
http://archive.ifla.org/VII/s8/unesco/Public_Library_Manifesto-sr.pdf.

16. IFLA Manifesto on Transparency, Good Governance and freedom from Corruption. Dostupno na:
<http://www.ifla.org/en/publications/ifla-manifesto-on-transparency-good-governance-and-freedom-from-corruption>

17. Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima. Uprava za ljudska i manjinska prava RS. Dostupno na:
<http://www.ljudskaprava.gov.rs/sl/konvencije/međunarodni-pakt-o-gradanskim-i-politickim-pravima>

18. Milenković, D. Priručnik za primenu Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja. Beograd : Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti, 2010.

19. Sturges, P. Korupcija, transparentnost i uloga knjižnica // Profesionalna etika knjižničara i društvene etičke norme. 6. okrugli stol : zbornik radova / uredili Alemka Belan - Simić, Marija Šapro-Ficović. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2007.

20. Sturges, P. What is this absence called transparency? Dostupno na: <http://www.ifla.org/files/faife/publications/sturges/icie-paper.pdf>

21. Sturges, P. Why Intellectual Freedom Matters. Delivered at BOBCATSSS Conference, Tallinn, Estonia, Jan. 2006. Dostupno na:
<http://www.ifla.org/files/faife/publications/sturges/intellectual-freedom-matters.pdf>

22. Sturges, P. Freedom of access to information: a paradigm for the information professions. Dostupno na:
<http://www.ifla.org/files/faife/publications/sturges/paradigm.pdf>

23. Opća deklaracija o ljudskim pravima usvojena i proglašena na Općoj skupštini Ujedinjenih naroda, 10 prosinca 1948. godine (rezolucija br.217/III)

24. Zlatar Violić, A. Knjižnice - prostori javnosti i komunikacije // Slobodan pristup informacijama : 9.okrugli stol: zbornik radova / urednica Alemka Belan Simić i Aleksandra Horvat. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2010.

25. Informacijske znanosti u procesu promjena / urednica Jadranka Lasić Lazić. Zagreb : Zavod za informacijske studije, 2005.

26. Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja i zaštiti podataka o ličnosti. Dostupno na:

<http://www.poverenik.org.rs/index.php/yu/doc/zakoni.html>

27. Fighting Corruption helps European citizens to exercise their Rights. Dostupno na:

http://ec.europa.eu/justice/news/consulting_public/0007/orgs/transparency_international_en.pdf

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

0

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		

Suglasnost mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis _____
prof.dr.sc. Aleksandra Horvat

Potpis _____

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada
Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

Vesna Crnogorac, dipl. iur

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu.

U Zagrebu, 15.05.2012.

Potpis _____

Vesna Crnogorac, dipl. iur

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA¹

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Vesna Crnogorac		
Nositelj studija:	Filozofski fakultet u Zagrebu		
Naziv studija:	Poslijediplomski doktorski studij informacijskih i komunikacijskih znanosti		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7890		
Naslov predložene teme	Jezik pisanja rada:	hrvatski	
	<i>Hrvatski</i>	Uloga knjižnice u procesu demokratizacije društva na primjeru prava javnosti na pristup informacijama	
	<i>Engleski</i>	The role of libraries in the democratization of the society on the example of right to free access to information of public importance	
Područje/polje/grana (ako se doktorski studij izvodi u grani):	Društvene znanosti, informacijske i komunikacijske znanosti, knjižničarstvo		

MENTOR(I)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
1 Prvi mentor:	Prof. dr. sc. Aleksandra Horvat	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	ahorvat@ffzg.hr
Drugi mentor:			
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1. Prof. dr. sc. Jadranka Lasić-Lazić	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	jlazic@ffzg.hr
	2. Prof. dr. sc. Aleksandra Horvat	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	ahorvat@ffzg.hr
	3. Prof. dr. sc. Gordana Vilović	Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	Gordana.Vilovic@zg.t-com.hr
	4.		
	5.		
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Sjednica Fakultetskog vijeća Filozofskog fakulteta od 16. ožujka 2012.		

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc
Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja	
A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada	
<p>Pristupnica je prije obrane teme obavila višekratne konzultacije s predloženom mentoricom osobno i el. poštom. Javna obrana teme održana je 23. travnja 2012. godine na Filozofskom fakultetu. Članovi Povjerenstva usuglasili su se da je prijedlog teme dobro obrazložen te da je predloženo istraživanje izvedivo, ali drže da je naslov rada nedovoljno precizan i jasan pa predlažu da se u naslovu jasno kaže o kojoj vrsti knjižnica će u radu biti riječi te da se razjasni odnos između knjižnica i prava javnosti na pristup informacijama.</p>	
B. Ocjena teme doktorskog rada <i>(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)</i>	
<p>Pristupnica polazi od tvrdnje da su narodne knjižnice društvene ustanove podjednako otvorene i pristupačne svim stanovnicima lokalne zajednice i da zato mogu uvelike pomoći u demokratizaciji društva. Njihova brojnost i prostorna razvedenost čine ih posebno prikladnim da uz tradicionalne kulturne, obrazovne i informacijske zadaće koje obavljaju, prihvate i novu zadaću poticanja stvaranja aktivnog građanstva u zajednici u kojoj djeluju. Uz uobičajenu građu namijenjenu dokolici odnosno čitanju u slobodno vrijeme, knjižnice bi trebale nabavljati i građu nastalu radom tijela javne vlasti na državnoj i lokalnoj razini, koja bi korisnicima omogućila da budu upoznati s tekućim zbivanjima vezanim uz svakodnevni život idu na njih odgovarajuće reagiraju. Korištenje te građe olakšalo bi stanovnicima grada ili mjesta obavljanje određenih poslova i općenito kontaktiranje s tijelima državne i lokalne uprave. Uz nabavu građe, knjižnice bi trebale osigurati i kvalitetan pristup relevantnim informacijskim izvorima, te organizirati prethodnu izobrazbu knjižničara, koji bi onda mogli pomoći stanovništvu da izvore primjereno koriste. Pristupnica tvrdi i da bi dostupnost te vrste građe i izvora u knjižnici učinila rad tijela javne vlasti transparentnijim, što bi svakako pomoglo u borbi protiv korupcije. Želi istražiti u kojoj su mjeri narodne knjižnice u Srbiji spremne prihvatiti tu novu ulogu, osobito nakon donošenja Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja 2004. godine. Predlaže da istraživanje provede anketiranjem ravnatelja 25 matičnih narodnih knjižnica u Srbiji, iz čijih bi odgovora trebala izvesti zaključke o spremnosti knjižnica da organiziraju takvu posebnu službu za građane u lokalnoj zajednici, nabave odgovarajuću građu, osiguraju pristup informacijskim izvorima, organiziraju potrebnu izobrazbu za korištenje tih izvora najprije za knjižničare, a onda i za korisnike, da započnu suradnju s tijelima javne vlasti u lokalnoj zajednici, Povjerenikom za informacije od javnog značaja, ali i sa civilnim sektorom. Sve bi to trebalo doprinijeti jačanju položaja knjižnica u lokalnoj zajednici. Cilj je rada predložiti održiv model razvoja narodnih knjižnica u Srbiji, utemeljen prvenstveno na prihvaćanju nove zadaće pružanja pomoći pojedincima da ostvare zakonom zajamčeno pravo na pristup informacijama, uspostavljanju suradnje s drugim organizacijama i ustanovama u zajednici i cjeloživotnom obrazovanju knjižničara.</p>	
Mišljenje i prijedlog:	
<p>Pristupnica je ispunila sve uvjete Poslijediplomskog doktorskog studija informacijskih i komunikacijskih znanosti i ima potrebne stručne i znanstvene sposobnosti za izradu doktorskoga rada. Temu rada smatramo dobro odabranom, ali predlažemo da se naslov promijeni tako da se specificira vrsta knjižnica i njihov odnos prema pravu na pristup informacijama. Stoga predlažemo da naslov glasi: Uloga narodne knjižnice u demokratizaciji društva na primjeru ostvarivanja prava javnosti na pristup informacijama. Predlažemo da se za mentoricu imenuje prof. dr. sc. Aleksandra Horvat.</p>	
Prijedlog izmjene ili dorade naslova:	
<p>Povjerenstvo predlaže da naslov rada bude: Uloga narodne knjižnice u demokratizaciji društva na primjeru ostvarivanja prava javnosti na pristup informacijama</p>	
Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):	
Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):	
Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)	

Potpis

(ime i prezime člana povjerenstva)

NAPOMENA (po potrebi):

Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime, ustanova, država:	Potpis:
	1.(predsjednik Povjerenstva) Prof. dr. sc. Jadranka Lasić-Lazić	
	2. Prof. dr. sc. Aleksandra Horvat	
	3 Prof. dr. sc. Gordana Vilović	
	4.	
	5.	

3

U Zagrebu, 26. 04. 2012.

M.P.

DR.SC.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA¹

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	mr. sc. Tomislav Vičić, dipl. ek.		
Nositelj studija:	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu		
Naziv studija:	Poslijediplomski znanstveni doktorski studij informacijskih znanosti		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7232		
Odobravanje teme za stjecanje doktorata znanosti (molimo zacrniti polje):	☐ u okviru doktorskog studija	☒ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Ivan, Viktorija Vičić		
Datum i mjesto rođenja:	6. ožujka 1961.		
Adresa:	Hreljinska 37, Zagreb		
Telefon/mobitel:	091 5101-710		
E-mail:	ssimonsays@gmail.com		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	2010. Sudjelovanje u programu stručnog usavršavanja kroz program ERASMUS (Sveučilište u Beču) 2003. – 2006. Postdiplomski studij na Fakultetu za turistički i hotelski menadžment (FHTM), Opatija 1979. – 1984. Ekonomski fakultet u Zagrebu, smjer „Razmjena i tržiste“		
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	2010.-2011. 2009.-2010. 2007.-2009. 2005.-2006. 2003.-2005. 2002. – 2003. 1993. – 2002. 1988. – 1993. 1985. – 1986.	Honorarni prevoditelj / lokalizator softvera za lolar d.o.o., Ljubljana Honorarni suradnik Pučkog otvorenog učilišta u Zagrebu – nastava informatike i ekonomskih predmeta u obrazovanju odraslih. Honorarni profesor poduzetništva na dodiplomskom te poslovne analize i kontrolinga na diplomskim studijima - VERN' PSE Š LINIGRA – profesor ekonomiske / stručne skupine predmeta (organizacija poslovanja, turizam i marketing, gospodarsko pravo, politika i gospodarstvo). PSE Š Katarina Zrinski – profesor ekonomске skupine predmeta (poduzetništvo, marketing, gospodarstvo, dioničarstvo, novčarstvo) i suradnik u informatici. Continuum d.o.o. – prevoditelj tehničke dokumentacije i DTP Remark d.o.o. – design, DTP, prevoditeljstvo, lektoriranje, copywriting. Pliva - nabava Privredna komora Hrvatske – pripravnički staž	

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-01 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-01 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referatu.

Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	Brkić, Marija; Vičić, Tomislav; Seljan, Sanja. Evaluation of the Statistical Machine Translation Service for Croatian-English // The Future of Information Sciences: INFUTURE2009 - Digital Resources and Knowledge Sharing. Zagreb: Odsjek za informacijske znanosti, 2009. Str. 319-332.		
NASLOV PREDLOŽENE TEME			
Hrvatski:	Računalna evaluacija i analiza pogrešaka automatskih prijevoda		
Engleski:	Computer Evaluation and Error Analysis of Machine Translations		
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):			
Područje/polje:	Društvene znanosti / Informacijske i komunikacijske znanosti / Informacijski sustavi i informatologija		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I) (navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-pošta:
Prvi mentor:	dr. sc. Sanja Seljan, izv. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za informacijske znanosti	sanja.seljan@ffzg.hr
Drugi mentor:			
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
1. Seljan, S.; Brkić, M.; Kučić, V. Evaluation of free online machine translations for Croatian-English and English-Croatian language pairs. // Proceedings of the 3rd International Conference on the Future of Information Sciences INFUTURE'11. Zagreb: 2011. Str. Str. 331-344.			
2. Brkić, M.; Seljan, S.; Matetić, M. Machine translation evaluation for Croatian-English and English-Croatian language pairs. // Proceedings of the Workshop on Natural Language Processing and Cognitive Science. Copenhagen: 2011. Str. 93-104.			
3. Brkić, M.; Seljan, S.; Matetić, M. Towards obtaining high quality sentence-aligned English-Croatian parallel corpus. // Proceedings of the 4th IEEE International Conference on Computer Science and Information Technology. Vol. 6. Chengdu: 2011. Str. 241-248.			
4. Brkić, M.; Nemčanin, D.; Turk, M. MudRi priručnik za nastavnike. Rijeka: Rektorat Sveučilišta u Rijeci, 2010.			
5. Brkić, M.; Seljan, S.; Bašić Mikulić, B. Using translation memory to speed up translation process. // Proceedings of the Conference InFuture2009. Zagreb: 2009. Str. 353-363.			
6. Brkić, M.; Vičić, T.; Seljan, S. Evaluation of the statistical machine translation service for Croatian-English. // Proceedings of the Conference InFuture2009. Zagreb: 2009. Str. 319-332.			
7. VoiceXML platform for minority languages. // Human-Computer Systems Interaction. / Brkić, M.; Matetić, M.; Kovačić, B. Berlin / Heidelberg: Springer, 2009. Str. 269-280.			
8. Blažeković, D.; Matetić, M.; Brkić, M. Automatic building of a dictionary of technical terms and collocations based on AVL tree. // 32nd International Convention on Information and Communication Technology, Electronics and Microelectronics MIPRO'09. Opatija: 2009. 324-327.			
9. Brkić, M.; Matetić, M.; Jugo, I. Corpora building and processing. // Proceedings of the 2nd International Conference on Human System Interaction HSI'09. Catania: 2009. Str. 251-254.			
10. Brkić, M.; Matetić, M. VoiceXML for Slavic languages application development. // Proceedings of the Conference on Human System Interaction. Krakow: 2008. Str. 148-151.			
11. Brkić, M.; Matetić, M. Preparation for POS tagging of Croatian weather forecast domain. // 31st Proceedings of the International Convention MIPRO'08, CTS and CIS. Opatija: 2008. Str. 228-232.			
12. Ipšić, I.; Matetić, M.; Martinčić-Ipšić, S.; Meštrović, A.; Brkić, M. Croatian speech technologies. // Proceedings of the Conference ELMAR'07. Zadar: 2007. Str. 143-146.			
13. Brkić, M.; Matetić, M. Modeling natural language dialogue for Croatian weather forecast system. // Proceedings of the 18th International Conference on Information and Intelligent Systems. Varaždin: 2007. Str. 391-386.			
14. Brkić, M.; Matetić, M. A state-of-the-art technique in semantic analysis of natural language utterances. // Proceedings of the Conference MIPRO'07, CTS and CIS. Opatija: 2007. 162-166.			
Prvi mentor:	dr. sc. Sanja Seljan, izv. prof.		

Drugi mentor:	
OBRAZLOŽENJE TEME	
Sažetak na hrvatskom jeziku <i>(maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima):</i>	Ovu disertaciju čini analiza automatskih metoda evaluacije računalnog prevođenja u usporedbi s ljudskom evaluacijom. Ljudska je evaluacija dugotrajna, skupa i subjektivna, no smatra se „zlatnim standardom“. Kvaliteta automatskih evaluacija ocjenjuje se u usporedbi sa „zlatnim standardom“, nakon čega se izračunava međusobna korelacija automatskih metoda i ljudske evaluacije. Evaluacija automatskih prijevoda i njihova korelacija provest će se primjenom jednog i/ili nekoliko referentnih prijevoda. U radu se ispituju poželjna svojstva različitih evaluacijskih metoda i mogućnosti njihove primjene u različitim fazama razvoja sustava za strojno prevođenje. Cilj istraživanja je automatska evaluacija englesko-hrvatskog tekstnog korpusa iz područja legislative, analiza različite vrsta pogrešaka i njihov utjecaj na kriterije evaluacije te usporedba ljudske evaluacije koja predstavlja „zlatni standard“s različitim vrstama automatskih evaluacijskih metoda.
Sažetak na engleskom jeziku <i>(maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima):</i>	The dissertation consists of the analysis of automatic evaluation methods of machine translated texts and their comparison with human evaluation. Human evaluation, despite being lasting, expensive and subjective, is considered as the “gold standard”. The quality of automatic evaluation is assessed in comparison with the “gold standard”, followed by calculating of the correlation between automatic methods and human evaluation. Evaluation of automatic translations and their correlation will be performed using one and/or several reference translations. This paper examines desirable properties of different evaluation methods, as well as their potential application in various stages of development of the machine translation systems. The aim of this research is automatic evaluation of English-Croatian corpus of legislative texts, analysis of different types of errors and their impact on evaluation criteria, as well as the comparison of human evaluation (i.e. “gold standard”) with different types of methods for automatic evaluation.
Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja <i>(preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)</i>	

Sustavi automatske evaluacije strojno prevedenih tekstova razvijali su se usporedno sa sustavima za strojno prevodenje u različitim fazama izgradnje sustava (Sommers, 2003; Gaspari, 2004.; White, 1994.; Papineni, 2001.; Coughlin, 2003.; Doddington, 2002.; Banerjee, 2005.; Lavie, 2004. itd.). Evaluacija prijevoda može se provoditi ručno ili automatski. Ljudska evaluacija, dugotrajna je i izrazito subjektivna te se smatra „zlatnim standardom“ (Leusch, 2003). Metode automatske evaluacije koje su znatno brže, temelje se na različitim principima, nastojeći se u procjeni što više približiti ljudskoj evaluaciji (Snover, 2006). U radu se navode poželjna svojstva automatskih evaluacijskih metoda (Koehn, 2010). Evaluacija se može provoditi u različitim fazama razvoja sustava za automatsko strojno prevodenje (Banerjee, 2005).

U radu se prikazuju i uspoređuju različite metode automatske evaluacije, koje koriste jedan ili više referentnih prijevoda. Automatska evaluacija se smatra boljom ukoliko ima veći stupanj korelacije s ljudskim prijevodom. Danas se koriste različite metode, od kojih WER - Word Error Rate (Nießen, 2000), PER - Position-independent Word Error Rate (Leusch, 2003) i TER – Translation Edit Rate (Snover, 2006) računaju pogreške, dok se ostalim mjerama izračunava točnost prijevoda: F-mjera (Turian, 2010), BLEU – Bilingual Evaluation Understudy (Papineni, 2002), NIST (Doddington, 2002), ROUGE (Lin, 2004) i METEOR (Banerjee, 2005). U radu će se provesti i analizirati rezultati onih evaluacijskih metrika za koje postoje potrebiti elektronskih resursi za hrvatski jezik, te se izračunati njihova međusobna korelacija i korelacija s ljudskim metodama vrednovanja prijevoda.

Iako je primjena strojno-potpomognutog prevodenja još uvek više raširena od automatskog strojno prevodenja (Bar-Hillel, 2003), danas je sve raširenija primjena internetskih sustava za automatsko strojno prevodenje, također i za manje govorene jezike (Aiken et al, 2009; Garcia-Santiago and Olvera-Lobo (2010); Dis Brandt (2011); Kit and Wong (2008), Giménez and Márquez, (2010); Lavie and Agarwal, (2007)). Pojavom internetskog sustava Google Translate provedena su mnoga istraživanja o kvaliteti i primjeni uglavnom za jezike u široj govornoj uporabi. Ovaj sustav razvijen je i za hrvatski jezik 2008. godine. Ocjena sustava u mnogome ovisi o očekivanjima korisnika (Kit and Wong (2008); Zervaki (2002)), kao što je i predstavljeno u prvom istraživačkom projektu o evaluaciji MT sustava - DARPA (Defense Advanced Research Projects Agency (White and O'Connell, 1996; White et al, 1995)).

Automatska evaluacija posjeduje niz prednosti u odnosu na ljudsku. Kao prvo, brža je i uz značajno niže troškove, uz mogućnost međusobne usporedbi izvedbe različitih sustava na jednakoj zadaci. Poželjna svojstva automatske evaluacije su i mogućnost automatske integracije u radni proces, prilagodljivost i upotreba memorijskih resursa dostupnih u računalnoj konfiguraciji.

Evaluacija će se provesti s jednim ili više referentnih prijevoda na skupovima od 50, 100, 200 rečenica, pri čemu će se analizirati kvaliteta prijevoda s obzirom na duljinu rečenice.

Tijekom vremena ti sustavi evaluacije, osnovani na matematičko-statističkim metodama, postajali su sve složeniji no zadržali su neka zajednička obilježja (koja bismo mogli uvjetno nazvati i nedostacima): konačan sud o kvaliteti prijevoda uvek daje čovjek (korisnik), ovisno o subjektivnim potrebama, a sustavi evaluacije nužno su usmjereni na upotrebu objektivnih parametara (egzaktnih mjerila), orijentirani su uglavnom samo na „formalnu“ komponentu kvalitete, kakva je i većina tekstova na koje se primjenjuju, i ne sadrže automatsku povratnu „korektivnu“ komponentu. Ovi sustavi, jednako tako, nisu univerzalno primjenjivi na svaki tekst (sadržajem i opsegom) pa još uvek postoji velik prostor za dodatna istraživanja i poboljšanja, a sve u cilju postizanja što boljeg i što „automatiziranijeg“ (dakle, ekonomičnijeg) prijevoda, u skladu s tehnološkim razvojem i tržišnim potrebama.

Sustavi automatskog prevodenja i sustavi za evaluaciju kvalitete moraju biti istodobno jasno definirani i egzaktni, kako bi računalo moglo dati što kvalitetniji rezultat (*output*), što zahtijeva jasno i nedvojbeno definirana jezična pravila. Istodobno, niti jedan prirodnji jezik, usprkos postojanju gramatičkih i inih pravila, ne posjeduje točno definirane parametre, što pred oba navedena sustava postavlja niz ograničenja i umanjuje njihovu učinkovitost. Iz navedenog razloga uvodi se „kontrolirani jezik“ (Lehrberger, 1988.) gdje bi se uz određena ograničenja poboljšala učinkovitost sustava.

No u suvremenim uvjetima upotrebe automatskog prevodenja (gdje dominira internet, kao najrasprostranjeniji izvor pisanih tekstova) načelno nije moguće kontrolirati način i kvalitetu pisanja tekstova različitim namjena, što pred one koji osmišljavaju i/ili upotrebljavaju sustave automatskog prevodenja i njegova vrednovanja postavlja značajne prepreke. Upotreba djelomično kontroliranog jezika karakteristična je za sustave strojno potpomognutog prevodenja (engl. Computer-Aided/Assisted Translation, CAT) u kojima čovjek donosi „konačnu odluku“ apliciranjem jezičnih specifičnosti unutar zadanih okvira, što u sustavima strojnog prevodenja (engl. Machine Translation, MT) nije moguće. Dosadašnja istraživanja evaluacije strojnog prevodenja provodena su na šire govorenim jezicima. Primjenom različitih metrika za evaluaciju računalno prevedenih tekstova, metode će se ispitati i predložiti moguća poboljšanja na englesko-hrvatskom jezičnom paru.

Cilj i hipoteze istraživanja²(preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Ciljevi ovoga istraživanja su:

- određivanje značaja korelacije između ljudske i automatske ocjene kvalitete prijevoda s obzirom na različite primijenjene metode;
- određivanje utjecaja dužine rečenice i broj referentnih prijevoda na kvalitetu ocjenjivanja;
- određivanje utjecaja opsega tekstnog korpusa na poboljšanje kvalitete evaluacije;
- kvantitativna i kvalitativna analiza pogrešaka te određivanje koja vrsta pogrešaka najviše utječe na kriterije vjernosti i tečnosti;
- određivanje uloge perceptivne evaluacije u utvrđivanju razlika između ljudskog i strojnog prijevoda.

Pokaže li se automatsko vrednovanje jednako ili približno jednako ljudskom, u tekstovima s relativno kontroliranim i unificiranim pisanim jezikom izražavanja, to bi moglo značajno umanjiti utrošak vremena i sredstava pri evaluaciji prijevoda te tako posredno poboljšati sustave strojnog prevođenja.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Kao polazište istraživanja i osnovni radni materijali poslužit će postojeća literatura o evaluaciji automatskih prijevoda koji se temelje na statističkim principima, pravilima ili hibridnim temeljima. Istraživanje će se provesti na skupu tekstova iz područja legislative, odnosno pravne stečevine („Acquis Communautaire“) EU na englesko-hrvatskom korpusu. Testiranje se će provesti usporedbom ljudske evaluacije i različitih automatskih metoda, pri čemu će se uspoređivati automatski dobiveni prijevodi s jednim ili više referentnih prijevoda. Evaluacija će se provesti na 50, 100 i 200 rečenica. Ljudska evaluacija poslužit će kao „zlatni standard“. Ljudska evaluacija provest će se prema kriterijima tečnosti i vjernosti na skali od 1-5. Također će se provesti kvantitativna analiza različitih vrsta pogrešaka (morphoške, leksičke, sintaktičke, interpunkcija, neprevedene riječi, višak prevedenih riječi) te utvrditi koje od njih imaju veći utjecaj na pojedine kriterije.

Utvrđit će se u kojoj mjeri pojedini automatski sustavi zadovoljavaju pet osnovnih obilježja: korelaciju (međuvisnost), osjetljivost, dosljednost, pouzdanost i općenitost primjene, prema (Banerjee et al., 2005.). Dokumenti pravne stečevine preuzet će se sa službenih stranica Ministarstva europskih integracija, te će se datoteke konvertirati u odgovarajući format (txt, UTF-8). Ljudska evaluacija provest će se upotrebom internetskih anketa. Automatska evaluacija provest će se računalnom primjenom odgovarajućih programa, za koje postoje odgovarajući jezični resursi za hrvatski jezik. Posebno će se analizirati slijedeće metode:

- BLEU – *Bilingual evaluation understudy* (Papineni et al., 2002.) – metoda koja ukazuje na korelaciju između ljudskog i strojnog prijevoda na osnovi n-grama, pri čemu svi imaju jednaku „težinu“, ali uvodi faktor ograničenja dužine;
- NIST - *National Institute of Standards and Technology* (Doddington, 2002.) - ponderiranjem preinačena BLEU metoda – pronađen točan n-gram, što je rjeđi ima veću „težinu“
  - WER - *Word error rate* – minimalan broj zamjena, brisanja i umetanja riječi koje je potrebno obaviti kako bi se kandidat za strojni prijevod što bolje izjednačio s referentnim prijevodom, posebno u smislu redoslijeda riječi – tzv. Levenshteinova udaljenost);
  - PER - *Position-independent worderror rate* (Tillmann et al., 1997.) - nalik metodi WER, samo što ne vodi računa o redoslijedu riječi;
  - TER – *Translation error rate* (Snover et al., 2006.) – mjeri koliko je uređivanja potrebno za približavanje/izjednačavanje strojnog prijevoda referentnom);

> F-mjera (van Rijsbergen, 1979.) - harmonijska sredina za „evaluaciju evaluacije“ točnosti i vjernosti MT-a;

>METEOR - *Metric for Evaluation of Translation with Explicit Ordering* (Banerjee; Lavie, 2005.) – dopunjeni BLEU i NIST-harmonijska sredina točnosti i ponovne upotrebe unigrama, pri čemu vjernost ima veću težinu u odnosu na točnost. Ova će se metoda obraditi teorijski, zbog nedostatka jezičnih resursa za hrvatski jezik.

Prijevodi će se ocjenjivati na relaciji ljudski (referantan)<> strojni, a upotrijebljeni tekstovi bit će kao prvo međusobno poravnani. Uspoređivat će se i kvaliteta ljudskog u odnosu na automatski prijevod. Osim ovoga, međusobno će se usporediti i metode evaluacije i ocijeniti njihova učinkovitost i primjerenošć.

Istraživanje će uključiti određen broj sudionika za ocjenjivanje prijevoda, što će se provesti kroz posebno oblikovanu anketu - (ocjenjivanje točnosti, vjernosti i pogrešaka na osnovama subjektivne prevoditeljske procjene i objektivnih parametara, poput primjeric gramatike, usporedbom referentnih prijevoda sa strojnim, a u obradi dobivenih rezultata bit će potrebno sudjelovanje i pomoći stručnjaka iz određenih područja matematike, statistike, informacijskih znanosti i računalnog programiranja).

Plan istraživanja:

- izgradnja korpusa englesko-hrvatskih tekstova u dostupnim formatima i njihova konverzija u .txt format,UTF-8;
- ispravljanje eventualnih pravopisnih pogrešaka i uklanjanje „nepotrebnih“ dijelova (npr. tablica);
- sravnjivanje izvornih tekstova i prijevoda primjenom odgovarajućih alata (CorAl; WinAlign)
- konverzija datoteka u format prijevodnih memorija (.tmx), primjenom alata Trados;
- prevodenje izvornih rečenica iz engleskog u hrvatski primjenom alata Google Translate;
- oblikovanje internetskih anketa i ljudska evaluacija automatski dobivenih prijevoda;
- oblikovanje internetskih anketa radi analize pogrešaka strojno dobivenih prijevoda;
- provedba automatske evaluacije i izračun korelacija s ljudskom evaluacijom;
- analiza pogrešaka i njihov utjecaj na kriterije evaluacije;
- analiza perceptivne evaluacije između ljudskog i strojnog prijevoda.

²Redoslijed navođenja cilja i hipoteza ovisi o području istraživanja

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Znanstveni doprinos ovoga rada sastoji se u provedbi različitih automatskih evaluacijskih metoda na englesko-hrvatskom korpusu iz područja legislative, čime bi se utvrdila značajnost ljudske i automatske korelacije s obzirom na dužinu rečenica, broj referentnih prijevoda i ulogu kontroliranog jezika. Analizom različitih vrsta pogrešaka i njihova utjecaja na kriterije evaluacije, predložiti će se metode za poboljšanje kvalitete automatskih strojnih prijevoda na navedenom jezičnom paru. Primjenom navedenih rezultata umanjio bi se utrošak vremena i sredstava u evaluaciji prijevoda pri izgradnji sustava za strojno prevođenje za englesko-hrvatski jezični par.

Popis citirane literature(maksimalno 30 referenci)

1. Alberto, Paulo; Bennett, Paul, (eds.). Lexicalissuesinmachinetranslation. Luxembourg: Office for OfficialPublicationsoftheEuropeanCommunities (1995)
2. Arnold D.; Balkan L.; Lee Humphreys R.; Meijer S.; Sadler L. MachineTranslation – AnIntroductoryGuide. Padstow, T.J. Press (1994)
3. Banerjee, S.; Lavie, A - METEOR: An Automatic Metric for MT Evaluation with ImprovedCorrelation with Human Judgments. // Proceedingsofthe ACL Workshop on IntrinsicandExtrinsicEvaluationMeasures for MachineTranslationand/or Summarization, MI, AnnArbor (2005)
4. Beeby, Alison; Ines Rodrigues, Patricia; Sanchez-Gijon, Pilar, (eds.). Corpus use andtranslating. Amsterdam: BenjaminsB.V. (2009)
5. Bhagat, Rahul; Ravichandran, Deepak. LargeScaleAcquisitionofParaphrases for LearningSurfacePatterns. // ProceedingsofAssociation for ComputationalLinguistics (ACL). OH, Columbus (2008)
6. Bowker, Lynne. Computer-AidedTranslationTechnology. Ottawa: Universityof Ottawa Press (2008)
7. Brants, Thorsten; Popat, Ashok; Xu, Peng; Och, Franz, Dean, Jeffrey. LargeLanguageModelsinMachineTranslation. // Proceedingsofthe 2007 Conference on EmpiricalMethodsin Natural LanguageProcessing. CzechRepublic, Prague (2007)
8. Callison-Burch, C., Koehn, P., Monz, C., Peterson, K., Przybocki, M., Zaidan, O.: Findings of the 2010 Joint Workshop on Statistical Machine Translation and Metrics for Machine Translation. In: Proceedings of the Joint Fifth Workshop on Statistical Machine Translation and MetricsMATR, pp. 17–53. Association for Computational Linguistics, Uppsala, Sweden (2010)
9. Dovedan, Zdravko; Seljan, Sanja; Vučković, Kristina. MachineTranslation as HelpintheCommunicationProcess. // Informatologia, vol. 4 (2002), 35, 283-291
10. Hajčí, Jan; Homola, Petr; Kuboň, Vladislav. A simplemultilingualmachinetranslationsystem. // Proceedingsofthe MT Summit IX. New Orleans, Louisiana (2003)
11. Jayaraman, Shyamsundar; Lavie, Alon. Multi-EngineMachineTranslationGuidedbyExplicit Word Matching. // 10th ConferenceoftheEuropeanAssociation for MachineTranslation (EAMT), Hungary, Budapest, Hungary (2005)
12. Knight, Kevin. TeachingStatisticalMachineTranslation. // Proceedingsofthe MT Summit IX Workshop on TeachingTranslation Technologies andTools. New Orleans, (2003)
13. Koehn, Philip; Och, Franz J.; Marcu, Daniel. StatisticalPhrase-BasedTranslation. // Proceedingsofthe 2003 Conferenceofthe North American ChapteroftheAssociation for ComputationalLinguistics on Human LanguageTechnology – Volume 1. New York, Morristown : Association for ComputationalLinguistics (2003)
14. Koehn, P., Corporation: Statistical Machine Translation, Cambridge University Press (2010)
15. Lin, C., Och, F.: Automatic Evaluation of Machine Translation Quality Using Longest Common Subsequence and Skip-bigram Statistics. In: Proceedings of the 42nd Annual Meeting on Association for Computational Linguistics, pp. 605–612.
16. Macherey, Wolfgang; Och, Franz J. AnEmpiricalStudy on ComputingConsensusTranslationsfromMultipleMachineTranslation Systems. // Proceedingsofthe 2007 JointConference on EmpiricalMethodsin Natural LanguageProcessingandComputational Natural LanguageLearning (EMNLP-CoNLL). CzechRepublic, Prague (2007)
17. Mohri, Mehryar. Statistical Natural LanguageProcessing. In: M. Lothaire (Ed.), Applied Combinatorics on Words. Cambridge: CambridgeUniversityPress (2005)
18. Nießen, S., Och, F., Leusch, G., Ney, H.: An Evaluation Tool for Machine Translation: Fast Evaluation for MT Research. In: Proceedings of the 2nd International Conference on Language Resources and Evaluation, pp. 39–45. Athens, Greece (2000)
19. Nirenburg, Sergei. Machinetranslation. Cambridge: CambridgeUniversityPress (1987)
20. Nübel, Rita; Seewald-Heeg, Uta (eds.). EvaluationoftheLinguisticPerformanceofMachineTranslation Systems. St. Augustin; Garedez! Verlag (1998)
21. Och, Franz J.; Ney, Hermann. TheAlignmentTemplateApproach to StatisticalMachineTranslation. // ComputationalLinguistics. 30 (2004), 4
22. Papineni, Kishore; Roukos, Salim; Ward, Todd; Zhu, Wei-Jing. BLEU: a Method for Automatic EvaluationofMachineTranslation. IBM ResearchReport RC22176 (W0109-022) (2001)
23. Popović, Maja. Machinetranslation: statisticalapproach with additionallinguisticknowledge, AachenUniversity (2009)
24. Sager, Juan C. Languageengineeringandtranslation: Consequencesofautomation. Amsterdam: BenjaminsB.V. (1993)
25. Seljan, S.; Agić, Ž.; Tadić, M. Evaluating Sentence Alignment on Croatian-EnglishParallelCorpora. // Proceedingsofthe 6th Int. Conf. FormalApproaches to SouthSlavicand Balkan Languages FASSBL (2008)
26. Turian, J., Shen, L., Melamed, I.: Evaluation of Machine Translation and Its Evaluation. In: Proceedings of the MT Summit IX, pp. 386–393. New Orleans (2003)
27. Valderrabano, Antonio S.; Esteban, José; Iraola, Luis. TransType2 - A New Paradigm for TranslationAutomation. // ProceedingsoftheMT Summit IX. New Orleans (2003)
28. Watanabe, Taro; Sumita, Eiichiro. BidirectionalDecoding for StatisticalMachineTranslation. // Proceedingsofthe 19th international conference on ComputationalLinguistics – Volume 1. Taipei, Taiwan (2002)
29. Weber, Nico (ed.). MachineTranslation: Theory, ApplicationsandEvaluation. St. Augustin; Garedez! Verlag (1998)
30. Zollmann, Andreas; Venugopal, Ashish; Och, Franz; Ponte, Jay. A SystematicComparisonofPhrase-Based, HierarchicalandSyntax-AugmentedStatistical MT. // Proceedingsof 22nd InternationalConference on ComputationalLinguisticsColing, Manchester (2008)

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

10.000,00

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Vrsta financiranja	Naziv projekta	Voditelj projekta	Potpis

Nacionalno financiranje			
Međunarodno financiranje			
Ostale vrste projekata			
Samostalno financiranje	10.000 HRK		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja ³			

Suglasnost mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis

(Sanja Seljan)

Potpis

(Tomislav Vičić)

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavio doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu.

U Zagrebu, 29. prosinca 2011.

Potpis (Tomislav Vičić)

³Navesti samo ako je potrebno

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA¹

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:		mr. sc. Tomislav Vičić, dipl. ek.
Nositelj studija:		Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Naziv studija:		Poslijediplomski znanstveni doktorski studij informacijskih i komunikacijskih znanosti
Matični broj doktoranda/doktorandice:		7232
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	hrvatski
	<i>Hrvatski</i>	Računalna evaluacija i analiza pogrešaka automatskih prijevoda
	<i>Engleski</i>	Computer Evaluation and Error Analysis of Machine Translations
Područje/polje/grana (ako se doktorski studij izvodi u grani):		Društvene znanosti / Informacijske i komunikacijske znanosti / Informacijski sustavi i informatologija

MENTOR(I)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
1	Prvi mentor:	dr. sc. Sanja Seljan, izv. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti sanja.seljan@ffzg.hr
	Drugi mentor:		
	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1. dr. sc. Sanja Seljan, izv. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti	sanja.seljan@ffzg.hr
	2. dr. sc. Vladimir Mateljan, red. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti	vladimir.mateljan@zg.t-com.hr
	5. dr.sc. Milica Gačić, red. prof.	Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	milica.gacic@ufzg.hr
	4.		
	5.		

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc
Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Vijeće poslijediplomskih studija, 13. siječnja 2012. (točka 44) Fakultetsko vijeće Filozofskoga fakulteta u Zagrebu, 24. siječnja 2012. (točka 131)
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja	

A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada

Obrana teme doktorskoga rada održana je 20. travnja 2012. Tomislav Vičić predstavio je plan istraživanja disertacije na temu računalne evaluacije i analize pogrešaka automatskih prijevoda. Pristupnik je pokazao upućenost u problematiku područja. Prikazana su dosadašnja istraživanja relevantnih autora, zatim plan istraživanja s ciljevima rada, postavljenim hipotezama, te prikazom metrika za evaluaciju i odgovarajućih alata. Naveden je očekivani znanstveni doprinos. Pristupnik je pokazao da vlada predloženom tematikom, te se odobrava predložena tema.

B. Ocjena teme doktorskog rada

(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)

Tema ove disertacije je analiza automatskih metoda evaluacije računalnog prevođenja u usporedbi s ljudskom evaluacijom. Kvaliteta automatske evaluacije procjenjuje se u usporedbi s referentnim dokumentom, tzv. „zlatnim standardom“ načinjenim od strane stručnjaka, što je dugotrajan posao, visokih troškova i subjektivan, nakon čega se izračunava međusobna korelacija. Istraživanje bi se provelo na skupu tekstova iz područja legislative, odnosno pravne stečevine („Acquis Communautaire“) EU na englesko-hrvatskom korpusu. Ciljevi ovoga istraživanja su određivanje značaja korelacije između ljudske i automatske ocjene kvalitete prijevoda s obzirom na različite primijenjene metode, određivanje utjecaja dužine rečenice i broj referentnih prijevoda na kvalitetu ocjenjivanja, određivanje utjecaja opsega tekstnog korpusa na poboljšanje kvalitete evaluacije, kvantitativna i kvalitativna analiza pogrešaka te utvrđivanja vrste pogreške koja najviše utječe na kriterije vjernosti i tečnosti, kao i određivanje uloge perceptivne evaluacije u utvrđivanju razlika između ljudskog i strojnog prijevoda.

U istraživanju bi se provela ljudska i automatska evaluacija. Ljudska evaluacija provela bi se prema kriterijima tečnosti i vjernosti na skali od 1-5. Također će se provesti kvantitativna analiza različitih vrsta pogrešaka (morphoške, leksičke, sintaktičke, interpunkcija, neprevedene riječi, višak prevedenih riječi) te utvrditi koje od njih imaju veći utjecaj na pojedine kriterije.

U obradi automatske evaluacije, najprije bi se analizirala poželjna svojstva različitih evaluacijskih metoda i mogućnosti njihove primjene u sustavu za strojno prevođenje, nakon čega bi uslijedilo istraživanje na englesko-hrvatskom korpusu. Analizirale bi se različite metode kao što su WER - Word Error Rate, PER - Position-independent Word Error Rate i TER – Translation Edit Rate (Snover, 2006) koje se temelje na izračunu pogrešaka riječi i metode u kojima se izračunava točnost prijevoda (F-mjera, BLEU – Bilingual Evaluation Understudy, NIST - National Institute of Standards and Technology, METEOR - Metric for Evaluation o Translation with Explicit Ordering). Analiza automatskih metoda evaluacije na englesko-hrvatskom tekstu provela bi se na onim evaluacijskim metrikama za koje postoje potrebnii elektronski resursi za hrvatski jezik, nakon čega bi se analizirala njihova međusobna korelacija i korelacija s ljudskom evaluacijom.

Evaluacija automatskih prijevoda i njihova korelacija provela bi se primjenom nekoliko referentnih prijevoda na uzorku od 50,100 i 200 rečenica, pri čemu bi se analizirala kvaliteta prijevoda s obzirom na duljinu rečenica u različitim vrstama evaluacijskih metrika, vrste jezičnih pogrešaka koje utječu na kriterije tečnosti i točnosti, kao i uloge perceptivne evaluacije. Daljnja analiza provela bi se na englesko-hrvatskom referentnom korpusu pravne stečevine s jednim referentnim prijevodom.

Evaluacija uvelike ovisi o vrsti teksta, stilu pisanja, kvaliteti referentnog prijevoda, kao i o bliskosti izvornog i ciljnog jezika. Evaluacije bi se provela na internetskom alatu koji nudi automatsko prevođenje na hrvatski jezik, koji se u suvremenim uvjetima komunikacije svakodnevno koristi. Dosadašnja istraživanja evaluacije strojnog prevođenja provođena su na široko govorenim jezicima (engleski, njemački, francuski, itd.). Primjenom različitih metrika za evaluaciju računalno prevedenih tekstova, ispitati će se postojeće automatske metode na novom jezičnom paru, te analizom rezultat predložiti moguća poboljšanja.

Mišljenje i prijedlog:

Središnja tema ove disertacije jest analiza različitih automatskih metoda evaluacije računalnih prijevoda, njihova međusobna korelacija i usporedba s ljudskom tradicionalnom evaluacijom. Istraživanje bi bilo provedeno na korpusu paralelnih englesko-hrvatskih tekstova iz područja legislative dobivenim službenim prevođenjem pravne stećevine („Acquis Communautire“).

Ciljevi predloženog istraživanja obuhvaćaju analizu korelacije između ljudske i automatske ocjene kvalitete prijevoda s obzirom na različite primjenjene metode, analizu utjecaja dužine rečenice na kvalitetu ocjenjivanja, određivanje utjecaja opsega tekstnog korpusa na poboljšanje kvalitete evaluacije, kvantitativna i kvalitativna analiza pogrešaka i utjecaj vrste pogrešaka na kriterije vjernosti i tečnosti, kao i određivanje uloge perceptivne evaluacije u utvrđivanju razlika između ljudskog i strojnog prijevoda.

Teorijsku podlogu ovoga istraživanja čine radovi istaknutih autora iz područja statistički uteviljenog automatskog prevođenja, evaluacije kvalitete automatski dobivenih prijevoda, računalne obrade jezika i računalno-potpomognutog prevođenja.

Tijekom istraživanja bila bi provedena ljudska evaluacija prema kriterijima tečnosti i vjernosti na skali od 1-5. Također će se provesti kvantitativna analiza različitih vrsta pogrešaka (morphoške, leksičke, sintaktičke, interpunkcija, neprevedene riječi, višak prevedenih riječi) te utvrditi koje od njih imaju veći utjecaj na pojedine kriterije. Automatska evaluacija provela bi se računalnom primjenom odgovarajućih programa, za koje postoje odgovarajući jezični resursi za hrvatski jezik. Posebno bi se analizirale metode koje se temelje na izračunu pogrešaka riječi (WER - Word Error Rate, PER - Position-independent Word Error Rate i TER – Translation Edit Rate) i metode u kojima se izračunava točnost prijevoda (F-mjera, BLEU – Bilingual Evaluation Understudy, NIST - National Institute of Standards and Technology, METEOR - Metric for Evaluation o Translation with Explicit Ordering).

Znanstveni doprinos ovoga rada sastojao bi se u provedbi različitih automatskih evaluacijskih metoda na englesko-hrvatskom korpusu iz područja legislative, čime bi se utvrdila značajnost ljudske i automatske korelacije s obzirom na dužinu rečenica, broj referentnih prijevoda i ulogu kontroliranog jezika. Analizom različitih vrsta pogrešaka i njihova utjecaja na kriterije evaluacije, predložile bi se metode za poboljšanje kvalitete automatskih strojnih prijevoda na navedenom jezičnom paru. Primjenom navedenih rezultata u evaluaciji prijevoda, poboljšala bi kvaliteta i umanju utrošak vremena i sredstava pri izgradnji sustava za strojno prevođenje za englesko-hrvatski jezični par.

Ulaskom Republike Hrvatske u EU, ovo se istraživanje uklapa u prioritete Europske komisije.

Temeljem navedenoga, povjerenstvo predlaže da se prihvati predložena tema i provedu istraživački postupci koji bi doprinijeli izgradnji kvalitetnijih sustava za računalno prevođenje i kvalitetnijoj komunikaciji.

3

Prijedlog izmjene ili dorade naslova:

Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):

1. dr. sc. Sanja Seljan, izv. prof. (mentor1)
2. dr. sc. Marko Tadić, red. prof. (mentor2)
3. dr. sc. Vladimir Mateljan, red. prof.
4. dr. sc. Milica Gačić, red. prof.
5. dr. sc. Božidar Tepeš, red. prof.

Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):

Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)

Potpis

(ime i prezime člana povjerenstva)

NAPOMENA (po potrebi):

Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime, ustanova, država:	Potpis:
	1. dr. sc. Sanja Seljan, izv. prof.	
	2. dr. sc. Vladimir Mateljan, red. prof.	
	3. dr.sc. Milica Gačić, red. prof.	
	4.	
	5.	

U Zagrebu, 20.4.2012.

M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Dunja Majstorović, dipl. novinar		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Informacijske znanosti		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7550		
Odobravanje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Zagorka i Nikola Majstorović		
Datum i mjesto rođenja:	05.04.1986., Zagreb, Hrvatska		
Adresa:	Zvonimira Rogoza 3, Zagreb, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	091 588 1922		
E-mail:	dunja.majstorovic@gmail.com		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti, Studij novinarstva, Dodiplomski, Hrvatska
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	Ak. god. 2011./2012. Vanjski suradnik na Fakultetu politički znanosti, na kolegijima Uvod u novinarstvo i Povijest vijesti
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	<p>1. Majstorović, Dunja. Presence of Institutional Culture in Daily Newspapers – Analysis of Printed Editions of Jutarnji list and Večernji list in 2009 // The future of information sciences: Information sciences and e-society / Billeness, Clive ; Hemera, Annette ; Mateljan, Vladimir ; Banek Zorica, Mihaela ; Staničić, Hrvoje ; Seljan Sanja (ur.). Zagreb : Department of Information Sciences, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, 2011. 89-98 (predavanje,međunarodna recenzija,objavljeni rad,znanstveni).</p> <p>2. Majstorović, Dunja. Etički prijepori i vjerodostojnost dnevnih novina - analiza sadržaja tekstova s naslovnicama Jutarnjeg lista i Večernjeg lista. // Medjuske studije. 1 (2010) , 1-2; 55-64 (izlaganje sa znanstvenog skupa, znanstveni).</p> <p>3. Dunja Majstorović Etički prijepori i vjerodostojnost dnevnih novina // Međunarodni znanstveni skup <i>Vjerodostojnost medija</i> Zagreb, Hrvatska, 2010 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>4. Gordana Vilović, Dunja Majstorović Motivacija studenata za studiranje novinarstva // Međunarodni znanstveni skup</p>

	<p><i>Komunikacijska znanost: Kakvo visoko obrazovanje trebamo?</i> Zadar, Hrvatska, 2010 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p> <p>5.Dunja Majstorović Presence of Institutional Culture in Daily Newspapers – Analysis of Printed Editions of Jutarnji list and Večernji list in 2009 // 3rd International Conference <i>The Future of Information Sciences (INFuture)</i> Zagreb, Hrvatska, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p>
--	--

NASLOV PREDLOŽENE TEME

Hrvatski:	Etičnost naslovnica nacionalnih dnevnika: analiza sadržaja Jutarnjeg lista i Večernjeg lista
Engleski:	Ethics of front pages of national daily newspapers: content analysis of Jutarnji list and Večernji list
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):	
Područje/polje/grana:	Društvene znanosti / Informacijske i komunikacijske znanosti / Masovni mediji

PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)

(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	prof.dr.sc. Gordana Vilović	Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti, Hrvatska	gordana.vilovic@zg.t-com.hr
Drugi mentor:			

KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina

Prvi mentor:	<p>1. Vilović, Gordana: "Internet-era Experience in South East Europe's Media", u Professional Journalism and Self-Regulation: New Media, Old Dilemmas in South East Europe and Turkey, UNESCO, Paris, 2011. (ISBN 978-92-3-104193-8)</p> <p>2. Vilović, Gordana: "Novinarska profesija" objavljeno u Hrvatski medijski sustav: Prema UNESCO-ovim indikatorima medijskog razvoja, FPZ Biblioteka Hrvatska politologija, Zagreb, 2011. (ISBN 978-953-6457-58-8)</p> <p>3. Vilović, Gordana (u suautorstvu sa: Stjepan Malović i Sherry Ricchiardi), Etika novinarstva, Sveučilišna knjižara i ICEJ, Zagreb, 2007. (ISBN 978-953-7015-35-0)</p> <p>4. Vilović, Gordana. "Ethical Aspects on Minority Reporting" u Media Ethics: Global Dimensions (ur. Nirmala Rao Khadpekar), ICFAI Books, The Icfai University Press, Hyderabad, India, 2008. (ISBN 81-314-1300-9)</p> <p>5. Vilović, Gordana, Etički prijepori u Globusu i Nacionalu 1999-2000., Hrvatska politologija, Fakultet političkih znanosti, Zagreb, 2004.</p>
Drugi mentor:	

OBRAZLOŽENJE TEME

Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Rad polazi od hipoteze o razmjerno velikom broju etički prijepornih tekstova na naslovcicama dnevnih novina. Nacionalne dnevne novine Jutarnji list i Večernji list po formi su polu-tabloidi, a karakteriziraju ih veliki, senzacionalistički naslovi i izbor tema na naslovcicama sa svrhom privlačenja što većeg broja čitatelja. Takva koncepcija naslovnica stvara uvjete za kršenje etičkih
---	---

	<p>načela u novinarstvu. Stoga je cilj istraživanja utvrditi etički prijeporne tekstove s naslovnicama tiskanih izdanja Jutarnjeg lista i Večernjeg lista, prema kategorijama etičkih prijepora na odabranom uzorku (3.1.2011. do 3.1.2012.).</p> <p>Kvalitativnom analizom sadržaja tekstova s naslovnicama Jutarnjeg lista i Večernjeg lista utvrdit će se etički prijeporni tekstovi prema definiranim kategorijama etičkih prijepora i prema temama koje se u njima obrađuju.</p> <p>Kvantitativnom analizom sadržaja utvrdit će se ukupan broj etički prijeporni tekstova za svaku analiziranu novinu, odnos etički prijepornih tekstova prema ukupnom broju tekstova s naslovnicama kao i distribucija prijepornih tekstova prema temama koje se u njima obrađuju.</p>
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	<p>This paper is based on the hypothesis of the existence of a relatively large number of ethically disputable articles on the front pages of daily newspapers. National daily newspapers Jutarnji list and Večernji list, established in the form of semi-tabloids, are characterized by big, sensationalist headlines and a selection of specific topics on the front pages in order to attract as many readers as possible. Such a concept of front pages creates conditions for the violations of ethical principles in journalism. Therefore, the aim of this research is to determine the ethically disputable articles published on the front pages of the printed editions of Jutarnji list and Večernji list, according to the categories of ethical disputes on the selected sample (from 3 January 2011 to 3 January 2012).</p> <p>Using the qualitative content analysis of the texts on the front pages of Jutarnji list and Večernji list the ethically disputable articles will be determined according to predefined categories of ethical disputes and according to the discussed topics.</p> <p>Quantitative content analysis will be used to determine the total number of ethically disputable articles for each analyzed newspaper, the relation of the number of ethically disputable articles and the total number of articles on the front pages, as well as the distribution of disputable articles according to topics.</p>

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)

Max Weber u predavanjima „Znanost kao poziv“ i „Politika kao poziv“ utezljuje pojam i sintagmu „etika poziva“ (ono što se danas promišlja pod etikom poziva). Značenje i važnost etike poziva je promišljanje i propitivanje smisla našeg poziva kao bi odgovorno vodili računa o posljedicama našeg profesionalnog (ali i općenitog) djelovanja, o njegovoj ljudskoj vrijednosti i humanom angažmanu. (Skledar u Malović; Ricchardi; Vilović, 1998.).

U svome djelu „Duhovna situacija vremena“, Karl Jaspers za novine kaže da su duhovni opstanak našeg vremena kao ona svijest koja se ozbiljuje u masama. Novine su rezultat duhovne discipline koja tu dolazi do izražaja i neprimjetno obrađuje svijest današnjeg čovjeka. Zato je neobična odgovornost novinara, koja mu u njegovoj skrovitosti pruža osjećaj samosvijesti i časnosti. On postaje sutvorcem trenutka, tako što pronalazi ono što treba reći sada. Jaspers kaže kako je za situaciju vremena strašno da moguća odgovornost i duhovno stvaralaštvo u novinstvu dolaze u pitanje zbog njegove ovisnosti o potrebljima mase i o političko-gospodarskim moćima. Da bi uspjela prodaja, mora biti zadovoljen instinkt milijuna, senzacija, plitkost za razum te izbjegavanje svake zahtjevanosti spram čitatelja posljedica je trivijalizacija i brutalizacija svega (Jaspers, 1998.).

Isticanje moralnog zakona u čovjeku bit je Kantove etike, a pretpostavlja postojanje dobre volje i htjenja. Prema Kantu „čudoredna kvaliteta radnje ne leži nikad u uspjehu, uopće ne u vidljivom djelovanju, nego u unutarnjoj tendenciji, u ponašanju osobe, u stavu njene volje.“ (Hartmann, 2003.) Ili, jednostavnije rečeno, više od pukog djelovanja, važnija je namjera (nakana), odnosno htjenje i svraha s kojom se djeluje. Sličnu težnju oblikovao je i John Merrill kada je istaknuo važnost namjere da se bude etičan i postojanja prethodne želja da se bude odgovoran u ispunjenju novinarskog poziva (Vilović, 2004) budući da se takvim, prije svega, odgovornim ponašanjem količina etičkih prijepora u medijima može smanjiti.

Suprotstavljeno Kantovoj etici pojednostavljeno je tumačenje Machiavellijeve poznate izjave „Cilj opravdava sredstva“ pomoću koje postaje potpuno opravdano korištenje svih raspoloživih sredstava ukoliko je riječ o nekom „višem dobru i zajedničkom interesu većine.“ U slučaju novinarstva to je izvrsno sažeto u rečenicama kako se „Čitateljima daje ono što oni žele“ te kako „Javnost ima pravo znati i biti informirana.“

Odgovor na sintagmu „cilj opravdava sredstvo“, Kantov je kategorički imperativ. Novinar i novine koje objavljaju laž, bez obzira na razlog, uništavaju svoj ugled, jer laž ni na koji način ne može biti opći (univerzalni) i prihvatljiv princip ponašanja. Dakle, istinska novinarska etika mora ići u suprotnom smjeru od makijavelizma.

U novinarstvu kao javnom zanimanju i medijima koji ništa ne skrivaju sve je vidljivo, pa tako i pogreške (Malović, 2005). „Plodovi rada“ svakog novinara dostupni su najširoj javnosti i kao takvi predmet su njezine stalne analize. Unatoč tome, kršenje etičkih načela u novinarstvu nije rijetkost. Smatra se kako je kvalitetno usmjerenje novinarstvo neodvojivo je od etike i etičkih načela (Poler, 1997). Ipak, svjedoci smo da se suvremeno novinarstvo sve više odmiče od tog idealja. Imperativ brzine, privlačenje što većeg broja čitatelja, ugađanja oglašivačima i nakladniku, razlozi su zbog kojih dolazi do kršenja tih načela. A rastuća tabloidizacija medija, još jedan fenomen svjetskog, ali i hrvatskog novinarstva pridonosi padu profesionalnih, a time i etičkih standarda novinarstva (Vilović, 2003).

Za kršenje novinarske etike najviše se krivi novinare. No, i pored postojećih etičkih kodeksa novinar ne može razriješiti sve moralne dvojbe u različitim situacijama o kojima piše. Ne sumnjujući na veliku odgovornost novinara za napisane vlastite riječi, odgovornost leži i na urednicima i nakladnicima (vlasnicima medija) koji novinarima daju nemoguće zadatke s nerealnim rokovima. Tu su i sve češći pritisci oglašivača u današnjem medijskom prostoru. Sve to, u velikoj mjeri utječe na ponašanje novinara, a često rezultira i posve nenamjernim kršenjem novinarske etike (nemar kao rezultat brzine).

Tiskane verzije dnevnih novina pod posebnim su pritiskom kako bi pod naletom novih medija ipak zadržale kupce. One svoju bitku za čitatelje prvenstveno vode kroz privlačne naslovnice, nerijetko pribjegavajući senzacionalizmu, stvarajući tako prostor za kršenje etičkih standarda struke.

Kako je postalo jasno da je nemoguće tražiti od novinara da budu potpuno objektivni, težnja za objektivnim informiranjem zamjenila se težnjom za poštenim i uravnoteženim informiranjem (Malović, Ricchiardi, Vilović, 2007).

Za znanstvena istraživanja masovnih medija najčešće je korištena metoda analize sadržaja, a najdužu tradiciju očekivano ima analiza sadržaja tiskanih medija. Njezinu je važnost još 1911. godine istaknuo Max Weber za kojeg je analiza sadržaja tiska predstavljala neizostavno pomoćno sredstvo u proučavanju kulture pojedinih društvenih epoha (Plačko, 1990).

U analizi sadržaja tiska proučava se, prije svega, njegov sadržaj (poruke koje se prenose) te način na koji je nešto rečeno – unutarnja struktura (konceptacija knjige, novine...), a jedan od razloga česte analize sadržaja tiskanog materijala je njegova učestalost i laka dostupnost.

Analiza sadržaja, kao metoda za prikupljanje različitih podataka ima veliku heurističku vrijednost i može se koristiti za različite ciljeve, posebno jer njezina primjena nije skupa u odnosu na druge metode. Moglo bi se reći, kako se, s obzirom na svoje prednosti, zapravo malo upotrebljava pa se, shodno tome, njezina šira i masovnija primjena tek očekuje (Vučević, 2006).

U dosadašnjim istraživanjima u Hrvatskoj, primjenom metode analize sadržaja, istraživalo se poštivanje etičkih načela novinarstva u dvije doktorske disertacije. Etičke kontroverzije u informativno-političkim tekstovima na primjeru Globusa i Nacionala: 1999-2000.

Gordane Vilović u kojem je autorica provela kvalitativnu i kvantitativnu analizu sadržaja informativno-političkih tekstova kako bi utvrdila protutječnost etičkih standarda na odabranom uzorku brojeva Globusa i Nacionala u razdoblju od 1999. do 2000 te Etičke dvojbe u mrežnim izdanjima dnevnih listova Đorda Obradovića u kojem je autor analizirao elektronička izdanja hrvatskih dnevnih novina Jutarnjeg lista, Večernjeg lista, 24 sata i Vjesnika u prosincu 2007. i siječnju 2008. uz poseban naglasak na komentare čitatelja.

Objavljeno je još nekoliko relevantnih znanstvenih radova koji se bave temama vezanima za etiku novinarstva. Manipulacija čitateljima – prikriveno oglašavanje u hrvatskim novinama skupine autora Jelena Jurišić, Igor Kanižaj, Ines Jokoš, Sebastijan Janeš i Jelena Jurić u sklopu kojeg je provedena analiza sadržaja elemenata prikrivenog oglašavanja u Jutarnjem listu i Večernjem listu u prosincu 2006. Zatim dva rada autora Đorđa Obradovića – Etika u internetskim glasilima u kojima je analizirana kategorija govora mržnje, uvreda, neutralnog obraćanja, afirmativnog obraćanja i vrlo pohvalnog obraćanja u 24 sata, Jutarnjem listu, Slobodnoj Dalmaciji, Večernjem listu i Vjesniku te Nasilnici stvaraju medijski događaj: etičnost pisanja o nasilju na nogometnim utakmicama – analiza sadržaja Jutarnjeg lista, Slobodne Dalmacije, 24 sata, Sportskih novosti, Večernjeg lista i Vjesnika na temu nogometnog nasilja. Isti je autor u koautorstvu s Dubravkom Njirić objavio članak Novi mediji olakšali plagiranje koji se bavio istraživanjem plagijata analizom sadržaja zadnje stranice Vjesnika, 24 sata, Jutarnjeg lista te Večernjeg lista i usporedbom s originalnim prilozima u drugim medijima.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj je istraživanja utvrditi etičke prijepore u tekstovima s naslovnicama Jutarnjeg lista i Večernjeg lista na odabranom uzorku objavljenih u periodu od godinu dana (3.1.2011. do 3.1.2012.).

U okviru istraživanja postavljene su sljedeće hipoteze:

1. Razmjerno je veliki broj etički prijepornih tekstova s naslovnicama Jutarnjeg lista i Večernjeg lista
2. Nema značajnije razlike u broju etički prijepornih tekstova u analiziranim novinama
3. Navođenje više anonimnih izvora najčešći je prijepor u tekstovima s naslovnicama analiziranih novina
4. U tekstovima iz unutarnje politike i gospodarskog kriminala najveći je broj etički prijepornih tekstova u obje analizirane novine

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Kako bi se potvrdile ili opovrgnule postavljene hipoteze, u istraživanju će se koristiti kvalitativna i kvantitativna analiza sadržaja tekstova s naslovnicama dnevnih novina kao jedinice analize sadržaja.

Za obradu i kategorizaciju tekstova prema vrsti etičkih prijepora, kao i u interpretaciji dobivenih rezultata koristit će se kvalitativna analiza. Kvantitativna analiza koristi će se za utvrđivanje broja etičkih prijepora prema analiziranim novinama i tematskim cjelinama, za utvrđivanje omjera etički prijepornih tekstova prema ukupno objavljenim tekstovima te za distribuciju etički prijepornih tekstova prema danima u tjednu, prema mjesecima i drugo.

U izboru novina za istraživanje važna je bila njihova nacionalna rasprostranjenost (prema tome i značajan broj čitatelja) te koncepcija i izgled lista zbog kvalitetnog uspoređivanja dobivenih rezultata. Od četiri nacionalne dnevne novine u Hrvatskoj (24 sata, Jutarnji list, Večernji list, Vjesnik) koncepciju i izgled lista zadovoljavaju Jutarnji list i Večernji list budući da su obje novine strukturirane kao polu-tabloidi s kratkim tekstovima i prepoznatljivim jakim fotografijama (Dragojević; Kanižaj; Žebec, 2006). Novine 24 sata kao klasični tabloid i Vjesnik kao ozbiljna novina, ali u državnom vlasništvu i s malim brojem čitatelja, znatno odudaraju od koncepcije Jutarnjeg lista i Večernjeg lista.

Naslovica dnevnih novina jedino je što čitatelji vide prije kupnje novina i ima veliku moć budući da o njezinoj atraktivnosti ovisi i prodaja same novine. No, u svijetu koji je već navikao na stalnu dnevnu dozu senzacionalizma, teško je pronaći način na koji se može šokirati prosječnog čitatelja pa se stoga često teži ekstremima. Prepostavka od koje polazi istraživanje jest da je upravo zbog takvog načina koncepcije lista s atraktivnim i senzacionalističkim naslovima (karakterističnim polu-tabloide i tabloide) dolazi do pada standarda u novinarstvu i kršenja etičkih načela.

Plan istraživanja

Uzorak istraživanja su neparni datumi tiskanih primjeraka Jutarnjeg lista i Večernjeg lista u periodu od 3.1. 2011. do 3.1.2012. Očekuje se da će uzorak istraživanja u radu činiti oko 1.800 tekstova Jutarnjeg lista i Večernjeg lista zajedno.

Naslovi s naslovnicama Jutarnjeg lista i Večernjeg lista (odabranog uzorka) popisat će se u MS Access bazu podataka s elementima: nadnaslov/naslov/podnaslov, kategorije etičkih prijepora, oznaka glavne vijesti, datum izdanja. Nakon kvalitativne analize sadržaja svakog teksta s naslovnicama dnevnih novina u bazu će se pored naslova evidentirati kategorija prisutnog etičkog prijepora u tekstu.

Kako bi se analizom sadržaja tekstova lakše i objektivnije utvrdili etički prijepori, definirane su i opisane kategorije etičkih prijepora.

Predviđene kategorije etičkih prijepora:

1. Navođenje više anonimnih izvora /Nepotvrđene informacije

Korištenje anonimnih izvora u novinarstvu je uobičajeno. No, učestalim spominjanjem anonimnih izvora dovodi se u pitanje vjerodostojnost čitavog teksta. Za korektnost novinarskog teksta uz svaki bi se anonimni izvor trebalo navesti barem dva poznata izvora (Vilović, 2004).

Etički prijeporni tekstovi po ovoj kategoriji smatrat će se samo oni tekstovi koji će sadržavati više anonimnih izvora, bez navođenja izvora službene ili na bilo koji način upletene osobe te oni tekstovi koji nisu bili potpisani (tekstovi s inicijalima kao npr. JL).

2. Prikazivanje samo jedne strane (u sukobu)

Često je faktor iznenadenja i šokiranja javnosti utoliko veći kada se slika prikaže iz jedne perspektive. No, novinar koji njeguje takav način pristupa temi umanjuje svoju vjerodostojnost i čini štetu drugoj strani (Vilović, 2004). Etički prijeporni tekstovi po ovoj kategoriji smatrat će se oni tekstovi koji: iznose dokumente koji inkriminiraju određenu osobu, a ne daju joj priliku da se obrani; intonacija teksta koja podražava određeni stav; naslov koji zauzima jedan stav.

3. Narušavanje prava čovjeka (i/ili prava manjinskih grupa)

Prava svakog čovjeka zajamčena su Ustavom i nitko ih ne smije kršiti, a to naravno vrijedi i za medije. Ipak, svjedoci smo da to nije uvijek tako.

Etički prijeporni tekstovi po ovoj kategoriji smatrat će se oni u kojima se: ne vodi računa o zaštiti identiteta običnih ljudi koji su pristali biti novinarski izvor; ne poštuju se temeljna prava čovjeka kao što je zaštita integriteta osobe, ljudsko dostojanstvo i pravo na privatnost te predrasude prema manjinskim grupama (nacionalne, etničke, vjerske). U istraživanju će se posebno voditi računa o načinu izvještavanja o maloljetnicima – kao primjeri kršenja etičkih normi uzimat će se tekstovi u kojima je jasno vidljivo kršenje dostojanstva maloljetnika i njihovih roditelja kao i pravo na zaštitu njihovog identiteta.

4. Namjerno pretjerivanje/neprimjereno i zlobno izvještavanje

Pretjerivanje je izravan produkt senzacionalizma u medijima čija osnovna uloga postaje privlačenje pozornosti čitatelja. U novinama su sve uočljivije tendencije namjernog „ocrnjivanja“ ili ismijavanja ljudi, najčešće javnih osoba.

Etički prijeporni tekstovi po ovoj kategoriji smatrat će se oni tekstovi u kojima se o pojedincima ili događajima izvještavalo na neprimjeren način (uvrede, sramotne usporedbe) te oni tekstovi koji su (osim ako nije riječ o komentaru ili kritici) iznosili pristrane i neargumentirane stavove o nekome.

5. Naslov koji ne odgovara tekstu

Naslovi na naslovnicama prodaju novine jer privlače pažnju čitatelja. Takva zaigranost u stvaranju naslova ponekad rezultira i potpunim nesuglasjem s ostatkom teksta.

Etički prijeporni tekstovi po ovoj kategoriji smatrat će se oni tekstovi: čije se značenje razlikuje od ostatka teksta – bilo da je riječ o pretjerivanju ili izdvajaju nečega iz teksta, kao i tekstovi čiji je kontekst zbog naslova promijenjen.

6. Neprimjerena fotografija

Fotografija je poseban element (dodatak, grafička oprema) samog teksta i ima veliko značenje budući da prikaz nekog važnog zbivanja bez fotografije neće biti dovoljno cijelovit i uvjerljiv čitateljima (Malović, 2005.). Često se događa da je fotografija prvo što čitatelji uočavaju na naslovnicama, a dobra fotografija može gotovo u potpunosti zamijeniti tekst. Ipak, kao i u izboru riječi u tekstu, izbor fotografije može upućivati na nepoštivanje etičkih načela struke.

Korištenje postojećih stereotipa u izboru fotografije može pomoći novinaru da uspostavi jednostavniju i neposredniju vezu s čitateljem (Malović, 2005.), ali isto tako može rezultirati ozbilnjim kršenjem etike. Posebna pozornost mora biti usmjerena na fotografije koje

prikazuju žrtve nesreća i djecu, ali i na fotografije koje se nalaze na granici dobrog ukusa.

Kao bi se mogla provjeriti i četvrta hipoteza istraživanja, sadržajno analizirane tekstove razvrstat će se prema temama koje obrađuju u kategorije: crkva, crna kronika, Europska unija, gospodarstvo, kriminal-ratni zločini, kriminal-gospodarstvo, kriminal-ostalo, kultura, parlamentarni izbori, prirodne katastrofe, spektakli, sport, unutarnja politika, vanjska politika, visoko školstvo/školstvo i znanost, zdravstvo i ostalo.

Nakon provedene kvalitativne analize sadržaja tekstova odabranog uzorka (utvrđena prisutnost etičkih prijepora u tekstovima) pristupit će se kvantitativnoj analizi koja obuhvaća za svaku analiziranu novinu: ukupan broj etički prijepornih tekstova, ukupan broj etičkih prijepora (tekst može biti prijeporan prema više kategorija etičkih prijepora), struktura etički prijepornih tekstova u odnosu na ukupno objavljen broj tekstova s naslovnicu analiziranih novina, broj etički prijepornih tekstove prema temama koje obrađuju, prema danima u tjednu i prema mjesecima. Nakon obrađenih kvantitativnih pokazatelja za svaku analiziranu novinu usporedit će se njihovi rezultati.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Pitanje etike novinarstva i poštivanja etičkih načela struke bitno je za budućnost novinarstva. Unatoč stalnim prigovorima (od strane medijskih stručnjaka, ali i profesionalnih novinarskih udruženja i samih novinara) na kršenja etike u medijima ta se tema nedovoljno obrađuje u okviru znanstvenih radova. Stoga je svako znanstveno proučavanje etike u medijima doprinos stalnom preispitivanju moralne dimenzije naših života.

Cilj je ove disertacije, kroz provedeno istraživanje, znanstvenom metodom i pristupom, koji do sada nije primijenjen, doći do podataka o prisutnosti etički prijepornih tekstova na naslovnicama dnevnih novina.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

Dragojević, S.; Kanižaj, I.; Žebec, I. Europska Unija u hrvatskim dnevnim novinama: avis – odgoda pregovora. // Politička misao 43, 3(2006), str. 133-163.

Hartmann, N. Etika. Zagreb : Naklada Ljevak, 2003.

Jaspers, K. Duhovna situacija vremena. Zagreb : Matica hrvatska, 1998.

Jurišić, Jelena; Kanižaj, Igor; Jokoš, Ines [et al.]. Manipulacija čitateljima – prikriveno oglašavanje u hrvatskim novinama // Politička misao 44 (2007) 1, str. 117-135.

Kangrga, M. Etika i novinarstvo // Medijska istraživanja 4 (1998) 1, str. 17-27.

Kant, I. Osnivanje metasfizike čudoređa. Zagreb : Igitur, 1995.

Majstorović, D. Etički prijepori i vjerodostojnost dnevnih novina. // Medijske studije 1, ½(2010), str. 55-64.

Malović, S. Osnove novinarstva. Zagreb : Golden marketing-Tehnička knjiga, 2005.

Malović, S.; Ricchiardi, S.; Vilović, G. Etika novinarstva. Zagreb : Izvori, 1998.

Obradović, Đorđe. Etičke dvojbe u mrežnim izdanjima dnevnih listova [mentor Stjepan Malović] Sveučilište u Zadru : Odjel za informatologiju i komunikologiju, 2008.

Obradović, Đorđe. Etika u internetskim glasilima // Informatologija 39 (2006) 4, str. 301-304.

Obradović, Đorđe. Nasilnici stvaraju medijski događaj : etičnost pisanja o nasilju na nogometnim utakmicama // Medianali 1 (2007) 1, str. 45-71.

Obradović, Đorđe; Njirić, Dubravka. Novi mediji olakšali plagiranje // Medianali 2 (2008) 4, str. 41-59.

Plačko, Lj. Analiza sadržaja. Zagreb : Institut za društvena istraživanja, 1990.

Poler, M. Što je novinarska etika? // Medijska istraživanja 4 (1997) 1, str. 29-45.

Vilović, G. Etički prijepori u Globusu i Nacionalu 1999.-2000. Zagreb : Fakultet političkih znanosti, 2004.

Vilović, G. Istraživačko novinarstvo, tabloidizacija i etika // Društvena istraživanja 12 (2003) 6, str. 957-974.

Vilović, Gordana. Etičke kontroverzije u informativno-političkim tekstovima na primjeru Globusa i Nacionala : 1999-2000. [mentor Stjepan Malović] Zagreb : Fakultet političkih znanosti, 2003.

Vujević, M. Uvođenje u znanstveni rad. Zagreb : Školska knjiga, 2006.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

10000

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		

Suglasnost mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno zjavljujem da sam suglašan s temom koja se prijavljuje.

Potpis _____
prof.dr.sc. Gordana Vilović

Potpis _____
Dunja Majstorović, dipl. novinar

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada
Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu.

U Zagrebu, 16.04.2012.

Potpis _____

Dunja Majstorović, dipl. novinar

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA¹

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Dunja Majstorović		
Nositelj studija:	Filozofski fakultet u Zagrebu		
Naziv studija:	Poslijediplomski doktorski studij informacijskih i komunikacijskih znanosti		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7890		
Naslov predložene teme	Jezik pisanja rada:	hrvatski	
	<i>Hrvatski</i>	Etičnost naslovnica nacionalnih dnevnika: analiza sadržaja <i>Jutarnjeg lista</i> i <i>Večernjeg lista</i>	
	<i>Engleski</i>	Ethics of front pages of national daily newspapers: content analysis of <i>Jutarnji list</i> and <i>Večernji list</i>	
Područje/polje/grana (ako se doktorski studij izvodi u grani):	Društvene znanosti/ informacijske i komunikacijske znanosti		

MENTOR(I)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
1 Prvi mentor:	Prof. dr. sc. Gordana Vilović	Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	gordana.vilovic@zg.t-com.hr
Drugi mentor:			
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1. Prof. dr. sc. Jadranka Lasić-Lazić	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	jlazic@ffzg.hr
	2. Prof. dr.sc. Gordana Vilović	Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	gordana.vilovic@zg.t-com.hr
	3 Doc.dr.sc. Mihaela Banek Zorica	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	mbanek@ffzg.hr
	4.		
	5.		
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Sjednica Fakultetskog vijeća Filozofskog fakulteta od 16. ožujka 2012.		

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja	
A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada	
<p>Pristupnica Dunja Majstorović održala je javnu obranu sinopsisa doktorskog rada 18. travnja 2012. na Filozofskom fakultetu. Predstavljanje rada pristupnica je studiozno pripremila, i jasno predočila teorijske okvire, metodologiju, hipoteze i načrt istraživanja. Nakon rasprave o polaznim tezama istraživanja i razumijevanja važnosti naslovnice u dnevnim listovima, a posebice odgovornog i etičnog odnosa redakcije prema čitateljima, članovi Povjerenstva usuglasili su stav da je prijedlog teme dobro obrazložen i da je predloženo istraživanje izvedivo.</p>	
B. Ocjena teme doktorskog rada <i>(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)</i>	
<p>Rad polazi od hipoteze o razmijerno velikom broju etički prijepornih tekstova na naslovnicama dnevnih novina. Nacionalne dnevne novine <i>Jutarnji list</i> i <i>Večernji list</i> po formi su polu-tabloidi, a karakteriziraju ih veliki, kadšto i senzacionalistički naslovi i izbor tema na naslovnicama sa svrhom privlačenja što većeg broja čitatelja. Takva koncepcija naslovica stvara uvjete za kršenje etičkih načela u novinarstvu. Stoga je cilj istraživanja utvrditi etički prijeporne tekstove s naslovnicama tiskanih izdanja Jutarnjeg lista i Večernjeg lista, prema kategorijama etičkih prijepora na odabranom uzorku od 3. siječnja 2011. do 3. siječnja 2012.</p> <p>Pristupnica Dunja Majstorović u radu će koristiti kvalitativnu analizu sadržaja tekstova s naslovnicama <i>Jutarnjeg lista</i> i <i>Večernjeg lista</i>. Kvalitativnom metodom utvrditi će i pokazati moguće etičke dvojbene tekstovi prema definiranim kategorijama etičkih prijepora i temama koje se u njima obrađuju. Kvantitativnom analizom sadržaja utvrditi će se ukupan broj etički prijeporni tekstova po svakoj analiziranoj novini, odnos etički prijepornih tekstova prema ukupnom broju tekstova s naslovnicama kao i distribucija prijepornih tekstova prema temama koje obrađuju. Istraživanje će uključiti i strukturirane intervjuje s urednicima novinama zaduženim za kreiranje naslovica, što će vjerojatno pridonijeti dodatnom rasvjjetljavanju teme o etičnosti naslovica.</p> <p>Prestupnica je pokazala visoku razinu poznavanja korištenja znanstvene metodologije, te potrebno teorijsko poznavanje etike novinarstva koju želi istražiti u predloženom istraživanju.</p> <p>Istraživanje je cijelovito i izvedivo, i po svemu originalno, osobito u kontekstu vremena kad se dnevno dovodi u pitanje svrha i opstojnost tradicionalnih medija i njihovih publike. Uvidom u predočeni načrt doktorskog rada kolegice Dunje Majstorović, Povjerenstvo ocjenjuje da dosada u Hrvatskoj nije bilo ovakvog istraživanja o dnevnim novinama i da će rezultati biti jednako zanimljivi akademskoj zajednici kao i medijskim praktičarima – novinarima i urednicima. Usto, ovo istraživanje će dodatno stvoriti sasvim novu bazu podataka koja će se moći koristiti i u nekim drugim sličnim istraživanjima o novinstvu.</p>	
Mišljenje i prijedlog:	
<p>Pristupnica je ispunila sve uvjete Poslijediplomskog doktorskog studija informacijskih i komunikacijskih znanosti. Položila je sve ispite, objavila je dva rada i sudjelovala je do sada na tri međunarodne konferencije o medijima. Svim svojim obvezama pristupa krajnje odgovorno i istinski posvećeno. Kao vanjska suradnica na studiju novinarstva Fakulteta političkih znanosti izvodi seminarsku nastavu na predmetima Uvod u novinarstvo i Povijest vijesti od školske godine 2011/2012.</p> <p>Predlažemo Vijeću Filozofskog fakulteta da prihvati ovu temu doktorskog rada jer vjerujemo da kolegica Dunja Majstorović ima sve stručne i znanstvene sposobnosti da je izradi. Također, predlažemo da se za mentoricu imenuje prof.dr.sc. Gordana Vilović.</p>	
Prijedlog izmjene ili dorade naslova:	
<p>Povjerenstvo je posebno raspravljalo o prijedlogu Vijeća Filozofskog fakulteta o mogućoj promjeni naslova rada „jer prvi i drugi dio rada nisu uskladeni“ i zaključilo da se ostane pri prvotnom naslovu jer će tek detaljno istraživanje koje pristupnica provodi, pokazati etičnost, razinu neetičnosti, odnosno postojanje etičkog nesrazmjera između najava na naslovnicama i objavljenih naslova/tekstova unutar stranica dvaju nacionalnih dnevnika.</p>	
Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):	
Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):	

Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)

Potpis

(ime i prezime člana povjerenstva)

NAPOMENA (po potrebi):

Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime, ustanova, država:	Potpis:
	1.(predsjednik Povjerenstva) dr. sc. Jadranka Lasić-Lazić, red. prof.	
	2..dr.sc. Gordana Vilović, izv. prof. (Fakultet političkih znanosti, Sveučilišta u Zagrebu)	
	3 .dr. sc. Mihaela Banek Zorica, doc	
	4.	
	5.	

U Zagrebu, 25. travnja 2012.

M.P.

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA¹

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Marija Brkić		
Nositelj studija:	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti		
Naziv studija:	Poslijediplomski znanstveni doktorski studij informacijskih i komunikacijskih znanosti		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	6917		
Naslov predložene teme	Jezik pisanja rada:	hrvatski	
	Hrvatski	Podešavanje parametara i statističko strojno prevođenje za hrvatski jezik	
	Engleski	Parameter Tuning and Croatian Statistical Machine Translation	
Područje/polje/grana (ako se doktorski studij izvodi u grani):	Društvene znanosti / Informacijske i komunikacijske znanosti / Informacijski sustavi i informatologija		

MENTOR(I)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
1	Prvi mentor:	dr. sc. Sanja Seljan, izv. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti sanja.seljan@ffzg.hr
	Drugi mentor:	dr. sc. Maja Matetić, izv. prof.	Odjel za informatiku, Sveučilište u Rijeci, Hrvatska maja.matetic@ri.t-com.hr
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1. dr. sc. Sanja Seljan, izv. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti	sanja.seljan@ffzg.hr
	2. dr. sc. Maja Matetić, izv. prof.	Odjel za informatiku, Sveučilište u Rijeci, Hrvatska	maja.matetic@ri.t-com.hr
	3. dr. sc. Vladimir Mateljan, red. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti	vladimir.mateljan@zg.t-com.hr
	4. dr. sc. Nikola Ljubešić, doc.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti	nljubesi@ffzg.hr
	5. dr.sc. Milica Gačić, red. prof.	Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	milica.gacic@ufzg.hr

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc
Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Vijeće poslijediplomskih studija, 13. siječnja 2012. (točka 43) Fakultetsko vijeće Filozofskog fakulteta u Zagrebu, 24. siječnja 2012. (točka 130)
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja	

A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada

Obrana teme doktorskoga rada održana je 9. svibnja 2012. Marija Brkić predstavila je plan istraživanja disertacije na temu podešavanja parametara u postupku statističkog strojnog prevodenja za hrvatski jezik. Pristupnica je pokazala izuzetnu upućenost u problematiku područja. Prikazana su dosadašnja istraživanja relevantnih autora, plan istraživanja s ciljevima rada, postavljenim hipotezama, resursi i alati koji će se koristiti u istraživanju, relevantne teorije i postupci primjene za hrvatski jezik. Navedeni je očekivani znanstveni doprinos. Pristupnica je pokazala da vrlo dobro vrla predloženim područjem istraživanja, te se odobrava predložena tema.

B. Ocjena teme doktorskog rada

(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)

Tema ove disertacije je istražiti suvremene metode koje se primjenjuju kod oblikovanja modela za statističko strojno prevodenje (engl. statistical machine translation, SMT) temeljenog na frazama (engl. phrase-based statistical machine translation - PBSMT), pri čemu fraza označava nekoliko slijednih riječi nasumičnog odabira. Poseban naglasak istraživanja je na podešavanju parametara koji utječe na kvalitetu modela. Statističko strojno prevodenje temelji se na podacima, te ovisi o paralelnom korpusu i korpusu ciljnog jezika. Budući da su postojeći sustavi uglavnom razvijeni za široko rasprostranjene jezike za koje postoje jezični resursi, u ovom će se radu razvijati PBSMT sustav za hrvatski jezik. Skup za učenje (engl. training set) jezičnog modela čini jednojezični korpus ciljnog jezika. Skup za učenje prijevodnog modela čini rečenično sravnjen paralelni korpus koji se sastoji od tekstova na izvornom jeziku i njihovih prijevoda na cilnjom jeziku. Skup za podešavanje parametara (engl. tuning set) sastojat će se od nekoliko stotina sravnjenih rečenica pravne stečevine. Skup za podešavanje parametara i skup za učenje prijevodnog modela su disjunktni skupovi. Skup za učenje modela temeljenog na frazama, skup za podešavanje parametara i skupovi za ispitivanje postat će zlatni standard za razvoj i vrednovanje alata za sravnjivanje, za statističko strojno prevodenje i sustava za strojno prevodenje.

Učenje s minimalnom stopom pogreške (engl. minimum error rate training - MERT) jedan je od najčešćih načina podešavanja parametara u SMT sustavima. Parametre čine težine različitih komponenti modela, poput težine jezičnog modela ili težine fraznog prijevodnog podmodela. Iako su jezični i prijevodni model najznačajnije značajke, omogućeno je dodavanje i novih značajki, npr. obratnog prijevodnog modela, modela kazne za nepoznate riječi, itd. MERT optimizira parametre u odnosu na metriku kojom se mjeri kvaliteta prijevoda. Budući da MERT ima mnogo nedostataka, ovo istraživanje predstavlja sistematsku studiju metoda učinkovitih kod poboljšanja svojstava sustava. Učinci metoda empirijski će se istraživati pokretanjem eksperimenata. Cilj rada je utvrditi metode ili kombinacije metoda koje donosi najveće poboljšanje.

Kako bi se optimizirala kakvoća prevodenja u odnosu na neku metriku, na model se primjenjuju metode diskriminativnog učenja kojemu je cilj pronaći optimalne vrijednosti težina značajki. Svi pristupi diskriminativnom učenju problemi su nadziranog učenja jer je za izvorne rečenice za koje se generira top lista n kandidata (engl. n-best list), potrebno imati i referentne, tj. ljudske prijevode. Kandidati (engl. candidate translations) su potencijalni prijevodi neke rečenice s izvornog jezika na ciljni, a svakom pojedinom kandidatu pripada niz vrijednosti značajki koje čine njegov sveukupni rezultat. Prilikom generiranja top liste n kandidata, izračunava se i utjecaj svakog kandidata na ukupni rezultat, što omogućava odabir optimalne težine. U ovom je istraživanju središte pažnje na optimizaciji samo onih značajki koje se koriste prilikom dekodiranja. S obzirom da je riječ o optimizaciji manjeg broja značajki, uvriježen termin je podešavanje parametara (engl. parameter tuning).

U istraživanju će se provesti automatsko i ručno vrednovanje sustava. Ručno vrednovanje provest će se prema kriterijima tečenosti (eng. fluency) i prikladnosti engl. adequacy). U automatskom vrednovanju koristit će se BLEU i NIST metrike. Za mjerjenje korelacije koristi će se Pearsonov koeficijent korelacije, a za pouzdanost ocjenjivanja Kappa koeficijent. U istraživanju će se koristiti niz alata koji pripadaju besplatnom ili slobodno dostupnom softveru (za sravnjivanje), gotove skripte (za automatsku segmentaciju, za izdvajanje sravnjenih rečenica u .tmx format, za tokenizaciju, pretvaranje velikih slova u mala, za izbacivanje predugačkih i prekratkih rečenica, za učenje n-gram jezičnog modela SRILM, sravnjivanje na razini fraza GIZA++, za učenje modela sustav MOSES, alati za podešavanje parametara), kao i niz vlastitih alata i skripti (za opis korpusa, za uklanjanje praznih linija i xml oznaka i alati za podešavanje parametara).

Mišljenje i prijedlog:

Cilj ovoga rada je istražiti suvremene metode koje se primjenjuju kod statističkog strojnog prevođenja temeljenog na frazama i njihovu primjenjivost na hrvatski jezik. Kako primjenjivost metoda temeljenih na podacima izravno ovisi o dostupnosti dostačnih jezičnih resursa (paralelnog korpusa i korpusa ciljnog jezika), dosadašnji modeli razvijeni su za šire govorene jezike za koje postoje jezični resursi. Stoga je jedan od ciljeva predloženog istraživanja izrada zlatnih standarda u pravnoj domeni za englesko-hrvatske i hrvatsko-engleske jezične parove, koji bi se koristili za razvoj i vrednovanje alata za sravnjivanje na rečeničnoj razini i za razvoj sustava za statističko strojno prevođenje.

Glavni cilj je analiza i vrednovanje novih metoda koje se koriste u podešavanju parametara kako bi se poboljšala polazna kakvoća sustava za statističko strojno prevođenje. Ispitati će se hipoteze kojima se tvrdi da su uz korištenje novonastalih jezičnih resursa i alata, sustavi za statističko strojno prevođenje temeljeni na frazama za hrvatsko-engleski jezični par zadovoljavajuće kakvoće i da je primjenom jedne ili kombinacijom više metoda u podešavanju parametara moguće postići statistički značajno poboljšanje kakvoće sustava za statističko strojno prevođenje temeljenog na frazama.

Iscrpna analiza utjecaja koje pojedine metode u podešavanju parametara imaju na kvalitetu statističkog strojnog prevođenja temeljenog na frazama za hrvatski jezik dosada još nije provedena. Rezultati ovoga istraživanja mogu biti višestruko korisni zajednici istraživača s područja računalne lingvistike, računalne obrade prirodnog jezika, jezičnih tehnologija i strojnog prevođenja.

Uz razvoj sustava za englesko-hrvatske i hrvatsko-engleske jezične parove, te ručno i automatsko vrednovanje sustava, ovim istraživanjem utvrdit će se metoda koja najviše doprinosi poboljšanju kvalitete prijevoda.

Temeljem predloženog plana istraživanja, postavljenih hipoteza i očekivanog znanstvenog doprinsosa, povjerenstvo predlaže da se prihvati predložena tema i provedu istraživački postupci koji bi doprinijeli razvoju metoda u statističkom strojnom prevođenju za hrvatski jezik

Prijedlog izmjene ili dorade naslova:

Podešavanje parametara i statističko strojno prevođenje za hrvatsko-engleski jezični par
Parameter Tuning and Statistical Machine Translation for Croatian-English

Parameter Tuning and Croatian Statistical Machine Translation

3

Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):

Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)

Potpis

(ime i prezime člana povjerenstva)

NAPOMENA (po potrebi):

Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime, ustanova, država:	Potpis:
	3. dr. sc. Sanja Seljan, izv. prof.	
	4. dr. sc. Maja Matetić, izv. prof.	
	3. dr. sc. Vladimir Mateljan, red. prof.	
	4. dr. sc. Nikola Ljubešić, doc.	
	5. dr.sc. Milica Gačić, red. prof.	

U Zagrebu, 9.5.2012.

M.P.

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA¹

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Marija Brkić		
Nositelj studija:	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti		
Naziv studija:	Poslijediplomski znanstveni doktorski studij informacijskih i komunikacijskih znanosti		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	6917		
Naslov predložene teme	Jezik pisanja rada:	hrvatski	
	Hrvatski	Podešavanje parametara i statističko strojno prevođenje za hrvatski jezik	
	Engleski	Parameter Tuning and Croatian Statistical Machine Translation	
Područje/polje/grana (ako se doktorski studij izvodi u grani):	Društvene znanosti / Informacijske i komunikacijske znanosti / Informacijski sustavi i informatologija		

MENTOR(I)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
1	Prvi mentor:	dr. sc. Sanja Seljan, izv. prof.	filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti sanja.seljan@ffzg.hr
	Drugi mentor:	dr. sc. Maja Matetić, izv. prof.	Odjel za informatiku, Sveučilište u Rijeci, Hrvatska maja.matetic@ri.t-com.hr
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1. dr. sc. Sanja Seljan, izv. prof.	filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti	sanja.seljan@ffzg.hr
	2. dr. sc. Maja Matetić, izv. prof.	Odjel za informatiku, Sveučilište u Rijeci, Hrvatska	maja.matetic@ri.t-com.hr
	3. dr. sc. Vladimir Mateljan, red. prof.	filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti	vladimir.mateljan@zg.t- com.hr
	4. dr. sc. Nikola Ljubešić, doc.	filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti	nljubesic@ffzg.hr
	5. dr.sc. Milica Gačić, red. prof.	Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	milica.gacic@ufzg.hr

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc
Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Vijeće poslijediplomskih studija, 13. siječnja 2012. (točka 43) Fakultetsko vijeće Filozofskog fakulteta u Zagrebu, 24. siječnja 2012. (točka 130)
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja	

A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada

Obrana teme doktorskoga rada održana je 9. svibnja 2012. Marija Brkić predstavila je plan istraživanja disertacije na temu podešavanja parametara u postupku statističkog strojnog prevodenja za hrvatski jezik. Pristupnica je pokazala izuzetnu upućenost u problematiku područja. Prikazana su dosadašnja istraživanja relevantnih autora, plan istraživanja s ciljevima rada, postavljenim hipotezama, resursi i alati koji će se koristiti u istraživanju, relevantne teorije i postupci primjene za hrvatski jezik. Navedeni je očekivani znanstveni doprinos. Pristupnica je pokazala da vrlo dobro vrla predloženim područjem istraživanja, te se odobrava predložena tema.

B. Ocjena teme doktorskog rada

(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)

Tema ove disertacije je istražiti suvremene metode koje se primjenjuju kod oblikovanja modela za statističko strojno prevodenje (engl. statistical machine translation, SMT) temeljenog na frazama (engl. phrase-based statistical machine translation - PBSMT), pri čemu fraza označava nekoliko slijednih riječi nasumičnog odabira. Poseban naglasak istraživanja je na podešavanju parametara koji utječe na kvalitetu modela. Statističko strojno prevodenje temelji se na podacima, te ovisi o paralelnom korpusu i korpusu ciljnog jezika. Budući da su postojeći sustavi uglavnom razvijeni za široko rasprostranjene jezike za koje postoje jezični resursi, u ovom će se radu razvijati PBSMT sustav za hrvatski jezik. Skup za učenje (engl. training set) jezičnog modela čini jednojezični korpus ciljnog jezika. Skup za učenje prijevodnog modela čini rečenično sravnjen paralelni korpus koji se sastoji od tekstova na izvornom jeziku i njihovih prijevoda na cilnjom jeziku. Skup za podešavanje parametara (engl. tuning set) sastojat će se od nekoliko stotina sravnjenih rečenica pravne stečevine. Skup za podešavanje parametara i skup za učenje prijevodnog modela su disjunktni skupovi. Skup za učenje modela temeljenog na frazama, skup za podešavanje parametara i skupovi za ispitivanje postat će zlatni standard za razvoj i vrednovanje alata za sravnjivanje, za statističko strojno prevodenje i sustava za strojno prevodenje.

Učenje s minimalnom stopom pogreške (engl. minimum error rate training - MERT) jedan je od najčešćih načina podešavanja parametara u SMT sustavima. Parametre čine težine različitih komponenti modela, poput težine jezičnog modela ili težine fraznog prijevodnog podmodela. Iako su jezični i prijevodni model najznačajnije značajke, omogućeno je dodavanje i novih značajki, npr. obratnog prijevodnog modela, modela kazne za nepoznate riječi, itd. MERT optimizira parametre u odnosu na metriku kojom se mjeri kvaliteta prijevoda. Budući da MERT ima mnogo nedostataka, ovo istraživanje predstavlja sistematsku studiju metoda učinkovitih kod poboljšanja svojstava sustava. Učinci metoda empirijski će se istraživati pokretanjem eksperimenata. Cilj rada je utvrditi metode ili kombinacije metoda koje donosi najveće poboljšanje.

Kako bi se optimizirala kakvoća prevodenja u odnosu na neku metriku, na model se primjenjuju metode diskriminativnog učenja kojemu je cilj pronaći optimalne vrijednosti težina značajki. Svi pristupi diskriminativnom učenju problemi su nadziranog učenja jer je za izvorne rečenice za koje se generira top lista n kandidata (engl. n-best list), potrebno imati i referentne, tj. ljudske prijevode. Kandidati (engl. candidate translations) su potencijalni prijevodi neke rečenice s izvornog jezika na ciljni, a svakom pojedinom kandidatu pripada niz vrijednosti značajki koje čine njegov sveukupni rezultat. Prilikom generiranja top liste n kandidata, izračunava se i utjecaj svakog kandidata na ukupni rezultat, što omogućava odabir optimalne težine. U ovom je istraživanju središte pažnje na optimizaciji samo onih značajki koje se koriste prilikom dekodiranja. S obzirom da je riječ o optimizaciji manjeg broja značajki, uvriježen termin je podešavanje parametara (engl. parameter tuning).

U istraživanju će se provesti automatsko i ručno vrednovanje sustava. Ručno vrednovanje provest će se prema kriterijima tečenosti (eng. fluency) i prikladnosti engl. adequacy). U automatskom vrednovanju koristit će se BLEU i NIST metrike. Za mjerjenje korelacije koristi će se Pearsonov koeficijent korelacije, a za pouzdanost ocjenjivanja Kappa koeficijent. U istraživanju će se koristiti niz alata koji pripadaju besplatnom ili slobodno dostupnom softveru (za sravnjivanje), gotove skripte (za automatsku segmentaciju, za izdvajanje sravnjenih rečenica u .tmx format, za tokenizaciju, pretvaranje velikih slova u mala, za izbacivanje predugačkih i prekratkih rečenica, za učenje n-gram jezičnog modela SRILM, sravnjivanje na razini fraza GIZA++, za učenje modela sustav MOSES, alati za podešavanje parametara), kao i niz vlastitih alata i skripti (za opis korpusa, za uklanjanje praznih linija i xml oznaka i alati za podešavanje parametara).

Mišljenje i prijedlog:

Cilj ovoga rada je istražiti suvremene metode koje se primjenjuju kod statističkog strojnog prevođenja temeljenog na frazama i njihovu primjenjivost na hrvatski jezik. Kako primjenjivost metoda temeljenih na podacima izravno ovisi o dostupnosti dostačnih jezičnih resursa (paralelnog korpusa i korpusa ciljnog jezika), dosadašnji modeli razvijeni su za šire govorene jezike za koje postoje jezični resursi. Stoga je jedan od ciljeva predloženog istraživanja izrada zlatnih standarda u pravnoj domeni za englesko-hrvatske i hrvatsko-engleske jezične parove, koji bi se koristili za razvoj i vrednovanje alata za sravnjivanje na rečeničnoj razini i za razvoj sustava za statističko strojno prevođenje.

Glavni cilj je analiza i vrednovanje novih metoda koje se koriste u podešavanju parametara kako bi se poboljšala polazna kakvoća sustava za statističko strojno prevođenje. Ispitati će se hipoteze kojima se tvrdi da su uz korištenje novonastalih jezičnih resursa i alata, sustavi za statističko strojno prevođenje temeljeni na frazama za hrvatsko-engleski jezični par zadovoljavajuće kakvoće i da je primjenom jedne ili kombinacijom više metoda u podešavanju parametara moguće je postići statistički značajno poboljšanje kakvoće sustava za statističko strojno prevođenje temeljenog na frazama.

Iscrpna analiza utjecaja koje pojedine metode u podešavanju parametara imaju na kvalitetu statističkog strojnog prevođenja temeljenog na frazama za hrvatski jezik dosada još nije provedena. Rezultati ovoga istraživanja mogu biti višestruko korisni zajednici istraživača s područja računalne lingvistike, računalne obrade prirodnog jezika, jezičnih tehnologija i strojnog prevođenja.

Uz razvoj sustava za englesko-hrvatske i hrvatsko-engleske jezične parove, te ručno i automatsko vrednovanje sustava, ovim istraživanjem utvrdit će se metoda koja najviše doprinosi poboljšanju kvalitete prijevoda.

Temeljem predloženog plana istraživanja, postavljenih hipoteza i očekivanog znanstvenog doprinsosa, povjerenstvo predlaže da se prihvati predložena tema i provedu istraživački postupci koji bi doprinijeli razvoju metoda u statističkom strojnom prevođenju za hrvatski jezik

Prijedlog izmjene ili dorade naslova:

Podešavanje parametara i statističko strojno prevođenje za hrvatsko-engleski jezični par
Parameter Tuning and Statistical Machine Translation for Croatian-English

Parameter Tuning and Croatian Statistical Machine Translation

3

Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):

Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)

Potpis

(ime i prezime člana povjerenstva)

NAPOMENA (po potrebi):

Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime, ustanova, država:	Potpis:
	3. dr. sc. Sanja Seljan, izv. prof.	
	4. dr. sc. Maja Matetić, izv. prof.	
	3. dr. sc. Vladimir Mateljan, red. prof.	
	4. dr. sc. Nikola Ljubešić, doc.	
	5. dr.sc. Milica Gačić, red. prof.	

U Zagrebu, 9.5.2012.

M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	mr. sc. Miljana Kukić, dipl. psiholog - profesor		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Psihologija		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7594		
Odobravanje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Vesna i Goran Kukić		
Datum i mjesto rođenja:	10.12.1977., Rijeka, Hrvatska		
Adresa:	Tina Ujevića 50, Rijeka, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	098/509-799		
E-mail:	mkukic@ffri.hr		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Poslijediplomski znanstveni studij psihologije, Poslijediplomski magisterij, Hrvatska 2. Sveučilište u Rijeci - Filozofski fakultet u Rijeci , Sveučilišni studij Psihologija, Dodiplomski, Hrvatska
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	Prosinac 2006. do danas - Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Odsjek za psihologiju, radno mjesto znanstvenog novaka - asistenta: sudjelujem u izvođenju nastave na preddiplomskom (kolegiji "Etika u psihologiji" i "Uvod u kliničku psihologiju") i diplomskom studiju psihologije (kolegiji "Klinička procjena" i "Praksa iz kliničke psihologije"), suradnica na znanstvenom projektu "Psihosocijalni aspekti pretilosti" kojeg podupire MZOS Republike Hrvatske. Listopad 2004. do prosinac 2006. - Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Odsjek za psihologiju, vanjski suradnik: sudjelovala u izvođenju nastave na kolegijima "Socijalna psihologija I", "Socijalna psihologija II" i "Psihologija odgoja i obrazovanja". Rujan 2003. do prosinac 2006. - Novi list d.d., radno mjesto referenta za istraživanje javnoga mnijenja.
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1. Pokrajac-Bulian, Alessandra, Kukić, Miljana, Tkalčić, Mladenka, Štimac, Davor. Intragastric balloon as a treatment of obesity: preliminary analysis of some psychological aspects // Current Topics in Neurogastroenterology / Dumitrescu, Dan L. (ur.). Cluj-Napoca, Rumunjska : Medical Universitara, 2007. 266-278 (pozvano predavanje,međunarodna recenzija,objavljeni rad,znanstveni).

2. Pretilost - spremnost za promjenu načina življenja
/ Pokrajac-Bulian, Alessandra (ur.).
3. Pokrajac-Bulian, Alessandra; Tkalčić, Mladenka; Kardum, Igor; Šajina, Šarlota; Kukić, Miljana.
Perfekcionizam, privatna svijest o sebi, negativan afekt i izbjegavanje kao odrednice prejedanja. // Društvena istraživanja. 18 (2009) , 1-2; 111-128 (članak, znanstveni).
4. Pokrajac-Bulian, Alessandra; Ambrosi-Randić, Neala; Kukić, Miljana.
Thin-Ideal Internalization and Comparison Process as Mediators of Social Influence and Psychological Functioning in the Development of Disturbed Eating Habits in Croatian College Females. // Psihologische teme. 17 (2008) , 2; 221-245 (članak, znanstveni).
5. Živčić-Bećirević, Ivanka; Smojer-Ažić, Sanja; Kukić, Miljana; Jasprica, Sanja.
Akademска, socijalna i emocionalna prilagodba na studij s obzirom na spol, godinu studija i promjenu mesta boravka. // Psihologische teme. 16 (2007) , 1; 121-140 (članak, znanstveni).
6. Pokrajac-Bulian, Alessandra; Tkalčić, Mladenka; Živčić-Bećirević, Ivanka; Smojer-Ažić, Sanja; Martinac-Dorčić, Tamara; Juretić, Jasmina; Kukić, Miljana; Jakovčić, Ines; Pletikosić, Sanda
Aktualna istraživanja Katedre za biološku psihologiju, psihologiju ličnosti i kliničku psihologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci // 20. Dani Ramira i Zorana Bujasa Zagreb, Hrvatska, 2011 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
7. Pokrajac-Bulian, Alessandra; Šajina, Šarlota; Tkalčić, Mladenka; Kukić, Miljana
Can binge eating be defined by perfectionism, self-awareness, negative affect, and avoiding behaviour? // Kongress Essstorungen 2007 - 15. Internationale Wissenschaftliche Tagung Alpbach, Austria, 2007 (Znanstveni skupovi i radionice, Poster)
8. Kukić, Miljana; Pokrajac-Bulian, Alessandra
Korelati smanjenja tjelesne težine u pretilih kardioloških pacijenata // XVII. Dani psihologije u Zadru
Zadar, Hrvatska, 2010 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
9. Pokrajac-Bulian, Alessandra; Dušević, Božica; Kukić, Miljana
Negative emotions and binge eating symptoms in obese patients // 39th EABCT Annual Congress
Dubrovnik, Hrvatska, 2009 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
10. Pokrajac-Bulian, Alessandra; Kukić, Miljana; Tkalcic, Mladenka
Nezadovoljstvo tijelom i negativan afekt u pretilih osoba uključenih u tretman intragastričkim balonom // 16. Dani psihologije u Zadru
Zadar, Hrvatska, 2008 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
11. Pokrajac-Bulian, Alessandra; Šajina, Šarlota; Tkalčić, Mladenka; Kukić, Miljana
Perfekcionizam, svijest o sebi, negativni afekt i izbjegavanje kao odrednice prejedanja // 15. godišnja konferencija hrvatskih psihologa
Cavtat, Hrvatska, 2007 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
12. Kukić, Miljana
Personal and Environmental Characteristics as Determinants of Student Adjustment to College // 38th EABCT Annual Congress
Helsinki, Finska, 2008 (Znanstveni skupovi i radionice, Poster)
13. Pokrajac-Bulian, Alessandra; Kukić, Miljana; Ambrosi-Randić, Neala; Marić, Anita
Primjena Tripartitnog modela u razumijevanju nastanka restriktivnog i bulimičnog ponašanja u studentica // 15. godišnja konferencija hrvatskih psihologa
Cavtat, Hrvatska, 2007 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
14. Pokrajac-Bulian, Alessandra; Kukić, Miljana; Tkalcic, Mladenka; Štimac, Davor
Psihološke karakteristike pretilih osoba kao čimbenici (ne)uspjehnosti liječenja pretilosti intragastričkim balonom // 15. godišnja konferencija hrvatskih psihologa
Cavtat, Hrvatska, 2007 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)
15. Pokrajac-Bulian, Alessandra; Tkalcic, Mladenka; Kukić, Miljana; Štimac, Davor
Slika o tijelu i očekivanja od smanjenja tjelesne težine prije ugradnje i nakon vađenja intragastričnoga balona // 5. Kongres Hrvatskog gastroenterološkog društva s međunarodnim

	<p>sudjelovanjem Dubrovnik, Hrvatska, 2009 (Znanstveni skupovi i radionice, Poster) 16.Pokrajac-Bulian, Alessandra; Kukić, Miljana; Ambrosi-Randić, Neala Social influence and psychological functioning in the development of body image and eating disturbance in Croatian college females // Kongress Essstorungen 2007 - 15. Internationale Wissenschaftliche Tagung Alpbach, Austrija, 2007 (Znanstveni skupovi i radionice, Usmeno)</p>		
NASLOV PREDLOŽENE TEME			
Hrvatski:	Pretilost adolescenata - rizični i zaštitni čimbenici		
Engleski:	Adolescent Obesity - Risk and Resistance Factors		
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):			
Područje/polje/grana:	Društvene znanosti / Psihologija / Klinička i zdravstvena psihologija		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)			
(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	izv.prof. Anita Vulić-Prtorić	Sveučilište u Zadru, Hrvatska	avulic@unizd.hr
Drugi mentor:			
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	Vulić-Prtorić, A., Grubić, M., Galić, S., Coha, R., Lopižić, J., Padelin, P. (2007). Anxiety in children with headaches. <i>Psychological Topics</i> , 16, 201-229. Vulić-Prtorić, A., Jović, M., Coha, R., Grubić, M., Lopižić, J., Padelin, P. (2008). Anksiozna osjetljivost i psihosomatski simptomi u djece i adolescenata. <i>Klinička psihologija</i> , 1, 7-26. Vulić-Prtorić, A. (2008). Psihometrijska validacija Upitnika obrambenih stilova DSQ-40 – preliminarno istraživanje. <i>Socijalna psihijatrija</i> , 36, 49-57. Jović, M., Vulić-Prtorić, A., Baraban, D., Grubić, M., Brnović, I., Padelin, P. (2009). Coping strategies and health-related quality of life in children and adolescents with type 1 diabetes. <i>Review of Psychology</i> , 16, 29-36. Vulić-Prtorić, A., Sorić, I., Penezić, Z. (2009). Coping Strategies and Psychosomatic Symptoms in Children. U Freire T. (ed) <i>Understanding Positive Life: Research and Practice on Positive Psychology</i> . Lisboa: Climepsi Editories, 183-198. Vulić-Prtorić, A., Cifrek Kolarić, M. (2011). <i>Istraživanja u razvojnoj psihopatologiji</i> . Jastrebarsko: Naklada Slap.		
Drugi mentor:			
OBRAZLOŽENJE TEME			
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Cilj istraživanja je ispitati neke pokazatelje prilagodbe prekomjerno teškim i pretilim adolescenata, kao i rizične i zaštitne čimbenike povezane s tim pokazateljima, a po uzoru na model rizičnih i zaštitnih čimbenika Wallandera i Varnija (1998). U istraživanju će sudjelovati oko 1000 učenika		

	srednjih škola (14-18 godina). Sudjelovanje će biti dobrovoljno i anonimno. Podaci će biti prikupljeni primjerenim psihologiskim mjernim instrumentima metodom samoprocjene. Pri analizi dobivenih podataka koristit će se t-testovi i analiza varijance, te korelacijske, standardne regresijske i hijerarhijske regresijske analize.
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	The aim of this study is to explore some adjustment indicators in overweight and obese adolescents, as well as risk and resistance factors connected to those indicators, based on Wallander and Varni's model of adjustment to chronic disorders (1998). The sample will consist of approximately 1000 high school students (14-18 years old). Participation will be voluntary and anonymous. Data will be gathered using adequate psychological measures. Data will be analyzed using t-test, ANOVA, correlations and regression analyses.

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)

Pretilost je jedno od najčešćih kroničnih medicinskih stanja adolescenata. Definira se kao stanje prekomjernog nakupljanja masnoga tkiva u organizmu (Svjetska zdravstvena organizacija, 1997). U djece i adolescenata najčešće se određuje s obzirom na centilne krivulje indeksa tjelesne mase [ITM = tjelesna težina (kg) / kvadrat tjelesne visine (m^2)] po dobi i spolu. U našoj je zemlji broj prekomjerno teške i pretile djece i adolescenata u stalnome porastu. Gotovo 11% dječaka i 6% djevojčica u dobi od 7 do 14 godina smatra se pretilima (Hrvatski zavod za javno zdravstvo, 2007).

Iako predstavlja rizični faktor za nastanak mnogih ozbiljnih zdravstvenih problema, istraživanja pokazuju da su najraširenije posljedice pretilosti adolescenata psihološke i socijalne prirode. Međutim, lošija psihološka prilagodba nije automatski ishod pretilosti. Za kvalitetu života važnijima su se pokazali razni psihosocijalni čimbenici, nego funkcionalna ograničenja pretilosti kao takve (Flodmark, 2005). Istraživanja pokazuju da mnogi čimbenici mogu posredovati u odnosu između ITM-a i različitih područja funkcioniranja osobe. Neki od njih djeluju nepovoljno, a drugi povoljno na kvalitetu funkcioniranja pa govorimo o rizičnim i zaštitnim čimbenicima.

No, unatoč pokazateljima da je tjelesna težina bitna odrednica prilagodbe mladih, ali i da postoji veliki broj posredujućih varijabli u tom odnosu, malo se istraživanja bavilo sustavnom procjenom rizičnih i zaštitnih čimbenika unutar postojećih teorijskih modela.

Jedan od modela koji nastoji organizirano prikazati korelate prilagodbe na kronične bolesti ili stanja je model Wallandera i Varnija (1998). On prilagodbu definira kao višedimenzionalni konstrukt koji uključuje psihičko i tjelesno zdravlje te socijalno funkcioniranje. Prepostavlja da postoji veliki broj faktora koji sudjeluju u prilagodbi, a dijeli ih na rizične i zaštitne. U rizične faktore ubraja parametre stanja/bolesti, funkcionalnu zavisnost i psihosocijalne stresore, a u zaštitne intrapersonalne i socijalno-ekološke faktore te procesiranje stresa. Model predlaže na koji su način ti faktori međusobno povezani te njihove izravne i kombinirane efekte na prilagodbu. Rizični faktori utječu na prilagodbu, ali je njihov utjecaj moderiran djelovanjem zaštitnih faktora koji mogu imati i izravne efekte na prilagodbu.

Upravo će model rizičnih i zaštitnih čimbenika Wallandera i Varnija poslužiti kao teorijsko polazište ovoga istraživanja. Ispitivat će se varijable za koje se na temelju rezultata dosadašnjih istraživanja smatra da mogu doprinijeti razumijevanju prilagodbe prekomjerno teških i pretilih adolescenata, ali i neki od čimbenika koji se spominju u teorijskim modelima koji pokušavaju identificirati glavne čimbenike kvalitete funkcioniranja osoba s određenim medicinskim stanjem, ali su u dosadašnjim istraživanjima manje zastupljeni.

Kao rizični čimbenici, istraživanjem će biti obuhvaćeni stupanj pretilosti te psihosocijalni stresori - zadirkivanje zbog izgleda i sociokulturalni pritisci ka vitkosti, a kao zaštitni čimbenici, crte ličnosti, samopoštovanje, slabija internalizacija društvenih standarda vitkosti, važnost vlastite slike tijela, socijalna podrška te načini suočavanja sa psihosocijalnim stresorima. Kao pokazatelji prilagodbe, istraživanjem će biti obuhvaćeni usamlijenost, depresivnost, školski uspjeh, zadovoljstvo tjelesnim izgledom te strategije za smanjenje težine i povećanje mišićavosti.

Dosadašnja istraživanja pokazuju da u adolescenciji, kada fizički izgled postaje vrlo bitan, svako odstupanje od idealne tjelesne figure može imati važne implikacije za psihosocijalno funkcioniranje. Istraživanja upućuju na pozitivnu povezanost između ITM-a, nezadovoljstva izgledom vlastitog tijela i držanja dijete (Pernel i Sujoldžić, 2009). No, dok neka istraživanja govore da oni s prekomjernom težinom imaju više depresivnih simptoma od onih zdrave težine (Swallen i sur., 2005), druga istraživanja nisu uočila takve razlike (Wardle i sur., 2006). Isto tako, dok jedna istraživanja pokazuju da rezultati na mjerama socijalne domene kvalitete života progresivno opadaju s porastom ITM-a (Pinhas-Hamiel i sur., 2006) te da adolescentice višeg ITM-a postižu slabiji školski uspjeh (Bralić i Kovačić, 2005), drugi ne pronalaze razlike u emocionalnom zdravlju te školskom i socijalnom funkcioniranju (Swallen i sur., 2005).

Potrebna su daljnja istraživanja kako bi se pojasnio utjecaj pretilosti na funkcioniranje adolescenata.

Kao medijatori u odnosu između ITM-a i pokazatelja kvalitete funkcioniranja pretilih adolescenata, često se javljaju sociokulturalni pritisci ka vitkosti i zadirkivanje zbog izgleda. Sociokulturalni pritisci ka vitkosti doprinose nezadovoljstvu tijelom, negativnom afektu i odstupajućim navikama hranjenja kod djevojaka (Stice i sur., 2003), te nezadovoljstvu tijelom, želji za mišićavošću (Ricciardelli i McCabe, 2001) i ponašanjima usmjerenima na smanjenje tjelesne težine i povećanje mišićne mase kod mladića (Stanford i McCabe, 2004). Mnoga istraživanja pokazuju da ITM utječe na zadirkivanje zbog izgleda, koje zatim može dovesti do nezadovoljstva tijelom, odstupajućih navika hranjenja, lošijeg psihološkog funkcioniranja, usamljenosti i slično (Hayden-Wade i sur., 2005; Stice i sur., 2003). S druge strane, istraživanja pokazuju da niti su svi pretili zadirkivani zbog svojega izgleda niti svi zadirkivani nužno razviju negativne psihosocijalne posljedice (Puhl i Latner, 2007).

Istraživanja ukazuju da određeni čimbenici mogu ublažiti utjecaj sociokulturalnih pritisaka i zadirkivanja na psihološko funkcioniranje adolescenata. U nekim se istraživanjima socijalna podrška pokazala zaštitnim čimbenikom u razvoju nezadovoljstva tijelom (Stice i sur., 2001). Također, pokazalo se da socijalna podrška i određene strategije suočavanja mogu djecu s prekomjernom težinom zaštiti od razvoja simptoma depresije (Janicke i sur., 2007). I visoko samopoštovanje može se smatrati zaštitnim čimbenikom jer smanjuje povezanost pritiska ka vitkosti i zaokupljenosti tjelesnim izgledom (Phan i Tylka, 2006). S druge strane, veća internalizacija društveno prihvaćenih idealova vitkosti i veća važnost koju osoba pridaje izgledu prediktori su većeg nezadovoljstva slikom tijela kod adolescentica (Clark i Tiggemann, 2008).

U konačnici, može se reći da lošije psihosocijalno funkcioniranje nije automatski ishod pretilosti i svega što ona nosi. Neki pretili adolescenti podložniji su negativnim posljedicama od drugih (Puhl i Latner, 2007). Treba utvrditi koji čimbenici pomažu zaštiti pretile adolescente od negativnih psihosocijalnih posljedica. Iako neka istraživanja ukazuju da određeni čimbenici mogu ublažiti utjecaj psihosocijalnih stresora, još je uvjek premali broj istraživanja koja se bave ispitivanjem takvih zaštitnih čimbenika, a rezultati nisu jednoznačni. Utvrđivanje zaštitnih čimbenika moglo bi pospješiti intervencije koje se bave poboljšanjem kvalitete funkcioniranja pretilih adolescenata.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj istraživanja je ispitati neke osobne pokazatelje prilagodbe prekomjerno teških i pretilih adolescenata i adolescentica, kao i rizične i zaštitne čimbenike povezane s tim pokazateljima, a po uzoru na model rizičnih i zaštitnih čimbenika Wallandera i Varnija (1998).

Očekuje se da će se prekomjerno teški/pretili sudionici razlikovati od vršnjaka zdrave težine s obzirom na rizične čimbenike i pokazatelje prilagodbe. Unutar skupine prekomjerno teških i pretilih adolescenata, bit će vidljive spolne razlike u rizičnim i nekim zaštitnim čimbenicima te pokazateljima prilagodbe; rizični i zaštitni čimbenici bit će značajni prediktori pokazatelja prilagodbe; psihosocijalni stresori bit će medijatori između ITM-a i pokazatelja prilagodbe, dok će zaštitni čimbenici moderirati odnos između rizičnih čimbenika i pokazatelja prilagodbe.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Sudionici

U istraživanju će sudjelovati oko 1000 učenika i učenica od prvog do četvrtog razreda (14-18 godina) gimnazija i strukovnih škola s područja gradova Rijeke i Opatije. U uzorak će ući svi učenici iz razrednih odjeljenja uključenih u istraživanje, a koji u vrijeme ispitivanja budu na nastavi i pristanu sudjelovati u istraživanju.

Ovoliki uzorak potreban je kako bismo dobili podatke od dovoljnog broja prekomjerno teških i pretilih učenika, čime će se omogućiti provođenje statističkih postupaka potrebnih za odgovaranje na probleme istraživanja.

Instrumentarij

Varijable uključene u istraživanje bit će operacionalizirane rezultatima na određenim upitnicima i skalamama za samoprocjenu. U svim mjernim instrumentima koji će se koristiti, odgovara se zaokruživanjem odgovora na skalamu Likertova tipa.

Skala trostrukoga utjecaja (*Tripartite influence scale*, TIS; Keery, van den Berg i Thompson, 2004) namijenjena je ispitivanju utjecaja

roditelja, vršnjaka i medija na sliku tijela. Sadrži 43 čestice podijeljene u tri podjedinstve s obzirom na izvor utjecaja. Viši rezultat upućuje na veći sociokulturalni pritisak ka vitkosti.

Skala percepције zadirkivanja (*Perception of Teasing Scale*, POTS; Thompson, Cattarin, Fowler i Fisher, 1995) namijenjena je procjeni učestalosti izloženosti zadirkivanju tijekom djetinjstva i adolescencije. Sastoji se od 11 čestica podijeljenih u dvije podjedinstve: zadirkivanje zbog tjelesne težine i zadirkivanje zbog kompetencija. Bodovanje se vrši zasebno za svaku podjedinstvicu.

Upitnik petofaktorskog modela ličnosti (*Big Five Inventory*, BFI; John, Donahue i Kentle, 1991; prema John i Srivastava, 1999) daje podatke o temeljnim osobinama ličnosti (ekstraverzija, ugodnost, savjesnost, neuroticizam i otvorenost). Sastoji se od 44 čestice u obliku kratkih verbalnih fraza. Ukupni rezultat oblikuje se zasebno za svaku podjedinstvicu, odnosno dimenziju ličnosti.

Rosenbergova skala samopoštovanja (*Rosenberg Self-Esteem Scale*, RSES; Rosenberg, 1965) mjeri samopoštovanje kao globalnu vrijednosnu orijentaciju prema sebi. Sadrži 10 tvrdnji. Viši rezultat upućuje na više samopoštovanje.

Upitnik sociokulturnih stavova o tjelesnom izgledu (*Sociocultural Attitudes Towards Appearance Questionnaire*, SATAQ; Heinberg, Thompson i Stormer, 1995) namijenjen je za procjenu prepoznavanja i prihvatanja društvenih standarda vezanih uz tjelesni izgled. Iz njega će se koristiti samo podjedinstvica Internalizacija standarda vitkosti koja mjeri usvojenost društvenih standarda o idealnom tjelesnom izgledu, a sadrži 8 čestica.

Skala suočavanja sa stresom za djecu i adolescente (SUO; Vulić-Prtorić, 2000) namijenjena je za procjenu čestine i efikasnosti korištenja određenih stilova suočavanja kod djece i adolescentata. Sastoji se od 58 čestica podijeljenih u 7 podjedinstvica - svaka opisuje jednu dimenziju suočavanja: rješavanje problema, kognitivno restrukturiranje, emocionalnu reaktivnost, distrakciju, izbjegavanje, traženje socijalne podrške od prijatelja i traženje socijalne podrške od obitelji. Bodovanje se vrši zasebno za svaku podjedinstvicu, odvojeno za čestinu i učinkovitost.

Kratka forma UCLA skale usamljenosti (*UCLA Loneliness Scale*; Allen i Oshagan, 1995) mjeri usamljenost kao subjektivni osjećaj i stanje. Sadrži 7 čestica. Viši rezultat upućuje na veću usamljenost.

Skala depresivnosti za djecu i adolescente (SDD; Vulić-Prtorić, 2003) namijenjena je mjerenu depresivnosti djece i adolescentata. Sastoji se od 26 tvrdnji koje opisuju najčešće simptome depresivnosti u djetinjstvu i adolescenciji. Veći broj bodova upućuje na veći broj simptoma depresivnosti.

Upitnik slike tijela i strategija za promjenu tjelesnog izgleda (*Body Image and Body Change Inventory*; Ricciardelli i McCabe, 2002) namijenjen je sveobuhvatnoj procjeni slike tijela i strategija za promjenu tjelesnog izgleda adolescentica i adolescentata. Sastoji se od osam skala, od kojih će četiri biti korištene u ovom istraživanju: 1) Skala **Zadovoljstva slikom tijela** (*Body Image Concern*) sastoji se od 10 čestica: prve 3 su samostalne i svaka mjeri zaseban aspekt zadovoljstva tjelesnim izgledom (zadovoljstvo tjelesnom težinom, oblikom tijela i mišićnom masom), a ostalih 7 mjere zadovoljstvo izgledom različitih dijelova tijela; 2) Skala **Važnosti slike tijela** (*Body Image Importance*) sastoji se od 10 čestica: prve 3 su samostalne i svaka mjeri važnost koju za osobu ima pojedini aspekt tjelesnog izgleda (tjelesna težina, oblik tijela i mišićna masa), a ostalih 7 mjere koliko je osobi važan izgled različitih dijelova tijela; 3) Skala **Strategija za smanjenje težine** (*Body Change Strategies to Lose Weight*) sastoji se od 9 čestica. Ispituje koje strategije osoba koristi kako bi smanjila svoju tjelesnu težinu, a uključuje promjenu navika hranjenja, pojačanu tjelovježbu i korištenje pripravaka za mršavljenje; 4) Skala **Strategija za povećanje mišićavosti** (*Body Change Strategies to Increase Muscle Size*) sastoji se od 6 čestica. Ispituje koje strategije osoba koristi kako bi povećala mišiće, a uključuje promjenu prehrane i pojačanu tjelovježbu.

Podaci o tjelesnoj težini i visini (potrebni za računanje ITM-a) bit će prikupljeni samoiskazom sudionika, kao i podaci o završnoj ocjeni postignutoj na kraju školske godine. Sudionici će ih upisivati u Upitnik općih podataka.

Postupak

Prije početka istraživanja, od nadležnih će institucija biti zatražena odobrenja za provođenje ispitivanja. Nakon dobivenog pozitivnog odgovora kontaktiranih srednjih škola, unutar svake će škole po slučaju biti odabrana razredna odjeljenja u kojima će se provoditi

ispitivanje. Po dolasku u razred, ispitičač (predlagatelj istraživanja) će učenicima objasniti cilj i postupak istraživanja te im podijeliti detaljne obrasce za pristanak na sudjelovanje u istraživanju. Samo oni učenici koji potpišu informirani pristanak, bit će uključeni u ispitivanje.

Ispitivanje će se provoditi grupno za vrijeme nastave. Zadatak sudionika bit će ispunjavanje upitnika tipa papir-olovka. Sudionici će grupno dobiti opću uputu o ispunjavanju upitnika te će im biti naglašeno da je ispitivanje anonimno i dobrovoljno te da mogu odustati u bilo kom trenutku. Osim ove opće upute, uz svaki će upitnik dobiti kratku pisanu uputu o načinu odgovaranja. Ispunjavanje upitnika trajat će oko 45 minuta.

Pristup prikupljenim podacima imat će samo istraživač i njegov mentor.

Povratna informacija o rezultatima istraživanja sudionicima će biti dana u obliku grupne usmene prezentacije na razini škole.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Ovo istraživanje može unaprijediti razumijevanje psihosocijalnih aspekata pretilosti adolescenata (dosadašnji rezultati neujednačeni, zaštitni čimbenici nedovoljno ispitani, nema sustavne procjene unutar teorijskih modela). Evaluirat će se model rizičnih i zaštitnih čimbenika Wallandera i Varnija u kontekstu pretilosti, a što još nije učinjeno, te će biti validirani neki mjerni instrumenti koji kod nas još nisu primjenjivani. Dobit će se smjernice za osmišljavanje preventivnih programa i tretmana usmjerenih na kvalitetu života pretilih adolescenata.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

Bralić, I., Kovačić, V. (2005). Social and behavioural determinants of body mass index among adolescent females in Croatia. *Public Health*, 119, 189-191.

Clark, L., Tiggemann, M. (2008). Sociocultural and Individual Psychological Predictors of Body Image in Young Girls: A Prospective Study. *Developmental Psychology*, 44 (4), 1124–1134.

Flodmark, C.-E. (2005). The happy obese child. *International Journal of Obesity*, 29, S31–S33.

Hayden-Wade, H. A., Stein, R. I., Ghaderi, A., Saelens, B. E., Zabinski, M. F., Wilfley, D. E. (2005). Prevalence, characteristics, and correlates of teasing experiences among overweight children vs. nonoverweight peers. *Obesity Research*, 13, 1381–1392.

Janicke, D. M., Marciel, K. K., Ingerski, L. M., Novoa, W., Lowry, K. W., Sallinen, B. J., Silverstein, J. H. (2007). Impact of psychosocial factors on quality of life in overweight youth. *Obesity*, 15, 1799 –1807.

Peternel, L., Sujoldžić, A. (2009). Adolescents eating behavior, body image and psychological well-being. *Collegium Antropologicum*, 33, 205-212.

Phan, T., Tylka, T.L. (2006). Exploring a model and moderators of disordered eating with Asian American college women. *Journal of Counseling Psychology*, 53, 36-47.

Pinhas-Hamiel, O., Singer, S., Pilpel, N., Fradkin, A., Modan, D., Reichman, B. (2006). Health-related quality of life among children and adolescents: Associations with obesity. *International Journal of Obesity*, 30, 267-272.

Puhl, R. M., Latner, J. D. (2007). Stigma, obesity, and the health of the nation's children. *Psychological Bulletin*, 133 (4), 557–580.

Ricciardelli, L. A., McCabe, M. P. (2001). Self-esteem and negative affect as moderators of sociocultural influences on body dissatisfaction, strategies to decrease weight, and strategies to increase muscles among adolescent girls and boys. *Sex Roles*, 44, 189-207.

Stanford, J. N., McCabe, M. P. (2004). Sociocultural influences on adolescent boys' body image and body change strategies. *Body Image*, 2, 105-113.

Stice, E., Maxfield, J., Wells, T. (2003). Adverse effects of social pressure to be thin on young women: An experimental investigation of

the effects of “fat talk”. *International Journal of Eating Disorder*, 34, 108–117.

Stice, E., Spangler, D., Agras, W. S. (2001). Exposure to media- portrayed thin-ideal images adversely affects vulnerable girls: A longitudinal experiment. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 20, 271–289.

Svjetska zdravstvena organizacija (1997). *Preventing and Managing the Global Epidemic of Obesity. Report of the World Health Organization Consultation of Obesity*. Geneva: WHO.

Swallen, K. C., Reither, E. N., Haas, S. A., Meier, A. M. (2005). Overweight, obesity, and health-related quality of life among adolescents: The national longitudinal study of adolescent health. *Pediatrics*, 115, 340-347.

Wallander, J. L., Varni, J. W. (1998). Effects of pediatric chronic physical disorders on child and family adjustment. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 39, 29-46.

Wardle, J., Williamson, S., Johnson, F., Edwards, C. (2006). Depression in adolescent obesity: Cultural moderators of the association between obesity and depressive symptoms. *International Journal of Obesity*, 30, 634-643.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

4.500,00

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)	02. svibnja 2012.	

Suglasnost mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis _____
izv.prof. Anita Vulić-Prtorić

Potpis _____

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada
Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

Miljana Kukić, dipl. psiholog - profesor

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu.

U Zagrebu, 03.05.2012.

Potpis _____

Miljana Kukić, dipl. psiholog - profesor

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA¹

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Mr.sc. Miljana Kukić, dipl.psiholog – profesor		
Nositelj studija:	Odsjek za psihologiju Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu		
Naziv studija:	Poslijediplomski doktorski studij psihologije		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	7594		
Naslov predložene teme	Jezik pisanja rada:	Hrvatski	
	Hrvatski	Pretilost adolescenata- rizični i zaštitni čimbenici	
	Engleski	Adolescent Obesity – Risk and Resistance Factors	
Područje/polje/grana (ako se doktorski studij izvodi u grani):	Društvene znanosti / Psihologija / Klinička i zdravstvena psihologija		

MENTOR(I)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
1 Prvi mentor:	Prof.dr.sc. Anita Vulić-Prtorić	Sveučilište u Zadru, Hrvatska	avulic@unizd.hr
Drugi mentor:			
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1. prof.dr.sc. Anita Vulić-Prtorić	Sveučilište u Zadru, Hrvatska	avulic@unizd.hr
	2. prof.dr.sc. Nataša Jokić-Begić	Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska	njbegic@ffzg.hr
	3. prof.dr.sc. Lidija Arambašić	Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska	lidija.arambasic@ffzg.hr
	4.		
	5.		
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Sjednica Fakultetskog vijeća Filozofskog fakulteta u Zagrebu održana 24. svibnja 2012. Ad. 120		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja	Sjednica Etičkog povjerenstva za istraživanja s ljudima Odsjeka za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu održana 2. svibnja 2012.		

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referatu.

A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada

Kandidatkinja je u 30-minutnoj prezentaciji iznijela nacrt istraživanja koji se sastojao iz uvodnog dijela, cilja, problema istraživanja, hipoteza, metode istraživanja, postupka, metoda obrade podataka i implikacija istraživanja. Nakon izlaganja članice povjerenstva postavljale su pitanja. Postavljena su pitanja o etičkim aspektima nacrta, preciznije kako osigurati povjerljivost podataka dobivenih od djece jer, premda je istraživanje anonimno, pitanja vezana za pretilost i tjelesni izgled mogu kod djece prilikom ispunjavanja upitnika, provočirati zadirkivanje i komentiranje.

Nadalje postavljeno je i pitanje u vezi izbora većeg broja psihologičkih mjernih instrumenata i trajanja samog ispitivanja, te shodno tome i kasnije obrade podataka.

Kandidatkinja je uspješno odgovorila na postavljena pitanja i prihvatile predložene sugestije za doradu nacrta i planiranje istraživanja.

B. Ocjena teme doktorskog rada

(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)

Kolegica Miljana Kukić je za istraživanje u svrhu izrade doktorskog rada predložila temu pod naslovom *Pretilost adolescenata – rizični i zaštitni čimbenici*. U sinopsisu koji je izrađen nakon javne obrane predloženog istraživanja, pristupnica je opisala teorijska polazišta, vrlo precizno i utemeljeno oblikovala istraživačke ciljeve i probleme, obrazložila postavljene hipoteze, te navela statističke metode kojima će obrađivati dobivene podatke.

Pretilost je jedno od najčešćih kroničnih medicinskih stanja adolescenata. U našoj je zemlji broj prekomjerno teške i pretile djece i adolescenata u stalnom porastu. Prema podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo gotovo 11% dječaka i 6% djevojčica u dobi od 7 do 14 godina smatra se pretilima. Iako predstavlja rizični faktor za nastanak mnogih ozbiljnih zdravstvenih problema, istraživanja pokazuju da su najraširenije posljedice pretilosti adolescenata psihološke i socijalne prirode. Međutim, lošija psihološka prilagodba nije automatski ishod pretilosti. Za kvalitetu života važnijima su se pokazali razni psihosocijalni čimbenici, nego funkcionalna ograničenja pretilosti kao takve.

Istraživanja pokazuju da mnogi čimbenici mogu posredovati u odnosu između ITM-a i različitim područja funkcioniranja osobe. Neki od njih djeluju nepovoljno, a drugi povoljno na kvalitetu funkcioniranja pa govorimo o rizičnim i zaštitnim čimbenicima.

No, unatoč pokazateljima da je tjelesna težina bitna odrednica prilagodbe mlađih, ali i da postoji veliki broj posredujućih varijabli u tom odnosu, malo se istraživanja bavilo sustavnom procjenom rizičnih i zaštitnih čimbenika unutar postojećih teorijskih modela.

Jedan od modela koji nastoji organizirano prikazati korelate prilagodbe na kronične bolesti ili stanja je model Wallandera i Varnija. On prilagodbu definira kao višedimenzionalni konstrukt koji uključuje psihičko i tjelesno zdravlje te socijalno funkcioniranje.

Pretpostavlja da postoji veliki broj faktora koji sudjeluju u prilagodbi, a dijeli ih na rizične i zaštitne. U rizične faktore ubraja parametre stanja/bolesti, funkcionalnu zavisnost i psihosocijalne stresore, a u zaštitne intrapersonalne i socijalno-ekološke faktore te procesiranje stresa. Model opisuje načine na koje su ti faktori međusobno povezani te njihove izravne i kombinirane efekte na prilagodbu. Rizični faktori utječu na prilagodbu, ali je njihov utjecaj moderiran djelovanjem zaštitnih faktora koji mogu imati i izravne efekte na prilagodbu.

Upravo će model rizičnih i zaštitnih čimbenika Wallandera i Varnija poslužiti kao teorijsko polazište ovoga istraživanja. Ispitivati će se varijable za koje se na temelju rezultata dosadašnjih istraživanja smatra da mogu doprinijeti razumijevanju prilagodbe prekomjerno teških i pretilih adolescenata, ali i neki od čimbenika koji se spominju u teorijskim modelima koji pokušavaju identificirati glavne čimbenike kvalitete funkcioniranja osoba s određenim medicinskim stanjem, ali su u dosadašnjim istraživanjima manje zastupljeni. Kao rizični čimbenici, istraživanjem će biti obuhvaćeni stupanj pretilosti te psihosocijalni stresori - zadirkivanje zbog izgleda i sociokulturalni pritisci ka vitkosti, a kao zaštitni čimbenici, crte ličnosti, samopoštovanje, slabija internalizacija društvenih standarda vitkosti, važnost vlastite slike tijela, socijalna podrška te načini suočavanja sa psihosocijalnim stresorima. Kao pokazatelji prilagodbe, istraživanjem će biti obuhvaćeni usamljenost, depresivnost, školski uspjeh, zadovoljstvo tjelesnim izgledom te strategije za smanjenje težine i povećanje mišićavosti.

Cilj istraživanja je ispitati neke osobne pokazatelje prilagodbe prekomjerno teških i pretilih adolescenata i adolescentica, kao i rizične i zaštitne čimbenike povezane s tim pokazateljima, a po uzoru na model rizičnih i zaštitnih čimbenika Wallandera i Varnija (1998). Očekuje se da će se prekomjerno teški/pretili sudionici razlikovati od vršnjaka prosječne težine s obzirom na rizične čimbenike i pokazatelje prilagodbe. Unutar skupine prekomjerno teških i pretilih adolescenata, bit će vidljive spolne razlike u rizičnim i nekim zaštitnim čimbenicima te pokazateljima prilagodbe; rizični i zaštitni čimbenici bit će značajni prediktori pokazatelja prilagodbe; psihosocijalni stresori bit će medijatori između ITM-a i pokazatelja prilagodbe, dok će zaštitni čimbenici moderirati odnos između rizičnih čimbenika i pokazatelja prilagodbe.

U istraživanju će sudjelovati oko 1000 učenika i učenica od prvog do četvrtog razreda (14-18 godina) gimnazija i strukovnih škola s područja gradova Rijeke i Opatije. U uzorak će ući svi učenici iz razrednih odjeljenja uključenih u istraživanje, a koji u vrijeme ispitivanja budu na nastavi i pristanu sudjelovati u istraživanju. Premda se radi o velikom uzorku, on je u ovom slučaju potreban kako bi se prikupili podaci od dovoljnog broja prekomjerno teških i pretilih učenika, čime će se omogućiti provođenje statističkih postupaka potrebnih za odgovaranje na probleme istraživanja.

Ispitivanje će biti provedeno upitnicima i skalam za samoprocjenu. U svim mjerim instrumentima koji će se koristiti, odgovara se zaokruživanjem odgovora na skalam Likertova tipa. Planira se primijeniti slijedeće mjerne instrumente:

Skala trostrukoga utjecaja (*Tripartite influence scale*, TIS; Keery, van den Berg i Thompson, 2004) namijenjena je ispitivanju utjecaja roditelja, vršnjaka i medija na sliku tijela. Sadrži 43 čestice podijeljene u tri poddjeljvice s obzirom na izvor utjecaja. Viši rezultat upućuje na veći sociokulturalni pritisak ka vitkosti.

Skala percepcije zadirkivanja (*Perception of Teasing Scale*, POTS; Thompson, Cattarin, Fowler i Fisher, 1995) namijenjena je procjeni učestalosti izloženosti zadirkivanju tijekom djetinjstva i adolescencije. Sastoji se od 11 čestica podijeljenih u dvije poddjeljvice: zadirkivanje zbog tjelesne težine i zadirkivanje zbog kompetencija. Bodovanje se vrši zasebno za svaku poddjeljvicu. Upitnik petofaktorskog modela ličnosti (*Big Five Inventory*, BFI; John, Donahue i Kentle, 1991; prema John i Srivastava, 1999) daje podatke o temeljnim osobinama ličnosti (ekstraverzija, ugodnost, savjesnost, neuroticizam i otvorenost). Sastoji se od 44 čestice u obliku kratkih verbalnih fraza. Ukupni rezultat oblikuje se zasebno za svaku poddjeljvicu, odnosno dimenziju ličnosti.

Rosenbergova skala samopoštovanja (Rosenberg *Self-Esteem Scale*, RSES; Rosenberg, 1965) mjeri samopoštovanje kao globalnu vrijednosnu orijentaciju prema sebi. Sadrži 10 tvrdnji. Viši rezultat upućuje na više samopoštovanje.

Upitnik sociokulturalnih stavova o tjelesnom izgledu (*Sociocultural Attitudes Towards Appearance Questionnaire*, SATAQ; Heinberg, Thompson i Stormer, 1995) namijenjen je za procjenu prepoznavanja i prihvatanja društvenih standarda vezanih uz tjelesni izgled. Iz njega će se koristiti samo poddjeljvica Internalizacije standarda vitkosti koja mjeri usvojenost društvenih standarda o idealnom tjelesnom izgledu, a sadrži 8 čestica.

Skala suočavanja sa stresom za djecu i adolescente (SUO; Vulić-Prtorić, 2000) namijenjena je za procjenu čestine i efikasnosti korištenja određenih stilova suočavanja kod djece i adolescenata. Sastoji se od 58 čestica podijeljenih u 7 poddjeljvica - svaka opisuje jednu dimenziju suočavanja: rješavanje problema, kognitivno restrukturiranje, emocionalnu reaktivnost, distrakciju, izbjegavanje, traženje socijalne podrške od prijatelja i traženje socijalne podrške od obitelji. Bodovanje se vrši zasebno za svaku poddjeljvicu, odvojeno za čestinu i učinkovitost.

Kratka forma UCLA skale usamljenosti (*UCLA Loneliness Scale*; Allen i Oshagan, 1995) mjeri usamljenost kao subjektivni osjećaj i stanje. Sadrži 7 čestica. Viši rezultat upućuje na veću usamljenost.

Skala depresivnosti za djecu i adolescente (SDD; Vulić-Prtorić, 2003) namijenjena je mjerenu depresivnosti djece i adolescenata. Sastoji se od 26 tvrdnji koje opisuju najčešće simptome depresivnosti u djetinjstvu i adolescenciji. Veći broj bodova upućuje na veći broj simptoma depresivnosti.

Upitnik slike tijela i strategija za promjenu tjelesnog izgleda (*Body Image and Body Change Inventory*; Ricciardelli i McCabe, 2002) namijenjen je sveobuhvatnoj procjeni slike tijela i strategija za promjenu tjelesnog izgleda adolescentica i adolescenata. Sastoji se od osam skala, od kojih će četiri biti korištene u ovom istraživanju: 1) Skala Zadovoljstva slikom tijela (*Body Image Concern*) sastoji se od 10 čestica: prve 3 su samostalne i svaka mjeri zaseban aspekt zadovoljstva tjelesnim izgledom (zadovoljstvo tjelesnom težinom, oblikom tijela i mišićnom masom), a ostalih 7 mjere zadovoljstvo izgledom različitih dijelova tijela; 2) Skala Važnosti slike tijela (*Body Image Importance*) sastoji se od 10 čestica: prve 3 su samostalne i svaka mjeri važnost koju za osobu ima pojedini aspekt tjelesnog izgleda (tjelesna težina, oblik tijela i mišićna masa), a ostalih 7 mjere koliko je osobi važan izgled različitih dijelova tijela; 3) Skala Strategija za smanjenje težine (*Body Change Strategies to Lose Weight*) sastoji se od 9 čestica. Ispituje koje strategije osoba koristi kako bi smanjila svoju tjelesnu težinu, a uključuje promjenu navika hranjenja, pojačanu tjelovježbu i korištenje pripravaka za mršavljenje; 4) Skala Strategija za povećanje mišićavosti (*Body Change Strategies to Increase Muscle Size*) sastoji se od 6 čestica. Ispituje koje strategije osoba koristi kako bi povećala mišice, a uključuje promjenu prehrane i pojačanu tjelovježbu.

Podaci o tjelesnoj težini i visini (potrebni za računanje ITM-a) bit će prikupljeni samoiskazom sudionika, kao i podaci o završnoj ocjeni postignutoj na kraju školske godine. Sudionici će ih upisivati u Upitnik općih podataka.

Prije početka istraživanja, od nadležnih će institucija biti zatražena odobrenja za provođenje ispitivanja. Nakon dobivenog pozitivnog odgovora kontaktiranih srednjih škola, unutar svake će škole po slučaju biti odabrana razredna odjeljenja u kojima će se provoditi ispitivanje. Po dolasku u razred, ispitivač (predlagatelj istraživanja) će učenicima objasniti cilj i postupak istraživanja te im podijeliti detaljne obrasce za pristanak na sudjelovanje u istraživanju. Samo oni učenici koji potpišu informirani pristanak, bit će uključeni u ispitivanje.

Ispitivanje će se provoditi grupno za vrijeme nastave. Zadatak sudionika bit će ispunjavanje upitnika tipa papir-olovka. Sudionici će grupno dobiti opću uputu o ispunjavanju upitnika te će im biti naglašeno da je ispitivanje anonimno i dobrovoljno te da mogu odustati u bilo kom trenutku. Osim ove opće upute, uz svaki će upitnik dobiti kratku pisano uputu o načinu odgovaranja. Ispunjavanje upitnika trajat će oko 45 minuta.

Pristup prikupljenim podacima imat će samo istraživač i njegov mentor.

Povratna informacija o rezultatima istraživanja sudionicima će biti dana u obliku grupne usmene prezentacije na razini škole.

Budući da je u nas malo istraživanja na ovu temu, a dosadašnji rezultati su općenito vrlo neujednačeni, te da nema sustavne provjere teorijskih modela rizičnih i zaštitnih čimbenika, rezultati planiranog istraživanja mogu znacajno pridonijeti boljem razumijevanju psihosocijalnih aspekata pretilosti adolescenata. S obzirom na postavljene ciljeve, evaluirat će se model rizičnih i zaštitnih čimbenika Wallandera i Varnija u kontekstu pretilosti, a što još nije učinjeno, te će biti validirani neki mjeri instrumenti koji kod nas još nisu primjenjivani. Dobit će se smjernice za osmišljavanje preventivnih programa i tretmana usmjerenih na kvalitetu života pretilih adolescenata.

Opisano istraživanje planira se provesti u srednjim školama, postupkom anonimnog prikupljanja podataka tipa papir olovka, dobilo je odobrenje Etičkog povjerenstva za istraživanje s ljudima, te ga kao takvog, ocjenjujemo izvedivim.

Mišljenje i prijedlog:

Sinopsis doktorskog rada pokazuje da pristupnica, Miljana Kukić, u svim aspektima sustavno i pregledno razlaže temu te da poznaje znanstvenu literaturu i metodologiju istraživanoga područja, te da je predloženi nacrt pravediv. Iz pregleda teorijskih tumačenja i rezultata dosadašnjih istraživanja, uočava se nedostatak istraživanja na ovu temu u našoj zemlji. Hipoteze su znanstveno utemeljene na jednom od najpoznatijih modela na ovom području, te na rezultatima dobivenim empirijskim istraživanjima. Kandidatkinja ih je jasno i argumentirano obrazložila. Ciljevi istraživanja i postavljene hipoteze međusobno su povezani. Metodološki postupci jasno i sistematično objašnjavaju postupak ostvarivanja postavljenih ciljeva i provjere postavljenih hipoteza.

Pristupnica je ispunila sve uvjete Poslijediplomskoga doktorskog studija psihologije i ima potrebne znanstvene i stručne sposobnosti za izradu doktorskoga rada što je vidljivo iz dosad objavljenih znanstvenih radova i sudjelovanja na znanstvenim i stručnim skupovima. Stoga, predlažemo da se pristupnici prihvati predložena tema *Pretiloslost adolescenata - rizični i zaštitni čimbenici* te da joj se odobri izrada doktorskoga rada pod mentorstvom prof. dr. sc. Anite Vulić-Prtorić (Odjel za psihologiju Sveučilišta u Zadru).

Prijedlog izmjene ili dorade naslova:

Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):

4

Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):

Akademска година 2012/2013. зимски семестар

Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)

Potpis

(ime i prezime člana povjerenstva)

NAPOMENA (po potrebi):

Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime, ustanova, država:	Potpis:
	1.(predsjednik Povjerenstva) Dr.sc. Anita Vulić-Prtorić, izv.prof.	
	2. dr.sc. Nataša Jokić Begić, red.prof.	
	3. dr.sc. Lidija Arambašić, red.prof.	
	4.	
	5.	

U Zagrebu, 25. 05. 2012.

M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Sanja Šimleša, profesor psihologije		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Poslijediplomski znanstveni studij Psihologija (stari studij prije bolonje)		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	6075		
Odobravanje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Marija i Stipe		
Datum i mjesto rođenja:	07.05.1980., Split, Hrvatska		
Adresa:	Nova Cesta 5, Zagreb, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	098 90 90 394		
E-mail:	s.simlesa@gmail.com		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Psihologija, Dodiplomski, Hrvatska
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<p>Zaposlenje:</p> <p>Od 2004. do 2008. - stručni suradnik na projektu Razvoj govora i komunikacije kod djece s ranim oštećenjem mozga (voditeljica projekta: prof. dr.sc. Marta Ljubešić, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu)</p> <p>Od 2008. /u tijeku - zaposlena na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu kao znanstveni novak-asistent</p> <p>Dodatne aktivnosti:</p> <p>2009. / u tijeku - voditeljica projekta „Odrastimo zajedno“ Hrvatske udruge za ranu intervenciju u djetinjstvu (financiran od MOBMS-a i MZOS-a)</p> <p>2010. / u tijeku - izvoditeljica projekata „Mreža rane podrške-prvi korak“ i „E-informacijski i referalni centar za ranu intervenciju u djetinjstvu“ i „Rana intervencija za djecu s razvojnim odstupanjima i teškoćama u razvoju“ Hrvatske udruge za ranu intervenciju u djetinjstvu (financirani od MOBMS-a, MZSS-a i CNF-a)</p>

	<p>2005. / u tijeku - Kabinet za ranu komunikaciju, Centar za rehabilitaciju Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta: klinički rad na procjeni djece s razvojnim odstupanjima kao i terapijski rad s djecom sa sociokognitivnim teškoćama</p> <p>2008. / u tijeku- vanjska suradnica Odsjeka za psihologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu na kolegiju Psihologija djetinjstva i adolescencije</p>
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	<p>1. Gojmerac, Tomislav; Mejaški-Bošnjak, Vlatka; Cepanec, Maja; Šimleša, Sanja; Ljubešić, Marta; Stanojević, Milan. Neuromotor, cognitive and language outcome in children with intrauterine growth retardation // Abstracts of the .... in Journal of perinatal medicine 33 (2005). 2005. S295-S295 (poster,sažetak,znanstveni).</p> <p>2. Gojmerac, Tomislav; Mejaški-Bošnjak, Vlatka; Cepanec, Maja; Šimleša, Sanja; Ljubešić, Marta; Stanojević, Milan. Neuromotor, cognitive and language outcome in children with intrauterine growth retardation // Neurologia Croatica. The Second Croatian Congress of Neuroscience. Book of abstracts. / Hajnšek, Sanja (ur.). Zagreb : Neurologia Croatica, 2007. 52-52 (poster,domaća recenzija,sažetak,znanstveni).</p> <p>3. Ljubešić, Marta; Ivšac Pavliša, Jasmina; Cepanec, Maja; Šimleša, Sanja. What the features of prelinguistic communication can tell us about developmental trajectories // Conference proceedings and posters and workshops abstracts 3rd Congress of Slovenian logopedists with international participation / Gačnik, M., Strle, M. (ur.). Portorož : Center za korekciju sluha in govora, Aktiv logopedov CKSG, 2011. 80-85 (predavanje,međunarodna recenzija,objavljeni rad,stručni).</p> <p>4. Ivšac Pavliša, Jasmina; Šimleša, Sanja; Ljubešić, Marta. Cognitive Abilities and Language Comprehension in Preschool Children with Perinatal Brain Lesion // 3. HRVATSKI KONGRES NEUROZNOSTI. 69-70 (poster,međunarodna recenzija,sažetak,znanstveni).</p> <p>5. Ivšac Pavliša, Jasmina; Šimleša, Sanja; Blaži, Draženka; Jelić, Slavica; Ljubešić, Marta. Rana intervencija u djece s teškoćama u razvoju i razvojnim odstupanjima-prikaz programa // Program i zbornik sažetaka / Cepanec, M., Bučar, M. (ur.). Zagreb, 2011. 40-40 (predavanje,domaća recenzija,sažetak,stručni).</p> <p>6. Ljubešić, Marta; Ivšac, Jasmina; Cepanec, Maja; Šimleša, Sanja. Features of prelinguistic communication as predictors of developmental disorders, delay or normal outcome // Developmental Medicine & Child Neurology - European Academy of Childhood Disability / Mejaški-Bošnjak, V ; Bax, M ; Cioni, G (ur.). Zagreb : Mac Keith Press, 2008. 8-9 (pozvano predavanje,međunarodna recenzija,sažetak,znanstveni).</p> <p>7. Šimleša, Sanja; Cepanec, Maja. Kako poticati razvoj socijalne kognicije – prikaz slučaja // XVI. Dani psihologije - sažetci radova / Vulić-Prtorić Anita (ur.). Zadar, 2008. 106-106 (predavanje,sažetak,stručni).</p> <p>8. Ljubešić, Marta; Cepanec, Maja; Ivšac, Jasmina; Šimleša, Sanja. Obilježja rane komunikacije u djece s perinatalnim ozljedama mozga // XVI. Dani psihologije u Zadru, sažetci radova / Vulić-Prtorić, Anita i sur. (ur.). Zadar, 2008. 78-78 (predavanje,sažetak,znanstveni).</p> <p>9. Šimleša, Sanja; Ivšac, Jasmina. Dijete s Aspergerovim sindromom : prikaz slučaja // Prevencija, (re)habilitacija, psihoedukacija kroz interdisciplinarnost : knjiga sažetaka / Lopižić, Josip (ur.). Cavtat, 2007. 34-35 (predavanje,domaća recenzija,sažetak,znanstveni).</p>

10. Ljubešić, Marta; Šimleša, Sanja; Cepanec, Maja; Ivšac Jasmina; Brozović, Blaženka. Djeca s pre/perinatalnim oštećenjem mozga : što znamo o sociokognitivnom razvoju? // Istraživanja u edukacijsko-rehabilitacijskim znanostima : knjiga sažetaka sa 7. međunarodnog znanstvenog skupa = Research in educational and rehabilitation science : book of abstracts of the 7th international scientific conference / Ferić-Šlehan, Martina ; Kranželić, Valentina ; Stošić, Jasmina (ur.). Zagreb : Edukacijsko-rehabilitacijska biblioteka. Znanstveni niz, Knjiga 18, 2007. 109-109 (predavanje,sažetak,znanstveni).
11. Blaži, Draženka; Ivšac, Jasmina; Šimleša, Sanja. Features of feeding and speech and language development in a child with craniofacial anomalies (a case study) // 27th World Congress of the International Association of Logopedics and Phoniatrics / Battle, D. E. ; Prytz, S. (ur.). Copenhagen : Technical University of Denmark, 2007. 153-153 (poster,međunarodna recenzija,sažetak,znanstveni).
12. Ivšac, Jasmina; Šimleša, Sanja; Brozović, Blaženka; Ljubešić, Marta. Radna memorija, rani komunikacijski i jezični razvoj u djece s perinatalnim oštećenjem mozga // Plava knjiga sažetaka. Zagreb, 2007. 29-29 (poster,međunarodna recenzija,sažetak,znanstveni).
13. Ivšac, Jasmina; Ljubešić, Marta; Šimleša, Sanja. Social cognition in children with perinatal brain lesions // 37th Annual Meeting of the Jean Piaget Society Developmental Social Cognitive Neuroscience : Abstracts / Zelazo, David ; Chandler, Michael ; Crone, Evelin (ur.). Amsterdam : The Jean Piaget Society, 2007. 62-62 (predavanje,međunarodna recenzija,sažetak,znanstveni).
14. Ivšac, Jasmina; Cepanec, Maja; Lulić, Sonja; Šimleša, Sanja. Što nam komunikacijski poremećaji otkrivaju o socijalnoj kogniciji i jeziku? // Istraživanja u edukacijsko-rehabilitacijskim znanostima : knjiga sažetaka sa 7. međunarodnog znanstvenog skupa = Research in educational and rehabilitation science : book of abstracts of the 7th international scientific conference / Ferić-Šlehan, Martina ; Kranželić, Valentina ; Stošić, Jasmina (ur.). Zagreb : Edukacijsko-rehabilitacijska biblioteka. Znanstveni niz ; knj. 18, 2007. 110-110 (predavanje,sažetak,znanstveni).
15. Ljubešić, Marta; Cepanec, Maja; Ivšac, Jasmina; Šimleša, Sanja. Transition from Prelinguistic to Linguistic Communication in Children with Early Brain Lesions // 13th European Conference on Developmental Psychology : abstracts on CD-ROM. Jena, 2007. (predavanje,međunarodna recenzija,sažetak,znanstveni).
16. Ivšac, Jasmina; Lulić, Sonja; Šimleša, Sanja; Ljubešić, Marta. Features of feeding and interaction in child with craniofacial malformations (case study) // Abstracts of the 26th European Conference on Psychosomatic Research in Journal of Psychosomatic Research ; 61(2006)(3) / Creed, Francis ; Shapiro, Colin (ur.). Cavtat, 2006. 408-408 (predavanje,međunarodna recenzija,sažetak,stručni).
17. Šimleša, Sanja; Cepanec, Maja; Gojmerac, Tomislav; Mejaški-Bošnjak, Vlatka; Ljubešić, Marta. Intrauterine growth retardation: medical problem only? // FENS Abstracts ; Vol. 3. 2006. A232.22 (poster,međunarodna recenzija,sažetak,znanstveni).
18. Ivšac, Jasmina; Lulić, Sonja; Cvetko, Jasmina; Šimleša, Sanja. Kako po stepenicama predjezične i (rane) jezične komunikacije? // Rana intervencija u djece s jezično-govornim teškoćama : zbornik sažetaka 2. interdisciplinarnog simpozija o ranom razvoju i komunikaciji / Ljubešić, Marta ; Rogić, Maja (ur.). Zagreb : Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, 2006. 31-31 (predavanje,domaća recenzija,sažetak,stručni).
19. Kralj, Tamara; Šimleša, Sanja; Sekušak-Galešev, Snježana; Ljubešić, Marta. Psihološke metode procjene djeteta koje ne progovara u očekivano vrijeme // Rana intervencija u djece s jezično-govornim teškoćama : zbornik sažetaka 2. interdisciplinarnog simpozija o ranom razvoju i komunikaciji / Ljubešić, Marta ; Rogić, Maja (ur.).

- Zagreb : Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, 2006. 24-24 (predavanje, domaća recenzija, sažetak, stručni).
20. Ivšac, Jasmina; Šimleša, Sanja; Brozović, Blaženka; Ljubešić, Marta.
Working memory, early communicative and language development in children with perinatal brain damage // Lesions in the Developing System : Theoretical considerations, early detection and perspectives for treatment : Book of Abstracts. Groningen, 2006. 63-63 (poster, sažetak, znanstveni).
21. Cepanec, Maja; Šimleša, Sanja; Gojmerac, Tomislav; Ljubešić, Marta; Mejaški-Bošnjak, Vlatka.
Cognitive, language and neurodevelopmental outcome in children with intrauterine growth retardation // The 5th Graz Symposium on Developmental Neurology : Book of Abstracts. Graz, 2005. 33-33 (poster, međunarodna recenzija, sažetak, znanstveni).
22. Šimleša, Sanja; Ivšac, Jasmina; Brozović, Blaženka; Ljubešić, Marta.
Izvršne funkcije i rani kognitivni razvoj kod djece s pre/perinatalnim oštećenjem mozga // XVII. dani Ramira i Zorana Bujasa : knjiga sažetaka = 17th Ramiro and Zoran Bujas' Days : abstracts / Kamenov, Željka ; Jelić, Margareta ; Jokić Begić, Nataša (ur.). Zagreb : Filozofski fakultet, Odsjek za psihologiju ; Hrvatsko psihološko društvo, 2005. 92-92 (predavanje, domaća recenzija, sažetak, znanstveni).
23. Ivšac, Jasmina; Šimleša, Sanja; Ljubešić, Marta.
Narrative and other aspects of memory in three groups of preschoolers : perinatal brain lesions/specific language impairment/typically developing children // X. International Congress for the Study of Child Language : Book of Abstracts. Berlin, 2005. 279-279 (poster, sažetak, znanstveni).
24. Ivšac, Jasmina; Šimleša, Sanja; Brozović, Blaženka; Ljubešić, Marta.
Radna memorija (izvršne funkcije) u ranome jezičnom razvoju // 3. kongres logopeda Hrvatske Razvoj i nove perspektive u jezičnoj i govornoj terapiji i dijagnostici : Knjiga sažetaka. Dubrovnik, 2005. 35-36 (predavanje, sažetak, znanstveni).
25. Ljubešić, Marta; Cepanec, Maja; Ivšac, Jasmina; Šimleša, Sanja.
Risk and resilience in children with pre-perinatal brain injuries : segment of memory abilities // Abstracts of the 7th Alps-Adria Conference in Psychology / Manenica, Ilija (ur.). Zadar : University, Department of Psychology, 2005. 209-209 (poster, domaća recenzija, sažetak, znanstveni).
26. Ivšac Pavliša, Jasmina; Šimleša, Sanja; Ljubešić, Marta.
Cognitive Abilities and Language Comprehension in Preschool Children with Perinatal Brain Lesion. // Collegium antropologicum. 35 (2011) , S1; 31-38 (članak, znanstveni).
27. Šimleša, Sanja.
Izvršne funkcije i teorija uma kod osoba s poremećajem iz autističnog spektra. // Psihologische teme. 20 (2011) , 1; 91-114 (pregledni rad, znanstveni).
28. Šimleša, Sanja; Ivšac, Jasmina; Cepanec, Maja; Mejaški-Bošnjak, Vlatka; Ljubešić, Marta.
Što znamo o ranim sociokognitivnim obilježjima djece s pre/perinatalnim oštećenjem mozga? // Paediatrics Croatica. 54 (2010) ; 65-72 (članak, znanstveni).
29. Šimleša, Sanja; Ljubešić, Marta.
Aspergerov sindrom u dječjoj dobi. // Suvremena psihologija. 12 (2009) , 2; 373-390 (pregledni rad, znanstveni).
30. Ljubešić, Marta; Cepanec, Maja; Ivšac, Jasmina; Šimleša, Sanja.
Predjezična i rana jezična komunikacija: obilježja prijelaznog stadija u djece s perinatalnim oštećenjem mozga. // Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja. 45 (2009) , 1; 15-30 (članak, znanstveni).
31. Šimleša, Sanja; Cepanec, Maja.
Razvoj izvršnih funkcija i njihovih neuroloških korelata. // Suvremena psihologija. 11 (2008) , 1; 55-72 (pregledni rad, znanstveni).
32. Šimleša, Sanja; Ivšac, Jasmina; Ljubešić, Marta.
Early Cognitive, Socio-Cognitive and Language Development in Children with Pre/Perinatal Brain Lesions. // CogniNIE, Creier, Comportament. 11 (2007) , 3; 519-538 (članak,

	znanstveni).		
NASLOV PREDLOŽENE TEME			
Hrvatski:	Međuodnos izvršnih funkcija, teorije uma i jezičnog razumijevanja u djece predškolske dobi		
Engleski:	Interrelation among executive functions, theory of mind and language comprehension in preschool children		
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):			
Područje/polje/grana:	Društvene znanosti / Psihologija / Razvojna psihologija		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)			
(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	prof.dr.sc. Marta Ljubešić	Sveučilište u Zagrebu, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Hrvatska	marta.ljubesic@public.carne t.hr
Drugi mentor:			
KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina			
Prvi mentor:	<p>Ivšac Pavliša, J., Šimleša, S. i Ljubešić, M. (2011). Cognitive Abilities and Language Comprehension in Preschool Children with Perinatal Brain Lesion. <i>Collegium Antropologicum</i>, 35, 31-38.</p> <p>Cepanec, M., Gmajnić, I. i Ljubešić, M. (2010). Early communication development in socially deprived children - similar to autism? <i>Translational Neuroscience</i>, 3, 244-254.</p> <p>Martinac Dorčić, T. i Ljubešić, M. (2009). Psihološka prilagodba roditelja na dijete s kroničnom bolešću, <i>Društvena istraživanja</i>, 18, 1107-1129.</p> <p>Ljubešić, M., Cepanec, M., Ivšac, J. i Šimleša, S. (2009). Predjezična i rana jezična komunikacija: obilježja prijelaznog stadija u djece s perinatalnim oštećenjem mozga. <i>Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja</i>, 45, 15-30.</p> <p>Cepanec, M. i Ljubešić, M. (2006). Early lexical and morphosyntactic development in children with perinatal brain injury acquiring Croatian. <i>Journal of Multilingual Communication Disorders</i>, 4 , 128-148.</p>		
Drugi mentor:			
OBRAZLOŽENJE TEME			
Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Povezanost i međudjelovanje između izvršnih funkcija, teorije uma i jezičnog razumijevanja dosad nisu dovoljno definirani u psihološkim istraživanjima. Razvoj u predškolskoj dobi je vrlo dinamičan; kognitivne funkcije se u funkciji kronološke dobi diferenciraju i restrukturiraju, a odnos između različitih varijabli se tijekom razvoja mijenja. Kako bi se utvrdio međuodnos izvršnih funkcija, teorije uma i jezičnog razumijevanja u djece predškolske dobi, na uzorku od 203 djece dobi četiri i pet		

	godina individualno će se primijeniti niz zadataka za procjenu izvršnih funkcija (CANTAB baterija testova), teorije uma (NEPSY-II baterija testova) i jezičnog razumijevanja (Reynell razvojne ljestvice govora). Pretpostavlja se da su različiti aspekti izvršnih funkcija su u međusobno niskim do umjerenim korelacijama, odnosno da su u podlozi izvršnih funkcija različiti procesi. Čekaju se da će verbalno radno pamćenje biti najsnažniji prediktor teorije uma i jezičnog razumijevanja za obje dobne skupine. Pretpostavlja se da je jezično razumijevanje medijator varijabla veze verbalnog radnog pamćenja i inhibicijske kontrole s teorijom uma za obje dobne skupine.
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Relationship and interconnectivity among executive functions, theory of mind and language comprehension have not been well defined in psychological studies so far. Development in preschool age is very dynamic; cognitive functions are differentiated and restructured in function of chronological age, and the relationship among different variables changes. In order to define interrelation among executive functions, theory of mind and language comprehension in preschool children, a sample of 203 children age four and five is going to be assessed for executive functions (CANTAB test battery), theory of mind (NEPSY-II test battery) and language comprehension (Reynell Developmental Language Scales). It can be assumed that different aspects of executive functions are in low to moderate correlation. It is expected that verbal working memory is the strongest predictor of theory of mind and language comprehension in both age groups. It is also expected that language comprehension is the mediator variable of relationship between verbal working memory and theory of mind in both age groups, as well as the mediator of relationship between inhibitory control and theory of mind in four-year-old children.

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)

U ovom radu poseban naglasak stavljamo na tri konstrukta: izvršne funkcije, teorija uma i jezično razumijevanje. Ova su tri konstrukta pojedinačno relativno dobro opisana, ali međusobna povezanost psihičkih fenomena na koje se odnose i njihovo međudjelovanje tijekom razvoja, za koje postoje opravdane pretpostavke i dokazi da postoje, dosad su poprilično zanemarivani u psihološkim istraživanjima.

Iako različiti autori različito definiraju izvršne funkcije, svi se slažu da one obuhvaćaju vještine potrebne za svrhovitu, cilju usmjerenu aktivnost (Gioia, Isquith i Guy, 2001; Luria, 1969; Spreen, Risser i Edgell, 1995; Stuss i Benson, 1986). Prvotne definicije izvršnih funkcija su naglašavale homogenost konstrukta, tj. govorile su o jedinstvenoj, centralnoj izvršnoj funkciji, umjesto da uzimaju u obzir pojedine, različite procese koji su obuhvaćeni tim terminom. Novije definicije govore o izvršnim funkcijama kao o «krovnom terminu» koji u sebi obuhvaća niz međusobno povezanih procesa potrebnih za svrhovito, cilju usmjereni ponašanje. Procesi koji se podrazumijevaju pod tim imenom su: planiranje, vremenska organizacija ponašanja, anticipacija cilja, započinjanje aktivnosti, nadgledanje aktivnosti, sposobnost inhibiranja ili odgađanja odgovora, evaluacija odgovora, kognitivna fleksibilnost (Anderson, 2002; Damasio i Anderson, 1993; Luria 1969, Welsh, Pennington i Grotisser 1991; Zelazo, Carter, Reznick i Frye, 1997).

Izvršne funkcije se često dovode u vezu s teorijom uma. Općenito, teorija uma se može definirati kao sposobnost pripisivanja mentalnih stanja sebi i drugima (Wellman, Cross i Watson 2001). Naime, u određenoj dobi djeca počinju shvaćati da kako oni, tako i drugi ljudi imaju um te počinju sebi i drugima pripisivati mentalna stanja koja nije moguće izravno opažati, kao npr. namjere, želje, vjerovanja... Kritični period u razvoju teorije uma se odvija u predškolskom periodu (3-5 godina) (Carlson i Moses, 2001), no razvoj teorije uma započinje puno prije i ima svoj razvojni slijed (vještine združene pažnje (oko 9 mjeseci), razumijevanje mentalnog stanja pretvaranja (18-24 mjeseca), razumijevanje mentalnih stanja želja i vjerovanja (oko 24 mjeseca)). U dobi od 3 do 5 godina djeca razvijaju sposobnost razumijevanja pogrešnih vjerovanja (Wimmer i Perner, 1983), razumijevanja da vanjština ne mora nužno reflektirati stvarnost (Flavell, Flavell i Green 1983), te da različiti pojedinci mogu percipirati istu stvar na različit način (Flavell, Everett, Croft i Flavell, 1981), što su sve sposobnosti koje odražavaju razvijenu teoriju uma.

U literaturi se spominju različiti razlozi zbog kojih se pretpostavlja da su izvršne funkcije i teorija uma razvojno povezani (Carlson i Moses, 2001). Kao prvo, smatra se da u dobi između 3 i 5 godina, djeca urednog razvoja pokazuju znatno poboljšanje kako na zadacima izvršnih funkcija (Diamond i Taylor, 1996), tako i na zadacima pogrešnih vjerovanja (Wellman, Cross i Watson, 2001). Drugo, izvršne funkcije i teorija uma imaju zajedničku neurološku osnovu; frontalni režanj (Siegal i Varley, 2002). Nadalje, smatra se da su u osnovi autizma poremećaji u pojedinim aspektima izvršnih funkcija i teorije uma, te da su ti poremećaji povezani (Zelazo, Jacques, Burack i Frye, 2002). Postoje različita gledišta koja pokušavaju odgovoriti na pitanje interpretacije te povezanosti. Tako neki autori

smatraju da izvršne funkcije "prethode" razvoju teorije uma, odnosno smatraju da dijete nije sposobno konstruirati složen koncept „mentalnog života“ ako nema razvijen određen stupanj izvršnih funkcija (Carlson i Moses, 2001). Ovdje možemo postaviti pitanje koji su to procesi, odnosno, koji aspekti izvršnih funkcija su povezani s teorijom uma? Hughes (1998) je pronašao da su radno pamčenje, inhibicijska kontrola i kognitivna fleksibilnost značajno povezane s teorijom uma. Carlson i Moses (2001) su pronašli snažnu povezanost između teorije uma i baterije testova za ispitivanje inhibicijske kontrole (povezanost je bila značajna i nakon kontrole dobi, spola, receptivnog vokabulara te dodatnih kontrolnih varijabli. Drugi autori smatraju da je sposobnost opisivanja mentalnih stanja nužna za razvoj izvršnih funkcija (Fine, Lumsden i Blair, 2001), a treći kažu da se razvoj izvršnih funkcija i teorije uma može objasniti u terminima teorije kognitivne složenosti i kontrole (Zelazo, Carter, Reznick, Frye, 1997).

Teorija uma se često dovodi u vezu i s jezikom. Naime, djeca s razvijenijim jezičnim sposobnostima postižu i bolje rezultate na zadacima teorije uma (Jenkins i Astington, 1996), rani jezični razvoj je dobar prediktor teorije uma (Astington i Jenkins, 1995), te jezične poteškoće koje su prisutne kod djece s autizmom su povezane s njihovim socio-kognitivnim razvojem (Baron-Cohen, Tager-Flusberg i Cohen, 1993). Iako postoji slaganje među autorima oko snažne povezanosti teorije uma i jezika, ipak različiti autori različito interpretiraju smjer te povezanosti, iako se većina autora slaže s gledištem da jezik ima važnu ulogu u razvoju teorije uma. Tako su Astington i Jenkins (1999) pronašli korelacije između ranog jezičnog razvoja i kasnije teorije uma, ali obrnuto nije vrijedilo, te su ti nalazi u narednim istraživanjima i potvrđeni.

Što se tiče istraživanja povezanosti izvršnih funkcija i jezika, vrlo malo istraživanja rađeno je na tu temu. Najveći broj istraživanja usmjerio se na istraživanje odnosa radnog pamčenja i jezika. Iako je odnos radnog pamčenja i jezika donekle istražen, istraživanja koja bi ispitivala povezanosti inhibicijske kontrole kao i kognitivne fleksibilnosti i jezika su rijetka.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj: Istražiti i objasniti međuodnos izvršnih funkcija, teorije uma i jezičnog razumijevanja u predškolske djece te tako pridonijeti znanstvenim objašnjenjima razvojnih procesa u spoznajnom razvoju. U skladu s ciljem istraživanja, postavljene su sljedeće hipoteze:

H1: Pretpostavlja se da će svi aspekti izvršnih funkcija biti u niskim do umjerenim korelacijskim odnosima, odnosno da izvršne funkcije u predškolskoj dobi nisu homogen konstrukt.

H2: Pretpostavlja se postojanje povezanosti svih aspekata izvršnih funkcija s teorijom uma u obje dobne skupine. Pri tom bi zadaci inhibicijske kontrole i radnog pamčenja trebali biti najsnažniji pojedinačni prediktori teorije uma u skupini petogodišnje djece.

H3: Pretpostavlja se postojanje povezanosti inhibicijske kontrole, radnog pamčenja s jezičnim razumijevanjem u obje dobne skupine. Pri tom bi zadaci inhibicijske kontrole i radnog pamčenja trebali biti najsnažniji pojedinačni prediktori teorije uma u skupini petogodišnje djece.

H4: Pretpostavlja se da u predškolskoj dobi jezično razumijevanje posreduje vezu pojedinih aspekata izvršnih funkcija (inhibicijske kontrole i radnog pamčenja) i teorije uma u obje dobne skupine.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

SUDIONICI:

U ovom istraživanju sudjelovat će 200 djece u dobi od četiri i pet godina. U istraživanje će biti uključena djeca koja pohađaju vrtiće na

području Grada Zagreba. U anamnezi djece ne smiju postojati dokazi o neurološkim odstupanjima. Ispitivanje će se provesti samo na onoj djeci za koju ispitivač dobije pristanak roditelja za djetetovo sudjelovanje u istraživanju. Unutar svake od skupina nastojat će se izjednačiti broj sudionika ovisno o spolu. U istraživanju će sudjelovati i roditelji ispitane djece dajući anamnističke podatke.

POSTUPAK:

Svi sudionici istraživanja bit će ispitani individualno. Istraživanje će se provoditi u posebnim prostorijama pet zagrebačkih vrtića (DV Bajka; DV Maksimir; DV Milan Sachs, DV Savica, DV Trnoružica). Prilikom ispitivanja u prostorijama će biti prisutni samo ispitivač i djetete te će se nastojati osigurati standardne uvjete testiranja i u najvećoj mogućoj mjeri izbjegći smetnje koje bi mogle utjecati na djetetov uradak. Zbog vremenske ekonomičnosti, osim glavnog istraživača, ispitivanje će provoditi još četiri pomoćna istraživača, apsolventa psihologije koja će biti pripremljena za primjenu mjernih instrumenata.

Prije samog početka glavnog dijela istraživanja, ispitano će se 20 djece u dobi četiri do pet godina kako bi se provjerile metrijske karakteristike određenih instrumenata te procijenilo opterećenje testiranja na djecu. Budući da cijelo testiranje traje oko 2 i pol sata po djetetu, glavno istraživanje će se provesti u dva dijela.

Prije početka glavnog ispitivanja, potrebno je zatražiti suglasnost ravnatelja vrtića o provedbi istraživanja u dječjem vrtiću, potom uz pomoć stručnog tima vrtića napraviti popis djece urednoga razvoja i odgovarajuće kronološke dobi kako bi se uključili u istraživanje. Odgojiteljice će zatim podijeliti roditeljima sociodemografske upitnike i suglasnosti o sudjelovanju djeteta u istraživanju. Naglašeno je da će se podaci koristiti isključivo u istraživačke svrhe. Bit će ispitana samo ona djeca za koju roditelji potpišu suglasnost. Budući da je predviđeno vrijeme ispitivanja djeteta dva i pol sata, ispitivanje pojedinog djeteta provest će se u dva navrata, ali s vrlo kratkim vremenskim razmakom (2-3 dana) kako bi prikupljanje podataka bilo vremenski usklađeno, čime bi se izbjegao utjecaj maturacije.

Prije provedbe zamišljenog protokola ispitivanja, ispitivač će prvo ispitati dijete neverbalnom podjestvicom Razumijevanje kalupa WPPSI-III ljestvice inteligencije (Wechsler Preschool and Primary Scale of Intelligence – Third edition; Wechsler 2002) kako bi osigurao uzorak djece urednog intelektualnog funkciranja. Nakon toga slijedi glavno ispitivanje. Redoslijed zadavanja testova i zadataka na razini cijelog uzorka bit će variran po slučaju, kako bi se kontrolirao učinak uvježbavanja i umora na uradak na testovima.

U prvom navratu dijete će biti ispitano Reynell razvojnom ljestvicom govora (Reynell i Huntley, 1987), te zadacima za ispitivanje izvršnih funkcija (Trava/snijeg i Razvrstavanje karata po različitim dimenzijama). Trajanje ovog dijela ispitivanja trajat će oko 40 minuta.

U drugom dijelu ispitivanja djeца će biti ispitana podjestvicom teorije uma NEPSY-II neuropsihološke baterije testova (Korkman, Kirk i Kemp, 2007) te testovima za ispitivanje izvršnih funkcija neuropsihološke baterije testova CANTAB (zadatak Prostorni raspon, zadatak Unutardimenzionsko-izvandimenzionska promjena i zadatak Kembričke čarape). Ovaj dio ispitivanja trajat će oko sat i pol, ovisno o dobi i brzini samog djeteta.

U istraživanju je uvažen djetetov individualni pristanak na suradnju te će u ispitivanju sudjelovati samo ona djeca koja to i pristanu.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Ovaj rad predstavlja prvo sveobuhvatno istraživanje u kojem su empirijski provjerene određene teorijske pretpostavke o međuodnosu izvršnih funkcija, teorije uma i jezičnog razumijevanja u djece predškolske dobi. Provedenim istraživanjem prvi put će se pokušati utvrditi odnos različitih aspekata izvršnih funkcija i jezičnog razumijevanja u djece predškolske dobi. Također, u ovom radu jezično razumijevanje prvi put je postavljeno kao medijator varijabla veze između inhibicijske kontrole i verbalnog radnog pamćenja s teorijom uma. Detaljniji uvid u ove mehanizme i teorijske implikacije ovih nalaza bili bi značajne prvenstveno za područje kognitivne znanosti.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

1. Anderson, P. (2002). Assessment and development of executive function (EF) during childhood. *Child Neuropsychology*, 8 (2), 71-82.

2. Astington J. W. i Baird, J. A. (2005). Introduction: Why language matters. U J. W. Astington i J. A. Baird (Ur.), *Why language matters for theory of mind* (str. 3-25). Oxford: Oxford University Press.
3. Astington, J. i Jenkins J. (1999). A longitudinal study of the relation between language and theory of mind development. *Developmental Psychology*, 35, 1311-1320.
4. Baron-Cohen, S., Tager-Flusberg, H. i Cohen, D.J. (1993). *Understanding other minds. Perspectives from autism*. Oxford: University Press.
5. Carlson, S.M. i Moses, L.J. (2001). Individual differences in inhibitory control and children's theory of mind. *Child Development*, 72, 1032-1053.
6. Damasio, A.R., Anderson, S.W. (1993). The frontal lobes. U: K.M. Heilman i E. Valenstein (Ur.), *Clinical neuropsychology* (str. 409-460). New York: Oxford University Press.
7. De Luca, C. R. i Leventer, R. J. (2008). Developmental trajectories of executive functions across the lifespan. U V. Anderson, R. Jacobs i P. J. Anderson (Ur.), *Executive functions and the Frontal Lobe: A Lifespan Perspective*. New York: Taylor & Francis.
8. Diamond, A. i Taylor, C. (1996). Development of an aspect of executive control: Development of the abilities to remember what I said and to «Do as I say, nota s I do». *Developmental Psychobiology*, 24, 315-334.
10. Doherty, J. M. (2009). *Theory of Mind-How Children Understand Others' Thoughts and Feelings*. Hove, UK: Psychology Press.
11. Engle de Abreu, P. M. J., Gathercole, S. E. i R. Martin (2011). Disentangling the relationship between working memory and language: The roles of short-term storage and cognitive control. *Learning and Individual Differences*, 21, 569-574.
12. Fine, C., Lumsden, J. i Blair, R.J.R. (2001). Dissociation between «theory of mind» and executive functions in a patient with early left amygdala damage. *Brain*, 124, 287-298.
13. Flavell, J.H., Everett, B.A., Croft, K. i Flavell, E.R. (1981). Young children's knowledge about visual perception: Further evidence for the Level 1-Level 2 distinction. *Developmental Psychology*, 17, 99-103.

14. Flavell, J.H., Flavell, E.R. i Green, F.L. (1983). Development of the appearance – reality distinction. *Cognitive Psychology*, 15, 95-120.
15. Hughes, C. (1998). Executive function in preschoolers: Links with theory of mind and verbal ability. *British Journal of Developmental Psychology*, 16, 233-253.
16. Ionescu, T. (2012). Exploring the nature of cognitive flexibility. *New Ideas in Psychology*, 30, 190-200.
- Jenkins, J. i Astington, J. (1996). Cognitive factors and family structure associated with theory of mind development in young children. *Developmental Psychology*, 32, 70–78.
17. Korkman, M., Kirk, U. i Kemp, S. (2007). *NEPSY- Second Edition (NEPSY-II)*. San Antonio, TX: Harcourt Assessment.
18. Luria, A.R. (1969). Frontal lobe syndromes. U P.J. Vinken i G. W. Bruyn (Ur.), *Handbook of clinical neurology* (Vol. 2, 725-757). Amsterdam: North Holland.
19. Reynell, J.K. i Huntley, M. (1995). *Priručnik za Reynell razvojne ljestvice govora*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
20. Siegal, M. i Varley, R. (2002). Neural systems involved in «theory of mind». *Nature Reviews Neuroscience*, 3, 463-471.
21. Spreen, O., Risser, A.H. i Edgell, D. (1985). *Developmental Neuropsychology*. New York: Oxford University Press.
22. Stuss, D.T. i Benson, D.F. (1986). *The frontal lobes*. New York: Raven Press.
23. Wechsler, D. (2002). *WPPSI-III Technical and Interpretive Manual*. San Antonio, USA: The Psychological Corporation, Harcourt Assessment Company.
24. Wellman, H., Cross, D. i Watson, J. (2001). Meta-analysis of theory of mind development: The truth about false belief. *Child Development*, 72, 655-684.
25. Welsh, M.C., Pennington, B.F. i Groisser, D.B. (1991). A normative-developmental study of executive function: A window on prefrontal function in children. *Developmental Neuropsychology*, 7, 131-149.

26. Wimmer, H. i Perner, J. (1983). Beliefs about beliefs: Representation and constraining function of wrong beliefs in young children's understanding of deception. *Cognition*, 13, 103-128.

27. Zelazo, P.D., Carter, A., Reznick, J.S. i Frye, D. (1997). Early development of executive function: A problem-solving framework. *Review of General Psychology*, 1, 198-226.

28. Zelazo, P.D., Jacques, S., Burack, J. i Frye, D. (2002). The relation between theory of mind and rule use: Evidence from persons with autism-spectrum disorders. *Infant and Child Development, Special Issue on Executive Functions and Development*, 11, 171-195.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

120.000,00 kuna

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	Kognitivni i jezični razvoj u djece s neurorazvojnim rizikom (013-1081870-2627) - projekt je provođen uz potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske
	Voditelj projekta	prof. dr. sc. Marta Ljubešić
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)	Sjednica Etičkog povjerenstva za istraživanja s djecom, mladima i odraslima Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta u Zagrebu 27. veljače 2006. Klasa: 602-04/06-29/2 Ur.broj: 251-74/06-03/2	

Suglasnost mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis _____
prof.dr.sc. Marta Ljubešić

Potpis _____

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada
Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

Sanja Šimleša, profesor psihologije

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu.

U Zagrebu, 02.04.2012.

Potpis _____

Sanja Šimleša, profesor psihologije

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA¹

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Sanja Šimleša		
Nositelj studija:	Filozofski fakultet u Zagrebu		
Naziv studija:	Poslijediplomski doktorski studij iz psihologije		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	6075		
Naslov predložene teme	<i>Jezik pisanja rada:</i>	Međuodnos izvršnih funkcija, teorije uma i jezičnog razumijevanja u djece predškolske dobi	
	<i>Hrvatski</i>	Međuodnos izvršnih funkcija, teorije uma i jezičnog razumijevanja u djece predškolske dobi	
	<i>Engleski</i>	Interrelation among executive functions, theory of mind and language comprehension in preschool children	
Područje/polje/grana (ako se doktorski studij izvodi u grani):	Područje društvenih znanosti/ polje: psihologija/ grana: razvojna psihologija		

MENTOR(I)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Prvi mentor:	dr. sc. Marta Ljubešić, red. prof.	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu	marta.ljubesic@public.carne t.hr
Drugi mentor:			
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1. dr. sc. Marta Ljubešić, red. prof.	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Sveučilište u Zagrebu	marta.ljubesic@public.carne t.hr
	2. dr. sc. Gordana Keresteš, izv. prof.	Filozofski fakultet Sveučilište u Zagrebu	gkereste@ffzg.hr
	3. dr. sc. Meri Tadinac, red. prof.	Filozofski fakultet Sveučilište u Zagrebu	mtadinac@ffzg.hr
	4.		
	5.		
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Sjednica vijeća Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 24.05.2012. godine. Ad. 125		

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc
Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja	
A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada	
<p>Javna obrana teme i nacrta doktorskog rada Sanje Šimleše održana je 26.6.2006. godine. Stručno povjerenstvo u sastavu dr. sc. Marta Ljubešić, red. prof., dr. sc. Vesna Buško, izv. prof., dr. sc. Zvonimir Knezović, red. prof. prihvatiло je temu Međuodnos izvršnih funkcija, teorije uma i jezičnog razumijevanja u djece predškolske dobi i odobrilo predložen istraživački nacrt.</p>	
B. Ocjena teme doktorskog rada	
(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)	
<p>Za izradu svoje doktorske disertacije Sanja Šimleša je, konzultirajući se s mentoricom, predložila temu pod naslovom Međuodnos izvršnih funkcija, teorije uma i jezičnog razumijevanja u djece predškolske dobi. U priloženom sinopsisu pristupnica je jasno obrazložila teorijska polazišta svoje disertacije, na temelju kojih je postavila ciljeve i probleme istraživanja te formulirala hipoteze. U istraživanju poseban naglasak se stavlja na tri konstrukta: izvršne funkcije, teoriju uma i jezično razumijevanje. Ovi su konstrukti pojedinačno dobro opisani, ali međusobna povezanost i njihovo međudjelovanje tijekom razvoja, dosad nisu u psihološkim istraživanjima temeljitiye razmatrani. Ovim istraživanjem želi se utvrditi međusobna povezanost između tri navedena konstrukta u predškolske djece.</p> <p>Pristupnica je također detaljno razradila metodu kojom namjerava ostvariti cilj i dobiti odgovore na znanstvena pitanja kojima se bavi.</p> <p>U svom istraživanju Sanja Šimleša će ispitati i objasniti međuodnos izvršnih funkcija, teorije uma i jezičnog razumijevanja u predškolske djece te tako pridonijeti znanstvenim objašnjenjima razvojnih procesa u spoznajnom razvoju. Pri tom će ispitati povezanost inhibicijske kontrole, radnog pamćenja, planiranja i kognitivne fleksibilnosti u predškolske djece urednoga razvoja te ispitati homogenost izvršnih funkcija u predškolskoj dobi.</p> <p>Također će ispitati odnos odabranih aspekata izvršnih funkcija (inhibicijske kontrole, radnog pamćenja, planiranja i kognitivne fleksibilnosti) i teorije uma za djecu u dobi četiri i pet godina, te utvrditi koji od njih ima najveću prediktivnu vrijednost za postignuće na zadacima teorije uma. Nadalje, ispitat će odnos odabranih aspekata izvršnih funkcija (inhibicijske kontrole, radnog pamćenja, planiranja i kognitivne fleksibilnosti) i jezičnog razumijevanja. Također će provjeriti posreduje li jezično razumijevanje vezu izvršnih funkcija i teorije uma.</p> <p>Prema hipotezama, pretpostavlja se da će različiti aspekti izvršnih funkcija biti u niskim do umjerenim korelacijama, odnosno da izvršne funkcije u predškolskoj dobi nisu homogen konstrukt. Nadalje, pretpostavlja se postojanje povezanosti svih aspekata izvršnih funkcija s teorijom uma u obje dobne skupine, a zadaci inhibicijske kontrole i radnog pamćenja trebali bi biti najsnažniji pojedinačni prediktori teorije uma u skupini petogodišnje djece. Također, pretpostavlja se postojanje povezanosti inhibicijske kontrole, radnog pamćenja s jezičnim razumijevanjem u obje dobne skupine, a pri tom bi zadaci inhibicijske kontrole i radnog pamćenja trebali biti najsnažniji pojedinačni prediktori teorije uma u skupini petogodišnje djece. Nadalje, pretpostavlja se da u predškolskoj dobi jezično razumijevanje posreduje vezu pojedinih aspekata izvršnih funkcija (inhibicijske kontrole i radnog pamćenja) i teorije uma u obje dobne skupine.</p> <p>Kako bi provjerila postavljene hipoteze, pristupnica će provesti istraživanje u kojem će sudjelovati 200 djece u dobi od četiri i pet godina. U istraživanje će biti uključena djeca koja pohađaju vrtice Grada Zagreba. Svi sudionici istraživanja bit će ispitani individualno. Prije provedbe glavnog protokola ispitivanja, ispitivač će prvo ispitati dijete neverbalnom podlijestvicom inteligencije WPPSI-III kako bi osigurao uzorak djece urednog intelektualnog funkcioniranja. Za ispitivanje izvršnih funkcija primjenit ćemo sljedeće testove: Neuropsihološku bateriju testova CANTAB, podlijestvicu inhibicije NEPSY-II baterije testova, Trava/snijeg Stroop zadatak te zadatak Razvrstavanja karata prema različitim dimenzijama. Za procjenu teorije uma primjenit ćemo podlijestvicu teorije uma NEPSY-II baterije testova, a za razumijevanje jezika Reynell razvojnu ljestvicu govora.</p> <p>Analizirat će se deskriptivni parametri i provjeriti pouzdanosti tipa unutarnje konzistencije (Cronbach alpha) za sve korištene mjerne instrumente. Kako bi se odgovorilo na postavljene probleme, podaci će se obraditi korelacijskim analizama i hijerohijskim regresijskim analizama.</p> <p>Sanja Šimleša je za svoju disertaciju predložila znanstveno relevantnu, teorijski izazovnu i nedovoljno istraženu temu. Spoznajni doprinos planiranog istraživanja je prije svega u detaljnijem uvidu u međuodnose izvršnih funkcija, teorije uma i jezičnog razumijevanja, a teorijske implikacije ovih nalaza bit će značajne prvenstveno za područje kognitivne znanosti.</p>	
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja	
A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada	
<p>Javna obrana teme i nacrta doktorskog rada Sanje Šimleše održana je 26.6.2006. godine. Stručno povjerenstvo u sastavu dr. sc. Marta Ljubešić, red. prof., dr. sc. Vesna Buško, izv. prof., dr. sc. Zvonimir Knezović, red. prof. prihvatiло je temu Međuodnos izvršnih funkcija, teorije uma i jezičnog razumijevanja u djece predškolske dobi i odobrilo predložen istraživački nacrt.</p>	
B. Ocjena teme doktorskog rada	
(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)	
<p>Za izradu svoje doktorske disertacije Sanja Šimleša je, konzultirajući se s mentoricom, predložila temu pod naslovom Međuodnos izvršnih funkcija, teorije uma i jezičnog razumijevanja u djece predškolske dobi. U priloženom sinopsisu pristupnica je jasno obrazložila teorijska polazišta svoje disertacije, na temelju kojih je postavila ciljeve i probleme istraživanja te formulirala hipoteze. U istraživanju poseban naglasak se stavlja na tri konstrukta: izvršne funkcije, teoriju uma i jezično razumijevanje. Ovi su konstrukti pojedinačno dobro opisani, ali međusobna povezanost i njihovo međudjelovanje tijekom razvoja, dosad nisu u psihološkim istraživanjima temeljitiye razmatrani. Ovim istraživanjem želi se utvrditi međusobna povezanost između tri navedena konstrukta u predškolske djece.</p> <p>Pristupnica je također detaljno razradila metodu kojom namjerava ostvariti cilj i dobiti odgovore na znanstvena pitanja kojima se bavi.</p> <p>U svom istraživanju Sanja Šimleša će ispitati i objasniti međuodnos izvršnih funkcija, teorije uma i jezičnog razumijevanja u predškolske djece te tako pridonijeti znanstvenim objašnjenjima razvojnih procesa u spoznajnom razvoju. Pri tom će ispitati povezanost inhibicijske kontrole, radnog pamćenja, planiranja i kognitivne fleksibilnosti u predškolske djece urednoga razvoja te ispitati homogenost izvršnih funkcija u predškolskoj dobi.</p> <p>Također će ispitati odnos odabranih aspekata izvršnih funkcija (inhibicijske kontrole, radnog pamćenja, planiranja i kognitivne fleksibilnosti) i teorije uma za djecu u dobi četiri i pet godina, te utvrditi koji od njih ima najveću prediktivnu vrijednost za postignuće na zadacima teorije uma. Nadalje, ispitat će odnos odabranih aspekata izvršnih funkcija (inhibicijske kontrole, radnog pamćenja, planiranja i kognitivne fleksibilnosti) i jezičnog razumijevanja. Također će provjeriti posreduje li jezično razumijevanje vezu izvršnih funkcija i teorije uma.</p> <p>Prema hipotezama, pretpostavlja se da će različiti aspekti izvršnih funkcija biti u niskim do umjerenim korelacijama, odnosno da izvršne funkcije u predškolskoj dobi nisu homogen konstrukt. Nadalje, pretpostavlja se postojanje povezanosti svih aspekata izvršnih funkcija s teorijom uma u obje dobne skupine, a zadaci inhibicijske kontrole i radnog pamćenja trebali bi biti najsnažniji pojedinačni prediktori teorije uma u skupini petogodišnje djece. Također, pretpostavlja se postojanje povezanosti inhibicijske kontrole, radnog pamćenja s jezičnim razumijevanjem u obje dobne skupine, a pri tom bi zadaci inhibicijske kontrole i radnog pamćenja trebali biti najsnažniji pojedinačni prediktori teorije uma u skupini petogodišnje djece. Nadalje, pretpostavlja se da u predškolskoj dobi jezično razumijevanje posreduje vezu pojedinih aspekata izvršnih funkcija (inhibicijske kontrole i radnog pamćenja) i teorije uma u obje dobne skupine.</p> <p>Kako bi provjerila postavljene hipoteze, pristupnica će provesti istraživanje u kojem će sudjelovati 200 djece u dobi od četiri i pet godina. U istraživanje će biti uključena djeca koja pohađaju vrtice Grada Zagreba. Svi sudionici istraživanja bit će ispitani individualno. Prije provedbe glavnog protokola ispitivanja, ispitivač će prvo ispitati dijete neverbalnom podlijestvicom inteligencije WPPSI-III kako bi osigurao uzorak djece urednog intelektualnog funkcioniranja. Za ispitivanje izvršnih funkcija primjenit ćemo sljedeće testove: Neuropsihološku bateriju testova CANTAB, podlijestvicu inhibicije NEPSY-II baterije testova, Trava/snijeg Stroop zadatak te zadatak Razvrstavanja karata prema različitim dimenzijama. Za procjenu teorije uma primjenit ćemo podlijestvicu teorije uma NEPSY-II baterije testova, a za razumijevanje jezika Reynell razvojnu ljestvicu govora.</p> <p>Analizirat će se deskriptivni parametri i provjeriti pouzdanosti tipa unutarnje konzistencije (Cronbach alpha) za sve korištene mjerne instrumente. Kako bi se odgovorilo na postavljene probleme, podaci će se obraditi korelacijskim analizama i hijerohijskim regresijskim analizama.</p> <p>Sanja Šimleša je za svoju disertaciju predložila znanstveno relevantnu, teorijski izazovnu i nedovoljno istraženu temu. Spoznajni doprinos planiranog istraživanja je prije svega u detaljnijem uvidu u međuodnose izvršnih funkcija, teorije uma i jezičnog razumijevanja, a teorijske implikacije ovih nalaza bit će značajne prvenstveno za područje kognitivne znanosti.</p>	

Nadalje, dobro razumijevanje međuodnosa izvršnih funkcija, teorije uma i jezičnog razumijevanja je bitno i zbog činjenice da su svi oni važni za tumačenje razvojnih promjena u barem dva područja: komunikaciji te socijalizaciji, odnosno možemo reći da su oni osnova za razvoj složenijih psihičkih fenomena.

Mišljenje i prijedlog:

Uvidom u priloženu dokumentaciju povjerenstvo je utvrdilo da pristupnica ispunjava sve uvjete predviđene programom Poslijediplomskog doktorskog studija psihologije. Tema predloženog doktorskog rada je znanstveno relevantna i opravdana, a pripada području društvenih znanosti, polje psihologija, za koje je Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu ovlaštena institucija.

Stoga povjerenstvo jednoglasno predlaže Vijeću poslijediplomskih studija i Fakultetskom vijeću da **odobre** predloženi sinopsis disertacije **Sanje Šimleša** pod naslovom **Međuodnos izvršnih funkcija, teorije uma i jezičnog razumijevanja u djece predškolske dobi**. Povjerenstvo je suglasno da mentorica pri izradi disertacije bude dr. sc. Marta Ljubešić, red. prof.

Prijedlog izmjene ili dorade naslova:

Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (*upisati titulu, ime, prezime, ustanovu*):

Planirana obrana doktorskog rada (*naznačiti godinu i semestar*):

Izdvojeno mišljenje (*samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje*)

3

Potpis

(ime i prezime člana povjerenstva)

NAPOMENA (*po potrebi*):

Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime, ustanova, država:	Potpis:
	1.(predsjednik Povjerenstva) dr. sc. Marta Ljubešić, red. prof (predsjednica Stručnog povjerenstva)	
	2. dr. sc. Meri Tadinac, red. prof	
	3. dr. sc. Gordana Keresteš, izv. prof.	

	4.	
	5.	
U Zagrebu, 25.5.2012.		M.P.

DR.SC.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA¹

Podaci se u obrazac mogu upisivati u samo za to predviđena mjesta. Molimo Vas da se za kretanje kroz upitnik koristite tipkom „tab“.

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Marina Merkaš		
Nositelj studija:	Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu		
Naziv studija:	Poslijediplomski doktorski studij psihologije		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	6580		
Odobravanje teme za stjecanje doktorata znanosti (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Zlata i Alojz Merkaš		
Datum i mjesto rođenja:	14.01.1982., Virovitica		
Adresa:	Ulica grada Chicaga 21, 10 000 Zagreb		
Telefon/mobitel:	091/5274718		
E-mail:	marina.merkas@pilar.hr		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje <i>(kronološki od novijeg k starijem datumu):</i>	01/2007. - danas - Poslijediplomski doktorstvi studij iz psihologije, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu Od 07/2000. do 05/2005. - Diplomski studij psihologije, Hrvatski studij, Sveučilište u Zagrebu Od 1996. do 2000. - Opća gimnazija, Srednja škola Marka Marulića, Slatina Dodatno obrazovanje i usavršavanje Od rujna do prosinca 2011. godine boravila je na Sveučilištu u Gentu (Belgija), gdje je proučavala suvremene metode statističke obrade longitudinalnih podataka. Dodatno se usavršavala i sudjelujući na ECPR Summer School in Methods and Techniques (Confirmatory Factor Analysis and Structural Equation Modelling) 2010. godine u Ljubljani (Slovenija), na EARA Methodology Workshop for Young Researchers 2009. godine u Antaliji (Turska) i na EARA&SRA Summer School 2008. godine u Torinu (Italija). Završila je prvi stupanj kognitivno-bihevioralne terapije 2006. godine u Rijeci, pri Hrvatskom udruženju za bihevioralno-kognitivne terapije.
Radno iskustvo <i>(kronološki od novijeg k starijem datumu):</i>	Od 01/2007. do danas - Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb Znanstveni novak na projektu " Odrednice roditeljstva, obiteljski odnosi i psihosocijalna dobrobit djece" Od 07/2006. do 12/2006. - Radno mjesto kliničkog psihologa, KBC Rijeka, Klinika za psihijatriju, Centar za psihotraumu Od 09/2005. do 07/2006. - Radno mjesto stručnog suradnika psihologa, XVI. gimnazija, Zagreb

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-01 – Prezime Ime doktoranda.doc
Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-01 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

<p style="margin: 0;">2</p> <p>Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:</p>	<p>Nastavna djelatnost Od 2007. godine do danas surađuje u izvođenju nastave na kolegijima iz razvojne psihologije i psihologije obrazovanja (Psihologija odrasle dobi i starenja, Psihologija obrazovanja i Razvoj u društvenom kontekstu) na Studiju psihologije Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu.</p>
	<p>Poglavlja u knjizi</p> <p>1. Merkaš, M., Raboteg-Šarić, Z. i Miljković, D. (2011). The relation of intrinsic and extrinsic aspirations to adolescent life satisfaction. U: I. Brdar (ur.), <i>The Human Pursuit of Well-Being: A Cultural Approach</i> (str.107-119). Dordrecht, NL: Springer.</p> <p>Izvorni znanstveni i pregledni radovi u CC časopisima</p> <p>1. Merkaš, M. i Brajša-Žganec, A. (2011). Children with Different Levels of Hope: Are There Differences in Their Self-esteem, Life Satisfaction, Social Support, and Family Cohesion? <i>Child Indicators Research</i>, 4, 499-514.</p> <p>2. Brajša-Žganec, A. i Merkaš, M. (2010). Razlike u nekim individualnim i obiteljskim obilježjima između zaposlenih i nezaposlenih mladih bez završene srednje škole. <i>Društvena istraživanja</i>, 19 (4/5), 691-708.</p> <p>3. Brajša-Žganec, A., Merkaš, M. i Šverko, I. (2010). Quality of life and leisure activities: How do leisure activities contribute to subjective well-being? <i>Social Indicators Research</i>, 102, 81-91.</p> <p>Znanstveni radovi u drugim časopisima</p> <p>1. Raboteg-Šarić, Z., Merkaš, M. i Majić, M. (2011). Nada i optimizam adolescenata u odnosu na roditeljski odgojni stil. <i>Napredak: časopis za pedagošku teoriju i praksu</i>, 152 (3-4), 373-387.</p> <p>2. Subotić, S., Brajša-Žganec, A. i Merkaš, M. (2008). Školski stres i neka obilježja ličnosti kao prediktori suicidalnosti adolescenata. <i>Psihologische teme</i>, 17(1), 111-131.</p> <p>Znanstveni radovi u zbornicima skupova s međunarodnom recenzijom</p> <p>1. Raboteg-Šarić, Z., Merkaš, M. i Majić, M. (2011). Family characteristics, hope and optimism as determinants of academic achievement among adolescents. U: D. Miljković i M. Rijavec (ur.), <i>Positive Psychology in Education - Book of Selected Papers</i> (str. 73-88). Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu & ECNSI.</p> <p>Sažeci u zbornicima skupova</p> <p>1. Brajša-Žganec, A., Merkaš, M. i Šakić, M. (2011). School connectedness and engagement as determinants of children's academic achievement. <i>The 12th European Congress of Psychology - Abstracts and List of Authors</i>, Istanbul, Turska.</p> <p>2. Brajša-Žganec, A. i Merkaš, M. (2010). Povezanost dimenzija roditeljstva, osnovnih psiholoških potreba i zadovoljstva životom mladih. 18. Godišnja konferencija hrvatskih psihologa: Kroskulturalna psihologija. Knjiga sažetaka. Opatija, Hrvatska.</p> <p>3. Raboteg-Šarić, Z., Merkaš, M., & Majić, M. (2010). Nada i optimizam adolescenata u odnosu na roditeljski odgojni stil. <i>Sažetci radova - XVII. Dani psihologije u Zadru</i>, Hrvatska.</p> <p>4. Brajša-Žagnec, A., Burušić, J., Merkaš, M. i Šakić, M. (2009). Zajedničke aktivnosti članova obitelji i roditeljska percepcija obiteljske kohezije u obiteljima s djecom u ranoj adolescenciji. II. hrvatski kongres primijenjene psihologije: "Zaštita zdravila djece i mladih", Opatija, Hrvatska.</p> <p>5. Brajša-Žganec, A., Merkaš, M., Šakić, M. i Šverko, I. (2009). Quality of life and leisure activities: How do leisure activities contribute to life satisfaction? IX ISQOLS Conference, Book of Abstracts - Quality of life studies: Measures and goals for the progress of societies, Firenca, Italija.</p> <p>6. Merkaš, M. i Brajša-Žganec, A. (2009). Self-esteem, life satisfaction, social support and family</p>

	<p>cohesion in children with high- and low-hope. XIVth European Conference on Developmental Psychology, Vilnius, Litva.</p> <p>7. Raboteg-Šarić, Z., Merkaš, M. i Majić, M. (2009). Family characteristics, hope and optimism as determinants of academic achievement among adolescents. The 3rd International Conference on Advanced and Systematic Research - ECNSI 2009. Book of abstracts, Zadar, Hrvatska.</p> <p>8. Raboteg-Šarić, Z. i Merkaš, M. (2008). The relation of peer acceptance and parental support to adolescent life satisfaction, self-esteem and substance abuse. Abstract CD - 20th Biennal ISSBD Meeting, Würzburg, Njemačka.</p> <p>9. Merkaš, M., Raboteg-Šarić, Z. i Miljković, D. (2008). The relation of intrinsic and extrinsic aspirations to adolescent life satisfaction. Book of Abstracts-4th European Conference of Positive Psychology, Opatija, Hrvatska.</p> <p>10. Merkaš, M. i Miljković, D. (2007). The factor structure of the Aspiration Index: An example from Croatia. Abstracts-13th European Conference on Developmental Psychology, Jena, Njemačka.</p> <p>11. Merkaš, M. i Miljković, D. (2007). Life goals and vitality as predictors of life satisfaction in adolescence. 18. Dani Ramira i Zorana Bujasa - Program i sažeci priopćenja, Zagreb, Hrvatska.</p>
--	--

NASLOV PREDLOŽENE TEME

Hrvatski:	Uloga obitelji u razvoju socijalne kompetencije adolescenata
Engleski:	The role of the family in development of adolescent social competence
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):	
Područje/polje:	Društvene znanosti/Psihologija/Razvojna psihologija

PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)

(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-pošta:
Prvi mentor:	dr.sc. Gordana Keresteš, izv. prof.	Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu	gordana.kerestes@ffzg.hr
Drugi mentor:			

KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina

Prvi mentor:	Medved, A. i Keresteš, G. (2011). Usamljenost u ranoj adolescenciji: spolne i dobne razlike te povezanost sa socijalnim odnosima. Društvena istraživanja, 20, 457-478.
	Sočo, M. i Keresteš, G. (2011). Roditeljsko ponašanje zaposlenih roditelja: povezanost s objektivnim obilježjima posla i subjektivnim doživljajem odnosa roditeljske i radne uloge. Društvena istraživanja, 20, 647-669.
	Keresteš, G., Brković, I. i Kuterovac Jagodić G. (2010). Mjerenje pubertalnoga sazrijevanja u istraživanjima razvoja adolescenata. Društvena istraživanja, 19, 933-951.
	Keresteš, G., Brković, I. i Kuterovac Jagodić, G. (2011). Doživljaj kompetentnosti u roditeljskoj ulozi i sukobi između roditelja i adolescenata. Suvremena psihologija, 14, 17-34.

Drugi mentor:	
OBRAZLOŽENJE TEME	
Sažetak na hrvatskom jeziku (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima):	Polazeći od teorije privrženosti, obiteljske sistemske teorije i teorije ekoloških sustava, svrha je ovog rada istražiti odnose između obiteljskog funkciranja, sigurnosti adolescenta u obitelji i socijalne kompetencije adolescenata. Za potrebe istraživanja postavljen je teorijski model utjecaja obitelji na socijalnu kompetenciju adolescenata, kojim se previda izravan i neizravan (putem osjećaja sigurnosti adolescenta u obitelji) utjecaj obitelji na razvoj socijalne kompetencije. U istraživanju bi sudjelovala djeca koja se nalaze u razvojnom razdoblju rane adolescencije, njihovi roditelji i razrednici. Za mjerjenje obiteljskog funkciranja i socijalne kompetencije adolescenata koristili bi se različiti izvori podataka i različiti instrumenti. Nacrt istraživanja predviđa dvije vremenske točke prikupljanja podataka od istih sudionika. Obrada podataka uključivala bi statističke analize prikladne za podatke prikupljene iz više izvora, u više vremenskih točaka i o više konstrukata.
Sažetak na engleskom jeziku (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima):	Based on the attachment theory, family systems theory and ecological systems theory, the purpose of this research is to explore relations among family functioning, adolescent's security in the family system and adolescent social competence. For the purpose of this research, a theoretical model of family impact on adolescent social competence has been developed, that predicts direct and indirect, through the sense of security in the family system, family effects on development of adolescent social competence. Children in the developmental period of early adolescence, their parents and teachers would participate in the research. For the measurement of family functioning and adolescent social competence, various sources of data and different instruments would be used. According to the planned research design, two waves of data collection with the same participants will be carried out. Data analysis would include statistical analyses appropriate for the data collected from multiple sources, across multiple time points and on multiple constructs.
Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)	
4	<p>Prema teoriji ekoloških sustava obitelj je najznačajniji element mikrosustava, odnosno neposredni kontekst djetetova razvoja (Bronfenbrenner, 1986). Prema načelu cjelovitosti obiteljske sistemske teorije, istraživači naglašuju jedinstvenost i vrijednost procjene obitelji kao sustava, koja se ne može obuhvatiti istraživanjem dijadnih odnosa ili zbrajanjem individualnih procjena obitelji (Ross, 2004). Vrijednost konceptualizacije na razini obiteljskog sustava potvrđuje se i u malobrojnim istraživanjima, a opće obiteljsko funkciranje predviđa dječju prilagodbu i nakon što se u obzir uzmu individualne procjene obiteljskog funkciranja ili procjene dijadnih odnosa (Ackerman i sur., 1999). Cox i Paley (1997) navode da je za cjelovito i sveobuhvatno razumijevanje dječjeg razvoja u kontekstu obitelji potrebno proširiti procesne modele utjecaja obitelji izvan razine dijadnih odnosa. Stoga će se ovdje predloženo istraživanje baviti cjelokupnim funkciranjem obiteljskog sustava iz perspektive različitih članova obitelji.</p> <p>Jedan od bolje istraženih modela obiteljskog funkciranja, temeljen na sistemskoj teoriji i teoriji životnog ciklusa obitelji, jest Kružni model bračnog i obiteljskog sustava (Olson i Gorall, 2003), koji je jedan od teorijskih okvira i u ovdje predloženom istraživanju. Model u središte postavlja sustav odnosa i temelji se na tri dimenzije koje su razmatrane i u drugim modelima obiteljskog funkciranja (Olson i Gorall, 2003). To su kohezija ili zajedništvo, čime se opisuje emocionalna povezanost članova obitelji; fleksibilnost ili prilagodljivost, čime se opisuje kvaliteta i izraz vodstva i organizacije, odnosa uloga i odnosa pravila te pregovaranje u obitelji, te komunikacija, koja obitelji omogućuje da mijenja svoju razinu kohezije i fleksibilnosti ovisno o zahtjevima situacije i razvoja (Olson i Gorall, 2003; Olson i sur., 2007). Važnost ovih triju dimenzija obiteljskog funkciranja za razvoj djece ogleda se u sljedećem. Način komunikacije u obitelji služi djetetu kao model za komunikaciju s drugima, kohezija među članovima obitelji služi kao zaštitni faktor od rizičnih ponašanja i kao model dobrih odnosa s drugima, a postavljanje jasnih pravila ponašanja moguće djetetu da se ponaša u skladu sa zahtjevima situacije (Smith i sur., 2001). Obitelj može utjecati na razvoj pojedinca u različitim razvojnim razdobljima, ali rana adolescencija čini se posebno osjetljivim razvojnim razdobljem, u kojemu bi bilo potrebno istražiti ulogu obitelji. Iako adolescent počinje sve više vremena provoditi izvan obitelji, čini se da ona ostaje značajna u životu djeteta i ima velik utjecaj na razvoj (Steinberg, 2001).</p> <p>Osim što obiteljski procesi imaju značajnu ulogu u nastanku emocionalnih problema i problema u ponašanju (npr. Henry i sur., 1996; Sourander i Hestelä, 2005), oni pridonose i pozitivnom razvoju djece. Noviji trend u istraživanjima razvoja djece i adolescenata jest upotreba pozitivnih pokazatelja razvoja (npr. Moore i Lippman, 2005; Zaffa i sur., 2003), pri čemu oni služe i kao pokazatelji socijalne kompetencije. Premda ne postoji jedna općeprihvaćena definicija socijalne kompetencije te mnogi autori navode različite teorijske modele socijalne kompetencije (npr. Cavell, 1990; Rose-Krasnor, 1997), općenito se socijalna kompetencija može definirati kao sposobnost pojedinca da izazove poželjne i izbjegne nepoželjne ishode u različitim socijalnim interakcijama i kontekstima (Stormashak i Welsh, 2005). Uzimajući u obziri teorije razvoja i činjenicu da je socijalna kompetencija razvojni konstrukt (Waters i Sroufe, 1983), ispitivanje pozitivnog razvoja adolescenata najbolje je organizirati prema uspješno svladanim razvojnim zadatcima u adolescenciji, što će biti primijenjeno u ovom istraživanju.</p> <p>U suvremenim istraživanjima kompetencija, rizika i otpornosti djece poseban naglasak stavlja se na procesne modele, odnosno istraživanje načina na koje obitelj može utjecati na razvoj djece, uključujući osnovnu činjenicu da roditelji svoje gene prenose</p>

biološkoj djeci (Masten i Shaffer, 2006). Jedno od teorijskih objašnjenja kako obitelj utječe na razvoj djece nalazi se u postavkama teorije privrženosti, pri čemu je sigurna baza jedan od središnjih teorijskih konstrukata (Waters i Cummings, 2000), a njegova primjena na širi obiteljski kontekst predstavlja izvor novih spoznaja i uvida za istraživanje razvoja. Byng-Hall (1999) je predložio koncept sigurne obiteljske baze, odnosno proširenje koncepta sigurne baze na obitelj kao cjelinu, naglašujući važnost pouzdane obiteljske mreže odnosa i stvaranje sigurne obiteljske baze za djitetovu dobrobit. Uz to, hipoteza o emocionalnoj sigurnosti i širi obiteljski model, nastali na temelju obiteljske sistemske teorije i teorije privrženosti, govore o važnosti djietetove emocionalne sigurnosti u kontekstu obiteljskih odnosa (Davies i sur., 2002). Uzimajući u obzir navedeno, teorijska pretpostavka o tome da djete može istraživati svoje potencijale i razvijati se u pozitivnom smjeru ako obiteljski sustav doživljava sigurnim, odnosno procjenjuje da mu pruža sigurnu i pouzdanu okolinu za razvoj, ispitati će se ovdje predloženim istraživanjem.

Nekoliko je nedostataka dosadašnjih istraživanja u ovom području koje je potrebno navesti. Istraživanja u području obiteljskog funkciranja i socijalne kompetencije većinom su transverzalna, provedena na nereprezentativnim uzorcima obitelji, najčešće ispituju obiteljsko funkciranje na temelju percepcije jednog člana obitelji o jednoj dimenziji obiteljskog funkciranja, te se o ulozi obitelji u razvoju djece zaključuje na temelju povezanosti jedne dimenzije obiteljskog funkciranja s pokazateljima socijalne kompetencije djeteta. Istraživanja koja uključuju procjene različitih članova obitelji o obiteljskom funkciranju, kao i procjene socijalne kompetencije djeteta dobivene od različitih osoba manje su zastupljena u literaturi. Uz to, prema našim spoznajama, u Hrvatskoj nije provedeno niti jedno istraživanje koje bi se na sustavan način bavilo obiteljskim funkciranjem i socijalnom kompetencijom adolescenata.

Na temelju prijašnjih istraživanja i teorijskih postavki, za potrebe ovog istraživanja postavljen je model utjecaja obiteljskog funkciranja na socijalnu kompetenciju adolescenata. Osnovna pretpostavka modela jest da obiteljsko funkciranje utječe na sigurnost djeteta u obitelji, a zatim sigurnost djeteta u obitelji utječe na socijalnu kompetenciju djeteta. Drugim riječima, model predviđa izravan i neizravan (putem osjećaja sigurnosti djeteta u obitelji) utjecaj obitelji na socijalnu kompetenciju adolescenata.

Cilj i hipoteze istraživanja² (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Osnovni cilj rada jest ispitati odnose između obiteljskog funkciranja, percipirane sigurnosti adolescenata u obitelji i socijalne kompetencije adolescenata. Postavljeni su sljedeći istraživački zadaci: istražiti odnos obiteljskog funkciranja i percipirane sigurnosti adolescente u obitelji, istražiti odnos obiteljskog funkciranja i socijalne kompetencije adolescente te istražiti odnos percipirane sigurnosti adolescente u obitelji i socijalne kompetencije adolescente. Očekuje se da više obiteljskog zajedništva, veća prilagodljivost obiteljskog sustava te dobra komunikacija u obitelji pozitivno pridonose osjećaju sigurnosti adolescente u obitelji te razvoju njegove socijalne kompetencije.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Metodologija ovdje predloženog istraživanja uzima u obzir nedostatke prijašnjih istraživanja te ih pokušava otkloniti kako bi se prikupili pouzdaniji podatci i dobili valjaniji rezultati na temelju kojih se može s većom sigurnošću govoriti o istraživanim konstruktima i njihovim međusobnim odnosima.

U istraživanju bi sudjelovalo oko 300 djece koja se nalaze u razvojnem razdoblju rane adolescencije te njihova oba roditelja i razrednici iz nekoliko osnovnih škola s područja grada Zagreba i Varaždina. Nacrt istraživanja predviđa sudjelovanje istih sudionika u dvije odijeljene vremenske točke prikupljanja podataka, odnosno longitudinalni nacrt, pri čemu bi se drugo prikupljanje podataka provelo godinu dana nakon prvog.

Radi odgovaranja na postavljene istraživačke zadaće te u skladu sa suvremenim znanstvenim pristupom ispitivanju obiteljskog funkciranja, podatci bi se prikupili od adolescenata i oba roditelja. Za mjerjenje obiteljskog funkciranja konstruirala bi se skala obiteljskog funkciranja pod Kružnim modelom bračnog i obiteljskog sustava (Olson i Gorall, 2003), a mjerila bi obiteljsku koheziju, fleksibilnost i komunikaciju. Nakon pregleda literature i analize dosadašnjih skala koje se koriste za mjerjenje obiteljskog funkciranja (Grotevant i Carlson, 1989; Sawin i sur., 1995; Touliatos i sur., 1990), javila se potreba za konstruiranjem skale obiteljskog funkciranja. Naime, manji broj skala namijenjen je primjeni na djeci i adolescentima, a kada se neka od konstruiranih skala upotrebljava u novoj kulturi i zemlji u kojoj nije konstruirana, čestice mogu imati posve drugo značenje, na što je posebno potrebno obratiti pozornost prilikom istraživanja obiteljskog funkciranja (Manzi i sur., 2006). Također, najnovije izdanje Skale za procjenu obiteljske fleksibilnosti i kohezije (Olson i sur., 2007), u literaturi poznate pod nazivom FACES-IV, sastoji se od šest skala koje mjeru tipove obiteljskih sustava, te Skalu zbog toga nije moguće koristi u istraživanju u kojem su od središnjeg interesa dimenzije a ne tipovi obiteljskog funkciranja, kao što je to u ovdje predloženom istraživanju.

Za mjerjenje djietetove sigurnosti u obitelji bila bi korištena Skala sigurnost u obiteljski sustav (Forman i Davies, 2005). Skala je namijenjena mjerjenju djietetova doživljaja sigurnosti u obitelji, koja služi kao baza potpore, stabilnosti i zaštite. U istraživanju bi skalu popunjavali samo adolescenti.

S obzirom na to da je socijalna kompetencija kompleksan i multidimenzionalan konstrukt, za mjerjenje socijalne kompetencije bili bi korišteni različiti izvori informacija i različiti instrumenti. Koristila bi se Skala za procjenu ponašanja i emocija (Epstein, 2004), koja se sastoji od pet subskala i mjeri emocionalne i ponašajne snage adolescenata. Skalu bi popunjavali adolescenti, roditelji i razrednici. Uz to, skala bi se prilagodila za vršnjačke procjene. Koristila bi se i mjeri socijalne inicijative adolescenata (Barber i Erickson, 2001), a instrument bi popunjavali samo adolescenti. Bio bi primijenjen i Upitnik sposobnosti i poteškoća (Goodman, 1997), koji mjeri probleme u ponašanju, emocionalne probleme i prosocijalno ponašanje, a u istraživanju bi ovaj upitnik popunjavali adolescenti i njihovi roditelji.

² Redoslijed navođenja cilja i hipoteza ovisi o području istraživanja

Upitnikom konstruiranim za potrebe ovoga istraživanja prikupili bi se i podatci o sociodemografskim obilježjima obitelji, adolescenata i roditelja.

Prije provedenog glavnog istraživanja provelo bi se predistraživanje radi provjere instrumenata, jer nisu svi instrumenti koji bi se koristili u ovom istraživanju primjenjivani na populaciju hrvatske djece i roditelja. U predistraživanju bi se koristio jednokratni nacrt (nacrt „poprečnog“ presjeka). Prvotno bi se kontaktirali ravnatelji i stručni suradnici u osnovnim školama, a nakon toga roditelji i djeca. Prije provedbe predistraživanja, u skladu s etikom znanstvenih istraživanja u kojima su sudionici djeca, od roditelja bi se tražio obaviješteni pismeni pristanak za sudjelovanje djece u istraživanju. Djeca bi upitnik popunjavala grupno tijekom nastave u školama. Glavno istraživanje provelo bi se u različitim osnovnim školama od onih koje bi pristale sudjelovati u predistraživanju, a postupak prikupljanja podataka i dobivanja dopuštenja za sudjelovanje djece i škola bio bi isti kao i u predistraživanju. Prije provedbe predistraživanja i glavnog istraživanja tražila bi se suglasnost mjerodavnog ministarstva za provedbu istraživanja u osnovnim školama. Nakon završetaka istraživanja, planira se diseminacija rezultata u školama koje se odluče na sudjelovanje. Obrada rezultata uključivala bi kompleksne statističke analize prikladne za podatke prikupljene iz više izvora, u više vremenskih točaka i o više konstrukata.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Očekuje se da će rezultati ovdje predloženog istraživanja pridonijeti metodologiji istraživanja obiteljskog funkciranja, evaluaciji postojećeg modela obiteljskog funkciranja, empirijskoj provjeri obiteljske sistemske teorije i teorije privrženosti, kao i spoznajama o pozitivnim indikatorima razvoja te utjecaju obitelji na pozitivni razvoj adolescenata. Praktični doprinos ovog istraživanja nalazi se u mogućoj primjeni spoznaja u savjetodavnom radu s adolescentima i obiteljima.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

Ackerman, B. P., Kogos, J., Youngstrom, E., Schoff, K. i Izard, C. (1999). Family Instability and the Problem Behaviors of Children From Economically Disadvantaged Families. *Developmental Psychology*, 35, 258-268.

Barber, B. K. i Erickson, L. D. (2001). Adolescent social initiative: Antecedents in the ecology of social connections. *Journal of Adolescent Research*, 16, 326-354.

Bronfenbrenner, U. (1986). Ecology of the Family as a Context for Human Development: Research Perspectives. *Developmental Psychology*, 22, 723-742.

6

Byng-Hall, J. (1999). Family and Couple Therapy: Toward Greater Security. U: J. Cassidy i P. R. Shaver (Ur.), *Handbook of Attachment: Theory, Research, and Clinical Applications* (str. 625-670). New York: The Guliford Press.

Cavell, T. A. (1990). Social adjustment, social performance and social skills: A three component model of social competence. *Journal of Clinical Child Psychology*, 19, 111-122.

Cox, M. J. i Paley, B. (1997). Families as systems. *The Annual Review of Psychology*, 48, 243-267.

Davies, P., Harold, G., Goeke-Morey, M. i Cummings, E. (2002). Children's emotional security and interparental conflict. *Monographs of the Society for Research on Child Development*, 67, 1-129.

Epstein, M. H. (2004). *Behavioral and Emotional Rating Scale-A Strength-Based Approach to Assessment (Second Edition)*. Examiner's Manual. Austin, Texas: PRO-ED, Inc.

Forman, E. M. i Davies, P. T. (2005). Assessing children's appraisals of security in the family system: the development of the Security in the Family System (SIFS) scales. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 46, 900-916.

Goodman, R. (1997). The Strengths and Difficulties Questionnaire: A Research Note. *Journal of Child Psychology, Psychiatry, and Allied Disciplines*, 38, 581-586.

Grotevant, H. D. i Carlson, C. I. (1989). *Family Assessment: A Guide to Methods and Measures*. New York: The Guilford Press.

Henry, C. S., Sager, D. W. i Plunkett, S. W. (1996). Adolescents' Perceptions of Family System Characteristics, Parent-Adolescent Dyadic Behaviors, Adolescent Qualities, and Adolescent Empathy. *Family Relations*, 45, 283-292.

Manzi, C., Vignoles, V. L., Regalia, C. i Scabini, E. (2006). Cohesion and Enmeshment Revisited: Differentiation, Identity, and Well-Being in two European Cultures. *Journal of Marriage and Family*, 68, 673-689.

Masten, A. S. i Shaffer, A. (2006). How Families Matter in Child Development. U: A. Clarke Stewart i J. Dunn (Ur.), *Families Count: Effects on Child and Adolescent Development* (str. 5- 25). Cambridge: Cambridge University Press.

Moore, K. A. i Lippman, L. H. (2005). (Ur.) *What Do Children Need to Flourish?: Conceptualizing and Measuring Indicators of Positive*

Development. New York: Springer Science+Business Media.

Olson, D. H. i Gorall, D. M. (2003). Circumplex Model of Marital and Family systems. U: F. Walsh (Ur.), Normal Family Processes: growing diversity and complexity (str. 514-548). New York: Guilford Press.

Olson, D. H., Gorall, D. M. i Tiesel, J. W. (2007). FACES IV and the Circumplex Model: Validation Study.
<http://www.facesiv.com/pdf/2.development.pdf>

Rose-Krasnor, L. (1997). The Nature of Social Competence: A Theoretical Review. Social Development, 6, 111-135.

Ross, D. P. (2004). Development in the Family. Annual Review of Psychology, 55, 365-399.

Sawin, K. J., Harringan, M. P. i Woog, P. (1995). Measures of Family Functioning for Research and Practice. New York: Springer Publishing Company.

Smith, E. P., Prinz, R. J., Dumas, J. E. i Laughlin, J. (2001). Latent Models of Family Processes in African American Families: Relationships to Child Competence, Achievement, and Problem Behavior. Journal of Marriage and Family, 63, 967-980.

Sourander, A. i Hestelä, L. (2005). Childhood predictors of externalizing and internalizing problems in adolescence. European Child and Adolescent Psychiatry, 14, 415-423.

Steinberg, L. (2001). We Know Some Things: Parent-Adolescent Relationships in Retrospect and Prospect. Journal of Research on Adolescence, 11, 1-19.

Stormashak, E. A. i Welsh, J. A. (2005). Enhancing Social Competence U: D. M. Teti (Ur.), Handbook of Research Methods in Developmental Science (str. 271-294). Oxford: Blackwell Publishing.

Touliatos, J., Perlmutter, B. i Straus, M. (1990). Handbook of Family Measurement Techniques. Newbury Park: SAGE Publications, Inc.

Zaffa, J. F., Smith, D. S., Rogers, M. F., Leavitt, C. H., Halle, T. G. i Borstein, M. H. (2003). Holistic Well-Being and the Developing Child. U: M. H. Borenstein, L. Davidson, C. L. M. Keyes i K. A. Moore (Ur.), Well-being: positive development across the life course (str. 23-34). Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates.

Waters, E. i Cummings, E. M. (2000). A Secure Base from Which to Explore Close Relationships. Child Development, 71, 164-172.

Waters, E. i Sroufe, L.A. (1983). Social Competence as a Developmental Construct. Development and Psychopathology, 3, 79-97.

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

8.000,00 kn (osam tisuća kuna)

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Vrsta financiranja	Naziv projekta	Voditelj projekta	Potpis
Nacionalno financiranje			
Međunarodno financiranje			
Ostale vrste projekata			
Samostalno financiranje	Predviđeno je samostalno financiranje istraživanja.		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja ³	Poslijediplomski doktorski studij upisan je u akademskoj godini 2006./2007., kada prema pravilniku nije traženo posebno odobrenje Etičkog povjerenstva. Međutim, u skladu s pravilima psihologičke struke i Kodeksom etike psihološke djelatnosti, povjerenstvo za praćenje rada studentice je na obrani nacrtu razmatralo i etičke aspekte istraživanja, te zaključilo da su predloženi istraživački postupci u skladu s		

³ Navesti samo ako je potrebno

etičkim načelima istraživanja u kojima su sudionici djeca.

Suglasnost predloženog mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis dr. sc. Gordana Keresteš, izv. prof.

(ime i prezime prvog predloženog mentora)

Potpis

(ime i prezime drugog predloženog mentora)

Potpis Marina Merkaš

(ime i prezime doktoranda)

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu.

U Zagrebu, 01.03.2012.

Potpis Marina Merkaš

(ime i prezime doktoranda)

M.P.

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA¹

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Marina Merkaš		
Nositelj studija:	Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu		
Naziv studija:	Poslijediplomski doktorski studij psihologije		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	6580		
Naslov predložene teme	Jezik pisanja rada:	Hrvatski	
	<i>Hrvatski</i>	Uloga obitelji u razvoju socijalne kompetencije adolescenata	
	<i>Engleski</i>	The role of the family in development of adolescent social competence	
Područje/polje/grana (ako se doktorski studij izvodi u grani):	Društvene znanosti / psihologija		

MENTOR(I)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
1 Prvi mentor:	Dr. sc. Gordana Keresteš, izv. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	gkereste@ffzg.hr
Drugi mentor:			
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1. Dr. sc. Gordana Keresteš, izv. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	gkereste@ffzg.hr
	2. Dr. sc. Gordana Kuterovac Jagodić, izv. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	gkuterov@ffzg.hr
	3. Dr. sc. Vesna Vlahović Štetić, red. prof.	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	vvlahovi@ffzg.hr
	4.		
	5.		
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Sjednica Fakultetskog vijeća Filozofskog fakulteta u Zagrebu održana 24.05.2012., Ad. 123.		

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja	Poslijediplomski doktorski studij upisan je u akademskoj godini 2006./2007. kada prema pravilniku nije traženo posebno odobrenje Etičkog povjerenstva. No, povjerenstvo za praćenje rada studentice na javnoj obrani teme doktorskog rada razmotrilo je i etičke aspekte istraživanja te zaključilo da su predloženi istraživački postupci u skladu s etičkim načelima istraživanja u kojima su sudionici djeca.
---	--

A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada

Javna obrana teme doktorskog rada Marine Merkaš održana je 20.06.2008. godine pred stručnim povjerenstvom koje su činile dr. sc. Gordana Keresteš, izv. prof., dr. sc. Gordana Kuterovac Jagodić, izv. prof. i dr. sc. Vesna Vlahović Štetić, red. prof. U prvom dijelu obrane doktorandica je prikazala nacrt empirijskog istraživanja koje je planirala provesti za svoj doktorski rad. U sklopu prezentacije obrazložila je teorijska uporišta teme i polaznih hipoteze te je prikazala ciljeve planiranog istraživanja i specifična istraživačka pitanja (probleme) na koja doktorskim radom želi dobiti odgovore. Također je opisala uzorak obitelji na kojima je istraživanje planirala provesti, metode i postupke prikupljanja podataka te planirane postupke obrade podataka. U drugom dijelu obrane članice povjerenstva postavljale su pitanja o predloženoj temi i tražile pojašnjenja nekih dijelova nacrta istraživanja. Pitanja su se odnosila na kriterije za selekciju obitelji, razlike u postupku prikupljanja podataka u dvije planirane točke longitudinalnog istraživanja, etičke aspekte istraživanja i potreblja predistraživanja. Kandidatkinja je na sva pitanja kompetentno odgovorila, čime je pokazala da dobro poznaje područje svoga doktorskog rada i da je promislila o svim dijelovima nacrta istraživanja. Članice povjerenstva predložile su uvrštavanje vršnjačkih procjena kao dodatne mjere prilagodbe adolescenata u nacrt istraživanja, što je doktorandica prihvatile. Povjerenstvo je predložilo i pojednostavljinje predloženog naslova disertacije, što je doktorandica također prihvatile. Početni naslov *Utjecaj obitelji na socijalnu kompetenciju u ranoj adolescenci: Uloga djetetove sigurnosti u obitelji* promijenjen je u naslov *Uloga obitelji u razvoju socijalne kompetencije adolescenata*. Obrana je završila prihvaćanjem predložene teme i odobravanjem istraživačkog nacrta.

B. Ocjena teme doktorskog rada

(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)

Doktorandica Marina Merkaš za svoj doktorski rad predložila je temu *Uloga obitelji u razvoju socijalne kompetencije adolescenata*. U prijavi teme uvjerljivo je argumentirala relevantnost izabrane teme i obrazložila njena teorijska polazišta, na temelju kojih je postavila nacrt empirijskog dijela svog doktorskog rada.

Predloženo istraživanje temelji se na integraciji postavki teorije ekoloških sustava, sistemsko-obiteljskog pristupa i teorije privrženosti. Teorija ekoloških sustava ističe kako je obitelj najznačajniji element mikrosustava, odnosno najutjecajniji neposredni kontekst djetetova razvoja (Bronfenbrenner, 1986). Sistemsko-obiteljski pristup naglašava jedinstvenost obitelji kao sustava, zbog koje istraživanja dijadnih odnosa među članovima ili percepcije obiteljskih odnosa bilo kojeg pojedinačnog člana obitelji ne pružaju cijelovitu sliku kvalitete obiteljskih odnosa (Cox i Paley, 1997; Ross, 2004). Prema Kružnom modelu bračnog i obiteljskog sustava Olsona i suradnika (Olson i Gorall, 2003), kvalitetu obiteljskog funkcioniranja opisuju tri dimenzije: kohezija ili zajedništvo, fleksibilnost ili prilagodljivost i komunikacija. Teorija privrženosti nudi jedno od objašnjenja načina na koje obitelj ostvaruje svoj utjecaj na djetetov razvoj, ističući važnost obitelji kao sigurne baze za djetetovo istraživanje vlastitih potencijala i pozitivan razvoj (Bowlby, 1988; Byng-Hall, 1999; Davies i sur., 2002; Waters i Cummings, 2000). Integrirajući postavke ove tri teorije, Marina Merkaš je za potrebe svog doktorskog rada postavila model utjecaja obitelji na socijalnu kompetenciju adolescenata kojim previđa izravan i neizravan (putem osjećaja sigurnosti adolescenta u obitelji) utjecaj obitelji na razvoj socijalne kompetencije u adolescenciji. Uz utjecajna teorijska razmatranja, doktorandica je temeljito proučila i ranja istraživanja uloge obitelji u razvoju djece i adolescenata, pri čemu je identificirala nekoliko slabosti i nedovoljno istraženih pitanja na koje je usmjerila svoj interes. Tako se, za razliku od ranijih istraživanja koja su se najviše bavila ispitivanjem utjecaja obitelji na razvoj emocionalnih teškoća i problema ponašanja djece i mladih, u svom doktorskom radu usredotočila na nedovoljno istraženu ulogu obitelji u razvoju djetetove socijalne kompetencije. Pritom je odlučila promatrati razvoj socijalne kompetencije u ranoj adolescenciji, kada se događaju značajne promjene u području emocionalno-socijalnog razvoja, a pojedinac je pojačano osjetljiv na kvalitetu obiteljskih odnosa. Nadalje, za razliku od ranijih istraživanja obiteljskog funkcioniranja i socijalne kompetencije koja su većinom bila transverzalna, u svom istraživanju Marina Merkaš odlučila je primijeniti longitudinalni nacrt s dvije točke mjerjenja. Također je odlučila koristiti višestruke izvore podataka (adolescent, oba roditelja, vršnjaci iz razreda, učitelji) i prikupiti podatke o obiteljskom funkcioniranju iz perspektive različitih članova obitelji (otac, majka, dijete), dok su se ranja istraživanja uglavnom oslanjala na samo jedan izvor podataka (najčešće dijete). Nапослјетку, svojim istraživanjem Marina Merkaš planirala je ispitati sve tri temeljne dimenzije obiteljskog funkcioniranja, za razliku od ranijih istraživanja koja su se često bavila samo jednom dimenzijom. Na temelju pregleda suvremenih teorijskih razmatranja i postojećih empirijskih nalaza o povezanosti obiteljskog funkcioniranja i razvoja adolescenata, doktorandica je za cilj svog doktorskog rada odredila ispitati odnose između obiteljskog funkcioniranja, percipirane sigurnosti adolescenata u obitelji i socijalne kompetencije adolescenata. Kako bi ostvarila taj cilj, postavila je sljedeće istraživačke zadatke, odnosno probleme: istražiti odnos obiteljskog funkcioniranja i percipirane sigurnosti adolescente u obitelji, istražiti odnos obiteljskog funkcioniranja i socijalne kompetencije adolescente te istražiti odnos percipirane sigurnosti adolescente u obitelji i socijalne kompetencije adolescente. Pretpostavila je da će više obiteljskog zajedništva, veća prilagodljivost obiteljskog sustava te dobra komunikacija u obitelji pozitivno pridonositi osjećaju sigurnosti adolescente u obitelji i razvoju socijalne kompetencije, pri čemu bi se povezanost između obiteljskog funkcioniranja i djetetove socijalne kompetencije dijelom mogla ostvarivati putem osjećaja sigurnosti u obitelji. Doktorandica je u istraživanje planirala uključiti približno 300 djece u ranoj adolescenciji, njihova oba roditelja, vršnjake iz razreda i razrednike. Od roditelja bi tražila pismeni pristanak za sudjelovanje djece u istraživanju. Za mjerjenje obiteljskog funkcioniranja i socijalne kompetencije adolescenata koristila bi različite izvore podataka i

različite instrumente. Nacrt istraživanja predviđa dvije vremenske točke prikupljanja podataka od istih sudionika, međusobno odvojene godinu dana te opsežno predistraživanje kojim bi se konstruirala skala obiteljskih odnosa i provjerili mјerni instrumenti prevedeni s engleskog jezika. Podaci od djece prikupili bi se u školama, dok bi roditelji upitnike ispunjavali kod kuće. Obrada podataka uključivala bi suvremene statističke analize prikladne za podatke prikupljene iz više izvora, u više vremenskih točaka i o više konstrukata.

Povjerenstvo ocjenjuje da je doktorandica Marina Merkaš za svoj doktorski rad predložila znanstveno relevantnu temu te izvedivo i pomno isplanirano istraživanje utemeljeno na suvremenim longitudinalnim nacrtima istraživanja razvoja i višemetodskom pristupu. Istraživanja koja koriste takvu metodologiju rezultiraju nalazima velike snage. Očekivani doprinosi ovog doktorskog rada su višestruki. Kao prvo, doktorandica je već u određivanju teme i istraživačkih pitanja dala značajan doprinos teorijskim razmatranjima utjecaja obitelji na razvoj djece i adolescenata, integrirajući postavke tri utjecajna teorijska pristupa u tom području: teorije ekoloških sustava, sistemsko-obiteljskog pristupa i teorije privrženosti. U tekstu same disertacije ta će originalna teorijska promišljanja biti detaljnije razrađena. Kao drugo, ovaj će doktorski rad značajno doprinijeti operacionalizaciji i mjerenu složenih obiteljskih odnosa, jer će rezultirati konstrukcijom novog mјernog instrumenta razvijenog na temelju Kružnog modela bračnog i obiteljskog sustava Olsona i suradnika (Olson i Gorall, 2003). Kao treće, rezultati predloženog longitudinalnog istraživanja unaprijedit će spoznaje o ulozi obitelji u razvoju socijalne kompetencije adolescenata, pri čemu će biti moguće procijeniti koji su aspekti socijalne kompetencije jače, a koji slabije povezani s obiteljskim odnosima te koliki su izravnii doprinosi kvaliteti obiteljskih odnosa socijalnoj kompetenciji u ranoj adolescenciji, a u koliko mjeri adolescentova emocionalna sigurnost u obitelji posreduje vezu između obiteljskih odnosa i adolescentove socijalne kompetencije. Naposljetku, spoznaje kojima će ovaj doktorski rad rezultirati omogućiti će unapređenje savjetodavnog i terapijskog rada s adolescentima i njihovim obiteljima.

Mišljenje i prijedlog:

Uvidom u priloženu dokumentaciju povjerenstvo je utvrdilo da je doktorandica Marina Merkaš ispunila sve uvjete predviđene individualnim programom Poslijediplomskog doktorskog studija psihologije. Iz prijave teme i sinopsisa vidljivo je kako kandidatkinja temeljito poznaje područje svoga doktorskog rada. Prijavljena tema znanstveno je relevantna i teorijski čvrsto utemeljena te empirijski nedovoljno istražena. Predloženo istraživanje omogućuje ostvarivanje ciljeva disertacije i dobivanje odgovora na postavljene probleme, pri čemu koristi suvremenu longitudinalnu metodologiju istraživanja razvoja i višemetodski pristup, koji rezultiraju empirijskim nalazima velike snage. Tema predložene disertacije pripada području društvenih znanosti, polju psihologije, za koje je Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu nadležna institucija. Doktorandica ima znanstveno-istraživačke kompetencije nužne za izradu doktorskoga rada. U području teme svog doktorskog rada već je ostvarila zapažene rezultate, što se vidi iz popisa njenih radova, od kojih su neki objavljeni u uglednim međunarodnim znanstvenim časopisima u području psihologije obitelji i razvojne psihologije ili kao poglavљa u međunarodnim znanstvenim knjigama. Na temelju svega rečenog predlažemo da se doktorandici Marini Merkaš prihvati predložena tema i odobri izrada doktorskog rada pod naslovom *Uloga obitelji u razvoju socijalne kompetencije adolescenata*. Povjerenstvo je suglasno da mentorica pri izradi doktorskog rada bude dr. sc. Gordana Keresteš, izv. prof. s Odsjeka za psihologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

3

Prijedlog izmjene ili dorade naslova:

Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):

Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):

Zimski semestar ak. god. 2012/13.

Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)

Potpis

(ime i prezime člana povjerenstva)

NAPOMENA (po potrebi):

Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime, ustanova, država:	Potpis:
	1. (predsjednik Povjerenstva) Dr. sc. Gordana Keresteš, izv. prof., Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	
	2. Dr. sc. Gordana Kuterovac Jagodić, izv. prof., Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	
	3. Dr. sc. Vesna Vlahović Štetić, red. prof., Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska	
	4.	
	5.	

U Zagrebu, 28.05.2012.

M.P.

Dr.Sc.-01 PRIJAVA TEME DOKTORSKOG RADA

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Aleksandra Huić, diplomirani psiholog - profesor		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Poslijediplomski znanstveni studij Psihologija (stari studij prije bolonije)		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	6106		
Odobravanje teme za stjecanje doktorata znanosti: (molimo zacrniti polje):	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Tomislav Huić		
Datum i mjesto rođenja:	06.04.1980., Zagreb, Hrvatska		
Adresa:	Djordjiceva 17, Zagreb, Hrvatska		
Telefon/mobitel:	+385 98 289 953		
E-mail:	ahuic@ffzg.hr		

ŽIVOTOPIS DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	1. Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Psihologija, Dodiplomski, Hrvatska
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	2008. - znanstveni novak na projektu MZOŠ-a "Uloga socio-kognitivnih procesa u samoregulaciji i interpersonalnim odnosima" na Odsjeku za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu 2004. - 2008. - stručni suradnik u Centru za psihodijagnostičke instrumente, Odsjeka za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu 2003. - 2004. - honorarni suradnik u HILL International d.o.o. za posredovanje u zapošljavanju
Popis radova i aktivnih sudjelovanja na znanstvenim skupovima:	1. Kamenov, Željka; Huić, Aleksandra; Jelić, Margareta; Jugović, Ivana; Ajduković, Dean; Baranović, Branislava; Galić, Branka; Leinert-Novosel, Smiljana. Attitudes towards Gender Roles and Perception of Gender (in)Equality in Croatia // Review of Psychology. Zagreb, 2010. 168-168 (predavanje, međunarodna recenzija, sažetak, znanstveni). 2. Huić, Aleksandra; Kamenov, Željka; Jugović, Ivana; Huston, Ted. Need for Affect in Romantic Relationships // Review of Psychology. Zagreb : Naklada Slap, 2010. 168-168 (predavanje, međunarodna recenzija, sažetak, znanstveni). 3. Kamenov, Željka; Huić, Tomislav; Huić, Aleksandra. Researching the identity of a city – The case of Osijek, Croatia // Psihološka obzorja: Slovenska znanstveno-strokovna psihološka revija / 8th Alps-Adria Psychology Conference / Abstracts // Podlesek, Anja ; Komidar, Luka (ur.). Ljubljana, Slovenia : Slovenian Psychological Association, 2008. 42

- (predavanje,međunarodna recenzija,sažetak,znanstveni).
4. Dodig, Dora; Ricijaš, Neven; Huić, Aleksandra; Kranželić, Valentina.
Assessment and Risk Classification Issues of Youth Problem Gambling // .
(predavanje,međunarodna recenzija,sažetak,znanstveni).
5. Tonković, Maša; Huić, Aleksandra; Urch, Dražen.
Introducing Heterogeneous Form Item Sets in Cognitive Ability Tests: The Case of the Problem Test // XXIX International Congress of Psychology: Scientific Program/Abstracts Berlin.
(poster,međunarodna recenzija,sažetak,znanstveni).
6. Kamenov, Željka; Huić, Aleksandra; Jugović, Ivana; Bredow, Carrie; Schoenfeld, Elizabeth; Huston, Ted.
Unmittigated Communion, Psychological Entitlement and Intimate Relationships // .
(predavanje,međunarodna recenzija,sažetak,znanstveni).
7. Kamenov, Željka; Huić, Aleksandra; Huston, Ted.
Does Equity in Ways Of Showing Love Matter for Marital Satisfaction? // 12th Annual Scientific Meeting Society for Personality and Social Psychology.
San Antonio, Texas, 2011. 142-142 (poster,međunarodna recenzija,sažetak,znanstveni).
8. Jugović, Ivana; Kamenov Željka; Huić, Aleksandra; Huston, Ted.
Effects of gender roles and attitudes on showing love in marriage // Savremeni trendovi u psihologiji, Knjiga rezimea.
Novi Sad : Odsek za psihologiju, Filozofski fakultet Univerziteta u Novom Sadu, 2011. 17-18
(predavanje,međunarodna recenzija,sažetak,znanstveni).
9. Huić, Aleksandra; Jugović, Ivana; Huston, Ted; Bredow, Carrie; Schoenfeld, Elizabeth.
Gender differences in expressing love in marriage – stability across generations and cultures // Savremeni trendovi u psihologiji, Knjiga rezimea.
Novi Sad : Odsek za psihologiju, Filozofski fakultet Univerziteta u Novom Sadu, 2011. 13-14
(predavanje,međunarodna recenzija,sažetak,znanstveni).
10. Huić, Aleksandra; Kamenov, Željka; Jugović, Ivana; Bredow, Carrie; Schoenfeld, Elizabeth; Huston, Ted.
Is the Expression of Love Feminized? A Test and Extension of Cancian's Hypothesis // 12th Annual Scientific Meeting Society for Personality and Social Psychology.
San Antonio, Texas, 2011. 188-188 (poster,međunarodna recenzija,sažetak,znanstveni).
11. Ricijaš, Neven; Dodig, Dora; Huić, Aleksandra; Kranželić, Valentina.
Kockanje zagrebačkih adolescenata – uloga psihopatskih obilježja ličnosti, rizičnog i delinkventnog ponašanja // 20. Dani Ramira i Zorana Bujasa, knjiga sažetaka / Čorkalo Biruški, D. ; Vukasović, T. (ur.).
Zagreb, 2011. 160-160 (predavanje,međunarodna recenzija,sažetak,znanstveni).
12. Huić, Aleksandra; Kamenov, Željka.
Proaktivno i pasivno ponašanje u intimnim vezama: uloga regulacijskog fokusa // 20. Dani Ramira i Zorana Bujasa Sažeci priopćenja / Čorkalo Biruški ; Vukasović, Tena (ur.).
Zagreb : Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu i Hrvatsko psihološko društvo, 2011. 110-110 (predavanje,domaća recenzija,sažetak,znanstveni).
13. Kamenov, Željka; Jugović, Ivana; Huić, Aleksandra; Huston, Ted.
Rodne uloge, stavovi o rodnim ulogama i zadovoljstvo brakom // 20. Dani Ramira i Zorana Bujasa Sažeci priopćenja / Čorkalo Biruški ; Vukasović, Tena (ur.).
Zagreb : Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu i Hrvatsko psihološko društvo, 2011. 118-118 (predavanje,domaća recenzija,sažetak,znanstveni).
14. Jelić, Margareta; Huić, Aleksandra; Jugović, Ivana.
Uloga iskustva rodno neravnopravnog tretmana u obitelji u percepциji, stavovima i sklonosti rodnoj diskriminaciji // Savremeni trendovi u psihologiji, Knjiga rezimea.
Novi Sad : Odsek za psihologiju, Filozofski fakultet Univerziteta u Novom Sadu, 2011. 39-40
(predavanje,međunarodna recenzija,sažetak,znanstveni).
15. Huić, Aleksandra; Kamenov, Željka.
Inner working models in intimate relationships – adult attachment and time perspective // The International Association for Relationship Research Conference 2010 Conference Program

and Abstract Book.

Herzliya : International Association of Relationship Research, 2010. 226-227
(poster,međunarodna recenzija,sažetak,znanstveni).

16. Kamenov, Željka; Huić, Aleksandra; Jelić, Margareta; Ajduković, Dean; Baranović, Branislava; Galić, Branka; Jugović, Ivana; Leinert-Novosel, Smiljana.
Rodna diskriminacija u RH u obitelji, obrazovanju, poslu i politici // Sažetci radova XVII. Dani psihologije / Sorić, Izabela ; Ćubela Adorić, Vera ; Gregov, Ljiljana ; Penezić, Zvjezdan (ur.). Zadar : Odjel za psihologiju Sveučilišta u Zadru, 2010. 62-62
(predavanje,sažetak,znanstveni).
17. Kamenov, Željka; Huić, Aleksandra; Ajduković, Dean; Jelić, Margareta; Jugović, Ivana; Baranović, Branislava; Galić, Branka; Leinert-Novosel, Smiljana.
Svijest o rodnoj (ne)ravnopravnosti u RH i iskustva rodne diskriminacije u obitelji, obrazovanju, poslu i politici // 18. godišnja konferencija psihologa - Kroskulturalna psihologija Knjiga sažetaka.
Opatija : Hrvatsko psihološko društvo i Društvo psihologa Primorsko-goranske županije, 2010. 47-47 (predavanje,sažetak,znanstveni).
18. Huić, Aleksandra; Ricijaš, Neven; Branica, Vanja.
Kompetencije za psihosocijalni rad - percepcija studenata pomagačkih struka // Knjiga sažetaka 1. kongres psihologa Bosne i Hercegovine s međunarodnim učešćem / Kolenović-Đapo, Jadranka ; Hasanbegović-Anić, Enedina ; Đapo, Nermin ; Đokić, Ratko (ur.). Sarajevo : Društvo psihologa u Federaciji Bosne i Hercegovine ; Društvo psihologa Republike Srpske, 2009. 21 (predavanje,međunarodna recenzija,sažetak,znanstveni).
19. Huić, Aleksandra.
Privatna svijest o sebi kao višedimenzionalni konstrukt // 19. Dani Ramira i Zorana Bujasa: Program i sažeci priopćenja / Ljubotina, Damir ; Kamenov, Željka ; Mikac, Una ; Urch, Dražen (ur.). Zagreb : Filozofski fakultet, Zagreb, 2009. 116 (predavanje,međunarodna recenzija,sažetak,znanstveni).
20. Huić, Aleksandra; Ricijaš, Neven; Branica, Vanja.
PROFESSIONALNE KOMPETENCIJE – razvoj i validacija Skale percipirane kompetentnosti za psihosocijalni rad // Knjiga rezimea - Savremeni trendovi u psihologiji. Novi Sad : Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet, Odsek za psihologiju, 2009. 66-67
(predavanje,međunarodna recenzija,sažetak).
21. Huić, Aleksandra.
Skala potrebe za emocijama – hrvatska validacija // Naučno stručni skup "Savremeni trendovi u psihologiji" Knjiga rezimea.
Novi Sad : Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet, Odsek za psihologiju, 2009. 29-30
(predavanje,međunarodna recenzija,sažetak,znanstveni).
22. Huić, Aleksandra; Urch, Dražen; Tonković, Maša; Tomiša, Tia; Ljubotina, Damir; Šverko, Dina.
General knowledge and need for cognition – Is there a mediating role of behavioral habits? // XXIX International Congress of Psychology: Scientific Program/Abstracts. Berlin, 2008. (poster,međunarodna recenzija,sažetak,znanstveni).
23. Huić, Aleksandra.
Privatna svijest o sebi kao trodimenzionalni konstrukt // Sažetci radova: XVI. Dani psihologije u Zadru / Vulić-Pratorić, Anita ; Ćubela Adorić, Vera ; Proroković, Ana ; Sorić, Izabela ; Valerjev, Pavle (ur.). Zadar : Sveučilište u Zadru, Odjel za psihologiju, 2008. 55 (predavanje,domaća recenzija,sažetak,znanstveni).
24. Huić, Aleksandra; Kamenov, Željka; Jokić Begić, Nataša; Lauri Korajlija, Anita.
Self-Consciousness and Different Ways of Measuring Stress // XXIX International Congress of Psychology: Scientific Program/Abstracts. Berlin, 2008. (poster,međunarodna recenzija,sažetak,znanstveni).
25. Huić, Aleksandra; Kamenov, Željka.
Self-Consciousness, Self-Monitoring and the Behavioral Confirmation of the Self-Concept //

- 15th General Meeting of the European Association of Experimental Social Psychology:
Programme and Abstract Book.
Zagreb : Society for Psychological Assistance, 2008. 246 (poster,međunarodna recenzija,sažetak,znanstveni).
26. Urch, Dražen; Huić, Aleksandra; Tonković, Maša; Tomiša, Tia; Ljubotina, Damir.
Who knows how much? Sociodemographic profile and general knowledge // XXIX International Congress of Psychology: Scientific Program/Abstracts.
Berlin, 2008. (poster,međunarodna recenzija,sažetak,znanstveni).
27. Kamenov, Željka; Jokić-Begić, Nataša; Lauri Korajlija, Anita; Huić, Aleksandra.
Kako izmjeriti stres? // 15. godišnja konferencija hrvatskih psihologa - Prevencija, rehabilitacija, psahoedukacija kroz interdisciplinarnost / Lopižić, Josip (ur.).
Cavtat : Hrvatsko psihološko društvo i Društvo psihologa Dubrovnika, 2007. 75 (predavanje,domaća recenzija,sažetak,znanstveni).
28. Huić, Aleksandra; Ljubin Golub, Tajana.
Prikaz hrvatske validacije instrumenata za mjerjenje svijesti o sebi kao stanja // 18. Dani Ramira i Zorana Bujasa Program i sažeci priopćenja / Gordana Keresteš, Irma Brković i Ana Butković (ur.).
Zagreb : Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Hrvatsko psihološko društvo, 2007. 99 (predavanje,domaća recenzija,sažetak,znanstveni).
29. Huić, Aleksandra; Ljubotina, Damir; Tonković, Maša.
Upravljanje ljudskim potencijalima - prikaz novih psihodijagnostičkih instrumenata // 15. godišnja konferencija hrvatskih psihologa: Knjiga sažetaka / Lopižić, Josip (ur.).
Zagreb : Naklada Slap d.o.o., 2007. 155-156 (domaća recenzija,sažetak,stručni).
30. Kamenov, Željka; Jelić, Margareta; Huić, Aleksandra; Franceško, Mirjana; Mihić, Vladimir.
Nacionalni i europski identitet građana Zagreba i Novog Sada različite dobi, spola i stupnja obrazovanja // Psihosocijalni aspekti društvene tranzicije u Srbiji.
Novi Sad, 2005. 20-21 (predavanje,međunarodna recenzija,sažetak,znanstveni).
31. Kamenov, Željka; Jelić, Margareta; Huić, Aleksandra; Franceško, Mirjana; Mihić, Vladimir.
Odnos nacionalnog i europskog identiteta ovisno o operacionalizaciji konstrukata // XVII. Dani Ramira i Zorana Bujasa / Kamenov, Ž., Jelić, M., Jokić-Begić, N. (ur.).
Zagreb : Školska knjiga, 2005. 57 (predavanje,međunarodna recenzija,sažetak,znanstveni).
32. Huić, Aleksandra; Ricijaš, Neven; Branica, Vanja.
Samoprocjena kompetentnosti studenata nekih pomagačkih profesija za budući rad u praksi // 13. godišnja konferencija hrvatskih psihologa: "Vrijednosti, odgovornosti i tolerancija u društvu koje se mijenja" / Kolesarić, Vladimir (ur.).
Osijek, 2005. 93-94 (predavanje,domaća recenzija,sažetak,znanstveni).
33. Huić, Aleksandra; Ricijaš, Neven; Branica, Vanja.
Zadovoljstvo studijem, interesi i samoprocjena studenata psihologije, socijalnog rada i socijalne pedagogije za budući rad u praksi // Sažetak radova znanstvene konferencije "Psihosocijalni aspekti društvene tranzicije u Srbiji".
Novi Sad, 2005. (predavanje,međunarodna recenzija,sažetak,znanstveni).
34. Ricijaš, Neven; Huić, Aleksandra; Branica, Vanja.
Comparing Educational Outcomes Before and After the Bologna Reform – Competencies of Helping Professions Students // .
(predavanje,međunarodna recenzija,neobjavljeni rad,znanstveni).
35. Ricijaš, Neven; Dodig, Dora; Huić, Aleksandra; Kranželić, Valentina.
Kockanje zagrebačkih adolescenata – uloga psihopatskih obilježja ličnosti, rizičnog i delinkventnog ponašanja // .
(predavanje,domaća recenzija,neobjavljeni rad,znanstveni).
36. Huić, Aleksandra; Ricijaš, Neven; Branica, Vanja.
Measuring Educational Outcomes in Higher Education – General and Specific Competencies for Psychosocial Work // .
(poster,međunarodna recenzija,neobjavljeni rad,znanstveni).
37. Ricijaš, Neven; Dodig, Dora; Aleksandra Huić.
REZULTATI ISTRAŽIVANJA "NAVIKE I OBILJEŽJA KOCKANJA ADOLESCENATA U

URBANIH SREDINAMA RH" //.
(predavanje, neobjavljeni rad, znanstveni).

38. Jelić, Margareta; Huić, Aleksandra.

Načini reagiranja na rodnu diskriminaciju // Rodna ravnopravnost i diskriminacija u Hrvatskoj Istraživanje "Percepcija, iskustva i stavovi o rodnoj diskriminaciji u RH" / Kamenov, Željka ; Galić, Branka (ur.).

Zagreb : Vlada Republike Hrvatske Ured za ravnopravnost spolova, 2011.

39. Jelić, Margareta; Huić, Aleksandra.

Usporedba rodne (ne)ravnopravnosti po područjima // Rodna ravnopravnost i diskriminacija u Hrvatskoj Istraživanje "Percepcija, iskustva i stavovi o rodnoj diskriminaciji u RH" / Kamenov, Željka ; Galić, Branka (ur.).

Zagreb : Vlada Republike Hrvatske Ured za ravnopravnost spolova, 2011.

40. Kamenov, Željka; Jelić, Margareta; Huić, Aleksandra; Franceško, Mirjana; Mihić, Vladimir.

Odnos nacionalnog i europskog identiteta i stavova prema europskim integracijama građana Zagreba i Novog Sada. // Društvena istraživanja. 15 (2006) , 4-5; 867-890 (članak, znanstveni).

41. Kamenov, Željka; Huić, Aleksandra; Jugović, Ivana.

Uloga iskustva rodno neravnopravnog tretmana u obitelji u percepciji, stavovima i sklonosti rodnoj diskriminaciji. // Revija za socijalnu politiku. 18 (2011) , 2; 195-215 (članak, znanstveni).

42. Huić, Aleksandra, Ricijaš, Neven, Branica, Vanja.

Kako definirati i mjeriti kompetencije studenata – validacija skale percipirane kompetentnosti za psihosocijalni rad. // Ljetopis Studijskog centra socijalnog rada .... 12 (2010) , 2; 195-221 (članak, znanstveni).

43. Ricijaš, Neven; Huić, Aleksandra; Branica, Vanja.

Zadovoljstvo studijem i samoprocjena kompetentnosti studenata nekih pomagačkih profesija. // Revija za rehabilitacijska istraživanja. 42 (2006) , 2; 51-68 (članak, znanstveni).

NASLOV PREDLOŽENE TEME

Hrvatski:	Provjera trodimenzionalnog modela privatne svijesti o sebi
Engleski:	A test of the threedimensional model of private self-consciousness
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):	
Područje/polje/grana:	Društvene znanosti / Psihologija / Socijalna psihologija

PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)

(navesti drugog mentora ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-Pošta:
Prvi mentor:	izv.prof. Željka Kamenov	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	zkamenov@ffzg.hr
Drugi mentor:			

KOMPETENCIJE MENTORA - popis do pet objavljenih relevantnih radova u posljednjih pet godina

Prvi mentor:	Ferić, I. i Kamenov, Ž. (2007). Vrijednosti kao prediktori stavova i ponašanja: Postoji li utjecaj redoslijeda mjerenja? Društvena istraživanja, 16, 1-2, 51-71. Jugović, I. i Kamenov, Ž. (2008). Razvoj instrumenta za ispitivanje rodnih uloga u adolescenciji. Suvremena psihologija, 11, 1, 93-106.
--------------	---

	Majdak, M. i Kamenov, Ž. (2009). Stigmatiziranost i slika o sebi maloljetnih počinitelja kaznenih djela. <i>Kriminologija i socijalna integracija</i> , 17, 1, 41-53.
	Majdak, M. i Kamenov, Ž. (2011). Odrednice samopoimanja i samopoštovanja maloljetnika društveno neprihvatljivog ponašanja. <i>Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja</i> , 47, 2, 58-72.
	Marušić, I., Kamenov, Ž. i Jelić, M. (2011). Personality and attachment to friends. <i>Društvena istraživanja</i> , 20, 4, 1119-1137.

Drugi mentor:**OBRAZOŽENJE TEME**

Sažetak na hrvatskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Prema sadašnjoj konceptualizaciji privatne svijesti o sebi kada svoju pažnju usmjerimo na sebe, istovremeno obraćamo pažnju na sve aspekte sebe. Dosadašnja istraživanja obiluju kontradiktornim nalazima koji upućuju na to da se ipak radi o složenom konstruktu. Glavni cilj ovog istraživanja je utvrditi usmjeravamo li svoju pažnju na sve svoje unutarnje aspekte ili se pojedinci razlikuju u svojoj sklonosti usmjeravanja pažnje na različite aspekte sebe - neki više na svoje kognicije, neki na emocije, dok se neki više usmjeravaju na tjelesne osjete. Konstruirat će se i validirati novi upitnik za mjerjenje privatne svijesti o sebi kao trodimenzionalnog konstruktu. Kroz dvije istraživačke studije, oslanjajući se na brzinu obrade informacija o različitim aspektima sebe te broj i točnost dosjećanja informacija o odgovarajućim aspektima sebe, pokušat će se pokazati kako pojedinci s više izraženom pojedinom dimenzijom privatne svijesti o sebi imaju i strukturiranije sheme o sebi u istoj domeni.
Sažetak na engleskom jeziku: (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)	Current theory of private self-consciousness assumes that when our attention is directed inwards we perceive all aspects of ourselves at the same time. Findings related to private self-consciousness are inconsistent. This usually means that the investigated construct is not simple but multidimensional. Our main goal is to test whether people direct their attention to all aspects of themselves or if individuals differ in the tendency to direct attention to different parts of the self – some more toward their cognitions, some toward emotions, and some toward physical sensations. A new questionnaire of private self-consciousness as a three-dimensional construct will be developed and validated. Two research studies, based on the speed of processing information about the self, and unintentional recall of information about the self, will test whether individuals with a higher score on a certain private self-consciousness dimension also have a more structured self-schema for the same domain.

Uvod i pregled dosadašnjih istraživanja (preporučeno 7000 znakova s praznim mjestima)

Pojam o sebi je socijalni konstrukt koji se razvija kroz interakciju s drugima te igra značajnu ulogu u tome kako razmišljamo o socijalnom svijetu, kako spoznajemo druge i same sebe, te kako reguliramo svojim ponašanjem u različitim situacijama. Iako se psihologija od samog početka bavi čovjekovim doživljavanjem i ponašanjem, istraživanja pojma o sebi intenzivno se razvijaju tek u zadnjih 40-ak godina (Silvia i Duval, 2001). Istraživanja svijesti o sebi započela su radom Duvala i Wicklunda (1972) koji po prvi puta upozoravaju da ljudi ne reagiraju samo na podražaje iz svoje okoline, već i na podražaje koje dobivaju „iznutra“ odnosno da i unutrašnji doživljaji mogu predstavljati podražaje na koje će ljudi reagirati. Njihova teorija objektne svijesti o sebi izučava svijest o sebi kao stanje odnosno situacijsku varijablu i bavi se uvjetima pod kojima čovjek svoju pažnju usmjerava na samoga sebe odnosno postaje objekt svoje svijesti. Nedugo zatim Fenigstein, Scheier i Buss (1975) objavljaju utjecajan članak u kojem su pokazali da se svijest o sebi može proučavati i kao dispozicijska varijabla, te da među ljudima postoje individualne razlike u tome koliko često svoju pažnju usmjeravaju sami na sebe – bilo na privatne ili na javne aspekte sebe.

Javna svijest o sebi odnosi se na stupanj u kojem ljudi misle o javnim, vanjskim aspektima sebe koje drugi ljudi mogu opažati, kao što su fizički izgled, manerizmi i otvoreno ponašanje. To je „opća svijest o sebi kao socijalnom objektu koji utječe na druge“ (Feingstein, Scheier i Buss, 1975, p. 523). Ovi pojedinci jako se brinu oko toga kakvima ih drugi vide, smatraju da su fleksibilniji te da svoje ponašanje mogu prilagoditi različitim publikama (Tunell, 1984). Privatna svijest o sebi odnosi se na stupanj u kojem se ljudi usmjeravaju na unutarnje, skrivene aspekte sebe koji nisu dostupni vanjskim opažaćima. Osobe koje imaju visoku privatnu svijest o sebi često se usmjeravaju na svoje kognitivne sposobnosti, emocionalna stanja te svoje želje, namjere i motive (Fenigstein, 1987). Također sebe opisuju kao okrenute prema „unutra“ te „introspektivne“ (Turner, Scheier, Carver i Ickes, 1978). Kako se naše

samopoimanje ne odvija u vakuumu, već je uvijek dio nekog socijalnog konteksta (Baumeister, 1998) veća izraženost privatne svijesti o sebi ima ulogu u kognitivnom doživljavanju (jasnija slika o sebi, bolje poznavanje sebe), emocionalnom doživljavanju (intenzivnije emocije, bolje nošenje sa stresom) te ponašanju (veće oslanjanje na vlastite umjesto na situacijske standarde, bolja mogućnost predviđanja ponašanja na temelju stavova) (Franzoi, 2000).

Privatna svijesti o sebi najviše je istraživana u kontekstu različitih aspekata ljudskog kognitivnog funkcioniranja. Pojedinci visoko na ovoj dimenziji pokazuju izraženiji efekt osobne relevantnosti informacija od onih s niskom privatnom svješću o sebi (Hull i sur., 1988). Ovaj efekt odnosi se na osjetljivost na informacije iz okoline koje se odnose na nas same, odnosno na činjenicu da takve informacije o sebi procesiramo bolje i dublje te ih se kasnije bolje dosjećamo. Pojedinci s visoko izraženom privatnom svijesti o sebi bolje se dosjećaju osobno relevantnih informacija, te pri tome rade manje pogrešaka od onih s nisko izraženom ovom dimenzijom (Agatstein i Buchanan, 1984; Nasby, 1985). Davis (1994) je pokazao kako se ne radi samo o bržem i boljem dosjećanju, već kako su informacije o sebi koje posjeduju pojedinci s visokom privatnom svijesti o sebi točnije od onih s niskom svijesti o sebi. O ovome svjedoče i rezultati meta-analize u kojoj je nađen mali, ali pervazivni efekt svijesti o sebi (i kao stanja i kao osobine ličnosti) na efekt osobne relevantnosti (Fejfar i Hoyle, 2000). Davis (1996) je otisao korak dalje i predložio kako je ovaj efekt djelomično posljedica veće kompleksnosti shema o sebi. U skladu s ovim jest i pretpostavka da je pojedincima visoko na svijesti o sebi sadržaj shema o sebi pobudljiviji nego onima s niskom svijesti o sebi. Nasby (1989a) je ovu pretpostavku i potvrdio istražujući strukture shema o sebi. Vrijeme reakcije i vrijeme dosjećanja bili su kraći za pojedince s visokom privatnom svijesti o sebi. Istraživanja koja su ispitivala vremensku stabilnost mjera samoprocjene došla su do zaključka da su sheme o sebi kod pojedinaca s visokom privatnom svijesti o sebi i konzistentnije, te stabilnije u vremenu (Nasby, 1989b). Privatna svijest o sebi smatra se jedinstvenim konstruktom te je operacionalizirana jednom dimenzijom i jednim ukupnim rezultatom na Skali svijesti o sebi (Fenigstein, Scheier i Buss, 1975).

Jedna od glavnih kritika koja se može uputiti dosadašnjoj konceptualizaciji jest širina njezine definicije. „Ja“ nije vakuum niti unitaran konstrukt (Baumeister, 1998), pa bi tako bilo pogrešno tvrditi kako je u bilo kojem trenutku moguće pažnju usmjeriti na cijelog sebe. U prilog ovome govore i nekonzistentni nalazi dosadašnjih istraživanja. Prisustvo kontradiktornih rezultata obično znači kako se radi o složenom fenomenu. Iako su neki autori (Burnkrant i Page, 1984; Mittal i Balasubramanian, 1987; Piliavin i Charng, 1988) pokušali objasniti nedosljednosti u nalazima razdvajajući privatnu svjest o sebi na dva faktora (unutarnje stanje svijesti o sebi i samo-reflektivnost), drugi (Bernstein, Teng i Garbin, 1986; Britt, 1992; Chang, 1998; Silvia, 1999) upozoravaju kako je ova podjela nusproducirala faktorizacija skale svijesti o sebi te kako su dvofaktorski modeli privatne svijesti o sebi inferiorni originalnom modelu (objašnjavaju manje varijance, imaju nižu pouzdanost, te su faktorski nestabilni). Osim toga, istraživanja korelata dvofaktorskog modela ponovno su davala nejednoznačne rezultate.

U posljednjih 40-ak godina ostvaren je velik napredak kako u spoznajama o strukturi samopoimanja tako i u spoznajama o njegovoj dinamici. Cijelo to vrijeme istraživanja svijesti o sebi nisu iskoristila spoznaje iz brzo razvijajućeg područja socijalne kognicije te su ostala zatvorena unutar teorijskih spoznaja s početka 70-ih godina ne pridavajući nikakvu pažnju razvoju strukturalnih elemenata teorije.

Mišljenja smo kako je za daljnje razumijevanje individualnih razlika u usmjeravanju pažnje na sebe nužno otići korak unazad i postaviti novu teorijsku konceptualizaciju privatne svijesti o sebi. Glavna svrha istraživanja jest utvrditi imamo li tendenciju svoju pažnju usmjeravati na sve svoje unutarnje aspekte ili se pojedinci razlikuju s obzirom na stupanj u kojem se usmjeravaju na svoje kognicije (misli, stavove, motive, interes), emocije i tjelesne osjete. U radu će se postaviti nova konceptualizacija privatne svijesti o sebi kao trodimenzionalnog konstrukta, te pokušati pokazati njezina valjanost. Osim konstrukcije i psihometrijske validacije novog mjernog instrumenta, pri dokazivanju novog teorijskog modela oslonit će se na područje socijalne kognicije i istraživanja pojma o sebi i shema o sebi.

Cilj i hipoteze istraživanja (preporučeno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj istraživanja je empirijski provjeriti novu konceptualizaciju privatne svijesti o sebi kao trodimenzionalnog konstrukta - svijesti o svojim kognicijama, emocijama i tjelesnim osjetima. Validirat će se novi upitnik za mjerjenje pretpostavljene tri dimenzije. Ukoliko se pojedinci razlikuju u tome koliko često svoju pažnju usmjeravaju na svoje emocije, kognicije i tjelesne osjete pretpostavljamo da se razlikuju i u strukturiranosti shema o sebi u ta tri područja. Očekujemo da će se pojedinci s izraženijom svijesti o emocijama brže procesirati informacije koje se odnose na emocionalne aspekte shema o sebi te da će se lakše dosjećati informacija vezanih uz emocionalne aspekte. Iste pretpostavke imamo i za kognitivne aspekte shema o sebi, kao i za one povezane s tjelesnim doživljajima.

Materijal, ispitanici, metodologija i plan istraživanja (preporučeno 6500 znakova s praznim mjestima)

Kako bismo provjerili je li svijest o sebi zaista složen konstrukt i možemo li ljudi razlikovati s obzirom na to usmjeravaju li pažnju više na svoje kognicije, emocije ili tijelo nužna su dva dijela istraživanja. Cilj prvog dijela istraživanja jest konstruirati valjanu mjeru samoprocjene temeljem koje ćemo moći identificirati osobe visoko/nisko svjesne svojih kognicija/emocija/tijela. U ovom dijelu istraživanja će sudjelovati studenti I., II., III. i IV. godine različitih studijskih grupa fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (N=400); te odrasli(N=300).

Postupak konstrukcije novog upitnika slijedit će sljedeće korake:

1. na osnovu nekoliko kategorija ponašanja za koje su još autori originalne Skale svijesti o sebi (Fenigstein, Scheier i Buss, 1975) smatrali da opisuju domenu svijesti o sebi (preokupacija prošlim, sadašnjim i budućim ponašanjem; osjetljivost na unutarnja emotivna stanja; prepoznavanje svojih pozitivnih i negativnih karakteristika; introspektivna ponašanja; sklonost da sami sebe zamišljamo ili vizualiziramo; svijest o svojem fizičkom izgledu) te još nekih kategorija koje su u skladu s idejom o novoj konceptualizaciji (poznavanje svojih stavova i vrijednosti, prepoznavanje tjelesnih signala) osmislit će se 60-ak čestica za preliminarnu verziju skale.
2. preliminarna verzija upitnika primjenit će se na uzorku od 200 studenata. Zadatak sudionika u istraživanju bit će da, na skali od 5 stupnjeva (od 1 – izrazito nekarakteristično za mene do 5 – izrazito karakteristično za mene), zaokruže onaj broj koji njih osobno najbolje opisuje. Tom prilikom tražit će se od sudionika povratna informacija o razumljivosti i jasnoći pojedinih čestica upitnika.
3. na temelju rezultata psihometrijske analize čestica u konačnu verziju skale uključit će se one čestice koje imaju dobre saturacije s prepostavljenim dimenzijama te one čestice koje visoko koreliraju s ukupnim rezultatom na dimenzijama. Nakon ovog koraka očekujemo da ćemo dobiti skalu jasne faktorske strukture i dobre pouzdanosti od ukupno 30-ak čestica (po 10-ak za svaku od prepostavljenih dimenzija).
4. ova verzija skale primjenit će se na uzorcima studenata i odraslih. U svrhu daljnog utvrđivanja konstruktne valjanosti uz verziju Upitnika svijesti o sebi primjenit će se i drugi upitnici koji mjere različite osobine ličnosti kako bi se pokazalo da pojedine dimenzije našeg upitnika različito koreliraju s pojedinim dimenzijama drugih upitnika. Primjenit će se IPIP 300 upitnik ličnosti; Skala potrebe za spoznajom (Caccioppo i Petty, 1982), Upitnik tjelesnih stanja (Shield, Mallory i Simon, 1989); Upitnik emocionalne kompetentnosti – UEK -45 (Takšić, 1998), Skala potrebe za emocijama (Maio i Esses, 2001) i Upitnik ruminacije i refleksije (Trapnell i Campbell, 1999). Za dio ispitanika (studentski uzorak) ispitivanje će se ponoviti nakon nekoliko tjedana u svrhu dobivanja podatka o test-retest pouzdanosti.
5. na temelju ovih podataka provjerit ćemo stabilnost faktorske strukture te ostale psihometrijske karakteristike skale. Utvrdit će se konstruktna valjanost ovog upitnika, te njegova test-retest pouzdanost.

U drugom dijelu istraživanja, oslonit ćemo se na empirijski utvrđenu činjenicu prema kojoj privatna svijest o sebi dovodi do toga da nam osobno relevantne informacije postaju istaknutije i pobudljivije, odnosno prema kojoj privatna svijest o sebi kao trajna tendencija usmjeravanja pažnje na sebe zapravo predstavlja konstrukt koji određene sheme o sebi čini trajno dostupnima. Glavni cilj u ovom dijelu istraživanja je pokazati da osobe koje, prema upitničkoj mjeri, pokažu više izraženu privatnu svijest o svojim emocijama, kognicijama i tijelu imaju i razvijenije sheme o sebi za istu domenu. Naime, ukoliko je privatna svijest o sebi jednodimenzionalna i ukoliko je točna teorijska prepostavka o usmjeravanju pažnje na cijelog sebe, onda će osobe imati razvijenije sheme o sebi za sve spomenute domene doživljavanja. Međutim, ukoliko se radi o trodimenzionalnom konstruktu, odnosno ukoliko se pojedinci razlikuju u tome koliko često svoju pažnju usmjeravaju na svoje kognicije, emocije i tjelesne senzacije onda bi im sheme o sebi u tim domenama trebale biti razvijenije nego u drugim domenama. Ispitivanje vremena koje je potrebno da pojedinci donesu prosudbe povezane sa svakim od ova tri aspekta shema o sebi može biti indirektni pokazatelj dimenzionalnosti strukture privatne svijesti o sebi. Ispitivanje točnosti i broja informacija kojih se sudionik nenamjerno dosjetio, a vezanih uz ova tri aspekta shema o sebi, također može pružiti indirektnu mjeru strukturiranosti privatne svijesti o sebi. Na taj način približit ćemo se odgovoru na pitanje je li privatna svijest o sebi jednostavan ili složen konstrukt.

U prvoj studiji sudionici će biti studenti svih godina psihologije (N=120). Ispitivanje će biti individualno i provedeno u nekoliko koraka. Sudionici će prvo ispunjavati Skalu privatne svijesti o sebi (Huić, 2009), te mjeru raspoloženja za kontrolu (Russell, Weiss i Mendelsohn, 1989). Nakon toga putem kompjutera odgovaraju koliko ih pojedine riječi/sintagme točno opisuju (odnose se na njih), te koliko su važne i centralne za opis njih kao osobe. U ovom dijelu ispitivanja koristiti će se markeri petfaktorskog modela ličnosti razvijeni za hrvatsko govorno područje (Mlačić, 2008) nadopunjeni različitim tjelesnim osjetima. Osim procjene koliko ga određena osobina/tjelesni osjet točno opisuje odnosno koliko je važna za njegov samo-opis (na skali od 1 do 9) za svakog sudionika bit će prikupljena i informacija o vremenu koje mu je bilo potrebno da odgovori na ova dva pitanja. Po završetku kompjuterskog dijela

Ispitivanja sudionici će dodatno riješiti kontrolni upitnik socijalne poželjnosti odgovaranja (Parmač, Galić i Jerneić, 2009).

U drugoj studiji sudionici će biti studenti različitih studijskih grupa Sveučilišta u Zagrebu (psihologija, socijalna pedagogija, sociologija, pravo, nutricionizam, kineziologija – ukupno oko 300). Ispitivanje će biti grupno. Svi upitnici su tipa papir-olovka. Sudionicima će se reći kako se radi o istraživanju iz područja socijalne kognicije čiji cilj je istražiti povezanost shema o sebi i kognitivnih sposobnosti.

Sudionici prvo ispunjavanju Skalu privatne svijesti o sebi (Huić, 2009), te kontrolnu mjeru raspoloženja (Russell, Weiss i Mendelsohn, 1989). Nakon toga će na skraćenoj listi od 60 osobina/tjelesnih osjeta, za koju je u predistraživanju utvrđeno da se radi o riječima koje se odnose na emocionalne, kognitivne i tjelesne aspekte doživljavanja, procijeniti koliko ih svaka od njih točno opisuje. Nakon toga rješavati će umetnuti zadatak perceptivne brzine u trajanju od 5 minuta kako bi se osiguralo da riječi/sintagme iz prethodnog zadatka više ne budu u radnom pamćenju. U zadnjem dijelu će se sudionike prvo tražiti da se pokušaju sjetiti i napišu što više osobina/tjelesnih osjeta na kojima su se procjenjivali u prethodnom zadatku. Dati će im se i popis istih riječi pomiješanih s još 60 novih riječi te od njih tražiti da prepoznaju je li svaka od 120 riječi bila u prvom dijelu ispitivanja ili ne, te da još označe na skali od 1 do 5 koliko su sigurni u svoju procjenu.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (preporučeno 500 znakova s praznim mjestima)

Glavni znanstveni doprinos istraživanja odnosi se na postuliranje i provjeru novog okvira za razumijevanje privatne svijesti o sebi, što će pružiti osnovu za objašnjavanje dosadašnjih kontradiktornosti u nalazima te otvoriti mogućnosti za daljnja istraživanja posebno u područjima afektivno-kognitivne-bihevioralne konzistencije. Validirati će se novi upitnik koji mjeri privatnu svijest o sebi kao osobinu te će se dati doprinos validaciji implicitne mjere usmjerenosti pažnje na sebe. Novi upitnik može biti praktično koristan u savjetodavnom radu psihologa.

Popis citirane literature (maksimalno 30 referenci)

Agatstein, F. C. and Buchanan, D. B. (1994). Public and private self-consciousness and the recall of self-relevant information.

Personality and Social Psychology Bulletin. Vol. 10. 314-325

Baumeister, R. F. (1998). The Self. U: Handbook of social psychology, Vol. 1. Eds. Gilbert, D. T., Fiske, S. T., Lindzey, G. McGraw-Hill

Bernstein, I. H., Teng, G., i Garbin, C. P. (1986). A confirmatory factoring of the self-consciousness scale. Multivariate Behavior Research. Vol. 21, 459-475

Britt, T. W. (1992). The self-consciousness scale: on the stability of the three-factor structure. Personality and Social Psychology Bulletin. Vol. 18, 748-755

Burnkrant, R. E. i Page, T. J. Jr. (1984). A modification of the Fenigstein, Scheier and Buss self-consciousness scales. Journal of Personality Assessment, Vol. 48, 629-637

Cacioppo, J. T. i Petty, R. E. (1982). Need for cognition. Journal of Personality and Social Psychology. Vol. 42, 116-131

Carver, C. S. and Scheier, M. F. (1987). The Blind Men and the Elephant: Selective Examination of the Public-Private Literature Gives Rise to a Faulty Perception. Journal of Personality. Vol. 55. No. 3. 525-541 Chang, L. (1998). Factor interpretations of the self-consciousness scale. Personality and Individual Differences. Vol. 24, No. 5, 635-640

Davis, M. F. (1994). Private self-consciousness and the perceived accuracy of true and false personality feedback. Personality and Individual Differences. Vol. 17. 697-701

Davis, M. F. (1996). Self-consciousness and the complexity of private and public aspects of identity. Social Behavior and Personality. Vol. 24. No. 2, 113-118

Duval, S. and Wicklund, R. A. (1972). A Theory of Objective Self-Awareness. New York: Academic Press Feifar, M. C. and Hoyle, R. H. (2000). Effect of private self-awareness on negative affect and self-referent attribution: A Quantitative Review. Personality and Social Psychology Review. Vol. 4, No. 2, 132-142

- Fengstein, A. (1987). On the Nature of Public and Private Self-Consciousness. *Journal of Personality*, Vol. 55, No. 3, 543-554
- Fenigstein, A., Scheier, M. and Buss, A.H. (1975). Public and Private Self-Consciousness: Assessment and Theory. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*. Vol. 43, No. 4, 522-527
- Franzoi, S. L. (2000). Social Psychology, 2nd edition. Boston: McGraw Hill
- Huić, A. (2009). Privatna svijest o sebi kao trodimenzionalni konstrukt. Izlaganje na 19. Danimira Ramira i Zorana Bujasa u Zagrebu
- Hull, J. G., Van Treuren, R. R., Ashford, S., J., Propsom, P. and Andrus, B. W. (1988). Self-consciousness and the processing of self-relevant information. *Journal of Personality and Social Psychology*. Vol. 54, No. 3, 452-465
- Maio, G. R. and Esses, V. M. (2001). Need for affect. individual differences in the motivation to approach or avoid emotions. *Journal of Personality*. 69, 583-695.
- Mittal, B. i Balasubramanian, S. K. (1987). Testing the dimensionality of the self-consciousness scales. *Journal of Personality Assessment*. Vol. 51, 53-68
- Mlačić, B. i Šakić, I. (2008). Razvoj hrvatskih markera velepetorog modela ličnosti. *Društvena istraživanja*, 93-94 (1-2), 223-246
- Nasby, W. (1985). Private self-consciousness, articulation of self-schema and recognition memory of trait adjectives. *Journal of Personality and Social Psychology*. Vol. 49, 704-709
- Nasby, W. (1989a) Private and public self-consciousness and articulation of the self-schema. *Journal of Personality and Social Psychology*. Vol. 56, No. 1, 117-123
- Nasby, W. (1989b). Private Self-consciousness, self-awareness and the reliability of self-reports. *Journal of Personality and Social Psychology*. Vol. 56, No. 6, 950-957
- Parmač, M., Galić, Z. i Jerneić, Ž. (2009). O svecima i superherojima 2: Može li se poboljšati mjerjenje Paulhusovih komponenti socijalno poželjnog odgovaranja?, 19. Danimira Ramira i Zorana Bujasa
- Piliavin, J. A. i Charng, H. (1988). What is the factorial structure of the private and public self-consciousness scales? *Personality and Social Psychology Bulletin*. Vol. 14, 587-595
- Russell, J. A., Weiss A. and Mendelsohn, G. A. (1989). Affect Grid: A single item measure of pleasure and arousal. *Journal of Personality and Social Psychology*. 57(3), 493-502
- Shields, S.A., Mallory, M.E., i Simon, A. (1989). The Body Awareness Questionnaire Reliability and validity. *Journal of Personality Assessment*, 53, 802-815.
- Silvia, P. J. (1999). Explaining personality or explaining variance? A comment on Creed and Funder (1998). *European Journal of Personality*, Vol. 13. 533-538
- Silvia, P. J. and Duval, T. S. (2001). Objective Self-Awareness Theory: Recent Progress and Enduring Problems. *Personality and Social Psychology Review*, Vol. 5, No. 3, 230-241
- Takšić, V. (1998). Upitnici emocionalne inteligencije (kompetentnosti) UEK. U: *Zbirka psihologičkih skala i upitnika*, Svezak 1. Ur. Lacković-Grgin, K., Proroković, A., Ćubela, V. i Penezić, Z. Zadar: Sveučilište u Splitu, 2002.
- Trapnell PD and Campbell JD. (1999). Private self-consciousness and the five-factor model of personality: distinguishing rumination from reflection. *Journal of Personality and Social Psychology*. 76(2):284-304.
- Tunell, G. (1984). The discrepancy between private and public selves: public self-consciousness and its correlates. *Journal of Personality Assessment*. Vol. 48, No. 5, 549-555

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada

Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

Turner, R. G., Scheier, M. F., Carver, C. S. and Ickes, W. (1978). Correlates of Self-Consciousness. Journal of Personality Assessment, Vol. 42. No. 3, 285-289

Wicklund, R. A. (1996). Self-awareness. U: The Blackwell Encyclopedia of Social Psychology. Eds. Manstead, A. S. R. and Hewstone, M., Fiske, S. T., Hogg, M. A., Reis, H. T. and Semin, G. R. Blackwell

Procjena ukupnih troškova predloženog istraživanja (u kunama)

4.157,00 kn

Predloženi izvori financiranja istraživanja

Nacionalno financiranje	Naziv projekta	Uloga socio-kognitivnih procesa u samoregulaciji i interpersonalnim odnosima
	Voditelj projekta	Željka Kamenov
	Potpis	
Međunarodno financiranje	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Ostale vrste projekata	Naziv projekta	
	Voditelj projekta	
	Potpis	
Samostalno financiranje	Većina troškova bit će samostalno financirana.	
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja (navesti samo ako je potrebno)		

Suglasnost mentora i doktoranda s prijavom teme

Odgovorno izjavljujem da sam suglasan s temom koja se prijavljuje.

Potpis _____
izv.prof. Željka Kamenov

Potpis _____
Aleksandra Huić, diplomirani psiholog - profesor

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorski rad s istovjetnom temom ni na jednom drugom sveučilištu.

U Zagrebu, 27.03.2012.

Potpis _____
Aleksandra Huić, diplomirani psiholog - profesor

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

DR.SC.-01 Prijava teme doktorskog rada

Obrazac je napravljen pomoću sustava OBAD

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA¹

OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE

Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	Aleksandra Huić, diplomirani psiholog - profesor		
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Poslijediplomski znanstveni studij Psihologija (stari studij prije bolonije)		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	6106		
Naslov predložene teme	Jezik pisanja rada:	hrvatski	
	Hrvatski	Provjera trodimenzionalnog modela privatne svijesti o sebi	
	Engleski	A test of the threedimensional model of private self-consciousness	
Područje/polje/grana (ako se doktorski studij izvodi u grani):	Društvene znanosti / Psihologija / Socijalna psihologija		

MENTOR(I)

	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
1	Prvi mentor:	Dr. sc. Željka Kamenov, izv. prof.	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska zkamenov@ffzg.hr
	Drugi mentor:		
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1. Dr. sc. Željka Kamenov, izv. prof.	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	zkamenov@ffzg.hr
	2. Dr. sc. Denis Bratko, red. prof.	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	dbratko@ffzg.hr
	3. Dr. sc. Damir Ljubotina, izv. prof.	Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Hrvatska	dljuboti@ffzg.hr
	4.		
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	Sjednica Fakultetskog vijeća Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu održana 24. svibnja 2012. Ad 124		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja	Poslijediplomski doktorski studij upisan je u akademskoj godini 2004/2006, kada prema pravilniku nije traženo posebno odobrenje etičkoga povjerenstva. Međutim, u skladu s pravilima psihologische struke i Kodeksom etike psihološke djelatnosti povjerenstvo za praćenje rada studentice je na obrani nacrtu razmatralo i etičke aspekte istraživanja, te zaključilo da su predloženi istraživački postupci u skladu s etičkim načelima.		

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada

Javna obrana teme i nacrta doktorskog rada Aleksandre Huić održana je 26. 06. 2006. godine. Stručno povjerenstvo u sastavu dr. sc. Denis Bratko, red. prof., dr. sc. Željka Kamenov, izv. prof., i dr. sc. Lidija Arambašić, red.prof. prihvatiло je temu **Provjera trodimenzionalnog modela privatne svijesti o sebi** i odobrilo predložen istraživački nacrt.

B. Ocjena teme doktorskog rada

(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)

Za izradu svoje doktorske disertacije Aleksandra Huić je, konzultirajući se s mentoricom, predložila temu pod naslovom **Provjera trodimenzionalnog modela privatne svijesti o sebi**. U priloženom sinopsisu pristupnica je jasno obrazložila teorijska polazišta svoje disertacije, na temelju kojih je postavila ciljeve i probleme istraživanja te formulirala hipoteze. Cilj istraživanja je empirijski provjeriti novu konceptualizaciju privatne svijesti o sebi kao trodimenzionalnog konstrukt-a - svijesti o svojim kognicijama, emocijama i tjelesnim osjetima. Pristupnica je također detaljno razradila metode kojima namjerava ostvariti cilj i dobiti odgovore na znanstvena pitanja kojima se bavi.

U svom istraživanju Aleksandra Huić će utvrditi konstruktnu valjanost nove operacionalizacije privatne svijesti o sebi kao trodimenzionalnog konstrukt-a. Ispitati će i razlikuju li se pojedinci s različito izraženim dimenzijama privatne svijesti o sebi u strukturiranosti shema za odgovarajuće aspekte sebe, u brzini procesiranja informacija o odgovarajućim aspektima sebe te količini i točnosti dosjećanja informacija o odgovarajućim aspektima sebe. Očekuje se da će novo konstruirani upitnik privatne svijesti o sebi pokazati jasnu i stabilnu trodimenzionalnu strukturu – (1) svijest o emocijama; (2) svijest o kognicijama i (3) svijest o tjelesnim osjetima. Također se očekuje da će pojedine dimenzije različito korelirati s relevantnim drugim mjerama odnosno očekuje se da će obrasci tih povezanosti ukazivati na dobру kongruentnu, konvergentnu i divergentnu valjanost nove operacionalizacije. Očekuje se i da će pojedinci s visoko izraženom svijesti o svojim emocijama biti više shematični za one osobine ličnosti koje opisuju emocionalne aspekte shema o sebi, da će oni s više izraženom svijesti o svojim kognicijama biti više shematični za osobine koje opisuju kognitivne aspekte shema o sebi, te da će oni s više izraženom svijesti o tjelesnim osjetima biti više shematični za osobine koje opisuju tjelesne aspekte shema o sebi. Također se očekuje da će pojedinci, ovisno o izraženosti pojedine dimenzije privatne svijesti o sebi, najbrže donositi prosudbe o tome koliko se na njih odnose osobine koje opisuju upravo one aspekte shema o sebi koji odgovaraju izraženoj dimenziji privatne svijesti o sebi. Sukladno tome, očekuje se i da će se pojedinci, ponovno ovisno o izraženosti pojedine dimenzije privatne svijesti o sebi, dosjetiti više informacija koje su u skladu s onim aspektima shema o sebi koji odgovaraju izraženoj dimenziji svijesti o sebi, te da će pri tome biti točniji.

2

Kako bi se provjerilo je li svijest o sebi zaista složen konstrukt i možemo li ljudi razlikovati s obzirom na to usmjeravaju li pažnju više na svoje kognicije, emocije ili tijelo, planirana su dva dijela istraživanja. Cilj prvog dijela istraživanja jest konstruirati valjanu mjeru samoprocjene temeljem koje ćemo moći identificirati osobe visoko/nisko svjesne svojih kognicija/emocija/tijela. U ovom dijelu istraživanja će sudjelovati studenti I., II., III. i IV. godine različitih studijskih grupa fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (N=400); te odrasli(N=300).

U drugom dijelu istraživanja, pristupnica će se osloniti na empirijski utvrđenu činjenicu prema kojoj privatna svijest o sebi dovodi do toga da nam osobno relevantne informacije postaju istaknutije i pobudljivije, odnosno prema kojoj privatna svijest o sebi kao trajna tendencija usmjeravanja pažnje na sebe zapravo predstavlja konstrukt koji određene sheme o sebi čini trajno dostupnima. Glavni cilj u ovom dijelu istraživanja je pokazati da osobe koje, prema upitničkoj mjeri, pokažu više izraženu privatnu svijest o svojim emocijama, kognicijama i tijelu, imaju i razvijenije sheme o sebi za istu domenu. Naime, ukoliko je privatna svijest o sebi jednodimenzionalna i ukoliko je točna teorijska pretpostavka o usmjeravanju pažnje na cijelog sebe, onda će osobe imati razvijenije sheme o sebi za sve spomenute domene doživljavanja. Međutim, ukoliko se radi o trodimenzionalnom konstruktu, odnosno ukoliko se pojedinci razlikuju u tome koliko često svoju pažnju usmjeravaju na svoje kognicije, emocije i tjelesne senzacije onda bi im sheme o sebi u tim domenama trebale biti razvijenije nego u drugim domenama. Ispitivanje vremena koje je potrebno da pojedinci onesu prosudbe povezane sa svakim od ova tri aspekta shema o sebi može biti indirektni pokazatelj dimenzionalnosti strukture privatne svijesti o sebi. Ispitivanje točnosti i broja informacija kojih se sudionik nenamjerno dosjetio, a vezanih uz ova tri aspekta shema o sebi, također može pružiti indirektnu mjeru strukturiranosti privatne svijesti o sebi. U prvoj studiji sudionici će biti studenti svih godina psihologije (N=120). Ispitivanje će biti individualno i provedeno u nekoliko koraka. U drugoj studiji sudionici će biti studenti različitih studijskih grupa Sveučilišta u Zagrebu (psihologija, socijalna pedagogija, sociologija, pravo, nutricionizam, kineziologija – ukupno oko 300). Ispitivanje će biti grupno.

Aleksandra Huić je za svoju disertaciju predložila znanstveno relevantnu, teorijski čvrsto utemeljenu i nedovoljno istraženu temu. Također je isplanirala metodološki i analitički složeno istraživanje koje omogućuje empirijsku provjeru konceptualizacije nekog psihologiskog konstrukt-a u skladu sa suvremenim metodološkim zahtjevima. Glavni znanstveni

doprinos predloženog istraživanja odnosi se na postuliranje i provjeru novog okvira za razumijevanje privatne svijesti o sebi, što će pružiti osnovu za objašnjavanje dosadašnjih kontradiktornosti u nalazima te otvoriti mogućnosti za daljnja istraživanja posebno u područjima afektivno-kognitivno-bihevioralne konzistencije. Validirat će se i novi upitnik koji mjeri privatnu svijest o sebi kao osobinu te će se pridonijeti validaciji implicitne mjere usmjerenoosti pažnje na sebe. Novi instrument koji će proizaći iz ovog istraživanja može biti praktično koristan u savjetodavnom radu psihologa.

Mišljenje i prijedlog:

Uvidom u priloženu dokumentaciju povjerenstvo je utvrdilo da pristupnica ispunjava sve uvjete predviđene programom Poslijediplomskog doktorskog studija psihologije. Tema predloženog doktorskog rada je znanstveno relevantna i opravdana, a pripada području društvenih znanosti, polje psihologija, za koje je Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu ovlaštena institucija.

Stoga povjerenstvo jednoglasno predlaže Vijeću poslijediplomske studije i Fakultetskom vijeću da **odobre** predloženi sinopsis disertacije **Aleksandre Huić** pod naslovom **Provjera trodimenzionalnog modela privatne svijesti o sebi**. Povjerenstvo je suglasno da mentorica pri izradi disertacije bude dr. sc. Željka Kamenov, izv. prof.

Prijedlog izmjene ili dorade naslova:

Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):

Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):

Zimski semestar ak. god. 2012/13.

3

Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)

Potpis

(ime i prezime člana povjerenstva)

Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime, ustanova, država: 1. Dr. sc. Željka Kamenov, izv. prof. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu (predsjednica Povjerenstva) 2. Dr. sc. Denis Bratko, red. prof. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu 3. Dr. sc. Damir Ljubotina, izv. prof. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	Potpis:

U Zagrebu, 27. svibnja, 2012.

M.P.

OPĆI PODACI I KONTAKT PRISTUPNIKA/PRISTUPNICE:			
IME I PREZIME PRISTUPNIKA ILI PRISTUPNICE:	Željko Heimer		
SASTAVNICA:	Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Poslijediplomski doktorski studij sociologije		
Matični broj studenta:	6540		
Odobravanje teme za stjecanje doktorata znanosti: <i>(molimo zacniti polje)</i>	☒ u okviru doktorskog studija	☐ izvan doktorskog studija	☐ na temelju znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca:	Stjepan		
Datum i mjesto rođenja:	23. travnja 1971., Zagreb		
Adresa:	Pazinska 50, 10110 Zagreb		
Telefon/mobitel:	091 / 5639391		
e-pošta:	zheimer@gmail.com		
ŽIVOTOPIS PRISTUPNIKA/PRISTUPNICE:			
Obrazovanje (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<ul style="list-style-type: none"> • Poslijediplomski doktorski studij sociologije, u tijeku, od 2006. • Magisterij znanosti, Fakultet elektrotehnike i računarstva, Zagreb, 2005. • Diplomirani inženjer elektrotehnike, Fakultet elektrotehnike i računarstva, Zagreb, 1997. • Elektrotehničar, COUO „Ruđer Bošković“, Zagreb, 1989 • Osnovna škola August Šenoa, Zagreb, 1985. 		
Radno iskustvo (kronološki od novijeg k starijem datumu):	<ul style="list-style-type: none"> • Voditelj Odsjeka za potporu, Zapovjedno operativno središte, Glavni stožer Oružanih snaga Republike Hrvatske (GS OS RH), Ministarstvo obrane Republike Hrvatske (MORH), od 2008. • Voditelj Odsjeka za bojne informacijske sustave, J-3 Uprava za operativne poslove, GS OS RH, MORH, 2004. – 2008. • Stožerni časnik za informatiku, Pododsjek za dokumentaciju i automatizaciju, G-3 Uprava za operativne poslove, GS OS RH, MORH, 1999. – 2004. 		

Popis radova i aktivnih sudjelovanja na kongresima:

- Željko Heimer: *Military Flags of the Zagreb Units in the Croatian Armed Forces*, 23rd International Congress of Vexillology, Yokohama, 12th to 17th July **2009**. (zbornik u tisku)
- Željko Heimer: *Tipizacija ratnih zastava postrojbi kao temelj za proučavanje identiteta Oružanih snaga Republike Hrvatske*, Anales Pilar 2009: *Sigurnost i obrana Republike Hrvatske u euroatlantskom kontekstu*, Institut za društvena istraživanja Ivo Pilar i Institut za razvoj oružanih sustava MORH, Zagreb, 21-22.05.2009, **2009**, pp. 341-366.
- Željko Heimer: *Identitet Oružanih snaga Republike Hrvatske na zastavama postrojbi*, Nacionalni sociološki kongres: *Društvene promjene i društvena struktura, Hrvatska 20 godina poslije*, Hrvatsko sociološko društvo, Zagreb, 3-4.04.2009, **2009** (zbornik u tisku).
- Željko Heimer: *Grbovi i zastave Grada Zagreba*, Leykam International, Zagreb, **2009**, monografija.
- Željko Heimer: *Lehov orao i bijelo-crvena dvobojsnica*, in Karafilipović, A. (ed.) *Hrvatska-Polska – Prijateljske zemlje bliskih pogleda*, Hrvatsko-poljsko društvo prijateljstva, Zagreb, **2009**, pp. 32-35
- Željko Heimer: *Odraz vode u hrvatskoj municipalnoj heraldici*, *Dies Historiae, Zagreb, 10.12.2008, **2008** (zbornik u tisku).*
- Željko Heimer: *Grb i zastava Republike Hrvatske*, Leykam International, Zagreb, **2008**, monografija.
- Željko Heimer: *City of Rijeka*, Nordisk Flaggkontakt, nr. 46, pp. 39-41; ISSN 0109-7539, Bergen, Vaar **2008**.
- Željko Heimer: *Oznake rođeva, struka i službi na odorama oružanih snaga*, Polemos, časopis za interdisciplinarna istraživanja rata i mira, sv. 10, br. 20 (2/2007), Zagreb, str. 49-72; ISSN 1331-5595, Hrvatsko sociološko društvo, Zagreb, **2007**
- Željko Heimer: *Zastave u Berlinu*, Polemos, časopis za interdisciplinarna istraživanja rata i mira, sv. 10, br. 19 (1/2007), Zagreb, str. 119-125; ISSN 1331-5595, Hrvatsko sociološko društvo, Zagreb, **2007**
- Željko Heimer: *Zastave Slovenije*, in Karafilipović, A. (ed.) *Hrvatska-Slovenija Prijateljstvo u blizosti*, Hrvatsko-slovensko društvo prijateljstva, Zagreb, **2007**, pp. 48-59
- Željko Heimer: *Flags of Zagreb*, XXIIInd International Congress of Vexillology "FlagBerlin 2007", Berlin, 6th to 10th August **2007**
- Željko Heimer: *Zastave Ruske Federacije*, in Karafilipović, A. (ed.) *Hrvatska-Rusija Prijateljstvo za bolje sutra*, Hrvatsko-rusko društvo prijateljstva, Adamić, Rijeka, **2007**, pp. 53-63
- Željko Heimer: *Flags as Symbols of Socio-political Integration*, postgraduate course *Social Structures and Institutions: The Quest for Social Justice*, Interuniversity Centre, Dubrovnik, 18-23 June, **2007**
- Željko Heimer: *Drevni simboli utkani u zastave*, in Karafilipović, A. (ed.) *Hrvatska-Kina Prijateljstvo dostoјно поштovanja*, Hrvatsko-kinesko društvo prijateljstva, Adamić, Rijeka, **2007**, pp. 33-40
- Željko Heimer: *Vojno-pomorske zastave na Istočnom Jadranu*, Polemos, časopis za interdisciplinarna istraživanja rata i mira, sv.9, br. 18 (2/2006), Zagreb, str. 43-61; ISSN 1331-5595, Hrvatsko sociološko društvo, Zagreb, **2006**
- Željko Heimer: *The Naval Flags on the Eastern Adriatic*, XXIst International Congress of Vexillology "Vexillobaires 2005", Buenos Aires, 1st to 5th August **2005**, pp. 211-250.
- Željko Heimer, Jan Oskar Engene: *Unionstidens norske flagg | Norwegian flags of the union period*, Nordisk Flaggkontakt, nr. 40, pp. 33-49; ISSN 0109-7539, Bergen, Vaar **2005**.
- Željko Heimer: *Srbsko i Černá Hora přijaly nové symboly*, Srbsko a Černá Hora nikoliv, Vexilogie, No. 136, March 2005, pp. 2587-2594; ISSN 1211-2615, Vexilogický klub, Praha, **2005**.
- Željko Heimer: *Serbia and Montenegro adopted new symbols*, Serbia and Montenegro did not, Nordisk Flaggkontakt, nr. 39, pp. 15-21; ISSN 0109-7539, Bergen, Hoest **2004**.
- Željko Heimer: *The Croatian county flags in Jan Oskar Engene*, ed.: *Proceedings of the XX International Congress of Vexillology*, Stockholm, 27th July to 1st August 2003, pp. 305-359; ISBN 82-996983-1-6, Nordic Flag Society, Bergen, **2004**.
- Željko Heimer: *Symboly secesionistických států na území bývalé Jugoslávie - II. část*, Vexilogie, No. 127, March 2003, pp. 2390-2397; ISSN 1211-2615, Vexilogický klub, Praha, **2003**.
- Željko Heimer: *Symboly secesionistických států na území bývalé Jugoslávie - I. část*, Vexilogie, No. 126, December 2002, pp. 2374-2378; ISSN 1211-2615, Vexilogický klub, Praha, **2002**.
- Željko Heimer: *Croatian Municipal Flags*, Flag Data Bank, No. 13, pp. 6-12, 15-16; ISSN 1430-9041, Berlin, December **2000**.
- Željko Heimer: *En oversikt over kroatiske flagg*, Nordisk Flaggkontakt nr. 28, pp. 11-17; ISSN 0109-7539, Kristiansand, April **1999**.
- Željko Heimer: *Sterne, immer Wieder Sterne*, Der Flaggenkurier nr.6/1998, pp. 11-15, ISSN 0949-6173, die Deutsche Gesellschaft für Flaggenkunde, Achim, Januar **1999**.

NASLOV PREDLOŽENE TEME			
Hrvatski:	Identitet Oružanih snaga Republike Hrvatske iskazan zastavama vojnih postrojbi u Domovinskom ratu i nakon njega		
Engleski:	Croatian Armed Forces Identity as Expressed through the Military Unit Flags in the Homeland War and following it		
Jezik na kojem će se pisati rad:	hrvatski		
PREDLOŽENI ILI POTENCIJALNI MENTOR(I)^a			
	TITULA, IME I PREZIME:	USTANOVA:	E-POŠTA:
Mentor 1:	Prof. dr. sc. Ozren Žunec	Filozofski fakultet	ozunec@ffzg.hr
Mentor 2:			
KOMPETENCIJE MENTORA – popis do 5 objavljenih relevantnih radova u zadnjih 5 godina^b			
Mentor 1: Ime i prezime	<ul style="list-style-type: none"> • Žunec, Ozren (2006) Goli život: socijalne dimenzije pobune Srba u Hrvatskoj. Zagreb: Demetra. • Kardov, Krino – Ozren Žunec (2005) "Terorizam i građanska prava i slobode." Društvena istraživanja, 14(6): str. 947-968 • Žunec, Ozren (2003) "Democratic Oversight and Control Over Intelligence and Security Services." U: Trapans, Jan – Philipp H. Fluri (eds) (2003) Defence and Security Sector Governance and Reform in South East Europe. Insights and Perspectives. Geneva – Belgrade: Centre for the Democratic Control of Armed Forces – Centre for Civil Military Relations • Smerić, Tomislav – Ozren Žunec (2002) "Mišljenja hrvatskih časnika o ulasku Hrvatske u političko-vojne integracije." Polemos, 5(9-10), str. 139-155 • Žunec, Ozren; Kardov, Krino; Kulenović, Tarik; Penzar, Dražen; Rodik, Petra; Srbljinović, Armano. (2002) Formalni modeli društvenih sukoba: preliminarna analiza mogućnosti primjene na Domovinski rat, (studija). 		
Mentor 2: Ime i prezime			
OBRAZLOŽENJE TEME:			
Sažetak na hrvatskom jeziku (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima):	<p>Zastava je fenomen vizualnog identiteta društvene grupe, koja koristeći simboličke elemente na sažeti način prikazuje temeljne vrijednosti koje smatra najvažnijima. Rad prikazuje teorijski okvir nastanka i važnosti zastava kao elemenata civilne religije – predmeta posebne izdvojene važnosti u društvu, koje svojom simbolikom premašuje svoj objektivni materijalni sadržaj. Time se sociološki temelj, koji jedini može na pravilan način protumačiti ulogu zastave u društvu, postavlja kao središnje mjesto veksilologije – znanstvenog proučavanja zastava, unutar šireg interdisciplinarnog područja.</p> <p>Kao primjer korištenja prikazanog teorijskog okvira poslužile su zastave postrojbi Oružanih snaga Republike Hrvatske, analiza čijeg sadržaja i simbolike jasno pokazuje tendenciju razvoja pojedinačnog identiteta postrojbi s jedne strane i zajedničkog identiteta OS RH kao jedinstvene organizacije.</p>		

Sažetak na engleskom jeziku (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima):	<p>A flag is a visual identity phenomenon of a social group, which uses symbolic elements to express concisely the basic values that it considers the most important. The thesis demonstrates a theoretic frame of emergence and importance of flags, as elements of civil religion – as objects of special separate importance in a society, the symbolical values of which transcends their material contents. With this the sociologic base, being the only one that can provide explanation of the role of flags in a society, is given the central place in vexillology – scientific study of flags, among a wider interdisciplinary area.</p> <p>The military unit flags of the Croatian Armed Forces (CAF) served as an example of the use of the proposed theoretic frame; their contents and symbolic analysis clearly demonstrating the development of a particular unit identity and on the other hand of the common identity of the CAF as a single organization.</p>
---	---

Uvod (maksimalno 2000 znakova s praznim mjestima)

Zastava je temeljno društveni fenomen – objekt kojim se identificira određeni društveni subjekt unutar društvenog konteksta u kojem se nalazi. Iako se zastavama tradicionalno bave razna znanstvena područja (političke znanosti, etnologija, povijest, povijest umjetnosti, teksilno-tehnološke znanosti i druga), oni zastave promatralju ograničeno kroz prizmu svojeg specifičnog interesa ili tek kao ograničeni korpus zastava određenih društvenih skupina (npr. zastave političkih subjekata, nacionalnih grupa, povjesnih entiteta, zastave kao predmeti umjetničke izrade i sl.) Sociologija, kao znanost o društvu jedina može pravilno protumačiti nastanak i ulogu zastave kao društvenog fenomena. Stoga upravo sociologija mora služiti kao poveznica interdisciplinarnim istraživanjima prema ostalim znanstvenim područjima koje se bave proučavanjem zastava na bilo koji način.

U elementima dizajna zastave sadržana je simbolika kojom društvena grupa izražava u vrlo sažetom obliku vrijednosti koje smatra važnima i time zastava postaje kondenzirani simbol temeljnih društvenih vrijednosti te grupe. Razmatranjem grafičkih elemenata zastave moguće je, dakle, zaključiti o vrijednosnim stavovima koje društvena grupa smatra sebi svojstvenima, a kroz načine upotrebe zastave očituje se odnos prema tim vrijednostima, koji može biti promjenjiv s vremenom.

Ovaj rad na primjeru zastava postrojbi OS RH prikazuje elemente identiteta postrojbe i oružanih snaga kao cjeline. Tijekom prvog postrojavanja Zbora narodne garde (ZNG), 28. svibnja 1991. dodijeljene su i prve zastave, ali nakon toga nove više nikad nisu službeno dodjeljivane, nego ih postrojbe same izrađuju, upravo osjećajući potrebu za takvim identitetskim obilježjima. Ovakav intrinzičan nastanak zastava u postrojbama omogućio je da postrojbe same unutar sebe izaberu simboličke elemente svojih zastava, što je omogućilo da se vrijednosti i stavovi koje članovi grupe imaju dođu do punog izražaja, čime su posebno pogodne za sociološku analizu.

Pregled dosadašnjih istraživanja (maksimalno 5000 znakova s praznim mjestima)

Zastave u hrvatskoj sociologiji nisu uopće ili su tek marginalno proučavane, a i tada samo kao elementi nacionalnog identiteta. Istraživanja zastava i u drugim znanstvenim područjima u Hrvatskoj su rijetka. I u svijetu se zastave relativno rijetko pojavljuju kao predmet istraživanja bilo u sklopu političkih znanosti ili kao sociološki element.

Zastava kao važan dio civilne religije najviše je proučavana u SAD gdje postoji niz objavljenih istraživanja, uglavnom o nacionalnoj zastavi i njezinu ulozi u društvu, dok se drugdje takva istraživanja pojavljuju tek sporadično, obično potaknuta upravo američkim radovima. Utemeljitelj proučavanja zastave kao elementa civilne religije u SAD obično se navodi Robert Bellah (1967) koji svoju teoriju civilne religije nadograđuje na Durkheimove klasične radove, dok se početak specifično veksiloloških istraživanja obično smatra disertacija Whitneyja Smitha (1969) izrađena u okviru političkih znanosti.

Činjenica je da se većina istraživanja ipak bavi nacionalnim zastavama te zastavama manjinskim skupina (etičkih, rodnih, subkulturnih...) Jedna od rijetkih socioloških monografija koja se bavi pitanjem zastava zbirka je radova koju uređuju Eriksen i Jenkins (2007), a koja se kroz radove desetak autora bavi pitanjima nastanka nacionalnih zastava u Europi, fenomenima zastava u SAD (nacionalne, manjinske, „južnjačke“), u Velikoj Britaniji i u Skandinaviji (povezano s pitanjima nacionalizma). Relativno velik broj socioloških radova bavi se zastavama povezano s njihovim javnim spaljivanjem i dilemama o legalnosti takve demonstracije slobode govora, i ovdje uglavnom u SAD (npr. Goldstein, 2000) te drugim oblicima javnog skrnavljenja zastave. Prilično temeljitu bibliografiju radova o skrnavljenju zastave uključujući i njezino spaljivanje daje Apel (2009), opet uglavnom koncentriranu na SAD.

Valja spomenuti i nekoliko radova stranih znanstvenika koji se bave temama nacionalnih simbola na području bivše Jugoslavije i njihovom ulogom u sukobima 90-ih godina XX. stoljeća (npr. Kolstø, 2006).

Zastave postrojbi najčešće se obrađuju kroz povijesne teme i teme povijesti umjetnosti, a radovi o sociološkim aspektima vojnih zastava (u smislu zastava postrojbi, a ne nacionalnih zastava korištenih u vojsci) gotovo da ne postoje.

Teorijski radovi koji propituju mjesto i ulogu veksilologije kao znanosti odnosno područja istraživanja nisu brojni, a valja istaknuti esej Orenskog (2003) koji najviše propituje ulogu i zadaću veksilologije te njezine znanstvene temelje i metodologiju te Smithov (2009) pokušaj sistematizacije principa veksilologije kao znanosti.

U Hrvatskoj su objavljene monografije i radovi s temama zastava iz zbirki pojedinih muzeja ili izložaba (npr. Borošak-Marijanović, 1996) koje se zastavama bave uglavnom iz kuta muzeologije i povijesti umjetnosti, kao i nekoliko radova koje zastavama pristupaju iz kuta povijesti.

Autor je objavio nekoliko radova iz područja veksilologije i srodnih polja istraživanja vizualnog identiteta te specifično vezano za identitet OS RH. Vizualnim identitetom vojske i postrojbi šire se bave Aralica i Aralica u svojoj za sada dvotomnoj knjizi (2006a,

2006b) koje opisuju odore, naoružanje, opremu pa ponegdje i zastave „hrvatskih ratnika“ od ranog srednjeg vijeka do 1941. godine. Kokan (2006) u svojoj monografiji prikazuje oznake postrojbi i druge vojne oznake u OS RH kojima je autor likovnog oblikovanja. Povremeno se članici o zastavama postrojbi mogu naći u brojevima Hrvatskog vojnika, zapravo mnogo češće se zastave mogu vidjeti na fotografijama u člancima koji ih izravno ne spominju.

Z proučavanje vizualnog identiteta postrojbi temeljni je ipak izvor velika četverotomna zbirka hrvatskog ratnog i vojnog znakovlja objavljena pod uredničkim vodstvom Ankice Tuđman. U prve dvije knjige (Tuđman, 1994 i 1995) prikazane su uglavnom nadlaktične oznake postrojbi te druge vojne oznake koje se nose na odori (značke za kapu, oznake škola i obuke na džepovima i sl.) iz Domovinskog rata, treća knjiga (Tuđman, 1999) prikazuje takve oznake korištene nakon Domovinskog rata, a četvrta (Tuđman, 2000) se bavi stolnim zastavicama postrojbi, koje su se izradivale i koristile kao svojevrsni sveniri.

No, svi ovi radovi uglavnom se bave zastavama (nacionalnim, gradskim, zastavama organizacija, znakovima postrojbi itd.) na deskriptivnoj razini, ponekad tek pomalo ulazeći u legislativu te rijetko načine njihove upotrebe, dok niti jedan nema bilo kakvu sociološku analizu upotrebe tih simbola i njihovog društvenog značenja. Najpotpunija bibliografija heraldičkih radova (koja uključuje i veksilološke radove) na ovim prostorima je pregled hrvatske i bosansko-hercegovačke heraldičke bibliografije Galovića i Filipovića (2008). Među rijetkim domaćim radovima koji simbole razmatraju u njihovom društvenom okruženju osobito treba istaknuti monografiju Reane Senjković (2002) o upotrebni simbola u turbulentnim 90-im godinama i veze između vojne i „civilne“ ikonografije nacionalnog identiteta.

Cilj i hipoteze istraživanja (maksimalno 700 znakova s praznim mjestima)

Cilj doktorskog rada je pružiti teorijski okvir veksilologije kao predmeta i područja istraživanja prvenstveno sociologije.

Temeljem toga provest će se istraživanje na zastavama postrojbi OS RH na koje će se i primjeniti predložena teorija.

Istraživanje će se provesti kroz stvaranje baze podataka, prikazat će se način dodjele i njihove upotrebe, zakonska utemeljenja i praksa, izvršiti tipizacija i analiza simbolike.

Na temelju dobivenih podataka utvrdit će se elementi identiteta postrojbe te, ako postoje, zajednički elementi identiteta postrojbi prema grani i rodu OS, prema regionalnoj pripadnosti pripadnika postrojbe odnosno mjestu sjedišta postrojbe te odnos prema nacionalnom identitetu.

Materijal, metodologija i plan istraživanja (maksimalno 6500 znakova s praznim mjestima)

U pripremi istraživanja proučit će se razvoj i upotreba zastava postrojbi u vojskama kroz povijest te dati povjesni prikaz upotrebe zastava postrojbi na tlu Hrvatske do osamostaljenja, prikazati stanje i praksu vezanu za zastave postrojbi u drugim zemljama kroz povijest i danas.

Prikazat će se vrste zastava prema subjektu identiteta, odnosno prema „korisniku“ pri čemu će se pokušati obuhvatiti najraznovrsnija područja primjene zastava od onih koji zastave koriste kao najjednostavnije signale (zastave kao znakovi opasnosti ili signali npr. u sportu, brodarstvu i sl.) do složenih socioloških implikacija zastava društvenih grupa – nacionalnih, organizacijskih, subkulturnih i drugih. Pri tome će se razmotriti upotreba zastava koje ne nose društvenu identitetsku simboliku nego se koriste kao komunikacijski znakovi u odnosu na zastave kao simbole identiteta grupe.

S obzirom na suvremene hrvatske vojne zastave, prikazat će se zakonske odredbe koje uređuju pitanja zastava postrojbi u Republici Hrvatskoj, razmotrit će se značenjska razlika između oznaka postrojbi i njihovih stolnih zastavica u odnosu na zastavu postrojbe.

Konkretno istraživanje provest će se na primjercima sačuvanih zastava postrojbi OS RH iz vremena Domovinskog rata i nakon njega te na zastavama zabilježenim na fotografijama te opisanim u zapisima raznih vrsta. Stvorit će se baza podataka zastava postrojbi s relevantnim podacima kao što su temeljni podaci o postrojbi i njezinom djelovanju, vrijeme i okolnosti nastanka zastave, materijalne značajke zastave (veličina, materijal, tehnika izrade i sl.), autorstvo likovnog rješenja, primjeri korištenja zastave, današnja lokacija i drugo. U tu će se svrhu dokumentirati zastave u zbirkama njihovim fotografiranjem, a zastave sa fotografijama i iz tekstova navođenjem referenci.

Metodologija analize prikupljenog korpusa zastava uključuje identificiranje postrojbe odnosno pridruživanje zastave postrojbi, s obzirom na to da su postrojbe vremenom mijenjale imena i preustrojavale se. Za to je potrebno analizirati povjesni razvoj ustroja OS RH te u njemu odrediti za istraživanje relevantne postrojbe i njihove slijednice. S obzirom da je za većinu zastava postrojbi datum stvaranja zastave nepoznat, ovo je gotovo isključivi ako ne i jedini način datiranja nastanka i upotrebe zastave.

Iz korpusa prikupljenih zastava provest će se tipizacija prema temeljnom dizajnu, te klasifikacija zastava prema toj tipizaciji. Napravit će se analiza tipova zastava prema datumu njihovog nastanka, s ciljem ukazivanja na kronološki slijed pojavljivanja tih tipova. Klasificirat će se zastave prema temeljnoj boji dizajna (boji podloge) te će se utvrditi tendencije zastupljenosti pojedinih boja, s osobitim obraćanjem pažnju na eventualnu razliku između preferiranih boja u ratnom i poslijeratnom razdoblju. Na isti način analizirat će se zastave prema obliku zastavnog polja, obliku znaka postrojbe na zastavi te eventualno drugim elementima dizajna zastave.

Provest će se analiza sadržaja zastava prema elementima odnosno simbolima koji se upotrijebljavaju na zastavama. Na prikupljenom korpusu provest će se frekvencijska analiza pojavljivanja pojedinih simbola ili klase simbola. Analizirat će se tendencije zastupljenosti pojedinih elemenata, s osobitom pažnjom na eventualne razlike između upotrebe u ratnom i poslijeratnom razdoblju te po vrstama postrojbi prema grani i rodu oružanih snaga, prema regionalnoj pripadnosti odnosno mjestu sjedišta postrojbe te će se utvrditi odnos prema nacionalnom identitetu.

S tako dobivenim podacima provest će se analiza različitih simboličkih elemenata u njihovom odnosu na identitet postrojbe. Dovest će se u vezu pojedini elementi, primjerice upotrijebljene boje, preferirani grafički simboli i slično s vrijednostima i stavovima koje

S V E U Č I L I Š T E U Z A G R E B U
Postupak odobravanja teme za stjecanje doktorata znanosti

Prijava teme
DR.SC.-01

postrojba kao društvena grupa iskazuje kao najvažnije elemente svojeg identiteta.

Pri tome se cijelokupni korpus zastava postrojbi OS RH može podijeliti na dvije velike skupine, uvođeći termin ratna i simbolična zastava, kojima se za potrebe ovog istraživanja razlikuju zastave koje su nastale u vrijeme djelovanja postrojbe („u ratu“) od onih koje su izrađene kasnije, pa i više godina od rasformiranja postrojbe, za potrebe vojnog ceremonijala („u miru“).

Usporedba značajki ratnih i simboličnih zastava i tipizacija prema temeljnom dizajnu zastavnog polja predstavlja prve korake i temelje za daljnju analizu sadržaja proučavanih zastava u svrhu istraživanja identiteta postrojbe kao društvene zajednice.

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (maksimalno 500 znakova s praznim mjestima)

Uvođenjem veksilogije u područje sociologije otvorit će se nova paradigma sociološkog pristupa proučavanju zastava s jedne strane te proučavanju društva s druge. Postavljanjem čvrstog sociološkog temelja omogućiti veksilogiji ishodište prema interdisciplinarnosti drugih područja znanosti s kojima su veksilološka istraživanja do danas bila povezivana. U okviru takvog teorijskog pristupa, utvrditi ulogu zastava postrojbi OS RH, u stvaranju i održavanju pojedinačnog identiteta postrojbe kao društvene grupe s jedne strane i zajedničkog identiteta OS RH unutar društva.

Popis citirane literature (maksimalno 15 referenci)

1. **Aralica, T., Aralica, V.** Hrvatski ratnici kroz stoljeća, 2. knjiga: Razdoblje Kraljevine SHS/Jugoslavije 1918. – 1941., Znanje, Zagreb, 2006.
2. **Belah, R.** Civil Religion in America, *Daedalus*, 96, 1, Winter, pp. 1-21, 1967.
3. **Borošak-Marijanović J.** Povijest hrvatske državne zastave. Državnost 2(2), str. 329-340. 1998.
4. **Borošak Marijanović, J.** Zastave kroz stoljeća, Hrvatski povjesni muzej, Zagreb, 1996.
5. **Eriksen, Th. H., Jenkins, R. ed.** Flag, nation and symbolism in Europe and America, Routledge, 2007.
6. *Hrvatski vojnik*, Hrvatska vojna glasila, Zagreb.
7. **Galović, T., Filipović, E. O.** Prilog bibliografiji radova o heraldici (s posebnim osvrtomna Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu), Arhivski vjesnik, 51, str. 161-228, 2008.
8. **Goldstein, R.** Flag Burning and Free Speech: The Case of Taxas vs. Johnson, Lawrence, KS, University of Kansas Press, 2000.
9. **Kokan, B.** Znakovi pobjednika, Školska knjiga, Zagreb, 2006.
10. **Kolstø, P.** National symbols as signs of unity and division, Ethnic and Racial Studies, 29.(4) str. 676-701, 2006.
11. **Orenski, P.** Quo Vadimus, An Essay on the State and Future of Vexillology, New Milford, 2003.
12. **Senjković, R.** Lica društva – likovi države, Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb, 2002.
13. **Smith, W.** Prolegomena to the Study of Political Symbols, PhD thesis, Boston University, 1969.
14. **Smith, W.** Principles of Vexillology, in Proceedings of the 23rd Congress of Vexillology, Yokohama, 2009. (u tisku)
15. **Tuđman, A. ed.** Hrvatsko ratno znakovlje (1-4), Humanitarna zaklada za djecu Hrvatske, Zagreb, 1994.-2000.

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da nisam prijavila/o doktorsku disertaciju s istovjetnom temom ni na jednom drugom Sveučilištu.

U Zagrebu, _____

Potpis _____

Ime i prezime

Napomena (po potrebi):

^a Navesti mentora 2 ako se radi o interdisciplinarnom istraživanju ili ako postoji neki drugi razlog za višestruko mentorstvo

^b Navesti minimalno jedan rad iz područja teme doktorskog rada (disertacije)

Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-01 – Prezime Ime pristupnika.doc

Molimo Vas da ispunjeni Obrazac DR.SC.-01 pošaljete u električnom obliku i u tiskanom obliku – potpisano - u referatu Sastavnice. Sastavnica proslijedi ispunjeni Obrazac DR.SC.-01 zajedno s obrascima DR.SC.-02 i DR.SC.-03 u električnom obliku (e-pošta: jandric@unizg.hr) i u tiskanom obliku – potpisano i s pratećom dokumentacijom - u pisarnicu Sveučilišta u Zagrebu (Trg maršala Tita 14).

DR.SC.-02 OCJENA TEME DOKTORSKOG RADA¹			
<i>Podaci se u obrazac mogu upisivati u samo za to predviđena mesta. Molimo Vas da se za kretanje kroz upitnik koristite tipkom „tab“.</i>			
OPĆI PODACI I KONTAKT DOKTORANDA/DOKTORANDICE			
Titula, ime i prezime doktoranda/doktorandice:	bojnik mr. sc. Željko Heimer		
Nositelj studija:	Filozofski fakultet		
Naziv studija:	Poslijediplomski doktorski studij sociologije		
Matični broj doktoranda/doktorandice:	6540		
Naslov predložene teme	Jezik pisanja rada:	hrvatski	
	Hrvatski	Identitet Oružanih snaga Republike Hrvatske iskazan zastavama vojnih postrojbi u Domovinskom ratu i nakon njega	
	Engleski	Croatian Armed Forces Identity as Expressed through the Military Unit Flags in the Homeland War and following it	
Područje/polje:	Područje društvenih znanosti, polje sociologija, grana posebne sociologije		
MENTOR(I)			
	Titula, ime i prezime:	Ustanova, država:	E-mail:
Prvi mentor:	Prof. dr. sc. Ozren Žunec	Filozofski fakultet, Zagreb, Hrvatska	ozunec@ffzg.hr
Drugi mentor:	██████	██████	██████
Izabrano povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime	Ustanova, država:	E-mail:
	1. Prof. dr. sc. Vjekoslav Afrić	Filozofski fakultet, Zagreb, Hrvatska	vjekoslav.afrić@zg.htnet.hr
	2. Prof. dr. sc. Ozren Žunec	Filozofski fakultet, Zagreb, Hrvatska	ozunec@ffzg.hr
	3. dr. sc. Krunoslav Nikodem, doc.	Filozofski fakultet, Zagreb, Hrvatska	knikodem@ffzg.hr
	4. █████	██████	██████
	5. █████	██████	██████
Sjednica nadležnog tijela i točka dnevnog reda u okviru koje je imenovano Povjerenstvo	8. sjednica Fakultetskog vijeća Filozofskog fakulteta u Zagrebu, 13. svibnja 2010. Točka 62.		
Sjednica Etičkog povjerenstva na kojoj je odobren prijedlog istraživanja	Istraživanje ne uključuje rad s ispitanicima pa mišljenje Etičkog povjerenstva nije zatraženo.		

¹ Molimo datoteku nazvati: DR.SC.-02 – Prezime Ime doktoranda.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac DR.SC.-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

A. Izvješće s javne obrane teme doktorskog rada

Pristupnik bojnik mr. sc. Željko Heimer položio je ispit iz prijedloga teme i sinopsisa doktorskog rada dana 10. veljače 2010. godine pred povjerenstvom u sastavu dr. sc. Vjekoslav Afrić, red. prof., predsjednik; dr. sc. Krunoslav Nikodem, doc., član; dr. sc. Ozren Žunec, red. prof., član i mentor. Povjerenstvo je sa zadovoljstvom utvrdilo da je postupnik uspješno izložio prijedlog teme doktorskog rada. Tijekom ispita pristupniku su članovi povjerenstva dali određene primjedbe i sugerirali izmjene i dopune u predloženom konceptu rada, što je pristupnik prihvatio. ■■■■■

B. Ocjena teme doktorskog rada

(izvorni znanstveni doprinos i ocjena izvedivosti)

Doktorski rad "Identitet Oružanih snaga Republike Hrvatske iskazan zastavama vojnih postrojbi u Domovinskom ratu i nakon njega" posvećen je prikazu teorijskog okvira nastanka i važnosti zastava kao elemenata civilne religije – predmeta posebne izdvojene važnosti u društvu, koje svojom simbolikom premašuje svoj objektivni materijalni sadržaj. Time se sociološki temelj, koji jedini može na pravilan način protumačiti ulogu zastave u društvu, postavlja kao središnje mjesto veksilologije – znanstvenog proučavanja zastava, unutar šireg interdisciplinarnog područja. Kao primjer korištenja prikazanog teorijskog okvira služe zastave postrojbi Oružanih snaga Republike Hrvatske, analiza čijeg sadržaja i simbolike jasno pokazuje tendenciju razvoja pojedinačnog identiteta postrojbi s jedne strane i zajedničkog identiteta OS RH kao jedinstvene organizacije.

Rad predstavlja iu svakom pogledu pionirsko i posve originalno djelo kojemu nema ni prethodnika ni preanca u dosadašnjoj znanstvenoj produkciji u sociologiji. To se odnosi kako na izvornu ideju o sociografskoj analizi kao središnjem elementu veksilologije, tako i u naporu da se obradi ogromni korpus ratnih zastava iz vremena Domovinskog rata i porača kao posebno značajnog razdoblja izgradnje hrvatskoga nacionalnog identiteta.

Mišljenje i prijedlog:

Povjerenstvo zaključuje da je pristupnik odabrao i predložio dobru i pogodnu temu, da je radnja dobro koncipiratna te da je prostupnik kadar izraditi je na zadovoljavajući način.

Prijedlog izmjene ili dorade naslova:

■■■■■

Prijedlog za promjenu mentora i/ili imenovanje drugog mentora (upisati titulu, ime, prezime, ustanovu):

■■■■■

Planirana obrana doktorskog rada (naznačiti godinu i semestar):

Ljetni semestar akademske 2011./2012. godine.

Izdvojeno mišljenje (samo ako netko od članova Povjerenstva za ocjenu teme i predlaganje mentora ima izdvojeno mišljenje)

■■■■■

Potpis ■■■■■

(ime i prezime člana povjerenstva)

NAPOMENA (po potrebi):

■■■■■

Izabrano Povjerenstvo za ocjenu teme i predlaganje mentora	Titula, ime i prezime, ustanova, država:	Potpis:
1.(predsjednik Povjerenstva)	Prof. dr. sc. Vjekoslav Afrić	
2.Prof. dr. sc. Ozren Žunec		
3.dr. sc. Krunoslav Nikodem, doc.		
4.*****		
5.*****		
U		
U Zagrebu, 25. svibnja 2012.		M.P.

SPEC.-02 PRIHVAĆANJE/ODBIJANJE TEME SPECIJALISTIČKOG RADA¹

OPĆI PODACI I KONTAKT STUDENTA/STUDENTICE POSTDIPLOMSKOG SPECIJALISTIČKOG STUDIJA

Titula, ime i prezime student/studentica:	Mr.sc. Vildana Aziraj - Smajić
Nositelj studija:	Sveučilište u Zagrebu - Filozofski fakultet
Naziv studija:	Poslijediplomski specijalistički studij iz kliničke psihologije
Matični broj studenta/studentice:	7576

NASLOV PREDLOŽENE TEME

Hrvatski:	Pregled istraživanja sklonosti samoubojstvu u osoba s posttraumatskim stresnim poremećajem (PTSP)
Engleski:	Review of suicidality studies in people with PTSD
Naslov na jeziku na kojem će se pisati rad (ako nije na hrvatskom ili engleskom):	-
Područje/polje:	Klinička psihologija

Podaci se u obrazac mogu upisivati u samo za to predviđena mesta. Molimo Vas da se za kretanje kroz upitnik koristite tipkom „tab“.

OBRAZLOŽENJE MENTORA O PRIHVAĆANJU/ODBIJANJU TEME

(preporučeno 2000 znakova s praznim mjestima)

Ciljevi ovog preglednog rada usmjereni su k: a) objedinjavanju dosadašnjih spoznaja o povezanosti između sklonosti k samoubojstvu i različitih tipova PTSP-a; b) prikazu istraživanja o utjecaju komorbiditeta PTSP-a i drugih poremećaja s OS I i OS II na sklonost k samoubojstvu i c) prikazu istraživanja koja se bave specifičnim simptomima PTSP-a kao prediktivnim čimbenicima za sklonost k samoubojstvu.

Ciljevi rada se procjenjuju istraživački i klinički relevantnima. Bibliografske baze i ključne riječi po kojima će se vršiti pretraživanje su jasno definirane. Za pregled objavljenih radova u razdoblju između 2001. i 2011. godine koristit će se baze PsycINFO, PubMed, EBSCO Academic Research, Pilots i SpringerLink, a kao riječi za pretraživanje uključit će se „sklonost k samoubojstvu“, „samoubojstvo“, „pokušaj samoubojstva“, „posttraumatski stresni poremećaj“ i „simptomi posttraumatskog stresnog poremećaja“. Potonje će se pretraživati kao egzaktne fraze u naslovu rada, njegovu sažetku ili u ključnim riječima. Obuhvatit će se vremensko razdoblje od 2001. do 2011. godine. Pri odabiru radova slijedit će se kriterij da istraživanje uključuje mjerjenje/procjenu sklonosti samoubojstvu u osoba starijih od 18 godina, neovisno o ratnoj/civilnoj prirodi traumatskog iskustva.

¹ Molimo datoteku nazvati: SPEC..-02 – Prezime Ime student.doc

Molimo Vas da ispunjeni obrazac SPEC..-02 pošaljete u elektroničkom i tiskanom obliku, potpisano, u nadležnu referadu.

Organizacija tematskih jedinica koja je predložena u radu, pregledna je i razložna.

Procjenjuje se da će rad rezultirati cijelovitim pregledom znanstveno utemeljenih rezultata istraživanja u ovom području, te otvoriti mogućnost da se njihovim korištenjem u kliničkoj praksi unaprjedi klinička procjena sklonosti k samoubojstvu u ovoj visoko rizičnoj skupini ispitanika.

SUGLASNOST MENTORA S PRIJAVOM TEME

Predložena tema završnog specijalističkog rada je prihvaćena

Predložena tema završnog specijalističkog rada je odbijena

Potpis

dr. sc. Mirjana Pibernik Okanović (Sveučilišna klinika Vuk Vrhovec, Zagreb)

U Zagrebu, 26.4.2012.

Fakultetskom vijeću
Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu

SINOPSIS STRUČNOG SPECIJALISTIČKOG RADA

PREVOĐENJE S TALIJANSKOG NA HRVATSKI I S HRVATSKOG NA TALIJANSKI JEZIK S OSOBITIM OBZIROM NA PODRUČJE PRAVNE TERMINOLOGIJE

U mom dosadašnjem iskustvu kao prevoditelj, susretala sam se s različitim vrstama stručnih tekstova, te sam nailazila pritom na razne jezične probleme.

Poslijediplomski stručni prevoditeljski studij omogućio mi je prići nekim novim saznanjima o vještini prevođenja, pružio mi je priliku okušati se u novim područjima prevođenja, koje do sada nisam obrađivala i sigurna sam da će novo stečena znanja primjenjivati uspješno u svom dalnjem radu.

U prvom djelu svog rada prevest ću pedeset kartica teksta na talijanskom jeziku područja prava, arhitekture i medicine na hrvatski jezik, s posebnim naglaskom na područje prava.

Drugi će dio sadržavati pedeset kartica prijevoda hrvatskog teksta na talijanski jezik.

Budući da je moj najveći interes pravno-ekonomska terminologija, poseban naglasak ovog rada biti će upravo to područje. Zatim drugi dio sačinjavati će područje prava, ekonomije i medicine.

Za prijevod na hrvatski jezik odabrala sam:

1. Il Category Management di sistema, Bologna, 11 settembre 2003
2. Descrizione tecnica dell'interno, Centro commerciale Emmezeta di Zagabria (Croazia)
3. Regolamento interno, Centro commerciale Emmezeta di Zagabria (Croazia)
4. Preventivo di spesa, cliente Dimensione arredamenti s.a.s., discoteca The Best
5. Catalogo (depliant) strumenti di medicina, cliente Lima srl.

Za prijevod na talijanski jezik odabrala sam:

1. Novi strani trgovački lanci dolaze u Hrvatsku, članak Gospodarstvo, Večernji list 12.lipnja 2000.
2. Ugovor o čišćenju poslovnog prostora, cliente Fliba d.o.o.
3. Ugovor o Održavanju dizala, cliente Fliba d.o.o.
4. Ugovor o vatrogasnem dežurstvu, cliente Fliba d.o.o.
5. Ugovor o procjeni ugroženosti, Planu zaštite od požara i Pravilniku o zaštiti od požara, cliente Fliba d.o.o.
6. Ugovor o Promocijama Autocentra Rudman d.o.o., cliente Fliba d.o.o.
7. Ugovor o zbrinjavanju otpada/ambalažnog papira, cliente Fliba d.o.o.
8. Ugovor o poslovnoj suradnji sa domaćim dobavljačem, Ipercoop d.o.o.

9. Pravilnik i računovodsveni tretman Holding Kompanije
10. Prijedlog promotivnih aktivnosti, ljeto 2000., cliente Fliba d.o.o.
11. Katalog ponude medicinskih instrumenata, Lima-Zagreb

Upravo ovaj odabir tekstova sačinjava grupu prijevodnih područja meni osobito interesantom, te će imati priliku primijeniti novo stečena znanja sa stručnog studija. Budući da sam osobno radila u trgovačkim centrima 5 godina, te se često susretala sa pravno-ekonomskom terminologijom, smatram da je upravo ovaj odabir tekstova prikladan mojim

interesima. Ovdje nalazimo pravno-ekonomsku terminologiju od Održavanja trgovačkog centra, uređenja poslovnih prostora do najma poslovnih prostora unutar jednog objekta, do samih pravno- ekonomskih Ugovora sa raznim dobavljačima, marketinških akcija uz kompletan poslovni godišnji plan jednog trgovačkog centra.

Također vrlo zanimljivo područje je medicinska terminologija, koja je vrlo specifična. I naposljetku područje arhitekture. Njima bih također posvetila dio.

U svom radu koristit će se raznim pomagalima- jednojezičnim i dvojezičnim rječnicima, pravopisom, gramatikom, pojmovnikom, priručnicima, enciklopedijama, Internetom, te će konzultirati stručnjake za pojedina područja.

U Zagrebu, 20.01.2006.

Mentor:

dr.sc. Smiljka Malinar,red.prof

Voditelj studija:

dr.sc.M.Gojmerac,red.prof.

Kandidat:

Petra Franjković,prof.

DOPUNA ANEKSU SPORAZUMA O
MEĐUNARODNOM DVOJNOM DOKTORATU ZNANOSTI
IZMEĐU
SVEUČILIŠTA PARIS-EST
I
SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Ova je dopuna Aneksu produljenje sporazuma potписаног 2005. godine između Sveučilišta Paris 12- Val de Marne i Sveučilišta u Zagrebu, odnosno Aneksa potписаногa u rujnu 2011. Doktorandi spadaju pod Sveučilište Paris Est od 1. siječnja 2008. godine.

Prema odluci od 6. siječnja 2005. godine o međunarodnim dvojnim doktoratima znanosti, izmijenjene nakon odluke od 7. kolovoza 2006. godine ;

Prema odluci od 7. kolovoza 2006. godine o načinu polaganja, obavlještavanja, reproduciranja, raspodijele i čuvanja doktorata ili radova predstavljenih tijekom obrane doktorske disertacije;

Prema odluci od 7. kolovoza 2006. godine o doktorskom studiju;

Dva potpisna sveučilišta daju privolu o pripremi doktorske disertacije čije se stvaranje i čija se obrana odvija pod zajedničkom odgovornošću oba sveučilišta, prema slijedećim odrednicama:

ČLANAK 1

Kandidat o kojem je riječ ovoj Dopuni aneksa sporazuma jest:

Morana ČAUŠEVIC

Naslov I : Administrativne odrednice

ČLANAK 2

Naslov doktorske disertacije :

« Le nord de l'Adriatique (Kvarner) dans l'Antiquité Tardive » („Sjeverni Jadran (Kvarner) u kasnoj antici“)

Rad na doktorskoj disertaciji vode mentorи :

Na Sveučilištu Paris-Est :

dr.sc. Françoise PREVOT

titula : **doktor znanosti**

Ustanova / laboratorij : **EA 2352**

Na Sveučilištu u Zagrebu :

dr. sc. Branka Migotti

titula : **doktor znanosti**

Ustanova : **Odsjek za arheologiju pri HAZU**

koji se ovim putem obvezuju u potpunosti ispuniti svoje dužnosti mentora, u suradnji s drugim mentorom(ima).

ČLANAK 3

Oba sveučilišta priznaju valjanost Dopune aneksa sporazuma određenog ovim putem, kao i obranjene doktorske disertacije.

Objavu, korištenje i zaštitu teme doktorske disertacije, kao i rezultata istraživanja, osiguravaju ustanove / laboratoriji kojima student pripada, sukladno procedurama različitim za svaku zemlju.

ČLANAK 4

Kandidat se upisuje na oba sveučilišta. Oslobođen je plaćanja upisnine na jednom od sveučilišta.

Gđa Morana Čaušević plaća školarinu na Sveučilištu u Zagrebu.

U slučaju da kandidat ne plaća školarinu na Sveučilištu Paris-Est, mora priložiti potvrdu o uplaćenoj upisnini na drugom sveučilištu.

Zdravstveno osiguranje u Francuskoj osigurava : MGEN (France)

U Hrvatskoj je student osiguran preko Hrvatskog zavoda za zdravstvo.

Upis studenta na nastavak doktorskog studija stupa na snagu: _____

Razdoblje između istjeka prvog sporazuma (1. listopad 2008) i stupanja na snagu novoga, obuhvaćeno je ovom Dopunom aneksa sporazuma.

ČLANAK 5

Rad na doktoratu organiziran je u vremenskim razdobljima provedenima na oba sveučilišta, prema slijedećim odrednicama:

Istraživački rad proveden na sveučilištu Paris-Est :

U trajanju od : 3 mjeseca, od 1. siječnja do 1. travnja (2009)

U trajanju od : 3 mjeseca, od 1. siječnja do 1. travnja (2010)

U trajanju od : 3 mjeseca, od 1. siječnja do 1. travnja (2011)

U trajanju od : 3 mjeseca, od 1. siječnja do 1. travnja (2012)

Istraživački rad proveden na Sveučilištu u Zagrebu :

U trajanju od : 3 mjeseca, od 1. travnja do 1. srpnja (2009)

U trajanju od : 3 mjeseca, od 1. travnja do 1. srpnja (2010)

U trajanju od : 3 mjeseca, od 1. travnja do 1. srpnja (2011)

U trajanju od : 3 mjeseca, od 1. travnja do 1. srpnja (2012)

Predviđeno trajanje preostalog istraživačkog rada određeno je razdobljem trajanja upisnih prava na oba Sveučilišta.

ČLANAK 6

Smještaj studenta u zemlji domaćinu: Obitelj

Financijska pomoć : Samopomoć putem ugovora, povremenog zaposlenja (arheolog)

Naslov II : Pedagoške odrednice

ČLANAK 7

Određena je jedinstvena obrana doktorske disertacije, koja će se održati na **Sveučilištu u Zagrebu**.

Obranu priznaju obje ustanove. Sveučilište Paris-Est se obvezuje izdati diplomu doktora; Sveučilište u Zagrebu se obvezuje izdati diplomu, pod nazivom: Diploma doktora znanosti.

ČLANAK 8

Članovi Povjerenstva za obranu doktorske disertacije određeni su putem zajedničkog dogovora od strane rektora oba sveučilišta.

NESLUŽBENI PRIJEVOD

Povjerenstvo se sastoji od ujednačenog broja pripadnika s oba sveučilišta, koje su zajednički odredile obje ugovorne ustanove, ali i od stručnjaka koji nisu djelatnici ugovornih sveučilišta. Broj članova Povjerenstva ne smije preći 8.

Izvjestitelji moraju biti oni članovi koji nisu sa sveučilištâ-potpisnika ove Dopune aneksa sporazuma.

ČLANAK 9

Doktorat je pisan na sljedećem jeziku: **Francuski**

Sažetak je pisan na sljedećem jeziku: **Hrvatski**

ČLANAK 10

Morana Čaušević obranit će doktorsku disertaciju na sljedećem jeziku: **Francuskom**

Predstaviti će sažetak obrane na sljedećem jeziku: **Hrvatskom**

ČLANAK 11

Za Sveučilište Paris-Est, odrednice o načinu polaganja, obavlještavanja, reproduciranja, raspoloživosti i čuvanja doktorata ili radova predstavljenih tijekom obrane doktorske disertacije su donesene odlukom od 7. kolovoza 2006. godine.

Za Sveučilište u Zagrebu iste odrednice donesene su sljedećom odlukom:
Pravilnikom o međunarodnim dvojnim doktoratima znanosti donesenog 13. svibnja 2008.

Ova Dopuna aneksu sporazumu je sklopljena u 5 primjeraka na francuskom jeziku.

Datum:

Za Sveučilište Paris-Est :

Rektor
prof. dr. sc. Bernard SAINT-GIRONS

Datum:

Za Sveučilište u Zagrebu :

Rektor
prof. dr. sc. Aleksa BJELIŠ

Ravnatelj Doktorskog studija „Kultura i Društvo“
prof. dr. sc. Pierre CHIRON

Dekan Filozofskog fakulteta
prof. dr. sc. Damir BORAS

Mentor
prof. dr. sc. Françoise PRÉVOT

Mentor
dr. sc. Branka MIGOTTI

Student
Morana ČAUŠEVIĆ